

Военна академия „Георги Стойков Раковски“

ВОЕННА ДИПЛОМАЦИЯ

МЕЖДУНАРОДНОПРАВНА УРЕДБА

ИРИНА МИНДОВА

2017

ИРИНА МИНДОВА

ВОЕННА ДИПЛОМАЦИЯ
МЕЖДУНАРОДНОПРАВНА УРЕДБА

Учебно пособие

Военна академия
„Георги Стойков Раковски“

Учебното пособие е предназначено да систематизира и представи пред обучаемите нормативната база, върху която се осъществява военната дипломация в официалните дипломатически представителства на страната зад граница. Военният аташе е не само военнослужещ, но и дипломат, който в пълен обем притежава дипломатически привилегии и имунитет. За него е изключително важно да познава както международната, така и националната правна рамка за реализиране на дипломатическите дейности.

Рецензенти

професор д-р Величка Милина
професор д-р Наталия Бекярова

© Ирина Николаева Миндова, автор, 2017

© Военна академия „Георги Стойков Раковски“, издател, 2017

<http://rnda.armf.bg>

ISBN 978-954-9348-96-5

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД / 5

Първа глава

ДИПЛОМАЦИЯ. ДИПЛОМАТИЧЕСКО ПРАВО. ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА И ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ / 6

Дипломация / 6

Дипломация и парадипломация / 6

Публичната дипломация / 7

Дипломатическо и консулско право / 8

Форми и средства на дипломацията / 11

Дипломатическата служба / 13

Дипломатически представителства – определение на понятието, видове дипломатически представителства (постоянни задгранични представителства, временни дипломатически представителства, специални мисии) / 13

Дипломати / 17

Оттеглянето на съгласие / 19

Persona non grata / 19

Специални мисии / 19

Привилегии и имунитети на дипломатическите представителства и представители / 20

Право на знаме и герб / 21

Неприкосновеност на дипломатическите представителства / 21

Неприкосновеност на дипломатическите представители / 21

Дипломатически контакти / 22

Втора глава

ВОЕННАТА ДИПЛОМАЦИЯ В СИСТЕМАТА НА ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ. РАЗВИТИЕ НА ВОЕННАТА ДИПЛОМАЦИЯ / 24

Национални нормативни изисквания за осъществяване на военна дипломация / 27

Казуси / 34

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Виенска конвенция за дипломатическите отношения / 39
2. Виенска конвенция за консулските отношения / 54

3. Конвенция за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти / 86
4. Конвенция за специалните мисии / 94
5. Постановление № 170 т 11 юли 2016 г. за приемане на Правилник за устройството и дейността на служба „Военна информация“ и Класификатор на длъжностите в служба „Военна информация“ / 112
6. Правилник за дейността на военнослужещите в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България / 163
7. Наредба № Н-8 от 23 март 2016 г. за подбор на военнослужещи за назначаване на длъжности в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България / 168
8. Закон за дипломатическата служба / 172
9. Закон за военното разузнаване / 205
10. Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България / 225

УВОД

Военната дипломация има своето съществено място за реализиране на външнополитическите приоритети на отделните държави както в двустранните им контакти, така и в многостранното дипломатическо общуване, което преобладава в съвременните международни отношения. Тя е позната от древността, според някои автори предшества дипломацията като способ за мирно уреждане на спорове¹, възродена е по времето на Наполеон, когато се използва като класическа военна дипломация за набиране на информация. В съвременната епоха има своето специфично развитие по време на Студената война и обвързването ѝ с политиката за съдържане и твърдата сила. В този период държавите от двата блока разчитат изключително много на военните аташета за събиране на информация и те са основни съветници на посланиците по въпросите на сигурността и отбраната. След края на Студената война военната дипломация придобива ново, много по-широко приложно поле, тя се разглежда като част от меката сила, обвързва се с публичната дипломация и спомага да се обслужва друга основна цел – промотиране на либералните демократични ценности и пазарната икономика. След 2011, когато както подчертава Джоузеф Най светът не е нито еднополюсен, нито многополюсен, нито хаотичен, а трите неща взети заедно едновременно², военната дипломация се разглежда като един от компонентите за изграждане на интелигентна стратегия на страната, основана върху интелигентната сила и мрежовото дипломатическо общуване.

Целта на учебното пособие е да систематизира и представи пред обучаемите нормативната база, върху която се осъществява военната дипломация в официалните дипломатическите представителства на страната зад граница. Военният аташе е не само военнослужещ, но и дипломат, който в пълен обем притежава дипломатически привилегии и имунитет. За него е изключително важно да познава както международната, така и националната правна рамка за реализиране на дипломатическите дейности³. В. Попов съветва дипломатическите представители, включително военните аташета добре да познават Виенската конвенция за дипломатическите отношения и винаги да я имат под ръка⁴. До голяма степен те се подчиняват на общите принципи и норми на дипломатическото право, поради което в пособието ще бъдат разгледани както общите основи, така и спецификите по отношение на службата на военния аташе.

¹ Кожухаров, Й. Дипломати, консули, протокол

² Nye, J.S. *The Future of Power*, New York, Public Affairs, 2011

³ Shey, T. *Transforming Military Diplomacy*, Joint Force Quarterly Forum, issue 38, NDU <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/jfq/1138.pdf>

⁴ Попов, В.И *Современная дипломатия. Теория и практика. Часть I*, Москва, Научная книга, 2000

Първа глава

ДИПЛОМАЦИЯ. ДИПЛОМАТИЧЕСКО ПРАВО. ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА И ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

Дипломация

Съществуват редица определения за дипломация, но за целите на учебното пособие ще се възприеме определението, посочено от В. Попов, че дипломацията е дейност по осъществяване на целите и задачите на външната политика на страната и по защита на правата и свободите на гражданите извън територията на страната с мирни средства чрез изграждане на доверие. Външната политика и международните отношения на страната се реализират от органите на държавно управление, които биват подпомагани от професионални дипломати.

В теорията се приема, че дипломацията е най-значимото мирно средство, което държавите използват, тъй като останалите (културни, икономически, религиозни, военни и др. средства) имат спомагателна, допълваща роля.

На ниво Европейски съюз Върховния представител по въпросите на външните работи и политиката за сигурност с подкрепата на Европейската служба за външна дейност, ръководи дипломатическите отношения на Европейския съюз с други страни извън пределите му и провежда външната политика и политиката на сигурност на ЕС.

Дипломация и парадипломация

Както дипломацията, така и парадипломацията се разглеждат като средства на външната политика на една държава, с които тя си служи за постигане на своите цели. За разлика от дипломацията, при парадипломацията се говори за използване на средства, които надхвърлят рамките на средствата на дипломацията. В този смисъл за да постигне външнополитическите си цели държавата прилага както дипломатически средства, така и средствата на парадипломацията. Средствата на парадипломацията могат да предхождат дипломатическите средства, да се осъществяват паралелно или да ги изместват. Парадипломацията се определя като „формиране на подходяща ситуация за създаването на благоприятни междудържавни отношения и мотивиране на другата страна към водене на преговори и договаряне”⁵. Парадипломацията трябва да се разграничава от неправомерните деяния, които влизат в противоречие с основните принципи на международното право като груб натиск, шантаж, употреба на въоръжена сила или заплахата за употреба на сила и др.

⁵ Борисов, О, Дипломатическо и консулско право, Нова Звезда, София, 2011г. стр. 19

Парадипломатията намира основен израз в политическата и икономическата области. В политическата област парадипломатическото въздействие е насочено към:

- Общо подобряване на политическите отношения
- Обвързване на партньора с политическо и икономическо сътрудничество
- Използване на геополитически преимущества
- Тактично влияние за създаване на нагласи у обществеността на дадена страна, благоприятна за постигане на определени цели
- Разясняване с пропагандни цели на определени възгледи
- Заангажираност на трети страна да съдействат за постигане на преследваните от дипломатията цели
- Създаване на съюзни и интеграционни връзки
- Предизвикване, подклаждане или отслабване на противоречия и конфронтация у съперници и партньори.

Като парадипломатически средства за постигане на икономическо влияние се определят:

- Предоставянето на икономическа помощ
- Преференции за внос и износ
- Отпускане на кредити
- Ускоряване или отстрочване на плащания
- Опращане на държавен дълг
- Предизвикване на икономическа задълженост
- Възможности за изгодни доставки на суровини, стоки и енергия.

Публичната дипломатия

Публичната дипломатия е относително ново явление, което получава възход след края на Студената война. Тя се свързва с трите революции: в международните отношения, в технологиите за масова комуникация и в политиката след 11 септември 2001 г. Според Е. Гилбоа революцията в международните отношения доведе до трансформация в целите и средствата на външната политика – добрата репутация и имидж на страната по света се превърнаха в по-важни от територията и достъпа до ресурси, които традиционно се добиват с икономически и военни средства⁶.

Дефинирането на публичната дипломатия също търпи развитие. През 1985 г. Малоун определя публичната дипломатия като директна комуникация с народите в други държави с цел да се повлияе на тяхното мислене, а от там и на техните правителства⁷. Така възниква двустепенен модел: повлияване върху хората и

⁶ Gilboa, E. Searching for a Theory of Public Diplomacy, Sage publications, American Academy of Political and Social Science, https://www.researchgate.net/publication/249666735_Searching_for_a_Theory_of_Public_Diplomacy

⁷ Malone, G. Managing Public Diplomacy, The Washington Quarterly, vol8 1985 – Issue 3, <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01636608509450301>

повлияване върху правителствата. В следствие при дефинирането на публичната дипломация започва да се обръща внимание и на субектите и съдържанието на комуникацията. Тя започва да се определя като процес на общуване с чужди правителства с цел да се изгради разбиране у тях на националните идеи, идеали, институти и култура, както и на националните цели и политика⁸. През деведесетте години настъпва концептуално свързване на публичната дипломация и връзките с обществеността. Разграничение се прави единствено от гледна точка на субектите. Ако при публичната дипломация правителството на една държава оказва влияние върху общественото мнение в друга държава, то при връзките с обществеността правителството на една държава оказва влияние върху общественото мнение на друга посредством средствата за масова информация.

В началото на 2000 година се появява ново понятие – нова публична дипломация, която отразява глобализацията на информационното общество и се основава на концепцията за меката сила.

Пресечна точка между публичната дипломация и военната дипломация е факта, че на международната арена по едно и също време действат множество субекти, които прилагат различни стратегии на публична дипломация, а държавите срещат конкуренция от страна на други държави. Конкуренция за вниманието на трети страни настъпва както между държавите, така и между държавите и недържавни субекти, като всеки се опитва да намери специфичната си ниша. В резултат от взаимодействието на международната арена се извършва своеобразна конкуренция на стратегии на публична дипломация от различните субекти. Конкуренцията на отделните държави не е достатъчно изследвана, много повече вниманието на науката е насочено към изследване и анализ на публичната дипломация на отделни държави без да се отчитат действията и на други актьори⁹.

Дипломатическо и консулско право

Дипломатическото право се разглежда като най-стария отрасъл на международното право¹⁰. Първоначално то възниква и се развива като посолско право, чрез което се урежда положението на посланика на една държава в друга. В началото на 20 век посолското право започва да се превръща в дипломатическо, което цялостно регулира официалните отношения между държавите.

Дефиниция за дипломатическо право: отрасъл на международното публично право, съвкупност от принципи и норми, регулиращи официалните отношения между субектите на международното право и регламентиращи правния статус и функции на органите, осъществяващи дипломатическа дейност в друга държава или при

⁸ Tuch H.N., New York: St. Martin's Press, 1990: 3

⁹⁹ Лебедева, Публичная дипломатия, Теория и практика

¹⁰ Кожухаров, Й., Дипломация и протокол, стр. 22

международна организация, техният персонал, както и привилегиите и имунитетите на международните организации, техните длъжностни лица и служители¹¹.

Източници на дипломатическото право

Дипломатическото и консулското право, като отрасъл на международното публично право се регулира от източниците на международното право:

1. Международни обичаи – правила за поведение, които са общоприети, постепенно се превръщат в практика на държавите, която е обща, последователна и вътрешносъгласувана и са юридически задължителни.

2. Международни договори – основен източник на право. По смисъла на Виенската конвенция за правото на договорите (чл.2, т. 1, б. ”а”), международният договор се дефинира като *международно споразумение, сключено между държави в писмена форма и регулирано от международното право, независимо дали споразумението се съдържа в един документ, в два или няколко свързани помежду си документи, а също така независимо от конкретното му наименование*. Реда за сключването, изпълнението, изменението, спирането, прекратяването, съхраняване и регистриране на международни договори от Република България е указан в Закона за международните договори на Република България (Обн. ДВ. бр.97 от 13 Ноември 2001г.).

3. Общи принципи на правото, признати от цивилизованите нации, по смисъла на чл. 38 от Статута на Международния съд на ООН. Като основополагащи се разглеждат десет принципа на международното право, закрепени в Устава на ООН и Декларацията за принципите на международното право. Това са:

Суверенно равенство между държавите;

Добросъвестно изпълнение на международните задължения;

Мирно уреждане на международните спорове, така че да не се поставят в опасност международния мир и сигурност, както и справедливостта;

Въздържане в международните отношения от заплашване със сила или употреба на сила;

Ненамеса във вътрешните работи на държавите;

Сътрудничество между държавите в международните отношения;

Равноправие и самоопределение на народите;

Неприкосновеност на държавните граници;

Териториална цялост на държавите;

Всеобщо зачитане и спазване на основните права и свободи на човека.

4. Съдебни решения – предимно на Международния съд на ООН

5. Международно-правна доктрина

6. Актове на международни организации и меко право (резолуции, декларации, заключителни документи, които имат препоръчителен характер, но държавите се стремят да се придържат към тях доброволно)

¹¹ Борисов, О, Дипломатическо и консулско право, Нова звезда, София, 2011

7. Едностранни актове на държавите

Източниците на дипломатическото и консулското право биват универсални и с регионална насоченост. Основополагащи за развитието на дипломатическото и консулското право са следните документи с универсална насоченост:

Виенския протокол за дипломатическите рангове от 1815 г., който се разглежда като първия многостранен международен договор в областта на дипломатическото право. Той е допълнен от Аахенския протокол през 1818 г. На следващо място Хаванската конвенция за дипломатическите чиновници (регионален документ, който се прилага и днес от латиноамериканските държави) и Конвенцията за дипломатическото убежище от 1928 г.

Универсалните договорни актове, на които се основава дипломатическото и консулското право в съвременните международни отношения са:

Виенската конвенция за правото на договорите. С тази конвенция се създава универсална правна рамка относно осъществяването на международни отношения на договорна основа, като се утвърждават общоприетите принципи за свободно съгласие и добросъвестност както и принципа *pacta sunt servanda* (договорът има силата на закон за страните по него и следва да се изпълнява добросъвестно).

Виенска конвенция за дипломатическите отношения. Тази конвенция е основополагащ универсален документ, въз основа на който се развива съвременното дипломатическо право. Тя утвърждава като основополагащ принципа за взаимно съгласие при установяване на дипломатически отношения, унифицира дипломатическите представителства и привилегиите и имунитети на дипломатическите представителства и агенти.

Виенска конвенция за консулските отношения. Тази конвенция е основополагащ универсален документ, въз основа на който се развива съвременното консулско право. Унифицира консулските представителства, както и обема на техните привилегии и имунитети.

Конвенция за специалните мисии. Тя следва да допълни Виенската конвенция относно дипломатическите отношения и Виенската конвенция относно консулските отношения, като определя ролята и значението на специалните мисии (както и установените привилегии и имунитети) в международните отношения.

Виенска конвенция за представителството на държави в отношенията им с международни организации от универсален характер от 1975 г. Тази конвенция регулира въпросите, свързани с учредяването на постоянни представителства към международни организации, функциите на постоянните представителства, привилегиите и имунитетите на постоянните представители.

Конвенция за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти... Конвенцията урежда сътрудничеството между държавите-членки във връзка с предотвратяването и наказването на лица извършили престъпления против

дипломатически агенти или лица, ползващи се с международна защита, доколкото такива посегателства предствляват сериозна заплаха за международния ред и сигурност и будят загриженост.

Конвенция за привилегиите и имунитетите на ООН, която урежда привилегиите и имунитетите на организацията и нейните служители, предоставени за изпълнение на целите на ООН и свободно изпълнение на функциите във връзка с организацията.

Форми и средства на дипломацията

Форми на дипломацията – като форми на дипломацията се определят държавно-правните и международноправни институти, с помощта на които се организира дипломатическата дейност¹². Това са организационните рамки, в които се извършва дипломацията и каналите, по които протича.

Като средства на дипломацията се определят съвкупност от инструменти за решаване на въпросите за взаимоотношенията на субектите на дипломатическа дейност в интерес на външната политика на държавата. Като предшественик на дипломацията се разглежда войната и завоеванията. В този етап военната дипломация се разглежда в контекста на подготовката, воденето и прекратяването на военни действия. В по-късен етап дипломацията започва да се разглежда като разполагаща със средства за предотвратяване на военните действия.

Наред със стандартните форми на дипломатическо общуване посредством официални преговори между дипломатически представители на две или повече държави (двустранна и многостранна дипломация), днес важно значение придобиват и други форми на дипломатическо общуване, като:

1. Дипломатически совалки – свързва се с подхода на Хенри Кисинджър, който като първи президентски съветник по националната сигурност да осъществява множество интензивни дипломатически връзки (back channel diplomacy), посредством множество посещения между Вашингтон и столиците на други държави. Тези посещения се определят като дипломатически совалки. Поддържането в тайна на посещенията се извършва не само за да се запазят в тайна силно конфиденциалните разговори, които се провеждат, но и за да се минимизира възможността от саботаж.

2. „Track two” дипломация – тази практика също нараства в съвременната дипломация. „Track one” се отнася до стандартните форми на дипломатическо общуване посредством преговори между официални представители на две или повече държави. „Track two” визира неофициалните и най-общо неформални взаимодействия между неправителствени актьори, включително неправителствени организации, учени, хуманитарни организации, бивши държавни ръководители. Тук се разглежда и въвличането на структури на местното самоуправление, които не са на централно ниво и би трябвало да бъдат представлявани от централната власт, но те също пряко

¹² Кожухаров, Й. Дипломати, консули, протокол. Стр. 8

осъществяват дипломатически връзки. Когато преговорите и взаимодесйтвието подкрепят официалната дипломация, те се определят като парадипломация или *twi-track diplomasy*. Но е напълно възможно *Track two* да се разминава, дори да подкопава усилията на официалната дипломация.

3. Съвременната дипломация се определя като многостранна, която доведе до много нови форми на общуване – публични дебати, работа по комитети, съставяне на коалиции и алианси. Многостранната дипломация също увеличава набора от средства и методи, които използва за мирно разрешаване на конфликти и за предотвратяване употребата на сила, за да бъдат наказани нарушителите на правилата, като включват медиация, преговори, арбитраж, отсъждане, дипломатически натиск, икономически санкции, и като последна възможност – употреба на военна сила.

Специален сегмент представлява т.нар. атомна дипломация, която си служи със способите на сдържане, отблъскване, неразпространение, контрол на въоръжението и разоръжаване – едностранно, двустранно и многостранно. Някои агенции на ООН, като Унециф и Върховният комисариат по правата на човека ангажират популярни личности – от света на киното и изкуството като посланици на добра воля – актрисата Анджелина Джоли, рок-музикантът Боно Скот, носителки на наградите мис свят, вселена и т.н.

4. Клубната и мрежовата дипломация представят различни форми на една и съща практика. Клубът се фокусира върху връзките между крайните взимащи решение субекти, докато мрежовата дипломация изгражда връзки, които обединяват множество субекти с различно ниво на ангажираност и интереси. И двата модела са необходими за постигане на поставените външнополитически цели и установяване на продуктивно сътрудничество. В съвременната комплексна дипломация подходът на изолация не е подходящ. Клубовете като че ли имат постоянна позиция, постоянно място в международните отношения, но тяхното място вече не е първенстващо. Нещо повече – тяхната „изключителност“ е доста често атакувана и подлагана на натиск, за да бъдат по-отворени в политиката си за допускане на нови членове.

В този контекст мрежовата дипломация отчита многобройните фактори и субекти на международната арена и необходимостта дипломатическите агенти да притежават особен, изключителен интелект.

Основните разграничения между клубната и мрежовата дипломация са изведени в литературата както следва:

Ако при клубната дипломация има само няколко актьора, то в мрежовата те са много повече;

Ако клубната дипломация има йерархична структура, в мрежовата – тя е плоска, и има равнопоставеност;

В клубната дипломация формата на общуване е предимно писмена, в мрежовата – предимно устна;

В клубната дипломация има ниска степен на прозрачност, а в мрежовата – висока;

Основна цел на клубната дипломатия е да се подпише споразумение, а на мрежовата да се насърчат двустранните потоци¹³.

Дипломатическата служба

се дефинира легално като специализирана държавна администрация под ръководството на министъра на външните работи, която включва Министерство на външните работи и задграничните представителства на Република България като негови структурни звена (чл. 2, ал. 1 от Закона за дипломатическата служба). Дипломатическата служба се определя като специален вид държавна служба за осъществяване на външната политика и международните отношения на Република България. Тя подпомага НС, президента, министерски съвет, министъра на външните работи при осъществяване на техните правомощия в областта на външната политика и международните отношения.

Целта на дипломатическата служба е да защитава правата и интересите на страната в международните отношения, както и на български граждани и български юридически лица в чужбина в съответствие с принципите и нормите на международното право.

Законът за дипломатическата служба е приет през 2007 г. непосредствено след приемането на Република България в ЕС. Това е първият закон за дипломатическата служба у нас, който е призван да отговори на изискванията на членството в ЕС и да осигури изграждането и функционирането на дипломатическата служба по международно приетите принципи и норми. Това се налага и от спецификата на дипломатическата служба, чието призвание е да поддържа и съхранява континuitета в изпълнението на дългосрочни стратегически задачи и да осигури приемственост в преследването и осъществяването на националните интереси. През 2011 г. се правят сериозни промени в действащата нормативна уредба, които са насочени към разширяване правомощията на министъра на външните работи за сметка на другите институции а също така и вътре във ведомството за сметка на колегиалните органи, нарушава се професионалният характер на дипломатическата служба и целта и характера на дефиниране на дипломатическата служба¹⁴.

Дипломатически представителства – определение на понятието, видове дипломатически представителства (постоянни задгранични представителства, временни дипломатически представителства, специални мисии)

Дипломатическите представителства се регламентират съгласно Виенската конвенция за дипломатическите отношения, която унифицира статута на дипломатическите представителства и Закона за дипломатическата служба на Република България.

¹³ Heine, On the Manner of Practicing New Diplomacy, 6

¹⁴ Становище на Българско дипломатическо дружество по КД №8/ 2011 г.

Установяването на дипломатически отношения и учредяване на постоянни дипломатически представителства се основава на двата водещи принципа в дипломатическото общуване – взаимно съгласие и реципрочност.

Конвенцията изрично подчертава водещата роля на **принципа на взаимно съгласие** при установяването на дипломатически отношения и учредяването на постоянни дипломатически представителства. Съгласието, дадено за установяване на дипломатически отношения между две държави включва и установяването на консулски отношения, освен ако не е уговорено друго. Същевременно скъсването на дипломатически отношения не влече след себе си *ipso facto* скъсване на консулските отношения. Консулските функции се изпълняват от консулства, но могат да бъдат изпълнявани и от дипломатически представителства.

Оттеглянето на съгласие може да доведе до прекъсване на дипломатическите отношения, закриване на дипломатическите представителства и обявяването на шефа на представителството или друг член на дипломатическия персонал за персонa нон грата, както и обявяването за неприемлив на друг член на персонала на представителството. При установяване на дипломатически отношения държавите се договарят и на какво ниво да бъдат учредени дипломатическите представителства.

Видове дипломатически представителства

Дипломатическите представителства се различават според нивото, което е договорено между държавите. Те могат да бъдат: посолства, постоянни представителства и постоянни делегации пре международни правителствени организации, генерални консулства, консулства, вице консулства, консулски агенства, дипломатически бюра и бюра за връзка, специални мисии (чл. 21, ал. 2 от Закона за дипломатическата служба).

Участието на страната в международни правителствени организации и интеграционни съюзи се осъществява посредством постоянни представителства, които също имат статут на дипломатически представителства. Тяхната основна функция е да отстояват интересите на България в съответната организация.

Постоянно представителство на България към ООН в Ню Йорк, САЩ

Неговата основна функция е да съдейства за участие на страната в многостранното сътрудничество, обединяващо усилията на държавите-членки на ООН за осъществяване на въплатените в устава на ООН идеали и ценности.

Постоянно представителство на България в ЕС

То е най-голямото дипломатическо представителство на страната. Неговата основна функция е да отстоява интересите на страната в процеса на вземане на

решения в ЕС. Дипломатическите служители участват в преговорите по изработване на политиките на съюза в интерес на страната, а в процеса на вземане на решение участват органите на изпълнителна власт – министър председател и компетентни министри. Позициите на България по въпроси, които предстои да бъдат разгледани в ЕС, се изработват и одобряват преди всичко на национално ниво от компетентните министерства. Тези позиции се одобряват от междуведомствен орган – Съвет по европейски въпроси. Цялостната координация с ресорните министерства и институции в областта на европейските въпроси се осъществява от дирекция „Координация по Въпросите на ЕС“ към Министерски съвет. Връзката с постоянното представителство по въпроси от компетентността на КОРЕПЕР и за отношенията с посолства на държави членки на ЕС в България, както и на българските посолства в държавите членки на ЕС се осъществява от дирекция „Политики и институции на ЕС“ Генерална дирекция ЕС в Министерство на външните работи.

Постоянна делегация на България към НАТО

Структурата на постоянната делегация също е уникална. Тя включва постоянен представител, политическа служба, служба на военния представител, служба на съветника по въпросите на отбраната, служба сигурност, комуникации и администрация, служба финанси и административна поддръжка. Акценти – българското участие в министерските срещи на алианса и национални позиции по ключови въпроси от дневния ред на алианса.

Структура на дипломатическото представителство

Дипломатическото представителство се състои от ръководител, дипломатически служители, административно-технически служители и обслужващ персонал, като в зависимост от вида представителство то трябва да съответства на Виенската конвенция за дипломатическите отношения, Виенската конвенция за консулските отношения и Конвенцията за специалните мисии. Българският закон допуска в дипломатическото представителство да бъдат създавани служби в зависимост от неговия вид, функции и състав.

Ръководител на задгранично представителство може да бъде:

1. Извънреден и полномощен посланик
2. Постоянен представител на Република България при международни правителствени организации.
3. Управляващ, временно управляващ
4. Ръководител на дипломатическо бюро, бюро за връзка или специална мисия
5. Генерален консул и консул

В държави, в които Република България няма дипломатическо представителство могат да се назначават извънредни и пълномощни посланици със

седалище София. Техните функции и задължения се определят със заповед на министъра на външните работи.

Също така се допуска възможност ръководителя на дипломатическото представителство или член на дипломатическия персонал да бъдат акредитирани в няколко държави, като това става след надлежно уведомяване на приемащите държави и при липса на възражения от страна на която и да е от приемащите държави.

Ръководителят на дипломатическото представителство или член на дипломатическия персонал може да действа и като представител на изпращащата държава при всяка международна организация.

Допустимо е две или повече държави да акредитират едно и също лице за ръководител на представителство в друга държава, ако приемащата държава не възражава.

Функции на дипломатическото представителство

1. Представителна. Дипломатическото представителство представлява изпращащата държава в приемащата държава по всички въпроси на двустранното сътрудничество. Представителната функция се осъществява от името на акредитиращата държава и е основополагаща за осъществяване на контакти с правителството на приемащата държава. От друга страна официалните органи на приемащата държава се обръщат към дипломатическото представителство по всички въпроси от взаимен интерес.

2. Защита и отстояване в приемащата държава на интересите на изпращащата държава и на нейните граждани, в границите, допускани от международното право. При осъществяване на тази функция намират приложение както нормите на международното право, така и вътрешното право на приемащата държава;

3. Водене на преговори с правителството на приемащата държава. Воденето на преговори се осъществява от името на изпращащата държава, като дипломатическият представител води директни преговори, без да са му необходими допълнителни правомощия;

4. Насърчаване на приятелски отношения между изпращащата държава и приемащата държава и в развиване на техните взаимоотношения в областта на икономиката, културата и науката. Тази функция се изразява в насърчаването на мирното развитие между държавите, в различни области на обществено-политическия и културен живот.

5. Предоставяне на обективна и достоверна информация към правителството на изпращащата държава относно условията и развитието на събитията в приемащата държава. В дипломатическата теория и практика тази функция се определя като най-важна¹⁵. Изискванията, на които трябва да отговаря тази информация са формулирани от Попов в цитираните съчинения по-горе в следните категории:

¹⁵ Попов, В.И Современная дипломатия. Теория и практика. Часть I, Москва, Научная книга, 2000

5.1. Информацията, не трябва да бъде повърхностна, а да има научен характер и да се основава на задълбочен анализ на всички фактори, засягащи даден проблем. От дипломата се изисква въз основа на реалната картина в днешния ден да бъде в състояние да формулира изводи за възможно бъдещо развитие и да прави препоръки на правителството си.

5.2. Информация трябва да се основава не на няколко, а на многообразни източници, които са възможно най-достоверни.

5.3. Доколкото дипломатията се интересува преди всичко от политиката на държавното управление в приемащата държава, тя трябва да се основава на правителствените документи и законодателство, както и на изявленията на органите на държавно управление. Но също така не трябва да се подценява информацията, която може да бъде получена от деловите кръгове и финансови структури, които имат влияние върху държавното управление. По този начин може да се получи достоверна информация за реалното състояние на държавата, а също така чрез тях дипломатите могат да осъществяват и своето влияние върху държавното управление.

5.4. От дипломата се изисква наличието на задълбочени знания относно страната на пребиваване, политическите партии и техните ръководители, управляващи и опозиционни лидери, икономическите процеси, културните особености и историята на приемащата страна. Това налага необходимост дипломатите да установяват и поддържат контакти не само с органите на държавно управление, но и с представители на интелигенцията и научните среди.

5.5. При изготвянето на анализ, той трябва да се основава на възможно най-актуална информация. В противен случай съществува риск в изпращащата държава даден въпрос, за който се докладва да бъде възприет непълно или неправилно, което ще затрудни вземането на решение по него.

5.6. Информацията, която се изпраща да бъде максимално обективна и правдива, без да бъдат спестявани нелицеприятни факти касаещи изпращащата държава.

5.7. Тези изисквания могат да бъдат допълнени с още едно: информацията трябва да е получена от законни и официални източници, със законни и легални средства, в това число участие във военни паради и учения . Това е основното разграничение между дипломатическата информация и информацията, добивана от разузнавателните служби. Изолзването на дипломатическо прикритие противоречи на дипломатическите функции и се приема като недружелюбен акт от приемащата държава¹⁶.

Дипломати

Изпращащата държава може свободно да назначава членовете на персонала в дипломатическото представителство с няколко изключения. За ръководителя на

¹⁶ Кожухаров, Й. Дипломати, Консули, Протокол. Изд. Труд, София, 2006 г.

дипломатическото представителство е необходим агреман от приемащата държава, а за аташето по отбрана и служителите в Службата на военния аташе – съгласие.

Съгласно Виенската конвенция за дипломатическите отношения, в случай на отказ да бъде даден агреман или съгласие, акредитиращата държава не дължи посочването на мотиви.

В съвременната дипломация често срещано явление е един посланик да бъде акредитиран за една или повече държави, както и едно военно аташе да бъде акредитирано за повече от една държави.

Извънреден и пълномощен посланик, както и постоянен представител при международни правителствени организации и генерален консул се назначават с указ на президента на републиката по предложение на Министерски съвет по предложение на министъра на външните работи. След приемането на решение на Министерския съвет министъра на външните работи иска агреман от приемащата държава за назначаването на извънреден и пълномощен посланик. За постоянен представител се иска агреман, ако съществува подобно изискване в международната организация. Президентът издава указ за назначаване на извънреден и пълномощен посланик след получаване на агреман.

След съгласуване и решение на съответния орган на държавна власт за назначаване на ръководител на дипломатическо представителство или аташе по отбрана, военен, военноморски или военновъздушен аташе дирекция „държавен протокол“ на Министерството на външните работи изпраща чрез дипломатическото представителство на Република България в приемащата страна и/ или съответното дипломатическо представителство у нас искане за агреман (за ръководителя на дипломатическото представителство) или съгласие (за аташе по отбрана, военен, военноморски или военновъздушен аташе). Искането за агреман или съгласие се придружава от подробна биографична справка за кандидата. При наличието на положителен отговор от приемащата държава, съответното лице се назначава за ръководител на дипломатическа мисия с указ на президента и се пристъпва към изготвяне на акредитивните и отзователните писма. Аташета по отбрана се назначават със заповед на министъра на отбраната (чл. 26, т. 14 от ЗОВСРБ).

Министърът на отбраната назначава и отзовава аташетата по отбраната, военните аташета и служителите в службите към тях и ръководи тяхната дейност.

Назначаването на постоянни представители на Република България при международни организации се извършва въз основа на указ на президента и изготвяне на писма, които се подписват от президента на републиката и министъра на външните работи и се подпечатват с държавния печат.

Мандатът на служителите в дипломатическото представителство е четири години, с възможност за удължаване с една година. Законът предвижда възможност мандатът да бъде удължаван извън тези срокове при липса на конкурентни кандидати.

Оттеглянето на съгласие

може да доведе до прекъсване на дипломатическите отношения, закриване на дипломатическите представителства и обявяването на ръководителя на представителството или друг член на дипломатическия персонал за персона нон грата, както и обявяването за неприемлив на друг член на персонала на представителството. При установяване на дипломатически отношения държавите се договарят и на какво ниво да бъдат учредени дипломатическите представителства.

Виенската конвенция поставя изискване членовете на дипломатическия персонал да бъдат граждани на изпращащата държава. Граждани на приемащата държава не могат да бъдат назначавани като дипломатически персонал освен със съгласието на приемащата държава, което може да бъде оттеглено по всяко време.

Persona non grata

Приемащата държава може по всяко време без да дължи мотиви да уведоми изпращащата държава, че ръководителят на дипломатическото представителство или член на дипломатическия персонал е persona non grata, или друг член на персонала е неприемлив. В този случай изпращащата държава трябва да отзове съответното лице или да прекрати неговите функции в представителството. Едно лице може да бъде обявено за persona non grata още преди да е пристигнало на територията на съответната държава.

При отказ на изпращащата държава да изпълни в разумен срок своите задължения, приемащата държава може да откаже да признава лицето като сътрудник на представителството. Понятието „сътрудник на представителството” обхваща ръководителя на дипломатическото представителство, членовете на дипломатическия, административно-технически и обслужващия персонал.

В дипломатическата практика при обявяване на едно лице за персона нон грата се прилага принципа за реципрочност и изпращащата държава на свой ред обявява за персона нон грата служител на дипломатическото представителство на приемащата държава в изпращащата държава.

Дипломатическата практика познава и т.нар.

специални мисии,

които са уредени с Конвенцията за специалните мисии, които също имат своето място в изграждането на приятелски отношения. Специалните мисии се определят като временна мисия, която представлява държавата и се изпраща в друга държава с нейно съгласие с цел да урежда с нея специални въпроси или да изпълнява в нея специална задача. Изпращането на специална мисия няма отношение към наличието или липсата на постоянно дипломатическо или консулско

представителство между държавите. Специалните мисии са фокусирани върху определена задача, поради което те нямат мандат, нямат строго определена структура, могат да отразяват различни форми на общуване. И за изпращането на специална мисия има водеща роля принципа на взаимно съгласие. Необходимо е да се поиска предварително съгласие от приемащата държава, което може да бъде получено по дипломатически или друг договорен път или взаимно приемлив път. Функциите на специалната мисия също са предмет на взаимно съгласие на двете държави. Допустимо е приемащата държава да откаже да приеме специалната мисия или да не даде съгласие да приеме някое от лицата от състава на мисията.

Допустимо е една държава да изпрати една и съща специална мисия в две или повече държави, но е необходимо всяка една от приемащите държави да бъде уведомена като се поиска нейното съгласие.

Допустима е и обратната хипотеза – съвместна специална мисия на две или повече държави в трина държава. И тук необходимо условие е получаването на съгласие от страна на приемащата държава и нейното информиране.

Допустима е и специална мисия на две или повече държави в трета държава за разглеждане на въпроси от общ интерес.

Привилегии и имунитети на дипломатическите представителства и представители

Привилегиите и имунитети, които се предоставят на дипломатическите представители имат за цел да осигурят безпрепятствено дипломатическо общуване и гарантират, че страните на взаимна основа ги признават. Те спомагат за възприемането на дипломатическите представители като суверенни представители на независими държави. Друг съществен мотив за предоставяне на привилегии и имунитети е повишения риск и заплахата за живота и сигурността, на която дипломатическите представители са изложени при осъществяване на своята дейност¹⁷.

Привилегиите и имунитетите се предоставят на дипломатическите представители не в личното им качество, а като официални представители на изпращащата държава.

¹⁷ Случаите на посегателства над дипломати не са рядкост. В далечната 1990 г. немският посланик в Пекин е убит, което става повод за предприемане ответни военни. През 1976 и 1979 г. са убити двама английски посланици, като единият загива в резултат на бомбен атентат, а другият е застрелян. В периода 1968-1973 са регистрирани 25 случая на покушение на дипломати, като те са вземани за заложници и в много от случаите в последствие са убивани. Само в Бразилия през 70 те години като заложници са задържани посланиците на САЩ, ФРГ, и Швейцария с цел откуп или за да бъдат разменени за престъпници. Последния случай на убийство на посланик беше през 2016 г., като посланика на Русия в Анкара беше застрелян, посредством глобалната медийна мрежа редица телевизионни зрители станаха свидетели на покушението. Приемащата държава носи отговорност да предупреди дипломатическата мисия в случай , че има сведения за готвени покушения. Нещо повече ако се реализира покушение, за него носи отговорност приемащата държава, тъй като тя или не е взела достатъчно мерки за да не го допусне, или с бездействието си е подпомагала терористите.

Право на знаме и герб

Дипломатическото представителство и неговият ръководител имат право да поставят знамето и герба на изпращащата държава в помещенията на представителството, включително и върху резиденцията на ръководителя на представителството и върху неговите превозни средства.

Неприкосновеност на дипломатическите представителства

С привилегии и имунитети се ползват самите дипломатически представителства. Върху сградата на дипломатическите представителства могат да се поставят държавния герб и знаме на изпращащата държава. Помещенията на дипломатическото представителство са неприкосновени, което означава, че властите на приемащата държава не могат да влизат в тях без изричното съгласие на ръководителя на представителството¹⁸. Помещенията на представителството, мебелировката и другото имущество и превозните средства, не могат да бъдат обект на заповед, изпълнителни действия, претърсване, реквизиция.

Специално акцент в конвенцията се поставя върху неприкосновеността на дипломатическата кореспонденция, документи и архив. Дипломатическата кореспонденция не може да бъде отваряна или задържана. Тук е важно да се уточни, че кореспонденцията на военния аташе не подлежи на отваряне и задържане от ръководителя на дипломатическото представителство.

Неприкосновеност на дипломатическите представители

Привилегиите и имунитетите на служителите в дипломатическото представителство се разпростират върху ръководителя на дипломатическото представителство, дипломатическите агенти и членовете на техните семейства, както и техните резиденции. Те са освободени от наказателната юрисдикция на приемащата държава, не могат да бъдат задържани или арестувани, както и да бъдат задължени да свидетелстват, освободени са от административната и гражданската юрисдикция с известни изключения, освободени са от заплащането на държавни и местни данъци, такси и т.н., но с някои изключения¹⁹. Книжата и кореспонденцията и имуществото на дипломатическите агенти също са неприкосновени. Имат право на свободно

¹⁸ Най-известният пример в тази посока е Дж. Асанж, който от четири години пребивава на територията на посолството на Еквадор в Лондон, срещу когото са повдигнати обвинения за извършени престъпления против личността както във Великобритания, така и в Швеция, а неговата позиция е, че е преследван заради убежденията си и създаването на сайта Уики Лийкс.

¹⁹ Това даде повод на кметството на Лондон да оповести какви суми дължат дипломатическите представителства на отделните държави за такси, определени в града. Установената дипломатическа практика предвижда, че представителствата не заплащат тези такси за паркиране.

придвижване в страната, а приемащата държава се задължава да предприеме всички мерки за да гарантира, че спрямо тях няма да има посегателства.

Привилегиите и имунитетите се предоставят на ръководителите на дипломатически представителства и дипломатическите агенти, както и на членовете на техните семейства от момента на тяхното встъпване на територията на приемащата държава и продължават до тяхното окончателно отпътуване. В този период Приемащата държава се задължава да предприеме всички действия за да осигури тяхното свободно придвижване.

Ако достигането до приемащата държава е свързано с преминаване прец трета държава, тя също е длъжна да съблюдава привилегиите и имунитети, които са установени.

Привилегиите и имунитетите на консулските представители и консулства са в значително по-ограничен обем, посочен във Виенската конвенция за консулските отношения.

Дипломатически контакти

Съществено значение за успешното осъществяване на дейността на дипломатическите представители е изграждането и поддържането на дипломатически контакти. Наличието на дипломатически контакти е гаранция, че партньорите могат да си бъдат взаимно полезни и да си оказват съдействие, когато е необходимо. В литературата се посочват три определящи за дипломатическите контакт фактора²⁰:

- *Контакти, основани на доверие.* Необходимо условие е да се изгради доверие и отношение на доверие между страните. Само при наличие на доверие настъпва обмен на мнения, и това доверие има пряко отношение към укрепването на дипломатическите отношения между държавите.

- *Ползотворност на контактите.* Вторият фактор за изграждане на дипломатически контакти е необходимостта тези контакти да бъдат ползотворни. Дипломатите избягват контакти с лица, които нямат задълбочения знания и реална информация, тъй като не носят полза.

- *Устойчивост на дипломатическите контакти.* Като трети фактор за изграждане на дипломатически контакти се определя тяхната устойчивост – връзките могат да бъдат наречени контакти и могат да изпълнят своето предназначение, когато са устойчиви и имат стабилен характер.

За поддържането на дипломатически контакти е необходимо систематично да бъдат подновяване, да се провеждат срещи, да се обменят мнения.

За да се изградят надеждни дипломатически контакти дипломатическите представители трябва добре да познават своята страна, да бъдат информирани относно актуалните събития и въпроси, които които биха могли да възбудят интерес у

²⁰ Попов, В.И Современная дипломатия. Теория и практика. Часть I, Москва, Научная книга, 2000

техните събеседници. Също така от дипломатическите представители се изисква добре да познават историята, икономиката, политическата ситуация в приемащата държава, да познават традициите и обичаите ѝ и да се отнасят към тях с уважение.

Друго изискуемо за изграждането на доверителни отношения условие – това е познаването и общуването на езика на съответната държава.

Доброто владение на езика на приемащата държава предизвиква уважение, позволява да бъдат проведени разговори, да се обменят идеи без преводач, с което разговорът може да придобие доверителен характер и да спомогне за задълбочаване на контактите.

В многостранната дипломация отличното владение на повече от един от официалните и работни езици на междуправителствените организации се превръща в императивно изискване.

За дипломатическите представители е императив демонстрирането на уважение към събеседниците си: органи на държавно управление, представители на бизнеса и медиите и др. Дипломатите не трябва да се поставят над всички, особено ако това държавните ръководители, защото те никога няма да бъдат над ръководителя на съответната приемаща държава, нито ще са по-богати от бизнесмените, с които общуват, а още по-малко ще познават приемащата държава така добре както нейните граждани. Задача на ръководителя на дипломатическото представителство е да установи контакти с държавното ръководство на приемащата държава, но когато тези контакти са добри, това улеснява работата и контактите и на другите служители в дипломатическото представителство²¹.

Дипломатическите представители остават лоялни към своята държава, но от тях не може да се очаква лоялност към управлението в приемащата държава, при което са акредитирани, в случай на смяна на властта.

Наред с привилегиите и имунитети, съществува задължение за дипломатите да уважават законите и актовете на държавно управление на приемащата държава.

²¹ Карнеги, Д. Как да печелим приятели и да влияем на хората, 1993.

ВОЕННАТА ДИПЛОМАЦИЯ В СИСТЕМАТА НА ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ. РАЗВИТИЕ НА ВОЕННАТА ДИПЛОМАЦИЯ

Практиката в дипломатически представителства да бъдат изпращани военни аташета, за да следят развоя на събитията, да установяват връзка и да събират разузнавателна информация - класическата военна дипломация се формира и развива през XVII – XVIII в.

В своята книга „Владетелят” Николо Макиавели предлага владетелят да бъде придружаван в чужбина от офицери, които да събират информация относно различните места, които той посещава. Смята се, че Наполеон Бонапарт формализира практиката военни офицери да бъдат натоварени със задачи да събират информация, която да предоставят на политическото ръководство. Наполеон назначава за посланици редица генерали, а през 1806 г. назначава военен офицер като втори секретар на Френската легация във Виена. Счита се, че това е първото назначение на действащ офицер като съветник в дипломатическа мисия. През XIX в. в Европа се наслагва практика военни офицери да бъдат изпращани в мисии и делегации отвъд океана. Те получават дипломатически статут като военни аташета през 1857 г. В края на XIX в. те са изцяло инкорпорирани в състава на дипломатическите мисии и осъществяват официално военно представителство сред тогавашните външнополитически сили, като имат важна роля за постигането на диалог и обмен на информация между делегациите.

Сериозно значение върху развитието на военната дипломация оказва периода на Студената война, когато военните аташета имат ключова роля по отношение сигурността и връзката с разузнавателните общности. С Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 1961 г. на военното аташе се предоставят същите привилегии имунитети, каквито се предоставят и на другите дипломатически агенти. В този период разбирането за военна дипломация се основава преди всичко на „твърдата сила” като фактор, който да бъде използван при изостряне на отношенията между страните.

Днес военната дипломация има своето съществено място като инструмент на държавното управление. Тя се определя като използване в мирно време на отбранителните ресурси за постигането на специфични национални цели, основно чрез установяване на сътрудничество и взаимодействие с други държави. Военната дипломация има свой специфичен принос за отбраната и сигурността на държавите, тъй като спомага за свързването на дейности, които в миналото са били несъвместими

Военната дипломация трябва да се разграничава от т.нар. принудителна дипломация, *coercive diplomacy*, която е свързана с употреба на твърда сила. Принудителната дипломация се разглежда като заплаха за употреба или реална

употреба на сила с цел да бъде подтикната насрещната страна да предприеме действия, които не желае. Принудителната дипломация разполага с широк спектър от инструменти, като се започне с налагането на дипломатически санкции и се стигне до предприемането на военни действия.

След 2011, когато както подчертава Джоузеф Най²², военната дипломация се разглежда като един от компонентите за изграждане на интелигентна стратегия на страната, основана върху интелигентната сила и мрежовото дипломатическо общуване.

Интелигентната сила се разглежда като интелигентно обединяване и взаимнообвързване на дипломация, отбрана, икономическо развитие и други похвати или елементи на твърдата и меката сила. За военните дипломати ще бъде успешно разглеждането на военната дипломация в този контекст на интелигентната сила. Моделът предложен от Най за изграждане на интелигентната стратегия включва пет фактора, които могат да бъдат отнесени към работата на военните аташета.

1. Преди всичко е необходимо да се определи какви са желаните цели, което предполага тяхното приоритизиране, както и отговор на въпроса кои цели ще произведат нулев ефект върху силата и влиянието над другите и кои ще доведат до съвместен резултат който изисква споделяне на силата с други.

2. Интелигентната стратегия трябва да отговори и на въпросите какви са наличните ресурси и в какъв контекст. Тук е важно да се отговори на въпроса и да се има предвид кога тези ресурси ще бъдат налични, на разположение и как във времето би могла да се промени тяхната наличност.

3. С какво разполага обекта на въздействие, или т.нар. опонент

Много е важно да се знае с какво разполагат опонентите, но също така е важно да се знае какво мислят и какво възнамеряват.

4. Кои форми на силово поведение биха имали най-голям успех.

5. Каква е вероятността за успех.

С военната дипломация се свързва и т.нар. военна подкрепа за публичната дипломация – тя се определя като „способност да бъдат разбрани, повлияни, ангажирани и реформирани ключови чуждестранни аудитории чрез думи и действия, които да насърчават разбирането на американската политика да развиват, да подкрепят американските интереси, както и да формират средата. Тези способности включват дейности по публична информация, както и информационни операции, за да може до чуждестранната аудитория да се достигне чрез уебсайтове, радио, преса и телевизия²³. Изпращането на съобщение относно имиджа на държавата има три измерения : политико-военно, икономическо и социално-културно. Ето защо военната дипломация може да изиграе ключова роля за постигането на държавните интереси и цели.

²² Nye, J.S. The Future of Power, New York, Public Affairs, 2011

²³ Shaping and Military Diplomacy Prepared for delivery at the 2007 Annual Meeting of the American Political Science Association, August 30 - September 2, 2007. Derek S. Reveron U.S. Naval War College

Ето защо военните аташета днес имат много по-широка сфера на действие, която включва по-широк кръг от въпроси като:

1. Координиране на подкрепа за мироопазващи операции с правителствата и международните организации, в които изпращащата държава членува.

2. Установяване, констатиране на природата на промените, които настъпват във въоръжените сили на държавите по света, не само съседните, но и на големите геополитически сили, тъй като при тях подобни промени водят до налагането на определени тенденции в секторите за сигурност и отбрана. Някои от тях са свързани с използването на въоръжените сили, но други са фокусирани върху областите на военното правосъдие, военна логистика и администрация.

3. Установяване на военно оборудване, което може да бъде продадено от въоръжените сили на приемащата държава – този процес се наблюдава в Европа през деведесетте, когато много държави разполагат с оръжие, което трябва да ликвидират.

4. Идентифициране на технологии за задълбочени системи за отбрана, които да бъдат предадени в изпращащата държава

5. Обмен на информация относно т.нар. нетрадиционни заплахи относно терористични формирования и организирани престъпни групи.

Според Женевския център за демократичен контрол върху въоръжените сили, основните задачи и функции на военните аташета днес могат да се определят като следва²⁴:

– Да бъдат защитник интересите в отбраната и сигурността на изпращащата държава

– Да осъществяват представителни функции на въоръжените сили и да осъществяват връзки с въоръжените сили от приемащата държава

– Да изграждат и осигуряват такава политика за сигурност и военна мрежа, която да бъде в състояние да функционира при изостряне или влошаване на двустранните отношения

– Да съветват посланика и членовете на дипломатическото представителство по въпроси на сигурността и отбраната

– Да наблюдават средата за сигурност в приемащата държава и да информират изпращащата държава за тях

– Да наблюдават и управляват дейностите в областта на военната дипломация и сътрудничеството в сферата на сигурността, както чрез дейности по двустранен обмен така и многостранно сътрудничество в рамките на НАТО и ПФП

– Промотиране в определени случаи на военно-промишлената индустрия на изпращащата държава

– При настъпване на криза могат да имат важна роля в дейностите в отговор и възстановяване

²⁴ Defence Attache, DCAF Backgrounder, 07/2007

Много от тези функции на военните аташета се осъществяват не само в дипломатическите представителства, акредитирани при държави, но и в постоянните мисии към международни организации.

Образователен обмен

Възходът на военната дипломация в края на 20 и началото на 21 в. се свързва с диверсификация на връзките между въоръжените сили на държавите като значително нараства ролята на образователния обмен и съвместните учения. Много от въоръжените сили на развитите държави търсят да установят връзки с нововъзникващи сили в 21 в. за да бъдат по-добре подготвени да посрещнат предизвикателствата в областта на отбраната. Често това се свързва и с подобряване и развитие на способностите на военнослужещите.

Бизнес и логистика

Дейностите свързани с покупката на въоръжение и военно оборудване, с развитието на отбранителната индустрия, научния и технологичен обмен, намирането на партньори за съвместни инициативи за производство, логистика и системи за снабдяване на въоръжените сили са също друг ключов компонент от дейността на военната дипломация. В този контекст от значение са два проблема:

– От една страна, развитите научно и технологично държави, които в момента са в бизнеса с износ на наука и износ на продукция. САЩ, Великобритания, Франция, Израел, Испания, Бразилия и Турция. Военните аташета на тези държави са изключително активни в тази област. Много често те са натоварени и със специални мисии и задачи в тази област.

– Държавите, чийто въоръжени сили претърпяват трансформация и модернизация. Те трябва да идентифицират насоките, които ще им помогнат да управляват тези промени. Те се осланят на множество средства за придобиване на информация, която им е необходима за тяхното адаптиране към предизвикателствата на новото време²⁵.

Национални нормативни изисквания за осъществяване на военна дипломация

В българския модел функции на военната дипломация са определени като:

1. Събиране и анализ на информация относно въоръжените сили и средата за сигурност в приемащата държава
2. Насърчаване на доброто сътрудничество и приятелски отношения между въоръжените сили на двете държави

²⁵ Oxford Handbook of Modern Diplomacy, Oxford University Press, 2013

3. Организиране на работни посещения на представителите на военното ръководство в приемащата държава, както и дейности свързани с организирането на мирното пребиваване на военни части от изпращащата държава на територията на приемащата държава

4. Подкрепа за сключване на търговски договори относно военно оборудване между изпращащата и приемащата държава

5. Представителни функции – представяне на изпращащата държава при официални церемонии и други официални събития в приемащата държава

Министърът на отбраната назначава и отзовава и представителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в международни организации и ръководи тяхната дейност.

По силата на чл. 26, т. 14 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, министърът на отбраната в изпълнение на правомощията си да ръководи и да отговаря за прожеждането на държавната политика в областта на отбраната на страната назначава и отзовава представителите на МО, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната в БА в международни организации, аташетата по отбрана, военните аташета и служителите в службите към тях и ръководи тяхната дейност. По силата на чл. 8 от закона при осъществяване на отбранителната политика на страната, България участва в международни организации, политико-военни съюзи за колективна отбрана и други инициативи в областта на военнополитическото и военното сътрудничество. За постигане целите на националната политика в областта на отбраната министърът на отбраната осъществява международно сътрудничество със съответните органи на други държави и международни организации, като участва във формирането на политиката и вземането на решения в НАТО и ЕС на равнище министри на отбраната на държавите-членки.

Приетият през 2015 г. Закон за военното разузнаване, определя като основна задача на стратегическо ниво осъществяването на непосредствено ръководство на службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България. Като една от основните дейности на служба Военна информация се визира участието в организацията и осъществяването на военнодипломатическата дейност.

Отношения между ръководителя на дипломатическо представителство и аташе по отбрана

Ръководителят на дипломатическото представителство ръководи, координира и контролира дейността на дипломатическото представителство в съответствие с указанията на министъра на външните работи. Той осъществява общ контрол върху дейността на всички служби и служители, дългосрочно командироваани в приемащата

страна от други държавни учреждения и организации. – в това число службата на военния аташе и служителите в нея.

Ръководителят на службата на военния аташе и служителите в нея са подчинени на ръководителя на задграничното представителство, който осъществява общ контрол върху тяхната дейност. Службата е автономна по отношение на специфичната си дейност, води самостоятелна документация и кореспонденция със служба Военна информация.

Ръководителят на Службата на военния аташе предоставя на ръководителя на задграничното представителство подробна информация за възложените задачи, дадените указания и дейността на Службата във връзка с осъществяването на военnodипломатическата дейност в страната на акредитация.

Ръководителят на дипломатическото представителство е опровамошен да спира временно изпълнението на указания, дадени от министри и ръководители на ведомства, като незабавно информира за своето решение министъра на външните работи и съответния ръководител. В тази връзка Ръководителят на Службата на военния аташе по нареждане на ръководителя на задграничното представителство спира временно изпълнението на дадените от СВИ указания във връзка с осъществяването на военnodипломатическата дейност в страната на акредитация, като незабавно информира и координира последващите си действия с директора на СВИ.

Служба на военния аташе

Службата на военния аташе може да включва аташе по отбрана, военни аташета по видовете въоръжени сили, помощник-аташе по отбраната, помощник военни аташета и технически сътрудници (секретари и преводачи).

Създаване и закриване на служба на военния аташе

Създаването и закриването на служба на военния аташе в задграничните дипломатически представителства на Република България се извършва от министъра на отбраната, по предложение на директора на Служба „Военна информация” и след получаване на положително становище от министъра на външните работи.

Назначаване на военнослужещи в Службата на военния аташе

Военнослужещите се назначават и командироваат за изпълнение на съответните длъжности от министъра на отбраната след съгласуване с министъра на външните работи.

Министърът на външните работи по предложение на министъра на отбраната определя временен дипломатически ранг на военнослужещите от Службата на военния аташе за срока на задграничния мандат.

За аташета по отбраната могат да се определят военнослужещи с военно звание „подполковник“/„капитан II ранг“, „полковник“/„капитан I ранг“ или с висши офицерски звания.

За военни аташета по видовете въоръжени сили и помощник-аташе по отбраната/помощник военни аташета – военнослужещи със старши офицерски звания.

За технически сътрудници – военнослужещи с младши офицерски звания, с военно звание „офицерски кандидат 1-ви (2-ри) клас“ или от сержантския (старшинския) състав.

На длъжността „Аташе по отбраната“, изискваща по длъжностно разписание звание „подполковник“/„капитан II ранг“, „полковник“/„капитан I ранг“, могат да бъдат назначавани и офицери с висше офицерско звание.

Назначаването на военнослужещи в службата на военния аташе се осъществява въз основа на сложна процедура – подбор за назначаване на длъжност²⁶, която включва следните елементи:

1. Подбор – общ или вътрешен
2. Психологическо изследване
3. Утвърждаване за назначаване на длъжност от министъра на отбраната
4. Подготовка на утвърдените за назначаване на длъжност военнослужещи в Служба „Военна информация”
5. Получаване на съгласие от приемащата държава
6. Заповед на министъра на отбраната за дългосрочно командироване, съгласувана с министъра на външните работи

Подборът на кандидатите може да бъде общ (за военнослужещи от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и от Българската армия) или вътрешен (за военнослужещи от служба „Военна информация). Вида подбор се определя от изискванията за заемане на длъжността.

Общия подбор на военнослужещи се извършва в четири етапа:

1. Обявяване на вакантни длъжности в службите на военния аташе
2. Кандидатстване и допускане до участие в подбор
3. Оценка на качествата на кандидатите по документи и събеседване
4. Класиране

Въвеждат се две ограничения относно кандидати, които вече са заемали длъжност в задгранични представителства или международни организации. Важно е да се уточни, че тези ограничения са императивни при наличието на повече кандидати, но при липса на други кандидати могат да бъдат преодоляни:

²⁶ НАРЕДБА № Н-8 от 23 март 2016 г. за подбор на военнослужещи за назначаване на длъжности в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България, обн. ДВ 28 от 2016 г.

– Не се допускат до участие в подбора кандидати, които два или повече пъти са били командировани от министъра на отбраната за заемане на длъжност в задгранични дипломатически представителства или при международни организации или в други международни инициативи извън територията на страната;

– Необходимо е да са изтекли най-малко две години от освобождаването на предходна дипломатическа длъжност за кандидати, които вече са били командировани от министъра на отбраната за заемане на длъжност в задгранични дипломатически представителства или при международни организации или в други международни инициативи извън територията на страната.

5. Вътрешен подбор се провежда по ред определен от директора на служба „Военна информация“.

Мандат

Мандатът на ръководителя на службата на военния аташе и на служителите в нея, както и на военнослужещите, заемащи длъжности в международни организации е три години. Допуска се възможност за еднократно удължаване до една година, доколкото в друг закон или международен договор не е предвидено друго или в изискванията на приемащата организация за съответната длъжност не е предвидено друго.

Прекратяване на мандата

Прекратяването на мандата се извършва от министъра на отбраната в следните хипотези:

6. При изтичане срока на мандата (дългосрочното командироване)
7. По преценка на министъра на отбраната и целесъобразност
8. По мотивирано искане на министъра на външните работи.

Ръководство на службата на военния аташе

Министърът на отбраната осъществява общо ръководство върху дейността на Службата на военния аташе, а директора на служба Военна информация осъществява непосредствено ръководство.

За осъществяване на тази си дейност министърът на отбраната се подпомага от дирекция „Отбранителна политика“.

Дирекция „Отбранителна политика“ има следните функции:

1. Чрез Служба Военна информация осъществява координация на дейностите и задачите на Службата на военния аташе по въпросите на двустранното, многостранното и регионалното сътрудничество в областта на отбраната;

2. Предоставя на Службата на военния аташе материали, по въпросите на двустранното, многостранното и регионалното сътрудничество в областта на отбраната;

3. Информира Службата на военния аташе по въпроси на отбранителната политика на страната, свързани с международното сътрудничество, членството в НАТО и ЕС;

4. Информира Службата на военния аташе за позиции по въпроси на двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество.

Службата на военния аташе е функционално подчинена на служба „Военна информация“, поради което планирането, поставянето и изпълнението на задачи, както и осъществяване на контрол се извършва от ръководителя на съответната структура в служба „Военна информация“. Материално-техническото и финансово осигуряване на Службата на военния аташе също е в компетенциите на служба „Военна информация“.

Ръководител на Службата на военния аташе

За ръководител на Службата на военния аташе се определя най-старшият офицер. Неговите задължения са определени в Правилника за дейността на военнослужещите в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България:

1. ръководи, организира и контролира изпълнението на задачите и планираните мероприятия в съответствие с получените от директора на СВИ указания;

2. докладва по установения ред за хода на изпълнението на задачите и за възникналите проблеми и прави предложения за подобряване на дейността на Службата на военния аташе;

3. информира СВИ и структурата, отговаряща за международното сътрудничество в Министерството на отбраната, по въпроси, касаещи двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество;

4. отговаря за законосъобразното разходване на финансовите средства, ползването и поддържането на материалните ресурси на Службата на военния аташе в съответствие с действащите нормативни и административни актове;

5. докладва на директора на СВИ за указания, актове или разпореждания на други държавни и административни органи, включително и на длъжностни лица от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, които засягат дейността на Службата на военния аташе, но не са съобразени с определения ред за ръководство на нейната дейност;

6. изготвя годишен план за дейността на Службата;

7. изготвя и други планове по указания на директора на СВИ по основните направления и задачи от дейността на Службата на военния аташе;

8. изготвя годишен отчет за дейността на Службата;

9. съветва ръководителя на задграничното представителство по въпроси от военен характер и го информира за дейностите по двустранното военно сътрудничество и за развитието на отношенията във военната и военнополитическата област на приемащата държава с международните организации, на които Република България е член;

10. изпълнява и други задачи, възложени му от ръководителя на задграничното представителство, за което уведомява СВИ и структурата, отговаряща за международното сътрудничество в Министерството на отбраната.

Дейност на Службата на военния аташе

Дейността на Службата на военния аташе се осъществява в съответствие с държавната политика в сектора за сигурност и отбрана, външнополитическите приоритети на страната, заповедите на министъра на отбраната и заповедите и разпорежданията на директора на служба „Военна информация”.

Основни направления в дейността на службата са:

1. добиване на информация в съответствие с националните приоритети и проблемите, които Република България решава в областта на сигурността и отбраната;

2. изпълнение на задачи, свързани с ангажиментите на Република България към НАТО и ЕС;

3. координиране на дейностите между Министерството на отбраната на Република България и министерството на отбраната в страната на акредитация по въпросите на военното и военнотехническото сътрудничество;

4. участие в подготовката за сключването и изпълнението на двустранни договори, споразумения, протоколи и други международни актове по военното сътрудничество с органи и организации от страната на акредитация;

5. оказване на съдействие за реализирането на подписани договори и споразумения във военнотехническата област между Министерството на отбраната и съответните органи в страната на акредитация;

6. осъществяване на контакти по указания на министъра на отбраната, ресорния зам.-министър на отбраната и директора на СВИ с представители на военнопромишления комплекс в страната на акредитация;

7. участие в мероприятия, организирани от министерството на отбраната на страната на акредитация;

8. участие в организирането, осигуряването и работата на военни делегации на ниво министър на отбраната, заместник-министър на отбраната, постоянен секретар на отбраната, началник на отбраната, заместник-началник на отбраната, командващ на Съвместното командване на силите и командир на вид въоръжени сили;

9. участие в други делегации и работни групи при възлагане от министъра на отбраната или от директора на СВИ;

10. оказване на съдействие по разпореждане на директора на СВИ на военнослужещи и цивилни служители от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната при изпълнение на служебни задачи в страната на акредитация;

11. укрепване авторитета на Република България, Министерството на отбраната и Въоръжените сили със средствата на дипломатическата дейност.

Службата на военния аташе при осъществяване на тези дейности взаимодейства с ръководителя и служителите на дипломатическото представителство, компетентните органи на Министерството на отбраната и щаба на отбраната/ Генерален щаб в приемащата държава, представители на международни военни и граждански органи и организации със седалище в приемащата държава, военnodипломатическия корпус и асоциацията на военните аташета в страната по акредитация (приемащата държава).

Службата на военния аташе осъществява и протоколно-представителна дейност в съответствие с общо приетите протоколни норми и правила.

КАЗУСИ

Казус № 1

Сравнително рядко в дипломатическата практика се случва да се извършва арест на дипломатически служители от властите на приемащата държава. Държавата Х е изпратила военен контингент за участие във въоръжен конфликт с международен характер между държавите К и Д. Военният контингент на държавата Х е изпратен за да подпомогне силите на държавата К. В хода на военните действия на територията на държавата К около 100 човека от военния контингент на държавата Х са задържани от войските на Държавата Д. В отговор властите в държавата Х арестуват посланика и няколко души от дипломатическия персонал, включително и военното аташе на държавата Д, акредитирани в държавата Х. Самата държава Х неотдавна е претърпяла драстична промяна във формата на държавно управление и е предприела масштабна подмяна на състава на Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, и други ключови ведомства. В отговор на извършените арести, доайенът на дипломатическия корпус в страната Х, който е посланик на държавата М прави заявление и предупреждава, че ако държавата Х не освободи посланика и дипломатическите служители на държавата Д, от името на дипломатическия корпус той ще заяви протест, но ако държавата Х освободи задържаните, той ще заяви протест пред държавата Д във връзка с действията по задържане на военнослужещите на държавата Х в държавата Г. Доайенът на дипломатическия корпус се среща с наскоро заелия поста държавен глава на

Държавата Х, която протича доста рязко и напрегнато. Държавният глава заявява на посланика, че за него живота на неговите военнослужещи е по-важен от спокойствието на няколко дипломата. В същия ден на заседание на Министерски съвет на държавата Х, въпреки недобре протеклата среща се взима решение да бъдат освободени арестуваните посланик и дипломатически представители, но на доайенът е поставено условие до три дни да бъдат освободени задържаните военнослужещи на държавата Х.

1. Кое е приложимото право. Кой принципи на дипломатическото общуване са нарушени.

2. С какви имунитети и привилегии се ползват дипломатическите представители в приемащата държава.

3. Кой може да задържа военното аташе в приемащата държава, какви привилегии и имунитети имат военните аташета.

4. Какви реципрочни мерки може да предприеме изпращащата държава в случай на тяхното неспазване от приемащата държава.

5. При похищение на дипломатически агент от недържавен субект - каква е ролята на правителството на приемащата държава за предотвратяване на подобни актове и каква е ролята на правителството на изпращащата държава за освобождаване на похитените дипломати.

Казус № 2

Държавата Х променя визовата си политика спрямо гражданите на държавата У като реакция към зачестили актове на недружелюбност в отношенията между двете държави. Като ефект от променената визова политика много туристи получават отказ на заявленията си за виза и пренасочват пътуванията и финансите си към други по-привлекателни за тях дестинации. В отговор държавата У също започва да налага ограничения на гражданите от държавата Х, които желаят да я посетят. Тези действия водят до допълнително влошаване на отношенията между двете държави. След арест на служител от посолството на държавата Х в държавата У, който е гражданин на приемащата държава, и няма дипломатически статут, но има повдигнато обвинение за извършено престъпление от общ характер, държавата Х заявява, че спира издаването на визи изцяло за гражданите на Държавата У, включително и за длъжностните лица, които предстои да пътуват служебно. Държавата У обявява реципрочни мерки и спира издаването на визи за граждани на държавата Х. Държавата У разглежда тези действия като затваряне на границите си за граждани на държавата Х или постоянно пребиваващи в държавата Х, които желаят да посетят държавата У. Единствен начин за получаване на виза се оказва през посолства на други държави, в които съответните лица пребивават. Обтягането на отношенията между двете държави, изразяващо се в затягане на визовия режим е резултат от сблъсък на външнополитически интереси и нееднозначно тълкуване на политическите процеси вътре в държавата У, отказа на

държавата X да предостави на държавата У лица, които са свързани с националната сигурност на държавата X и извършват подривни действия. От своя страна държавата X обосновава рестрикциите във визовия режим с ареста на служител от консулската и служба в столицата на приемащата държава, който е гражданин на приемащата държава. От държавното обвинение съобщават, че са арестувани както консулския служител, така и неговата съпруга и дете, тъй като те са съпричастни към неговата престъпна дейност и имат връзки с лидери, които си поставят подобни цели.

Въпроси:

1. Какви видове дипломатически представителства съществуват.
2. Проявление на кои дипломатически принципи можете да откриете.
3. С какъв имунитет се ползват служителите в дипломатическите представителства.
4. Кои са основните принципи, въз основа на които се осъществяват дипломатическите отношения.
5. Каква би могла да бъде ролята на военния аташе в подобна ситуация.
6. Вашите предложения какви действия на военния аташе могат да съдействат за нормализиране на отношенията между двете държави.

Казус № 3

Физическо лице, на което са повдигнати обвинения за извършени тежки умишлени престъпления против личността се обръща към дипломатическото представителство на държавата X с искане да му бъде предоставена защита. Той моли да бъде допуснат в посолството, за да избегне предварителен арест и изтъква като аргумент в своя защита опасенията си, че обвиненията са недействителни, и са повдигнати за да му бъде оказан натиск поради изразени от него обществени и политически позиции. Преди да се обърне към посолството на държавата X, той се обръща и към няколко други чуждестранни представителства – консулство на държавата Н, намиращото се в близост до него консулство на държавата Б и посолството на държавата Ф. Докато чака отговор, получава покана да посети консулството на държавата Н.

Посланикът на държавата X е доайен на дипломатическия корпус в приемащата държава, известен е сред останалите си колеги като дипломат със сериозни дипломатически контакти, с традиционни трайни и установени на доверие контакти с държавното ръководство на приемащата държава. Също така в този момент са в ход дипломатически преговори за засилване на индустриалното и търговско сътрудничество между държавата X и приемащата държава, за което от много години се правят постъпки от страна на държавата X, но приемащата държава не откликва. Към момента ситуацията за договаряне е благоприятна.

Въпроси:

1. Кое е приложимото право.

2. Каква закрила и на кого може да предостани дипломатическо представителство.
3. Каква закрила може да предостави консулското представителство.
4. Какви дипломатически принципи и подходи ще бъдат използвани.
5. Каква е ролята на военния аташе в подобна ситуация, какъв съвет би дал той ако ръководителят на дипломатическото представителство се допита до него.

Казус № 4

След идването на власт на нов държавен глава в държавата Х, нейните дипломатически отношения с държавата У започват да се влошават. Не закъснява и първият дипломатически разрыв. Държавата У отзовава своя посланик от държавата Х, като ѝ налага ограничения за търговия с оръжие. След няколко години към тези ограничения се добавят и икономически санкции, тъй като има подозрения, че държавата Х поддържа и финансира терористични организации. В следващите десет години държавата Х търси възможности за разработване на ядрено оръжие като усилено работи за стартирането на програма за разработване на ядрено оръжие, полага усилия да се сдобие с необходимите технологии и материали. Тези усилия имат успех. След известно време в държавата Х се провеждат опити за преработване на уран. Изгражда се химически завод, който в рамките на две години след откриването си започва да произвежда сериозно количество нервнопаралитичен газ. Разузнавателните служби докладват и за употребата на химическо оръжие от страната Х срещу страната Б няколко години по-късно. По същото време държавата Х е въввлечена и в няколко терористични нападения – отвличане на криузен кораб, терористични атаки на две европейски летища, терористична атака в няколко луксозни заведения за хранене в столиците на няколко европейски държави, при което освен тежко ранени има и много загинали невинни хора.

Пред посолството на държавата Х в държавата Ч се провежда протест срещу политиката на правителството. От сградата на посолството следва стрелба, в резултат няколко души от протестиращите са ранени, а полицаи от Държавата Ч, който охранява протеста е убит. В този период политиката на държавата У към държавата Х е твърде рестриктивна и включва редица санкции – икономически, дипломатически и военни. Те са последвани и от налагането на ембарго върху добива на нефт в страната. Напрежението нараства и взема връх когато държавата У предприема ответни действия, като прибегва до употреба на военна сила и извършва бомбардировки над територията на държавата Х в места, за които има информация, че са терористични лагери, военни съоръжения и резиденцията на държавния глава. Официалният мотив за предприемане на тези действия е промяна на държавната политика, но като втори много силен мотив се изтъква желанието за смяна на политическия режим. Но след проведените военни действия разузнавателните служби докладват, че подобни

действия не са в състояние да доведат до смяна на режима. Също така се докладва, че държавният глава е ранен, а едно от децата му загива, но това не води до промяна.

1. Кое е приложимото право
2. Каква е отговорността на приемащата държава относно сигурността вътре и извън дипломатическото представителство.
3. Каква е отговорността на приемащата държава и на изпращащата държава при нападение срещу полицаи на приемащата държава, извършено от лице, намиращо се в посолството на изпращащата държава.
4. Направете разграничение между военна дипломация, парадипломация и предприемане на ответни военни мерки

Казус № 5

Граждани на държавата X, които пребивават законно в държавата У и работят там, са задържани от властите на държавата У, като са им повдигнати обвинения за извършени тежки умишлени престъпления, за които се предвижда и смъртно наказание. В държавата X няма смъртно наказание. В държавата X съгласно международните договорености задържаните могат да се срещнат с представители на дипломатическата мисия до 24 часа след задържането им. В приемащата държава У такава среща може да бъде осъществена две седмици след задържането на лицата.

Отношенията между двете държави са стабилни, но хладни. Новоакредитираният ръководител на дипломатическото представителство не успява да установи дипломатически контакти в приемащата държава, поради което със закъснение разбира за задържането. След няколко месеца опити да се срещне със задържаните граждани, не успява да реализира подобна среща, а получава само официални становища, че те са в добро физическо и психическо здраве и са третирани както всички други задържани без разлика в тяхното гражданство или повдигнати обвинения.

В края на календарната година държавата X изпраща пратеник със специално поръчение, който да се срещне със задържаните и да установи какви са шансовете за тяхното освобождаване.

1. Кое е приложимото право.
2. Как се установяват дипломатически контакти, какви са характерните особености на дипломатическите контакти.
3. Какви мерки може да предприеме дипломатическата мисия на държавата X, в защита на своите граждани
4. Какви икономически, дипломатически и други мерки могат да бъдат предприети.
5. В кои случаи и до каква степен дипломатическите мисии могат да се намесят при задържани на граждани на изпращащата държава.
6. Каква е ролята на военния аташе.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

ВИЕНСКА КОНВЕНЦИЯ ЗА ДИПЛОМАТИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ

(Обн. ДВ. бр.28 от 9 Април 1968 г.)

ПРЕАМБЮЛ

Държавите – страни по настоящата Конвенция,

отбелязвайки, че народите на всички страни от древни времена насам признават статуса на дипломатическите агенти,

вземайки под внимание целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации относно суверенното равенство на държавите, поддържането на международния мир и сигурност и развитието на приятелските отношения между народите,

убедени, че сключването на международна конвенция за дипломатическите отношения, привилегии и имунитети ще допринесе за развиването на приятелски отношения между държавите, независимо от различията в техния държавен и обществен строй,

съзнавайки, че тези привилегии и имунитети се предоставят не за изгоди на отделни лица, а за осигуряване на ефективното осъществяване на функциите на дипломатическите представителства като органи, представляващи държавите,

потвърждавайки, че нормите на международното обичайно право ще продължават да регулират въпросите, които не са изрично регламентирани от разпоредбите на настоящата Конвенция,

се съгласиха за следното:

Член 1

Употребените по-долу в настоящата Конвенция термини имат следното значение:

а) "шеф на представителството" е лицето, на което изпращащата държава е възложила задължението да действа в това качество;

б) "сътрудници на представителството" са шефът на представителството и членовете на персонала на представителството;

с) "членове на персонала на представителството" са членовете на дипломатическия персонал, на административно-техническия персонал и на обслужващия персонал на представителството;

д) "членове на дипломатическия персонал" са членовете на персонала на представителството, които имат дипломатически ранг;

е) "дипломатически агент" е шефът на представителството или член от дипломатическия персонал на представителството;

ф) "членове на административно-техническия персонал" са членовете от персонала на представителството, осъществяващи административното и техническото обслужване на представителството;

д) "членове на обслужващия персонал" са членовете от персонала на представителството, заети в домакинското обслужване на представителството;

h) "частен домашен работник" е лицето, заето от домакинското обслужване на представителството, без да бъде служител на изпращащата държава;

і) "помещения на представителството" са сгради или части от сгради, които се използват за целите на представителството, включително резиденцията на шефа на представителството, независимо от това чия собственост са те, заедно със земния участък, прилежащ към дадената сграда или част от сграда.

Член 2

Установяването на дипломатически отношения между държавите и учредяването на постоянни дипломатически представителства става по взаимно съгласие.

Член 3

1. Функциите на дипломатическото представителство се състоят по-специално в следното:

a) в представяване на изпращащата държава в приемащата държава;

b) в защитаване в приемащата държава на интересите на изпращащата държава и на нейните граждани в границите, допускани от международното право;

c) във водене на преговори с правителството на приемащата държава;

d) в изясняване с всички законни средства на условията и развитието на събитията в приемащата държава и съобщаването за тях на правителството на изпращащата държава;

e) в насърчаване на приятелските отношения между изпращащата държава и приемащата държава и в развиване на техните взаимоотношения в областта на икономиката, културата и науката.

2. Някоя разпоредба на настоящата Конвенция не трябва да се тълкува като възпрепятстваща изпълнението на консулски функции от дипломатическото представителство.

Член 4

1. Изпращащата страна трябва да се убеди, че приемащата държава е дала агреман за онова лице, което тя възнамерява да акредитира като шеф на представителството в тази държава.

2. Приемащата държава не е длъжна да съобщава на изпращащата държава мотивите за отказване на агреман.

Член 5

1. Изпращащата държава може, след като по надлежен начин уведоми съответните приемащи държави, да акредитира шеф на представителство или да назначи някой член на дипломатическия персонал, според обстоятелствата, в няколко държави, ако не се направят изрични възражения от страна на която и да е от приемащите държави.

2. Ако изпращащата държава акредитира шеф на представителството в една или няколко други държави, тя може да учреди дипломатическо представителство, възглавявано от временен управляващ, във всяка от държавите, където шефът на представителството няма постоянното си местопребиваване.

3. Шефът на представителството или кой да е член от дипломатическия персонал на представителството може да действа като представител на изпращащата държава при всяка международна организация.

Член 6

Две или няколко държави могат да акредитират едно и също лице като шеф на представителство в друга държава, ако приемащата държава не възражава срещу това.

Член 7

Изпращащата държава може свободно да назначава членовете на персонала на представителството, с изключение на случаите, предвидени в членове 5, 8, 9 и 11. Що се отнася до военните, военно-морските или военно-въздушните аташета, приемащата държава може да поиска техните имена предварително да ѝ се съобщават, за да получат нейното одобрение.

Член 8

1. Членовете на дипломатическия персонал на представителството по принцип трябва да бъдат граждани на изпращащата държава.

2. Членовете на дипломатическия персонал на представителството не могат да бъдат назначавани измежду гражданите на приемащата държава, освен със съгласието на тази държава, като това съгласие може да бъде във всяко време оттеглено.

3. Приемащата държава може да си запази същото право по отношение на граждани на трета държава, които не са същевременно граждани на изпращащата страна.

Член 9

1. Приемащата държава може във всяко време, без да е длъжна да мотивира своето решение, да уведоми изпращащата държава, че шефът на представителството или кой да е от членовете на дипломатическия персонал на представителството е *Persona pop grata* или че кой да е друг член от персонала на представителството е неприемлив. В такъв случай изпращащата държава трябва съответно да отзове въпросното лице или да прекрати неговите функции в представителството. Едно лице може да бъде обявено за *Persona pop grata* или за неприемливо още преди пристигането му в територията на приемащата държава.

2. Ако изпращащата държава откаже да изпълни или не изпълни в разумен срок своите задължения, предвидени в точка 1 на този член, приемащата държава може да откаже да признава въпросното лице като сътрудник на представителството.

Член 10

1. Министерството на външните работи на приемащата държава или друго министерство, по отношение на което има споразумение, се уведомява:

a) за назначаването на сътрудници на представителството, за тяхното пристигане и за окончателното им заминаване или за прекратяването на техните функции в представителството;

b) за пристигането и окончателното заминаване на лице, принадлежащо към семейството на сътрудник на представителството, и, в съответните случаи, за това, че едно или друго лице става или престава да бъде член от семейството на сътрудник на представителството;

c) за пристигането и окончателното заминаване на частни домашни работници на служба в лица, упоменати в буква "а" на настоящия член, и, в съответните случаи, за напускане на службата им при такива лица;

d) за назначаването и уволняването на лица, живеещи в приемащата държава, като сътрудници на представителството или като домашни работници, имащи право на привилегии и имунитети.

2. Уведомяването за пристигането и окончателното заминаване по възможност трябва да се прави предварително.

Член 11

1. При липса на конкретно споразумение за числеността на персонала на представителството приемащата държава може да поиска числеността на персонала на представителството да се поддържа в рамки, които тя смята за разумни и нормални, с оглед на обстоятелствата и условията, съществуващи в приемащата държава, и на нуждите на въпросното представителство.

2. Държавата на пребиваването може също така, на същите основания и без дискриминация, да откаже да приеме длъжностни лица от някоя определена категория.

Член 12

Без предварително изразено изрично съгласие на приемащата държава изпращащата държава не може да създава служби, съставляващи част от дипломатическото представителство в други населени пунктове, освен в тези, където е установено самото представителство.

Член 13

1. Смята се, че шефът на представителството е встъпил в изпълнение на своите функции в приемащата държава от момента на връчването на акредитивните си писма или от момента на съобщаването за своето пристигане и представянето на заверени преписи от акредитивните писма в Министерството на външните работи на приемащата държава или в друго министерство, по отношение на което има

споразумение в зависимост от практиката, съществуваща в тази държава, която се прилага по един и същ начин.

2. Редът, по който става връчването на акредитивните писма или представянето на техните заверени преписи, се определя съобразно датата и часа на пристигането на шефа на представителството.

Член 14

1. Шефовете на представителствата се разпределят на три класа:

а) клас на посланиците и нунциите, акредитирани към държавни глави, и други шефове на представителства с равностоен ранг;

б) клас на пратениците, на пълномощните министри и интернунциите, акредитирани към държавни глави;

в) клас на управляващи представителствата, акредитирани към министри на външните работи.

2. Освен по отношение на старшинството и етикета, не се прави никакво различие между шефовете на представителствата поради това, че те принадлежат към един или друг клас.

Член 15

Класът, към който трябва да принадлежат шефовете на представителствата, се определя по споразумение между държавите.

Член 16

1. Старшинството на шефовете на представителствата от съответен клас се определя от датата и часа на встъпването им в изпълнение на функциите им съгласно член 13.

2. Измененията в акредитивните писма на шефа на представителството, които не са свързани с промяна в класа, не се отразяват върху неговото старшинство.

3. Този член не засяга практиката, която е възприета или ще бъде възприета в приемащата държава относно старшинството на представителя на Ватикана.

Член 17

Старшинството на членовете на дипломатическия персонал на представителството се съобщава от шефа на представителството на Министерството на външните работи или на друго министерство, по отношение на което има споразумение.

Член 18

Редът, спазен във всяка държава при приемането на шефовете на представителствата, трябва да бъде еднообразен по отношение на всеки клас.

Член 19

1. Ако постът шеф на представителството е вакантен или ако шефът на представителството не може да изпълнява своите функции, един временно управляващ действа като шеф на мисия. Името на временно управляващия се съобщава на Министерството на външните работи на приемащата държава или на друго министерство, както е споразумено, или от шефа на представителството, или,

ако той не е в състояние да стори това, от Министерството на външните работи на изпращащата страна.

2. В случай, че в приемащата държава не се намира нито един член на дипломатическия персонал на представителството, изпращащата държава може, със съгласието на приемащата държава, да назначи член на административно-техническия персонал да води текущите административни работи на представителството.

Член 20

Представителството и неговият шеф имат правото да поставят знамето и герба на изпращащата държава върху помещенията на представителството, включително и върху резиденцията на шефа на представителството и върху неговите превозни средства.

Член 21

1. Приемащата държава трябва или да улесни придобиването на нейна територия, съгласно нейното законодателство, от изпращащата държава на необходимите за представителството помещения, или да оказва помощ на изпращащата държава да получи помещения по друг начин.

2. Тя е длъжна също тъй, в случай на необходимост, да оказва помощ на представителствата да получат подходящи помещения за своите сътрудници.

Член 22

1. Помещенията на представителството са неприкосновени. Властите на приемащата държава не могат да влизат в тези помещения без съгласието на шефа на представителството

2. Приемащата държава има специалното задължение да взема всички подходящи мерки за защита на помещенията на представителството от всякакво нахлуване или нанасяне на повреда и за предотвратяване на всякакво нарушение на спокойствието на представителството или накърняване на неговото достойнство.

3. Помещенията на представителството, мебелировката и другото имущество, което се намира в тях, както и превозните средства на представителството се ползват с имунитет по отношение на претърсване, реквизиция, запор и изпълнителни действия.

Член 23

1. Изпращащата държава и шефът на представителството се освобождават от всички държавни, областни и общински данъци и такси по отношение на помещенията на представителството - собствени или наети, с изключение на такива данъци и такси, които представляват заплащане за конкретни видове обслужвания.

2. Фискалните освобождавания, за които става дума в този член, не засягат онези данъци и такси, с които съгласно законите на приемащата държава се облагат лицата, намиращи се в договорни отношения с изпращащата държава или с шефа на представителството.

Член 24

Архивите и документите на представителството са неприкосновени във всяко време и независимо от тяхното местонахождение.

Член 25

Приемащата държава е длъжна да предостави всички улеснения за изпълняване на функциите на представителството.

Член 26

Доколкото това не противоречи на законите и разпоредбите за зоните, влизането в които е забранено или се регулира по съображения на държавна сигурност, приемащата държава трябва да осигури на всички сътрудници на представителството свобода на движения на нейната територия.

Член 27

1. Приемащата държава трябва да разрешава и да покровителствува свободни сношения на представителството за всякакви официални цели. При сношението с правителството и с другите представителства и консулства на изпращащата държава, където и да се намират те, представителството може да използва всички подходящи средства, включително дипломатически куриери и кодирани или шифровани телеграми. Представителството обаче може да монтира и да използва радиопредавател само със съгласието на приемащата държава.

2. Официалната кореспонденция на представителството е неприкосновена. Под официална кореспонденция се разбира цялата кореспонденция, отнасяща се до представителството и неговите функции.

3. Дипломатическата поща не подлежи нито на отваряне, нито на задържане.

4. Всички пакети, от които се състои дипломатическата поща, трябва да носят видими външни знаци, сочещи за техния характер, и могат да съдържат само дипломатически документи и предмети, предназначени за официално ползуване.

5. Дипломатическият куриер, който трябва да бъде снабден с официален документ, посочващ неговия статут и броя на пакетите, съставляващи дипломатическата поща, при изпълнение на своите функции се ползува от защитата на приемащата държава. Той се ползува с лична неприкосновеност и не може да бъде арестуван или задържан под каквато и да било форма.

6. Изпращащата държава или представителството могат да назначават дипломатически куриери *ad hoc*. В такива случаи разпоредбите на точка 5 от настоящия член ще бъдат също прилагани, при резервата, че посочените в него имунитети се прекратяват от момента, когато такъв куриер предаде по предназначение поверената му дипломатическа поща.

7. Дипломатическата поща може да бъде поверена на командира на граждански самолет, който пътува за летище, приземяването в което е позволено. Командирът трябва да бъде снабден с официален документ, в който да бъде посочен броят на пакетите, от които се състои пощата, обаче той не се смята за дипломатически куриер. Представителството може да изпрати един от своите сътрудници да приеме дипломатическата поща непосредствено и безпрепятствено от командира на самолета.

Член 28

Възнагражденията и таксите, вземани от представителството при изпълнение на официалните му задължения, се освобождават от всички данъци и такси.

Член 29

Личността на дипломатическия агент е неприкосновена. Той не може да бъде арестуван или задържан под каквато и да е форма. Приемашката държава е длъжна да се отнася към него с дължимото уважение и да взема всички надлежни мерки за предотвратяване на каквито и да било посегателства върху неговата личност, свобода или достойнство.

Член 30

1. Личната резиденция на дипломатическия агент се ползува със същата неприкосновеност и защита, както и помещенията на представителството.

2. Неговите книжа, кореспонденция, с изключенията, предвидени в точка 3 на член 31, и неговото имущество също тъй се ползват с неприкосновеност.

Член 31

1. Дипломатическият агент се ползува с имунитет по отношение на наказателната юрисдикция на приемашката държава. Той се ползува и с имунитет по отношение на гражданската и административната юрисдикция, освен в случаите на:

а) вещни иски, отнасящи се до частно недвижимо имущество, намиращо се на територията на приемашката държава, освен ако той го притежава от името на изпращащата държава за целите на представителството;

б) иски, отнасящи се до наследяване, при които дипломатическият агент действа като изпълнител на завещание или управител на наследствено имущество, като наследник или заветник, в качеството си на частно лице, а не от името на изпращащата държава;

в) иски, отнасящи се до всякаква професионална или търговска дейност, извършвана от дипломатическия агент в приемашката държава вън от рамките на неговите официални функции.

2. Дипломатическият агент не е длъжен да дава показания като свидетел.

3. Спрямо дипломатическия агент не могат да бъдат предприемани никакви изпълнителни мерки, с изключение на случаите, спадащи към букви "а", "б" и "в" на точка 1 на настоящия член, и само при условие, че съответните мерки могат да бъдат вземани, без да се нарушава неприкосновеността на неговата личност или неговата резиденция.

4. Имуניתът на дипломатическия агент по отношение на юрисдикцията на държавата на пребиваването не го освобождава от юрисдикцията на изпращащата държава.

Член 32

1. Изпращащата държава може да се откаже от имунитета по отношение на юрисдикцията на дипломатическите агенти и лицата, ползващи се с имунитет съгласно член 37.

2. Отказът трябва винаги да бъде изричен.

3. Завеждането на дело от дипломатическия агент или от лице, ползващо се с имунитет по отношение на юрисдикцията съгласно член 37, го лишава от правото да се позовава на имунитет по отношение на юрисдикцията при предявяване на насрещни искове, непосредствено свързани с основния иск.

4. Отказването от имунитет от юрисдикцията при гражданско или административно дело не означава отказ от имунитета по отношение на изпълнение на решението, за което се изисква специално отказване.

Член 33

1. При условие, че се спазват разпоредбите на точка 3 на настоящия член, наредбите за социално осигуряване, действащи в приемащата държава, не се прилагат към дипломатическия агент по отношение на услугите, оказвани на изпращащата държава.

2. Изключението, предвидено в точка 1 на настоящия член, се прилага също спрямо частните домашни работници, които се намират изключително на служба при дипломатическия агент, при условие:

- a) че те не са граждани на приемащата държава или не живеят постоянно в нея,
- b) че спрямо тях се прилагат постановленията за социално осигуряване, действащи в изпращащата държава или в трета държава.

3. Дипломатически агент, който наема на работа лица, за които не се отнася изключението, предвидено в точка 2 на настоящия член, трябва да изпълнява задълженията, налагани на работодателите от наредбите за социално осигуряване, действащи в приемащата държава.

4. Изключението, предвидено в точки 1 и 2 на настоящия член, не пречи за доброволно участие в системата на социално осигуряване в приемащата държава, при условие, че такова участие се допуска от тази държава.

5. Разпоредбите на настоящия член не засягат двустранните или многостранните спогодби за социално осигуряване, сключени по-рано, и не пречат за сключване на такива спогодби за в бъдеще.

Член 34

Дипломатическият агент се освобождава от всички данъци и такси, лични и имуществени, държавни, областни и общински, с изключение на:

- a) косвените данъци, които обикновено се включват в цената на стоките или на услугите;
- b) такси и данъци върху частни недвижими имущества, намиращи се в територията на приемащата държава, освен ако дипломатическият агент не ги притежава от името на изпращащата държава за целите на представителството;
- c) данъците върху наследство, събирани от приемащата държава, под резервата на предписанията на точка 4 на член 39;

d) данъци и такси върху частен доход, чийто източник се намира в приемащата държава, и данъци върху капиталовложения в търговски предприятия, намиращи се в приемащата държава;

e) данъци и такси, събирани за конкретен вид услуги;

f) регистрационни, съдебни, ипотечни и гербови такси във връзка с недвижимо имущество, под резервата на предписанията на член 23.

Член 35

Приемащата държава е длъжна да освобождава дипломатическите агенти от всички лични и обществени повинности, независимо от техния характер, както и от военни повинности като реквизиции, контрибуции и военно разквартируване.

Член 36

1. Приемащата държава, в съответствие с приетите от нея закони и правилници, разрешава да се внасят и освобождават от всички мита, данъци и свързаните с това такси, с изключение на таксите за склад, превоз и за други подобни услуги върху:

a) предмети, предназначени за официално ползуване от представителството;

b) предмети, предназначени за лично ползуване от дипломатическия агент или членовете на неговото семейство, живеещи заедно с него, включително предметите, предназначени за неговото обзавеждане.

2. Личният багаж на дипломатическия агент се освобождава от преглед, ако не съществуват сериозни основания да се предполага, че той съдържа предмети, върху които не се разпростират изключенията, посочени в точка 1 на настоящия член, или предмети, внасянето или изнасянето на които е забранено със закон или се регулират от карантинните правила на приемащата държава. Такъв преглед трябва да се извършва само в присъствието на дипломатическия агент или на упълномощен от него представител.

Член 37

1. Членовете от семейството на дипломатическия агент, живеещи заедно с него, ако не са граждани на приемащата държава, се ползват от привилегиите и имунитетите, посочени в членове 29-36.

2. Членовете на административно-техническия персонал на представителството и членовете на семействата им, живеещи заедно с тях, ако не са граждани на приемащата държава или не живеят постоянно в нея, се ползват с привилегиите и имунитетите, посочени в членове 29-35, с това изключение, че имунитетът от гражданската и административната юрисдикция на приемащата държава, посочен в точка 1 на член 31, не се разпростира върху действия, извършени от тях извън изпълнението на техните задължения. Те се ползват също така от привилегиите, посочени в точка 1 на член 36, във връзка с предметите, внесени при тяхното първоначално обзавеждане.

3. Членовете на обслужващия персонал на представителството, които не са граждани на приемащата държава или не пребивават постоянно в нея, се ползват с имунитет по отношение на действията, извършвани от тях при изпълнение на

задълженията им, и се освобождават от данъци и такси за трудовото възнаграждение, получавано от тях за работата им, като се ползват и от освобождаването, поменато в член 33.

4. Частните домашни работници на сътрудниците на представителството, ако те не са граждани на приемащата държава или не пребивават постоянно в нея, се освобождават от данъци и такси върху трудовото възнаграждение, получавано от тях за тяхната работа. Във всяко друго отношение те могат да се ползват от привилегии и имунитети само в онази степен, в която това се допуска от приемащата държава. Обаче приемащата държава трябва да осъществява своята юрисдикция върху тези лица така, че да не спъва по неподходящ начин изпълнението на функциите на представителството.

Член 38

1. Вън от допълнителните привилегии и имунитети, които могат да бъдат дадени от приемащата държава, дипломатически агент, който е гражданин на приемащата държава или постоянно пребивава в нея, се ползува с имунитет само по отношение на юрисдикция и неприкосновеност за официални действия, извършени от него при изпълнение на неговите функции.

2. Другите членове от персонала на представителството и частните домашни работници, които са граждани на приемащата държава или постоянно пребивават в нея, се ползват от привилегии и имунитети само в онази степен, в която това се допуска от приемащата държава. Обаче приемащата държава трябва да осъществява своята юрисдикция върху тези лица така, че да не спъва по неподходящ начин изпълнението на функциите на представителството.

Член 39

1. Всяко лице, което има право на привилегии и имунитети, се ползува от тях от момента на встъпване на територията на приемащата държава, пътувайки, за да заеме своя пост, или ако той вече се намира на тази територия, от онзи момент, когато за неговото назначаване се съобщи в Министерството на външните работи или в друго министерство, по отношение на което съществува споразумение.

2. Когато функциите на лицето, ползващо се от привилегии и имунитети, приключат, тези привилегии и имунитети се прекратяват нормално от онзи момент, когато това лице напусне страната, или след изтичането на разумен срок, даден за да направи това, но продължават да съществуват до това време дори в случай на въоръжен конфликт. Имунитетът обаче, продължава да съществува по отношение на действия, извършени от такова лице при изпълнение на неговите функции като сътрудник на представителството.

3. В случай на смърт на сътрудник на представителството членовете на неговото семейство продължават да се ползват с привилегиите и имунитетите, на които имат право, до изтичането на разумен срок за напускане на приемащата държава.

4. В случай на смърт на сътрудник на представителството, който не е бил гражданин на приемащата държава или не е живял постоянно в нея, или на член от неговото семейство, живял заедно с него, приемащата държава е длъжна да разреши изнасянето от страната на движимото имущество на покойния, с изключение на онова имущество, което е придобито в тази страна и изнасянето на което е било забранено по времето на неговата смърт. Наследствен данък не се взема за движимо имущество, което се намира в приемащата държава изключително поради пребиваването тук на покойника като сътрудник на представителството или член на семейството на сътрудник на представителството.

Член 40

1. Ако дипломатическият агент преминава през територията на трета държава, която му е дала виза, в случай, че такава е необходима, или се намира на тази територия на път да заеме свой пост или да се завърне на тоя пост или пък в страната си, тази трета държава му предоставя неприкосновеност и всички други имунитети, необходими за осигуряване на преминаването или на връщането. Това се отнася също и до всички членове от неговото семейство, ползващи се от привилегии и имунитети, които придружават дипломатическия агент или пътуват отделно, за да се присъединят към него или да се върнат в страната си.

2. При обстоятелства, подобни на онези, които са посочени в точка 1 на настоящия член, трети държави не трябва да пречат на преминаването през тяхната територия на членовете на административно-техническия или обслужващия персонал на представителството, както и на членовете на техните семейства.

3. Третите държави са длъжни да осигурят на официалната кореспонденция и на другите официални съобщения, преминаващи транзитно, включително и кодираните или шифровани телеграми, същата свобода и защита, каквато се осигурява от приемащата държава. Те са длъжни да предоставят на дипломатическите куриери, на които е дадена виза, в случай, че такава е необходима, както и на дипломатическата поща, преминаваща транзитно, същата неприкосновеност и защита, която е задължена да предоставя приемащата държава.

4. Задълженията на третите държави, предвидени в точки 1, 2 и 3 от настоящия член, се отнасят също към лицата, поменати в тези точки, и към официалните съобщения и дипломатическа поща, които попадат на територията на третата държава вследствие на непреодолима сила.

Член 41

1. Без да накърняват тези свои привилегии и имунитети, всички лица, ползващи се от привилегии и имунитети, са длъжни да уважават законите и правилниците на приемащата държава. Те са длъжни също тъй да не се месят във вътрешните работи на тази държава.

2. Всички официални работи с приемащата държава, възложени на представителството от изпращащата държава, се уреждат с Министерството на

външните работи на приемащата държава или чрез негово посредничество, или пък с друго министерство, спрямо което има споразумение.

3. Помещенията на представителството не трябва да се използват за цели, несъвместими с функциите на представителството, така, както те са предвидени от настоящата Конвенция или от други норми на общото международно право, или от специалните споразумения, в сила между изпращащата държава и приемащата държава.

Член 42

Дипломатическият агент не трябва да се занимава в приемащата държава с професионална или търговска дейност за лична изгода.

Член 43

Функциите на дипломатическия агент се прекратяват по-специално:

а) след уведомяване от страна на изпращащата държава на приемащата държава, че функциите на дипломатическия агент се прекратяват;

б) след уведомяване от страна на изпращащата държава на приемащата, че съгласно точка 2 на член 9, тя се отказва да признава дипломатическия агент за сътрудник на представителството.

Член 44

Приемащата държава е длъжна, дори в случай на въоръжен конфликт, да окаже съдействието, необходимо за възможно най-бързото опътуване на ползующите се от привилегии и имунитети лица, които не са граждани на приемащата държава, и на членовете на семействата на такива лица, независимо от тяхното гражданство. По-специално, тя е длъжна в случай на необходимост да им даде на разположение превозни средства, нужни за самите тях и за тяхното имущество.

Член 45

В случай на скъсване на дипломатическите отношения между двете държави или на окончателно или временно отзоваване на представителството:

а) приемащата държава е длъжна, дори в случай на въоръжен конфликт, да уважава и охранява помещенията на представителството заедно с неговото имущество и архиви;

б) изпращащата държава може да повери охраната на помещенията на своето представителство заедно с неговото имущество и архиви на трета държава, приемлива за приемащата държава;

в) изпращащата държава може да повери защитата на своите интереси и интересите на своите граждани на трета държава, приемлива за приемащата държава.

Член 46

С предварителното съгласие на приемащата държава и по молба на трета държава, която не е представена в приемащата държава, изпращащата държава може да поеме върху себе си временно защитата на интересите на тази трета държава и на нейните граждани.

Член 47

1. При прилагане разпоредбите на настоящата Конвенция приемащата държава не трябва да извършва дискриминация между държавите.

2. Не се смята обаче, че има дискриминация:

а) ако приемащата държава прилага някое от разпоредбите на настоящата Конвенция ограничително предвид на ограничителното ѝ прилагане спрямо нейното представителство в изпращащата държава;

б) ако по обичай или по споразумение държавите си предоставят една на друга режим, по-благоприятен от този, който се изисква от разпоредбите на настоящата Конвенция.

Член 48

Настоящата Конвенция е открита за подписване от всички държави - членове на Организацията на обединените нации или на специализираните учреждения, от държавите, които са участници в Статута на Международния съд, както и от всяка друга държава, поканена от Общото събрание на Организацията на обединените нации да стане участник в Конвенцията: до 31 октомври 1961 година - във федералното министерство на външните работи на Австрия, а след това, до 31 март 1962 година - в седалището на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Член 49

Настоящата Конвенция подлежи на ратифициране. Ратификационните документи ще се предават за съхранение на Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 50

Настоящата Конвенция е открита за присъединяване на всяка държава, спадаща към една от четирите категории, изброени в член 48. Актовете за присъединяване ще се предават за съхранение на Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 51

1. Настоящата Конвенция ще влезе в сила на тридесетия ден след предаване за съхранение на двадесет и втория ратификационен документ или акт за присъединяване до Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

2. По отношение на всяка държава, която ратифицира Конвенцията или се присъедини към нея след предаване за съхранение двадесет и втория ратификационен документ или акт за присъединяване, Конвенцията ще влезе в сила на тридесетия ден след предаването от тази държава на нейния ратификационен документ или акт за присъединяване.

Член 52

Генералният секретар на Организацията на обединените нации уведомява всички държави, принадлежащи към една от четирите категории, изброени в член 48:

а) за подписването на настоящата Конвенция и за предаването на съхранение на ратификационните документи или актове за присъединяване в съответствие с членове 48, 49 и 50;

б) за датата на влизане в сила на настоящата Конвенция в съответствие с член 51.

Член 53

Оригиналът на тази Конвенция, чиито текстове на руски, английски, испански, китайски и френски език са еднакво автентични, ще бъде предаден за съхранение на Генералния секретар на Организацията на обединените нации, който ще изпрати заверени преписи от него на всички държави, спадащи към една от четирите категории, изброени в член 48.

В уверение на което долуподписаните, съответно упълномощени, подписаха настоящата Конвенция.

Съставена във Виена на осемнадесети април хиляда деветстотин шестдесет и първа година.

УКАЗ № 766 на Президиума на Народното събрание от 19 октомври 1967 г.
(Обн., ДВ, бр. 28 от 9 април 1968 г.)

Президиумът на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 9 от Конституцията на Народна република България и чл. 4, буква "к" от Закона за Президиума на Народното събрание

П О С Т А Н О В Я В А:

Ратифицира Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г. при следните резерва и декларация:

Резерва по ал. 1 на член 11:

"Като изхожда от принципа за равенството на държавите, Народна република България смята, че в случай на различие по определянето на числеността на персонала на дипломатическото представителство, този въпрос трябва да бъде уреден по споразумение между изпращащата и приемащата държава."

Декларация по членове 48 и 50:

"Народна република България смята за нужно да подчертае, че членове 48 и 50 от Конвенцията, като изключват известен брой държави от възможността да участват в нея, имат дискриминационен характер. Тези разпоредби са несъвместими със самото естество на Конвенцията, която има универсален характер, и трябва да бъде открита за присъединяване на всички държави. По силата на принципа на суверенното равенство никоя държава няма право да пречи други държави да участват в конвенция от подобен род."

ВИЕНСКА КОНВЕНЦИЯ ЗА КОНСУЛСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Обн. ДВ. бр.42 от 25 Май 1990г.

ПРЕАМБЮЛ

Държавите - страни по тази конвенция,
отбелязвайки, че консулски отношения са установявани между народите от древни времена,

вземайки под внимание целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации относно суверенното равенство на държавите, поддържането на международния мир и сигурност и развитието на приятелски отношения между държавите,

имайки предвид, че Конференцията на Организацията на обединените нации за дипломатическите отношения и имунитети прие Виенската конвенция за дипломатическите отношения, открита за подписване на 18 април 1961 г.,

убедени, че сключването на международна конвенция за консулските отношения, привилегии и имунитети ще допринесе за развитието на приятелски отношения между държавите независимо от техния държавен и обществен строй,

съзнавайки, че тези привилегии и имунитети се предоставят не за изгода на отделни лица, а за да се осигури чрез консулствата ефикасно изпълнение на техните функции от името на съответните държави,

потвърждавайки, че нормите на международното обичайно право ще продължават да уреждат въпросите, които не са изрично регламентирани от разпоредбите на тази конвенция,

се споразумяха за следното:

Член 1

Определения

1. За целите на тази конвенция употребените по-долу изрази имат следното значение:

а) изразът "консулство" означава всяко генерално консулство, консулство, вицеконсулство или консулско агентство;

б) изразът "консулски окръг" означава района, определен на консулството за изпълнение на консулските функции;

с) изразът "шеф на консулство" означава лицето, на което е възложено да действа в това качество;

d) изразът "консулско длъжностно лице" означава всяко лице, включително шефа на консулството, натоварено в това му качество да изпълнява консулски функции;

e) изразът "консулски служител" означава всяко лице, заето в административните и техническите служби на консулството;

f) изразът "член на обслужващия персонал" означава всяко лице, заето в домакинската служба на консулството;

д) изразът "членове на консулството" означава консулските длъжностни лица, консулските служители и членовете на обслужващия персонал;

h) изразът "членове на консулския персонал" означава консулските длъжностни лица без шефа на консулството, консулските служители и членовете на обслужващия персонал;

i) изразът "член на частния персонал" означава лице, заето изключително в частното обслужване на член на консулството;

j) изразът "консулски помещения" означава сградите или част от сградите и принадлежащия терен, които независимо от това, кой е техният собственик, се използват изключително за целите на консулството;

к) изразът "консулски архив" означава всички книжа, документи, кореспонденция, книги, филми, магнетофонни ленти и регистри на консулството, както и материалите на шифъра, картотеките и мебелите, предназначени да ги предпазят и съхраняват.

2. Съществуват две категории консулски длъжностни лица: щатни консулски длъжностни лица и почетни консулски длъжностни лица. Разпоредбите на глава II от тази конвенция се прилагат за консулствата, ръководени от щатни консулски длъжностни лица; разпоредбите на глава III се прилагат за консулствата, ръководени от почетни консулски длъжностни лица.

3. Особеното положение на членовете на консулство, които са граждани на приемащата държава или имат постоянно местожителство в нея, се урежда от чл. 71 на тази конвенция.

Глава първа.

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ЗА КОНСУЛСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Раздел I

УСТАНОВЯВАНЕ И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНСУЛСКИ ОТНОШЕНИЯ

Член 2

Установяване на консулски отношения

1. Установяване на консулски отношения между държавите става по взаимно съгласие.

2. Съгласието, дадено за установяване на дипломатическите отношения между две държави, включва, освен ако друго не е уговорено, съгласие за установяване на консулски отношения.

3. Скъсването на дипломатическите отношения не влече след себе си *ipso facto* скъсване на консулските отношения.

Член 3

Изпълнение на консулските функции

Консулските функции се изпълняват от консулства. Те също така се изпълняват и от дипломатически представителства в съответствие с разпоредбите на тази конвенция.

Член 4

Откриване на консулства

1. Консулство може да бъде открито на територията на приемащата държава само със съгласието на тази държава.

2. Седалището на консулството, неговият клас и консулският му окръг се определят от изпращащата държава и подлежат на одобрение от приемащата държава.

3. По-нататъшни изменения на седалището на консулството, неговия клас или консулски окръг могат да се правят от изпращащата държава само със съгласието на приемащата държава.

4. Съгласието на приемащата държава се изисква също така, ако генерално консулство или консулство желае да открие вицеконсулство или консулско агентство в друго населено място освен това, където самото то е установено.

5. Изричното и предварително съгласие на приемащата държава е необходимо също така за откриване на канцелария, съставляваща част от съществуващо консулство извън седалището на последното.

Член 5

Консулски функции

Консулските функции се състоят във:

а) защита в приемащата държава на интересите на изпращащата държава и на нейните граждани, физически и юридически лица, в границите, допускани от международното право;

б) съдействие за развиване на търговски, икономически, културни и научни връзки между изпращащата държава и приемащата държава, а също така съдействие за развиване по друг начин на приятелски отношения между тях в съответствие с разпоредбите на тази конвенция;

в) изясняване с всички законни средства на условията и развитието на търговския, икономическия, културния и научния живот в приемащата държава, съобщаване за тях на правителството на изпращащата държава и предоставяне на сведения на заинтересуваните лица;

d) издаване на паспорти и документи за пътуване на граждани на изпращащата държава, както и на визи или съответни документи на лица, желаещи да посетят изпращащата държава;

e) оказване на помощ и съдействие на граждани, физически и юридически лица, на изпращащата държава;

f) изпълняване на функции на нотариус, длъжностно лице по гражданското състояние и на други подобни функции, а също така изпълняване на някои функции от административен характер при условие, че това не противоречи на законите и правилниците на приемащата държава;

d) защита на интересите на гражданите, физически и юридически лица, на изпращащата държава в случай на наследяване на територията на приемащата държава в съответствие със законите и правилниците на приемащата държава;

h) охрана в рамките, установени от законите и правилниците на приемащата държава, на интересите на малолетни и недееспособни граждани на изпращащата държава, особено когато се налага установяването над такива лица на настойничество или попечителство;

i) като се съблюдават практиката и процедурата, действащи в приемащата държава, да представляват гражданите на изпращащата държава или да вземат мерки, за да се осигури подходящото им представяне пред съдебни или други органи на приемащата държава, за да се поиска в съответствие със законите и правилниците на приемащата държава вземането на временни мерки с оглед охраната на правата и интересите на тези граждани, когато поради отсъствие или друга причина те не могат своевременно да защитават своите права и интереси;

j) предаване на съдебни и несъдебни документи или изпълнение на съдебни поръчки за разпит в съответствие с действащите международни споразумения или при липса на такива споразумения по всеки друг начин, съвместим със законите и правилниците на приемащата държава;

к) упражняване на предвидените от законите и правилниците на изпращащата държава права на контрол и инспекция на морските и речните кораби, плаващи под флага на изпращащата държава, и на самолетите, регистрирани в тази държава, както и по отношение на техните екипажи;

l) оказване помощ на корабите и самолетите, посочени в буква "к" на този член, и на техните екипажи, приемане на декларации за пътуването на тези кораби, преглеждане и оформяване на корабните документи и без да се накърняват правата на органите на приемащата държава, разследване на всякакви произшествия, станали по време на пътуването, и разрешаване на всякакви спорове между капитана, командния състав и моряците, доколкото това се предвижда от законите и правилниците на изпращащата държава;

м) упражняване всички други функции, възложени на консулството от изпращащата държава, които не се забраняват от законите и правилниците на приемащата държава или за изпълнението на които приемащата държава не се

противопоставя, или които са предвидени от действащи международни договори между изпращащата държава и приемащата държава.

Член 6

Изпълнение на консулски функции извън границите на консулския окръг

При особени обстоятелства консулско длъжностно лице може със съгласие на приемащата държава да изпълнява своите функции извън границите на своя консулски окръг.

Член 7

Изпълнение на консулски функции в трета държава

Изпращащата държава може след уведомяване на заинтересуваните държави и при положение, че една от тях не се противопостави изрично, да възложи на консулство, установено в една държава, да изпълнява консулски функции в друга държава.

Член 8

Изпълнение на консулски функции от името на трета държава

След съответно уведомление до приемащата държава консулство на изпращащата държава може, ако приемащата държава не се противопостави, да изпълнява консулски функции в приемащата държава от името на трета държава.

Член 9

Клас на шефовете на консулства

1. Шефовете на консулства се подразделят на четири класа, а именно:

- a) генерални консули;
- b) консули;
- c) вицеконсули;
- d) консулски агенти.

2. Точка 1 на този член по никакъв начин не ограничава правото на която и да е от договарящите страни да определя наименованието на консулските длъжностни лица извън шефовете на консулства.

Член 10

Назначаване и допускане на шефове на консулства

1. Шефовете на консулства се назначават от изпращащата държава и се допускат да изпълняват своите функции от приемащата държава.

2. Като се спазват разпоредбите на тази конвенция, условията по назначаването и допускането на шефа на консулство се определят съответно от законите, правилниците и обичаите на изпращащата държава и на приемащата държава.

Член 11

Консулски патент или уведомление за назначение

1. Изпращащата държава снабдява шефа на консулство с документ, имащ формата на патент, или подобен документ, съставян за всяко назначаване,

удостоверяващ неговата длъжност и посочващ, като общо правило, пълното му име, категория и клас, консулския окръг и седалището на консулството.

2. Изпращащата държава предава този патент или подобен документ по дипломатически или друг съответен път на правителството на държавата, на територията на която шефът на консулство трябва да изпълнява своите функции.

3. Ако приемащата държава е съгласна, изпращащата държава може да замести патента или подобния документ с уведомление, съдържащо данните, посочени в точка 1 на този член.

Член 12

Екзекватура

1. Шефът на консулство се допуска да изпълнява своите функции с разрешение от приемащата държава, наречено "екзекватура", каквато форма и да има това разрешение.

2. Държавата, която отказва да издаде екзекватура, не е длъжна да съобщава на изпращащата държава мотивите за своя отказ.

3. С изключение на случаите, предвидени в чл. 13 и 15, шефът на консулство не може да пристъпи към изпълнение на своите функции, преди да е получил екзекватурата.

Член 13

Временно допускане на шефовете на консулства

До издаването на екзекватурата шефът на консулство може временно да бъде допуснат да изпълнява своите функции. В такъв случай се прилагат разпоредбите на тази конвенция.

Член 14

Уведомяване на властите от консулския окръг

Веднага след като шефът на консулството е допуснат, дори временно, да изпълнява своите функции, приемащата държава незабавно уведомява за това компетентните органи на консулския окръг. Освен това тя осигурява вземането на мерки, необходими, за да може шефът на консулство да изпълнява задълженията на своята длъжност и да се ползува от предимствата, произтичащи от тази конвенция.

Член 15

Временно изпълняване функциите на шеф на консулство

1. Ако шефът на консулство не може да изпълнява своите функции или ако длъжността шеф на консулство е вакантна, функциите на шеф на консулство могат временно да се изпълняват от временно изпълняващ длъжността шеф на консулство.

2. Пълното име на временно изпълняващия длъжността шеф на консулство се съобщава писмено на Министерството на външните работи на приемащата държава или на посочения от това министерство орган от дипломатическото представителство на изпращащата държава или ако тя няма такова представителство в приемащата държава - от шефа на консулството, или ако той не е в състояние да направи това - от

който и да е компетентен орган на изпращащата държава. Като общо правило това уведомление се прави предварително. Приемашката държава може да изисква да се получи нейното съгласие за допускането като временно изпълняващ длъжността шеф на консулство на лице, което не е нито дипломатически агент, нито консулско длъжностно лице на изпращащата държава в приемащата държава.

3. Компетентните органи на приемащата държава трябва да предоставят на временно изпълняващия длъжността шеф на консулство помощ и закрила. Докато той изпълнява това задължение, върху него се разпростират разпоредбите на тази конвенция на същото основание както за шефа на това консулство. Приемашката държава обаче не е длъжна да предоставя на временно изпълняващия длъжността шеф на консулство улесненията, привилегиите и имунитетите, чието ползване от шефа на консулството е подчинено на условия, на които временно изпълняващият не отговаря.

4. Когато член на дипломатическия персонал на дипломатическото представителство на изпращащата държава в приемащата държава е назначен от изпращащата държава в съответствие с разпоредбите на точка 1 на този член за временно изпълняващ длъжността, той продължава да се ползува с дипломатически привилегии и имунитети при условие, че приемащата държава не възрази против това.

Член 16

Ред на старшинство между шефовете на консулства

1. Шефовете на консулства се подреждат във всеки клас по ред на старшинство в зависимост от датата на издаването на екзекватурата.

2. Ако обаче шефът на консулство преди получаването на екзекватурата временно е допуснат да изпълнява своите функции, неговото място по реда на старшинството се определя от датата на временното допускане; това място му се запазва и след като му бъде издадена екзекватура.

3. Старшинството между двама или повече шефове на консулства, получили екзекватура или временно допуснати до изпълняване на функциите си в един и същи ден, се определя от датата на представянето на приемащата държава на техните патенти или подобни документи или пък от датата на уведомлението, посочено в точка 3 на чл. 11.

4. Временно изпълняващите длъжността заемат по реда на старшинството места след всички шефове на консулства. Старшинството помежду им се определя от датите на тяхното встъпване във временно изпълнение на длъжността, които са били посочени в уведомленията, направени в съответствие с точка 2 на чл. 15.

5. Почетни консулски длъжностни лица, които са шефове на консулства, заемат във всеки клас местата след щатните шефове на консулства по реда и съгласно разпоредбите, посочени в предходните точки.

6. Шефовете на консулства имат старшинство по отношение на консулските длъжностни лица, които нямат този статут.

Член 17

Извършване на дипломатически действия

от консулски длъжностни лица

1. В държава, където изпращащата държава няма дипломатическо представителство и където тя не се представлява от дипломатическо представителство на трета държава, консулско длъжностно лице може със съгласието на приемащата държава и без изменение на неговия консулски статут да бъде упълномощено да извършва дипломатически действия. Извършването на такива действия от консулско длъжностно лице не му дава никакво право да претендира за дипломатически привилегии и имунитети.

2. Консулско длъжностно лице може след уведомление до приемащата държава да действа като представител на изпращащата държава в която и да е междуправителствена организация. Действайки в това си качество, то има право да се ползува от всички привилегии и имунитети, предоставяни от международното обичайно право или от международните споразумения на представител при междуправителствена организация; все пак, що се отнася до изпълнението от него на каквато и да е консулска функция, то няма право на съдебен имунитет, по-голям, отколкото този, с който консулско длъжностно лице се ползува съгласно тази конвенция.

Член 18

Назначаване на едно и също лице за консулско длъжностно лице от две или повече държави

Две или повече държави могат със съгласието на приемащата държава да назначат едно и също лице за консулско длъжностно лице в тази държава.

Член 19

Назначаване на членове на консулския персонал

1. Като се спазват разпоредбите на чл. 20, 22 и 23, изпращащата държава може да назначава членовете на консулския персонал по свое усмотрение.

2. Изпращащата държава своевременно уведомява приемащата държава за пълното име, категорията и класа на всички консулски длъжностни лица освен шефа на консулство, за да може приемащата държава, ако пожелае, да упражнява права, предоставени ѝ в точка 3 на чл. 23.

3. Изпращащата държава може, ако това се изисква от нейните закони и правилници, да поиска приемащата държава да издаде екзекватура на консулско длъжностно лице, което не е шеф на консулство.

4. Приемащата държава може, ако това се изисква от нейните закони и правилници, да издаде екзекватура на консулско длъжностно лице, което не е шеф на консулство.

Член 20

Численост на консулския персонал

При липса на конкретно споразумение за числеността на персонала на консулството приемащата държава може да поиска числеността на персонала да се

поддържа в рамки, които тя смята за разумни и нормални, с оглед обстоятелствата и условията, съществуващи в консулския окръг, и нуждите на въпросното консулство.

Член 21

Ред на старшинство между консулските длъжностни лица на консулство

Дипломатическото представителство на изпращащата държава или ако тази държава няма в приемащата държава такова представителство, шефът на консулството съобщава на Министерството на външните работи на приемащата държава или на посочения от това министерство орган реда на старшинство между консулските длъжностни лица на консулството, а също така и всяко изменение на този ред.

Член 22

Гражданство на консулските длъжностни лица

1. Консулските длъжностни лица трябва по принцип да бъдат граждани на изпращащата държава.

2. Консулските длъжностни лица не могат да се назначават измежду граждани на приемащата държава освен с изричното съгласие на тази държава, което съгласие може да бъде оттеглено по всяко време.

3. Приемащата държава може да си запази подобно право и по отношение на граждани на трета държава, които не са същевременно граждани на изпращащата държава.

Член 23

Лица, обявени за *persona pop grata*

1. Приемащата държава може по всяко време да уведоми изпращащата държава, че дадено консулско длъжностно лице е *persona pop grata* или, че който и да е член на консулския персонал е неприемлив. В такъв случай изпращащата държава е длъжна съответно да отзове това лице или да прекрати неговите функции в консулството.

2. Ако изпращащата държава откаже да изпълни или не изпълни в течение на разумен срок своите задължения, предвидени в точка 1 на този член, приемащата държава може според случая да оттегли екзекватурата на даденото лице или да престане да го смята за член на консулския персонал.

3. Лице, назначено за член на консулство, може да бъде обявено за неприемливо преди пристигането му на територията на приемащата държава или ако то вече се намира там, преди да е встъпило в длъжност в консулството. В такъв случай изпращащата държава трябва да оттегли неговото назначение.

4. В случаите, посочени в точки 1 и 3 на този член, приемащата държава не е длъжна да съобщава на изпращащата държава мотивите за своето решение.

Член 24

Уведомяване на приемащата държава за назначенията, пристиганията и заминаванията

1. Министерството на външните работи на приемащата държава или посоченият от това министерство орган се уведомява:

a) за назначаването на членове на консулство, за тяхното пристигане след назначаването им в консулството, за окончателното им заминаване или прекратяването на техните функции и за всички други изменения, засягащи техния статут, които могат да настъпят по време на службата им в консулството;

b) за пристигането или окончателното заминаване на лице от семейството на член на консулство, което живее заедно с него, а също така в надлежни случаи за това, че дадено лице става или престава да бъде член на семейството;

c) за пристигането и окончателното заминаване на членове на частния персонал и в съответните случаи за прекратяване на тяхната служба като такива;

d) за наемането и уволняването на лица с постоянно местожителство в приемащата държава като членове на консулство или като членове на частния персонал, имащи право на привилегии и имунитети.

2. Уведомяването за пристигане или окончателно заминаване трябва да се прави по възможност предварително.

Раздел II

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА КОНСУЛСКИТЕ ФУНКЦИИ

Член 25

Прекратяване функциите на член на консулство

Функциите на член на консулство се прекратяват, по-специално:

a) при уведомление от изпращащата държава до приемащата държава, че неговите функции са прекратени;

b) при оттегляне на екзекватурата;

c) при уведомление от приемащата държава до изпращащата държава, че тя е престанала да счита въпросното лице за член на консулския персонал.

Член 26

Заминаване от територията на приемащата държава

Приемащата държава е длъжна, дори в случай на въоръжен конфликт, да предоставя на членовете на консулството и на членовете на частния персонал, които не са граждани на приемащата държава, а също така на членовете на техните семейства, които живеят заедно с тях, независимо от тяхното гражданство, необходимото време и улеснения, за да могат да подготвят своето заминаване и да напуснат нейната територия колкото се може по-скоро след прекратяване на техните функции. По-специално тя трябва в случай на необходимост да предоставя на тяхно разположение превозните средства, необходими за самите тях и за тяхното имущество, с изключение на имуществото, придобито в приемащата държава, чийто износ е забранен по време на заминаването.

Член 27

Закрила на консулските помещения и архив и на интересите на изпращащата държава при изключителни обстоятелства

1. В случай на скъсване на консулските отношения между две държави:

а) приемащата държава е длъжна, дори в случай на въоръжен конфликт, да уважава и закриля консулските помещения, а също така имуществото на консулството и консулския архив;

б) изпращащата държава може да повери охраната на консулските помещения, а също така и на имуществото, което се намира в тях, и на консулския архив на трета държава, приемлива за приемащата държава;

в) изпращащата държава може да повери защитата на своите интереси и на интересите на своите граждани на трета държава, приемлива за приемащата държава.

2. В случай на временно или окончателно закриване на консулство се прилагат разпоредбите на буква "а" от точка 1 на този член. Освен това:

а) когато изпращащата държава, макар да не е представляваната в приемащата държава от дипломатическо представителство, но има на територията на тази държава друго консулство, на това консулство може да бъде поверена охраната на помещенията на закритото консулство заедно с намиращото се в него имущество и консулския архив, а също така със съгласие на приемащата държава и изпълнението на консулските функции в окръга на това консулство; или

б) ако изпращащата държава няма в приемащата държава нито дипломатическо представителство, нито друго консулство, прилагат се разпоредбите на букви "б" и "в" от точка 1 на този член.

Глава втора

УЛЕСНЕНИЯ, ПРИВИЛЕГИИ И ИМУНИТЕТИ НА КОНСУЛСТВОТА, ЩАТНИТЕ КОНСУЛСКИ ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА И ДРУГИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА КОНСУЛСТВОТО

Член 28

Улеснения за дейността на консулството

Приемащата държава предоставя всички улеснения за изпълнение на функциите на консулството.

Член 29

Ползуване на национално знаме и герб

1. Изпращащата държава има право да използва своето национално знаме и държавен герб в приемащата държава в съответствие с разпоредбите на този член.

2. Националното знаме на изпращащата държава може да бъде окачено и държавният ѝ герб поставен на сградата, заемана от консулството, и на входната ѝ врата, а също така на резиденцията на шефа на консулството и на превозните средства, когато те се използват за служебни цели.

3. При упражняване на правото, предвидено от този член, се имат предвид законите, правилниците и обичаите на приемащата държава.

Член 30

Помещения

1. Приемащата държава е длъжна било да улеснява изпращащата държава в рамките на своите закони и правилници да придобие необходимите за консулството помещения, било да оказва помощ на изпращащата държава да се снабди по друг начин с такива помещения.

2. Тя е длъжна също така в случай на необходимост да оказва помощ на консулството за получаване на подходящи жилища за неговите членове.

Член 31

Неприкосновеност на консулските помещения

1. Консулските помещения са неприкосновени в рамките, предвидени от този член.

2. Органите на приемащата държава могат да влизат в тази част на консулските помещения, която се използва изключително за работа на консулството, само със съгласие на шефа на консулството, на определено от него лице или на шефа на дипломатическото представителство на изпращащата държава. Обаче съгласието на шефа на консулството може да се предполага за получено в случай на пожар или друго стихийно бедствие, изискващо неотложни защитни мерки.

3. При спазване на разпоредбите на точка 2 на този член приемащата държава има специалното задължение да взема всички необходими мерки, за да попречи консулските помещения да бъдат нападнати или да им бъдат нанасяни щети и да се предотврати каквото и да е нарушение на спокойствието на консулството или накърняване на неговото достойнство.

4. Консулските помещения, тяхната мебелировка и имуществото на консулството, както и превозните средства не могат да бъдат обект на каквато и да е форма на реквизиция за целите на националната отбрана или за обществено ползуване. В случай, когато би се наложило отчуждаване за същите цели, ще бъдат взети всички необходими мерки, за да не се пречи на изпълнението на консулските функции, и на изпращащата държава ще бъде дадено незабавно равностойно и действително обезщетение.

Член 32

Освобождаване на консулските помещения от данъци и такси

1. Консулските помещения и резиденцията на щатния шеф на консулство, чийто собственик или наемател е изпращащата държава или всяко лице, действащо от нейно име, се освобождават от всякакви държавни, районни и общински данъци и такси, с изключение на тези, събирани като възнаграждение за оказани конкретни услуги.

2. Освобождаването от данъци и такси, предвидено в точка 1 на този член, не се отнася за тези данъци и такси, с които съгласно законите и правилниците на

приемащата държава се облага лицето, сключило договор с изпращащата държава или с лице, действащо от нейно име.

Член 33

Неприкосновеност на консулския архив и документи

Консулският архив и документи са неприкосновени по всяко време и независимо от мястото, където се намират.

Член 34

Свобода на движение

Като спазва своите закони и правилници относно зоните, достъпът до които е забранен или се регулира по съображения за национална сигурност, приемащата държава осигурява на всички членове на консулството свобода на движение и пътуване на нейна територия.

Член 35

Свобода на съобщенията

1. Приемащата държава разрешава и закрива свободата на съобщенията на консулството за всякакви официални цели. При влизане във връзка с правителството, с дипломатическите представителства и другите консулства на изпращащата държава, където и да се намират те, консулството може да ползува всички подходящи средства за съобщения, включително дипломатически и консулски куриери, дипломатическа или консулска поща и кодирани или шифровани съобщения. Обаче консулството може да инсталира и ползува радиопредавател само със съгласието на приемащата държава.

2. Официалната кореспонденция на консулството е неприкосновена. Изразът "официална кореспонденция" означава цялата кореспонденция, отнасяща се до консулството и неговите функции.

3. Консулската поща не може да бъде нито отваряна, нито задържана. Обаче, ако компетентните органи на приемащата държава имат сериозни основания да предполагат, че пощата съдържа нещо друго освен кореспонденцията, документите или предметите, посочени в точка 4 на този член, те могат да поискат пощата да бъде отворена в тяхно присъствие от упълномощен представител на изпращащата държава. Ако органите на изпращащата държава откажат да изпълнят това искане, пощата се връща в мястото на изпращането.

4. Пакетите, съставляващи консулската поща, трябва да носят видими външни знаци, посочващи техния характер, и могат да съдържат само официална кореспонденция, както и документи или предмети, предназначени изключително за официално ползуване.

5. Консулският куриер трябва да бъде снабден с официален документ, в който се посочват неговият статут и броят на пакетите, съставляващи консулската поща. С изключение на случаите, когато е взето съгласието на приемащата държава, той не може да бъде нито гражданин на приемащата държава, нито, ако той е гражданин на изпращащата държава, да бъде лице с постоянно местожителство в приемащата

държава. При изпълнение на своите функции той се намира под закрилата на приемащата държава. Той се ползува от лична неприкосновеност и не може да бъде арестуван или задържан под каквато и да е форма.

6. Изпращащата държава, нейното дипломатическо представителство и нейните консулства могат да назначават консулски куриери *ad hoc*. В такива случаи също се прилагат разпоредбите на точка 5 на този член при резервата, че посочените в нея имунитети се прекратяват от момента, когато такъв куриер предаде по предназначение поверената му консулска поща.

7. Консулската поща може да бъде поверена на капитана на кораб или на командира на търговски самолет, който трябва да пристигне в разрешен входен пункт. Този капитан или командир трябва да носи официален документ, посочващ броя на пакетите, съставляващи пощата, но той не се смята за консулски куриер. По споразумение с местните компетентни органи консулството може да изпрати един от своите членове да вземе пощата непосредствено и безпрепятствено лично от капитана на кораба или командира на самолета.

Член 36

Връзка с гражданите на изпращащата държава

1. За улеснение изпълнението на консулските функции по отношение на гражданите на изпращащата държава:

а) консулските длъжностни лица могат свободно да влизат във връзка с гражданите на изпращащата държава и да ги посещават. Гражданите на изпращащата държава имат същата свобода да се свързват с консулските длъжностни лица и да ги посещават;

б) компетентните органи на приемащата държава са длъжни, ако заинтересуваното лице поиска това, незабавно да уведомяват консулството на изпращащата държава, че в границите на неговия консулски окръг гражданин на тази държава е арестуван, намира се в затвор или му е определена мярка за неотклонение задържане под стража, или е задържан под друга форма. Всяко съобщение, отправено до консулството от арестувано, намиращо се в затвор или задържано под стража като мярка за неотклонение, или задържано под друга форма лице, трябва да бъде незабавно предадено от посочените органи. Тези органи трябва незабавно да уведомят заинтересуваното лице за правата, които то има по тази буква;

в) консулските длъжностни лица имат право да посещават гражданин на изпращащата държава, който се намира в затвор, под стража или е задържан под друга форма, да разговарят и да кореспондират с него и вземат мерки за представянето му пред съда. Те също така имат право да посещават който и да е гражданин на изпращащата държава, намиращ се в затвор, под стража или е задържан в техния окръг в изпълнение на присъда. Обаче консулските длъжностни лица трябва да се въздържат да действуват от името на гражданин, който се намира в затвор, задържан под стража като мярка за неотклонение или е задържан под друга форма, ако той изрично възразява против това.

2. Правата, посочени в точка 1 на този член, трябва да се упражняват в рамките на законите и правилниците на приемащата държава, като тези закони и правилници обаче трябва да позволяват пълното осъществяване на целите, за които са предназначени правата, предоставени в съответствие с този член.

Член 37

Уведомяване в случай на смърт, настояничество или попечителство, корабокрушение и самолетна злополука

Когато компетентните органи на приемащата държава имат съответни сведения, те са длъжни:

а) в случай на смърт на гражданин на изпращащата държава незабавно да уведомят за това консулството, в чийто окръг е настъпила смъртта;

б) да уведомят незабавно компетентното консулство за всички случаи, когато назначаването на настойник или попечител може да бъде в интерес на малолетен или недееспособен гражданин на изпращащата държава. Обаче назначаването на настойник или попечител става съгласно законите и правилниците на приемащата държава;

в) ако кораб, плаващ под флага на изпращащата държава, е претърпял корабокрушение или е заседнал в териториалните или вътрешните води на приемащата държава или ако самолет, регистриран в изпращащата държава, е претърпял авария на територията на приемащата държава, да уведомят незабавно за това най-близкото до мястото на произшествието консулство.

Член 38

Връзки с органите на приемащата държава

При изпълнение на функциите си консулските длъжностни лица могат да се обръщат към:

а) местните компетентни органи на техния консулски окръг;

б) централните компетентни органи на приемащата държава, ако и в степен, в която това се допуска от законите, правилниците и обичаите на приемащата държава или от съответните международни договори.

Член 39

Консулски такси

1. Консулството може да събира на територията на приемащата държава предвидените от законите и правилниците на изпращащата държава такси за извършени консулски услуги.

2. Събираните суми от такси, посочени в точка 1 на този член, и квитанциите за тях се освобождават от всякакви данъци и такси на приемащата държава.

Раздел II

УЛЕСНЕНИЯ, ПРИВИЛЕГИИ И ИМУНИТЕТИ НА ЩАТНИТЕ КОНСУЛСКИ ДЪЛЖНОСТНИ ЛИЦА И ДРУГИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА КОНСУЛСТВОТО

Член 40

Закрила на консулските длъжностни лица

Приемащата държава се отнася към консулските длъжностни лица с дължимото им уважение и взема всички подходящи мерки, за да попречи на каквото и да е посегателство върху тяхната личност, свобода и достойнство.

Член 41

Лична неприкосновеност на консулските длъжностни лица

1. Консулските длъжностни лица не могат да бъдат нито арестувани, нито подложени на предварително задържане освен в случай на тежко престъпление и с решение на компетентните съдебни органи.

2. С изключение на случая, посочен в точка 1 на този член, консулските длъжностни лица не могат да бъдат затворени, нито подложени на каквото и да е друго ограничение на личната им свобода освен при изпълнение на окончателно съдебно решение.

3. Когато срещу консулско длъжностно лице е започнато наказателно преследване, това лице е длъжно да се яви пред компетентните органи. Производството обаче трябва да се води с дължимото към консулското длъжностно лице уважение поради официалното положение, което заема, и с изключение на случая, предвиден в точка 1 на този член, по начин, че да се попречи колкото се може по-малко на изпълнението на консулските функции. Когато в случаите, посочени в точка 1 на този член, е станало необходимо консулско длъжностно лице да бъде предварително задържано, производството срещу него трябва да започне в най-кратък срок.

Член 42

Уведомяване за арестуване, предварително задържане или съдебно преследване

В случай на арестуване или предварително задържане на който и да е член на консулския персонал или възбуждане срещу него на наказателно преследване приемащата държава незабавно уведомява за това шефа на консулството. Ако последният сам е подложен на такава мярка, приемащата държава уведомява за това изпращащата държава по дипломатически път.

Член 43

Съдебен имунитет

1. Консулските длъжностни лица и консулските служители не са подчинени на юрисдикцията на съдебните или административните органи на приемащата държава по отношение на действия, извършвани от тях при изпълнението на консулски функции.

2. Обаче разпоредбите на точка 1 на този член не се прилагат по отношение на граждански иск:

а) произтичащ от договор, сключен от консулско длъжностно лице или консулски служител, по който той не е поел изрично или по подразбиране задължение като представител на изпращащата държава; или

б) от трето лице за вреда, причинена в приемащата държава от сухопътно превозно средство, кораб или въздухоплавателно средство.

Член 44

Задължение за явяване като свидетел

1. Членовете на консулство могат да бъдат призовани като свидетели по съдебни или административни производства. Консулските служители и членовете на обслужващия персонал, с изключение на случаите, посочени в точка 3 на този член, не могат да отказват да дават показания. Ако консулско длъжностно лице откаже да даде свидетелски показания, спрямо него не може да бъде приложена никаква принудителна мярка или друга санкция.

2. Органът, който изисква свидетелски показания от консулско длъжностно лице, трябва да избягва да възпрепятства това лице при изпълнението на неговите функции. Той може, когато това е възможно, да вземе неговите показания в жилището му или в консулството или да приеме писмените му показания.

3. Членовете на консулството не са длъжни да дават показания за обстоятелствата, отнасящи се до служебните им функции, и да предоставят отнасящите се към техните функции служебна кореспонденция и документи. Те имат също така право да отказват да свидетелствуват в качеството на експерти по националното законодателство на изпращащата държава.

Член 45

Отказ от привилегии и имунитети

1. Изпращащата държава може да се откаже по отношение на член на консулството от имунитетите и привилегиите, предвидени в чл. 41, 43 и 44.

2. С изключение на случая, предвиден в точка 3 на този член, отказът винаги трябва да бъде изричен и за него трябва да бъде съобщено на приемащата държава в писмена форма.

3. Завеждане на дело от консулско длъжностно лице или от консулски служител, когато той би могъл да се възползува от съдебния имунитет съгласно чл. 43, го лишава от правото да се позовава на съдебния имунитет по отношение на който и да е насрещен иск, непосредствено свързан с основния иск.

4. Отказът от съдебен имунитет при гражданско или административно дело не означава отказ от имунитета по отношение на изпълнение на съдебно решение, за което се изисква отделен отказ.

Член 46

Освобождаване от регистрация на чужденци и от разрешение за престой

1. Консулските длъжностни лица, консулските служители и членовете на техните семейства, живеещи заедно с тях, се освобождават от всички задължения,

предвидени от законите и правилниците на приемащата държава във връзка с регистрацията на чужденци и разрешението за престой.

2. Разпоредбите на точка 1 на този член не се прилагат обаче по отношение на консулски служител, който не е постоянен служител на изпращащата държава или който се занимава с частна дейност с цел печалба в приемащата държава, нито по отношение на член на неговото семейство.

Член 47

Освобождаване от получаване на разрешение за работа

1. Членовете на консулството, що се отнася до изпълнение на работата за изпращащата държава, се освобождават от всякакви задължения, свързани с получаването на разрешение за работа, установени от законите и правилниците на приемащата държава при приемане на работа на чужденци.

2. Частните домашни работници при консулските длъжностни лица и консулските служители, ако те не се занимават в приемащата държава с някаква друга дейност с цел печалба, се освобождават от задълженията, посочени в точка 1 на този член.

Член 48

Освобождаване от режима на общественото осигуряване

1. С изключение на случаите, предвидени в точка 3 на този член, разпоредбите за общественото осигуряване, действащи в приемащата държава, не се прилагат за членовете на консулството и за членовете на техните семейства, живеещи заедно с тях, що се отнася до работата, изпълнявана от тях за изпращащата държава.

2. Освобождаването, предвидено в точка 1 на този член, се разпростира също така по отношение на частните домашни работници, които се намират изключително на служба при членовете на консулството, при условие:

а) че те не са граждани на приемащата държава или нямат постоянно местожителство в нея; и

б) че по отношение на тях се прилагат разпоредбите за общественото осигуряване, действащи в изпращащата държава или в трета държава.

3. Членовете на консулството, наемащи лица, за които не се прилага освобождаването, предвидено в точка 2 на този член, са длъжни да изпълняват задълженията, които разпоредбите за общественото осигуряване, действащи в приемащата държава, налагат на работодателя.

4. Освобождаването, предвидено в точки 1 и 2 на този член, не изключва доброволното участие в системата за общественото осигуряване в приемащата държава при условие, че такова участие се разрешава от тази държава.

Член 49

Освобождаване от данъци и такси

1. Консулските длъжностни лица и консулските служители, а също така и членовете на техните семейства, живеещи заедно с тях, се освобождават от всички

данъци и такси, лични или имуществени, държавни, районни и общински с изключение на:

а) косвени данъци, които обикновено са включени в цената на стоките или на услугите;

б) данъци и такси върху частните недвижими имоти, разположени на територията на приемащата държава, с изключенията, предвидени в разпоредбите на чл. 32;

в) данъци върху наследство или такси за прехвърляне на имоти, събирани от приемащата държава, с изключенията, предвидени от разпоредбите на точка "б" на чл. 51;

г) данъци и такси върху частните доходи, включително лихва от капитал, източникът на който се намира в приемащата държава, и данъци върху прихода от капиталовложенията в търговски и финансови предприятия, разположени в приемащата държава;

е) данъци и такси, събирани за конкретен вид услуги;

ф) такси за регистриране, съдебни такси, ипотечни такси и марки, с изключенията, предвидени в разпоредбите на чл. 32.

2. Членовете на обслужващия персонал се освобождават от данъци и такси върху заплатите, които получават за своята работа.

3. Членовете на консулството, които ползуват лица, заплатата на които не се освобождава от данък върху дохода в приемащата държава, трябва да спазват задълженията, които законите и правилниците на тази държава налагат на работодателя по отношение на събирането на данък върху дохода.

Член 50

Освобождаване от митнически сборове и митнически преглед

1. Приемащата държава в съответствие с приетите от нея закони и правилници разрешава да се внасят и освобождават от всякакви митнически сборове, такси и други подобни облагания, с изключение на разноски за склад, превоз и други подобни услуги:

а) предметите, предназначени за официално ползуване от консулството;

б) предметите, предназначени за лично ползуване от консулското длъжностно лице или от членовете на семейството му, живеещи заедно с него, включително и предметите, предназначени за неговото обзавеждане. Количеството на потребителните стоки не трябва да превишава количеството, необходимо за непосредствена употреба от съответните лица.

2. Консулските служители се ползуват от привилегиите и освобождаването, посочени в т. 1 на този член, по отношение на предметите, внесени по време на тяхното първоначално обзавеждане.

3. Личният багаж на консулските длъжностни лица и на членовете на техните семейства, живеещи с тях, който пътува заедно с тези лица, се освобождава от митнически преглед. Той може да бъде подложен на митнически преглед само ако има

сериозни основания да се предполага, че съдържа предмети, различни от посочените в буква "б" от точка 1 на този член, или предмети, чийто внос и износ е забранен от законите и правилниците на приемащата държава, или които попадат под нейните карантинни закони и правилници. Този преглед трябва да се извършва в присъствие на съответното консулско длъжностно лице или член на неговото семейство.

Член 51

Наследяване на член на консулството или
на член на неговото семейство

В случай на смърт на член на консулството или на член на неговото семейство, живеещ заедно с него, приемащата страна трябва:

а) да разрешава изнасянето на движимото имущество на починалия, с изключение на имуществото, което е било придобито в приемащата държава и което е обект на забрана за износ в момента на смъртта;

б) да не събира никакви държавни, районни или общински данъци върху наследство или за прехвърляне на движимо имущество, което се намира в приемащата държава единствено поради пребиваването в тази държава на починалото лице, като член на консулството или член на семейството на член на консулството.

Член 52

Освобождаване от лични повинности

Приемащата държава е длъжна да освобождава членовете на консулството и членовете на техните семейства, живеещи заедно с тях, от всякакви лични повинности и от всякакви обществени задължения, независимо от техния характер, а също така от военни задължения, като реквизиции, контрибуции и настаняване на военни в квартирите им.

Член 53

Начало и край на консулските привилегии и имунитети

1. Всеки член на консулството се ползува от привилегиите и имунитетите, предвидени от тази конвенция, от момента на влизането му на територията на приемащата държава, пътувайки, за да заеме своя пост, или ако той вече се намира на тази територия, от момента, когато той е пристъпил към изпълняване на длъжността си в консулството.

2. Членовете на семейството на член на консулството, живеещи заедно с него, както и членовете на неговия частен персонал, се ползват от привилегиите и имунитетите, предвидени от тази конвенция, от момента на предоставянето на члена на консулството на привилегии и имунитети в съответствие с точка 1 на този член или от момента на влизането им на територията на приемащата държава, или от момента, когато те са станали членове на неговото семейство или на неговия частен персонал, в зависимост от това, кое е станало по-късно.

3. Когато функциите на член на консулството се прекратят, неговите привилегии и имунитети, а също така привилегиите и имунитетите на членовете на неговото семейство, живеещи заедно с него, или на членовете на частния му персонал

се прекратяват обикновено в момента, когато даденото лице напуска приемащата държава или след изтичането на разумен срок, за да направи това, в зависимост кой от тези моменти ще настъпи по-рано, но до това време те продължават да съществуват, дори в случай на въоръжен конфликт. Що се отнася до лицата, посочени в точка 2 на този член, техните привилегии и имунитети се прекратяват, когато те престанат да бъдат членове на семейството на член на консулството или напуснат работата си при него с уговорка обаче, че ако такива лица имат намерение да напуснат приемащата държава в течение на разумен срок, техните привилегии и имунитети се запазват до момента на тяхното заминаване.

4. По отношение обаче на действията, извършвани от консулско длъжностно лице или от консулски служител при изпълнение на своите функции, съдебният имунитет продължава да съществува без ограничаване във време.

5. В случай на смърт на член на консулство членовете на неговото семейство, живеещи заедно с него, продължават да се ползват от предоставените им привилегии и имунитети до момента на напускането от тях на приемащата държава или до изтичането на разумен срок за напускане на приемащата държава, в зависимост кой от тези моменти ще настъпи по-рано.

Член 54

Задължения на трети държави

1. Ако консулското длъжностно лице, пътувайки за мястото на своето назначение или връщайки се на своя пост в изпращащата държава, преминава през или се намира на територията на трета държава, която му е издала виза, ако такава е необходима, тази трета държава му предоставя всички привилегии и имунитети, предвиждани от другите членове на тази конвенция, които са необходими за осигуряване на неговото преминаване или връщане. Това се отнася също и до членовете на неговото семейство, живеещи заедно с него и ползващи се от такива привилегии и имунитети, които придружават консулското длъжностно лице или пътуват отделно, за да отидат при него или да се завърнат в изпращащата държава.

2. При обстоятелства, подобни на посочените в точка 1 на този член, трети държави не трябва да пречат на преминаването през тяхната територия на други членове на консулството или на членовете на техните семейства, живеещи заедно с тях.

3. Третите държави са длъжни да предоставят на официалната кореспонденция и на други официални съобщителни средства, преминаващи транзитно, включително и кодирани или шифровани телеграми, същата свобода и закрила, каквато се предоставя на консулските куриери, на които са издадени визи, ако такива са необходими, а също така на консулската поща, преминаваща транзитно, същата неприкосновеност и закрила, която приемащата държава е длъжна да предоставя в съответствие с тази конвенция.

4. Задълженията на третите държави, посочени в точки 1, 2 и 3 на този член, се отнасят също към лицата, посочени в тези точки и до тези официални съобщения и

консулска поща, които попадат на територията на трета държава по силата на форсмажорни обстоятелства.

Член 55

Уважаване на законите и правилниците
на приемащата държава

1. Без накърняване на техните привилегии и имунитети, всички лица, ползващи се от привилегии и имунитети, са длъжни да уважават законите и правилниците на приемащата държава. Те също така са длъжни да не се намесват във вътрешните работи на тази държава.

2. Консулските помещения не трябва да се ползват за цели, несъвместими с изпълнението на консулските функции.

3. Разпоредбите на точка 2 на този член не изключват възможността да се настанят в една част от сградата, където се намират консулските помещения, канцелариите на други организации или представителство, при условие, че помещенията, предоставени за тези канцеларии, бъдат отделени от тези, които се използват от консулството. В този случай посочените канцеларии, за целите на тази конвенция, не се считат като съставляваща част от консулските помещения.

Член 56

Застраховка срещу щети, нанесени на трети лица

Членовете на консулството трябва да спазват всички изисквания, предвидени от законите и правилниците на приемащата държава, по отношение на застраховките за гражданска отговорност при използването на сухопътно превозно средство, кораб или въздухоплавателно средство.

Член 57

Специални разпоредби относно частната дейност
с приходоносна цел

1. Щатните консулски длъжностни лица не могат да се занимават в приемащата държава с никаква професионална или търговска дейност за своя лична изгода.

2. Привилегиите и имунитетите, предвидени от тази конвенция, не се предоставят:

а) на консулски служители или членове на обслужващия персонал, които упражняват в приемащата държава частна дейност с приходоносна цел;

б) на членовете на семейството на лицето, посочено в буква "а" на тази точка, и на членовете от частния му персонал;

в) на членове на семейството на член на консулството, които сами се занимават в приемащата държава с частна дейност с приходоносна цел.

Глава

трета.

РЕЖИМ, ПРИЛАГАН КЪМ ПОЧЕТНИТЕ КОНСУЛСКИ ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА И
КЪМ КОНСУЛСТВОТА, РЪКОВОДЕНИ ОТ ТЯХ

Член 58

Общи разпоредби, отнасящи се до улесненията,

привилегиите и имунитетите

1. Членове 28, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38 и 39, точка 3 на член 54 и точки 2 и 3 на член 55 се отнасят и до консулствата, ръководени от почетни консулски длъжностни лица. Освен това, улесненията, привилегиите и имунитетите на такива консулства се уреждат от чл. 59, 60, 61 и 62.

2. Членове 42 и 43, точка 3 на член 44, членове 45 и 53 и точка 1 на член 55 се отнасят и до почетните консулски длъжностни лица. Освен това, улесненията, привилегиите и имунитетите на такива консулски длъжностни лица се уреждат от чл. 63, 64, 65, 66 и 67.

3. Привилегиите и имунитетите, предвидени в тази конвенция, не се предоставят на членовете на семейството на почетно консулско длъжностно лице или на консулски служител, работещ в консулство, ръководено от почетно консулско длъжностно лице.

4. Размяната на консулска поща между две консулства, намиращи се в различни държави и ръководени от почетни консулски длъжностни лица, се разрешава само със съгласието на двете приемащи държави.

Член 59

Закрила на консулските помещения

Приемащата държава взема необходимите мерки за закрила на консулските помещения на консулство, ръководено от почетно консулско длъжностно лице, за да се попречи те да бъдат нападнати или да им бъдат нанасяни щети и да се предотврати каквото и да е нарушение на спокойствието на консулството или накърняване на неговото достойнство.

Член 60

Освобождаване на консулските помещения от данъци и такси

1. Консулските помещения на консулство, ръководено от почетно консулско длъжностно лице, чийто собственик или наемател е изпращащата държава, се освобождават от всякакви държавни, районни и общински данъци и такси, с изключение на тези, събирани като възнаграждение за оказани конкретни услуги.

2. Освобождаването от данъци и такси, предвидено в точка 1 на този член, не се отнася за тези данъци и такси, с които съгласно законите и правилниците на приемащата държава се облага лицето, сключило договор с изпращащата държава.

Член 61

Неприкосновеност на консулския архив и документи

Консулският архив и документите на консулство, ръководено от почетно консулско длъжностно лице, са неприкосновени по всяко време и независимо от мястото, където се намират, при условие, че те се пазят отделно от другите книжа и документи и в частност от частната кореспонденция на шефа на консулството и на всяко лице, което работи с него, а също така от материалите, книгите и документите, отнасящи се до тяхната професия или тяхната търговия.

Член 62

Освобождаване от митнически сборове

Приемащата държава в съответствие с приетите от нея закони и правилници разрешава да се внасят и освобождава от всякакви митнически сборове, такси и други подобни облагания, с изключение на разносните за склад, превоз и подобен род услуги, за следните предмети при условие, че те са предназначени изключително за официално ползуване от консулство, ръководено от почетно консулско длъжностно лице: гербове, знамена, фирми, печати, книги, официален печатен материал, канцеларски мебели и обзавеждане и други подобни предмети, доставяни на консулството от изпращащата държава или по негово искане.

Член 63

Наказателна процедура

Когато срещу почетно консулско длъжностно лице е започнато наказателно преследване, то е длъжно да се яви пред компетентните органи. Производството обаче трябва да се води с дължимото към почетното консулско длъжностно лице уважение, поради официалното му положение и с изключение на случаите, когато това лице е арестувано или задържано, по начин да се пречи колкото се може по-малко на изпълнението на консулските функции. Когато е необходимо почетно консулско лице да бъде предварително задържано, производството срещу него трябва да бъде започнато във възможно най-кратък срок.

Член 64

Закрила на почетно консулско длъжностно лице

Приемащата държава е длъжна да предоставя на почетно консулско длъжностно лице закрилата, която може да бъде необходима във връзка със заеманото от него официално положение.

Член 65

Освобождаване от регистрация на чужденци и от разрешение за престой

Почетните консулски длъжностни лица с изключение на тези, които упражняват в приемащата държава професионална или търговска дейност за своя лична изгода, се освобождават от всички задължения, предвидени от законите и правилниците на приемащата държава във връзка с регистрацията на чужденците и разрешението за престой.

Член 66

Освобождаване от данъци и такси

Почетното консулско длъжностно лице се освобождава от всякакви данъци и такси върху възнаграждението и работната заплата, които получава от изпращащата държава за изпълнение на консулските си функции.

Член 67

Освобождаване от лични повинности

Приемащата държава е длъжна да освобождава почетно консулско длъжностно лице от всякакви лични повинности и от всякакви обществени задължения,

независимо от техния характер, а също така от военни задължения, като реквизиции, контрибуции и настаняване на военни в квартирата му.

Член 68

Факултативен характер на институцията на почетните консулски длъжностни лица

Всяка държава е свободна да решава дали ще назначава или приема почетни консулски длъжностни лица.

Глава четвърта ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 69

Консулски агенти, които не са шефове на консулства

1. Всяка държава е свободна да решава дали ще открива или ще допуска откриването на консулски агентства, ръководени от консулски агенти, които не са назначени от изпращащата държава като шефове на консулства.

2. Условието, при които консулските агентства, посочени в точка 1 на този член, могат да изпълняват своите функции, а също така привилегиите и имунитетите, от които могат да се ползват ръководещите ги консулски агенти, се установяват по споразумение между изпращащата държава и приемащата държава.

Член 70

Изпълнение на консулски функции от дипломатическо представителство

1. Разпоредбите на тази конвенция се прилагат, доколкото контекстът позволява това, и в случаите на изпълнение на консулски функции от дипломатическо представителство.

2. Пълните имена на членовете на дипломатическото представителство, прикрепени към консулската секция или натоварени по друг начин с изпълнението на консулските функции на представителството, се съобщават на Министерството на външните работи на приемащата държава или на органа, посочен от това министерство.

3. При изпълнение на консулски функции дипломатическото представителство може да се обръща:

а) към местните органи от консулския окръг;

б) към централните органи на приемащата държава, ако това се разрешава от законите, правилниците и обичаите на приемащата държава или от съответните международни споразумения.

4. Привилегиите и имунитетите на членовете на дипломатическото представителство, посочени в точка 2 на този член, продължават да се регулират от нормите на международното право относно дипломатическите отношения.

Член 71

Граждани или постоянни жители на приемащата държава

1. Ако приемащата държава не е предоставила никакви допълнителни улеснения, привилегии и имунитети на консулските длъжностни лица, които са граждани или постоянни жители на приемащата държава, те се ползват само от съдебен имунитет и лична неприкосновеност по отношение на официалните действия, извършвани от тях при изпълнение на техните функции, и от привилегиите, предвидени в точка 3 на чл. 44. По отношение на тези консулски длъжностни лица приемащата държава също така е обвързана със задължението, посочено в чл. 42. Когато срещу такова консулско длъжностно лице е започнато наказателно преследване, производството, с изключение на тези случаи, когато това лице е арестувано или задържано, трябва да се води по такъв начин, че да се пречи колкото се може по-малко на изпълнението на консулските функции.

2. Другите членове на консулството, които са граждани или постоянни жители на приемащата държава, и членовете на техните семейства, а също така членовете на семействата на консулските длъжностни лица, посочени в точка 1 на този член, се ползват от улесненията, привилегиите и имунитетите само в такава степен, в каквата те са им предоставени от приемащата държава. Членовете на семейството на член на консулството и членовете на частния персонал, които са граждани или постоянни жители на приемащата държава, също така се ползват от улесненията, привилегиите и имунитетите само в такава степен, в каквата те са им предоставени от приемащата държава. Приемащата държава обаче е длъжна да осъществява своята юрисдикция над тези лица така, че да не пречи по изключителен начин на изпълнението на функциите на консулството.

Член 72

Недопускане на дискриминация

1. При прилагането на разпоредбите на тази конвенция, приемащата държава не трябва да проявява дискриминация между държавите.

2. Не се смята обаче, че има дискриминация, ако:

а) приемащата държава прилага някои от разпоредбите на тази конвенция ограничително поради ограничителното им прилагане към нейните консулства в изпращащата държава;

б) по обичай или по споразумение държавите си предоставят една на друга режим, по-благоприятен от този, който се предоставя от разпоредбите на тази конвенция.

Член 73

Отношение между тази конвенция

и другите международни споразумения

1. Разпоредбите на тази конвенция не засягат другите международни споразумения, които са в сила между държавите - страни по тези споразумения.

2. Някоя разпоредба на тази конвенция не пречи на държавите да сключват международни споразумения, потвърждаващи, допълващи или развиващи нейните разпоредби или разширяващи тяхното поле на действие.

Глава четвърта ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 74

Подписване

Тази конвенция е открита за подписване от всички държави - членки на Организацията на обединените нации или на някоя от специализираните организации, както и за всяка държава - страна по Статута на Международния съд, а също така за всяка друга държава, поканена от Общото събрание на Организацията на обединените нации да стане страна по конвенцията, както следва: до 31 октомври 1963 г. - във Федералното министерство на външните работи на Република Австрия, и след това до 31 март 1964 г. - в главната квартира на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Член 75

Ратификация

Тази конвенция подлежи на ратификация. Ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 76

Присъединяване

Тази конвенция е открита за присъединяване за всяка държава, спадаща към една от четирите категории, посочени в чл. 74. Документите за присъединяване се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 77

Влизане в сила

1. Тази конвенция влиза в сила на тридесетия ден след датата на депозиране при Генералния секретар на Организацията на обединените нации на двадесет и втория ратификационен документ или документ за присъединяване.

2. За всяка държава, която ратифицира тази конвенция или се присъедини към нея след депозирането на двадесет и втория ратификационен документ или документ за присъединяване, конвенцията влиза в сила на тридесетия ден след депозирането от тази държава на нейния ратификационен документ или документ за присъединяване.

Член 78

Уведомления, изпращани от Генералния секретар

Генералният секретар на Организацията на обединените нации уведомява всички държави, спадащи към една от четирите категории, посочени в чл. 74:

а) за подписвания на тази конвенция и за депозирането на ратификационни документи и документи за присъединяване в съответствие с чл. 74, 75 и 76;

б) за датата на влизане в сила на тази конвенция в съответствие с чл. 77.

Член 79

Автентични текстове

Оригиналът на тази конвенция, чиито английски, испански, китайски, френски и руски текстове имат еднаква сила, се депозира при Генералния секретар на Организацията на обединените нации, който разпраща заверени копия от него на всички държави, спадащи към една от четирите категории, посочени в чл. 74.

В удостоверение на което долуподписаните пълномощници, надлежно упълномощени от своите правителства, подписаха тази конвенция.

Съставена във Виена на двадесет и четвърти април хиляда деветстотин шестдесет и трета година.

ФАКУЛТАТИВЕН ПРОТОКОЛ към Виенската конвенция за консулските отношения за придобиване на гражданство

ФАКУЛТАТИВЕН ПРОТОКОЛ

към Виенската конвенция за консулските отношения за придобиване на гражданство

(Ратифициран с Указ № 947 на Държавния съвет на НРБ от 1989 г. - ДВ, бр. 42 от 1989 г. В сила за НРБ от 10 август 1989 г.)

Държавите - страни по този протокол и по Виенската конвенция за консулските отношения, наричана по-нататък "конвенцията", приета на Конференцията на Обединените нации, състояла се във Виена от 4 март до 22 април 1963 г.,

като изразяват желанието си да установят между тях норми за придобиване на гражданство от членовете на консулството и членовете на техните семейства, живеещи при тях,

се споразумяха за следното:

Член 1

За целите на този протокол изразът "членове на консулството" има смисъла, който му е даден с буква "д" на точка 1 от чл. 1 на конвенцията, а именно "консулските длъжностни лица, консулските служители и членовете на обслужващия персонал".

Член 2

Членовете на консулството, които не са граждани на приемащата държава, и членовете на техните семейства, които живеят заедно с тях, не придобиват гражданството на тази държава само под действието на нейното законодателство.

Член 3

Този протокол е открит за подписване от всички държави, които могат да станат страна по конвенцията, както следва: до 31 октомври 1963 г. - във Федералното министерство на външните работи на Република Австрия, и след това до 31 март 1964 г. - в главната квартира на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Член 4

Този протокол подлежи на ратификация. Ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 5

Този протокол е открит за присъединяване за всички държави, които могат да станат страна по конвенцията. Документите за присъединяване се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 6

1. Този протокол влиза в сила в деня на влизане в сила на конвенцията или на тридесетия ден след датата на депозиране при Генералния секретар на Организацията на обединените нации на втория ратификационен документ или документ за присъединяване към Протокола в зависимост от това, коя е по-късната дата.

2. За всяка държава, която ратифицира този протокол или се присъедини към него след влизането му в сила в съответствие с точка 1 на този член, протоколът влиза в сила на тридесетия ден след депозирането от тази държава на нейния ратификационен документ или документ за присъединяване.

Член 7

Генералният секретар на Организацията на обединените нации уведомява всички държави, които могат да станат страна по конвенцията:

- a) за подписването на този протокол и за депозиране на ратификационни документи и документи за присъединяване в съответствие с чл. 3, 4 и 5;
- b) за датата на влизане в сила на този протокол в съответствие с чл. 5.

Член 8

Оригиналът на този протокол, чиито английски, испански, китайски, френски и руски текстове имат еднаква сила, се депозира при Генералния секретар на Организацията на обединените нации, който разпраща заверени копия от него на всички държави, посочени в чл. 3.

В уверение на което долуподписаните пълномощници, надлежно упълномощени от своите правителства, подписаха този протокол.

Съставен във Виена на двадесет и четвърти април хиляда деветстотин шестдесет и трета година.

ФАКУЛТАТИВЕН ПРОТОКОЛ

към Виенската конвенция за консулските отношения за задължително решаване на спорове

(Ратифициран с Указ № 947 на Държавния съвет на НРБ от 1989 г. - ДВ, бр. 42 от 1989 г. В сила за НРБ от 10 август 1989 г.)

Държавите - страни по този протокол и по Виенската конвенция за консулските отношения, наричана по-нататък "конвенцията", приета на Конференцията на Обединените нации, проведена във Виена от 4 март до 22 април 1963 г., като изразяват желанието си да прибегват до задължителната юрисдикция на Международния съд по всички засягащи ги въпроси в случай на спор по тълкуването и прилагането на конвенцията, освен ако в разумен период страните не се споразумеят за уреждане на този спор по друг начин,
се споразумяха за следното:

Член 1

Споровете по тълкуването и прилагането на конвенцията попадат под задължителната юрисдикция на Международния съд и могат съответно да бъдат предадени за решаване от този съд по молба на всяка една от страните по спора, която е страна по този протокол.

Член 2

В срок от два месеца, след като една от страните уведоми другата, че според нея съществува спор, страните по спора могат да се договорят да го отнесат за решаване от международен арбитраж, а не от Международния съд. След изтичане на посочения срок спорът може да бъде отнесен за решаване от Международния съд по молба на всяка една от страните.

Член 3

1. В същия срок от два месеца страните могат да се договорят за прилагане на помирителна процедура преди отнасянето на спора за решаване от Международния съд.

2. Помирителната комисия дава своите препоръки в срок от пет месеца след нейното учредяване. Ако препоръките ѝ не се приемат от страните по спора в срок от два месеца, след като те са били предложени, то спорът може да бъде отнесен за решаване от Международния съд по молба на всяка една от страните.

Член 4

Държавите - страни по конвенцията, по Факултативния протокол за придобиване на гражданство и по този протокол, могат по всяко време да обявят, че разширяват приложното поле на разпоредбите на този протокол върху спорове по тълкуването и прилагането на Факултативния протокол за придобиване на гражданство. Тези декларации се съобщават писмено на Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 5

Този протокол е открит за подписване от всички държави, които могат да станат страна по конвенцията, както следва: до 31 октомври 1963 г. - във Федералното

министерство на външните работи на Република Австрия, и след това до 31 март 1964 г. - в главната квартира на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Член 6

Този протокол подлежи на ратификация. Ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 7

Този протокол е открит за присъединяване за всички държави, които могат да станат страна по конвенцията. Документите за присъединяване се депозират при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 8

1. Този протокол влиза в сила в деня на влизане в сила на конвенцията или на тридесетия ден след датата на депозиране при Генералния секретар на Организацията на обединените нации на втория ратификационен документ или документ за присъединяване към протокола в зависимост от това, коя е по-късната дата.

2. За всяка държава, която ратифицира този протокол или се присъедини към него след влизането му в сила в съответствие с точка 1 на този член, протоколът влиза в сила на тридесетия ден след депозирането от тази държава на нейния ратификационен документ или документ за присъединяване.

Член 9

Генералният секретар на Организацията на обединените нации уведомява всички държави, които могат да станат страна по конвенцията:

- а) за подписвания на този протокол и за депозиране на ратификационни документи и документи за присъединяване в съответствие с чл. 5, 6 и 7;
- б) за декларации, направени в съответствие с чл. 4 на този протокол;
- в) за датата на влизане в сила на този протокол в съответствие с чл. 8.

Член 10

Оригиналът на този протокол, чиито английски, испански, китайски, френски и руски текстове имат еднаква сила, се депозира при Генералния секретар на Организацията на обединените нации, който разпраща заверени копия от него на всички държави, посочени в чл. 5.

В уверение на което долуподписаните пълномощници, надлежно упълномощени от своите правителства, подписаха този протокол.

Съставен във Виена на двадесет и четвърти април хиляда деветстотин шестдесет и трета година.

У К А 3 № 947 на Държавния съвет от 25 май 1989 г.

(ДВ, бр. 42 от 1989 г.)

Държавният съвет на Народна република България на основание чл. 93, точка 14 от Конституцията на Народна република България

П О С Т А Н О В Я В А:

Ратифицира Виенската конвенция за консулските отношения, Факултативния протокол за придобиване на гражданство и Факултативния протокол за задължително разрешаване на спорове, приети на 24 април 1963 г., със следната декларация по чл. 31, точка 2 от Конвенцията:

"Народна република България счита, че в съответствие с разпоредбата на чл. 31, точка 2 от Конвенцията властите на приемащата държава могат да влизат в консулските помещения в случай на пожар или друго стихийно бедствие в присъствието на представител на изпращащата държава или след като са направили всичко възможно, за да получат съгласието на ръководителя на консулското учреждение."

**КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАКАЗАНИЕ НА
ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ПРОТИВ ЛИЦА, ПОЛЗУВАЩИ СЕ С МЕЖДУНАРОДНА
ЗАЩИТА, В ТОВА ЧИСЛО И ДИПЛОМАТИЧЕСКИТЕ АГЕНТИ**

Обн. ДВ. бр.48 от 21 юни 1977г.

Преамбюл

Държавите - страни по тази конвенция, имайки предвид целите и принципите на Устава на Организацията на Обединените нации, отнасящи се до поддържането на международния мир и развитието на приятелските отношения и сътрудничеството между държавите, считайки, че престъпленията против дипломатическите агенти и други лица, ползуващи се с международна защита, заплашвайки сигурността на тези лица, създават сериозна заплаха за поддържането на нормални международни отношения, които са необходими за сътрудничеството между държавите, считайки, че извършването на такива престъпления предизвиква сериозно безпокойство от страна на международната общност, убедени, че е необходимо да се приемат бързо подходящи и ефикасни мерки за предотвратяване и наказание на такива престъпления, се съгласиха за следното:

Член 1

За целите на тази конвенция:

1. Изразът "лице, ползуващо се с международна защита", означава:

а) всеки държавен глава, в това число всеки член на колективен орган, изпълняващ функциите на държавен глава съгласно конституцията на съответната държава, всеки ръководител на правителство или всеки министър на външните работи, когато такова лице се намира в чужда държава, а също така и съпровождащите го членове на неговото семейство;

б) всеки представител или длъжностно лице на държава, или всяко длъжностно лице, или друг агент на междуправителствена международна организация, който по времето и на мястото, където е извършено престъпление против неговата личност, неговите официални помещения, жилището му или превозните му средства, има право в съответствие с международното право на специална защита срещу всяко посегателство върху неговата личност, свобода или достойнство, както и членовете на семейството му, съставляващи част от неговото домакинство.

2. Изразът "предполагам престъпник" означава всяко лице, срещу което има достатъчно доказателства за установяване *prima facie*, че то е извършило или е участвувало в извършването на едно или повече престъпления, посочени в член 2.

Член 2

1. Преднамереното извършване:

а) на убийство, отвличане или друго нападение против личността или свободата на лице, ползващо се от международна защита;

б) на насилствено нападение на официалните помещения, жилището или превозните средства на лице, ползващо се от международна защита, което може да постави в опасност неговата личност или свобода;

с) на заплахата за извършване на такова нападение;

д) на опит за такова нападение;

е) на съучастие в такова нападение

трябва да се счита от всяка държава - страна за престъпление по нейното вътрешно законодателство.

2. Всяка държава - страна предвижда съответни наказания за такива престъпления, вземайки пред вид техния тежък характер.

3. Точки 1 и 2 на този член в никакъв случай не освобождават държавите - страни от задължението да предприемат в съответствие с международното право подходящи мерки за предотвратяване на други посегателства върху личността, свободата и достойнството на лице, ползващо се от международна защита.

Член 3

1. Всяка държава - страна предприема необходимите мерки за установяването на своята юрисдикция върху престъпленията, предвидени в член 2, в следните случаи:

а) когато престъплението е извършено на територията на тази държава или на борда на кораб или самолет, регистриран в тази държава;

б) когато предполагаемият престъпник е гражданин на тази държава;

с) когато престъплението е извършено срещу лице, ползващо се от международна защита по смисъла на член 1, което се ползва от този статут във връзка с функциите, които изпълнява от името на тази държава.

2. Всяка държава - страна взема също необходимите мерки, за да установи своята юрисдикция върху тези престъпления в случай, когато предполагаемият престъпник се намира на нейна територия и тя не го екстрадира съгласно член 8 на някоя от държавите, посочени в точка 1 на този член.

3. Тази конвенция не изключва наказателната юрисдикция, осъществявана в съответствие с вътрешното право.

Член 4

Държавите - страни си сътрудничат за предотвратяване на престъпленията, предвидени в член 2, и по-специално:

а) като вземат всички възможни мерки, за да предотвратят на тяхна територия подготовката на тези престъпления, предвидени да бъдат извършени във или извън пределите на техните територии;

б) като обменят информация и като координират вземането на административни и други мерки, за да предотвратяват извършването на такива престъпления.

Член 5

1. Държавата - страна, на територията на която е било извършено едно или повече престъпления, предвидени в член 2, ако има основание да счита, че предполагаемият престъпник е напуснал нейната територия, съобщава на всички други заинтересувани държави непосредствено или чрез Генералния секретар на Организацията на Обединените нации всички данни, отнасящи се до извършеното престъпление, и всички намиращи се на нейно разположение сведения за установяване личността на предполагаемия престъпник.

2. Когато едно или повече от престъпленията, предвидени в член 2, са били извършени срещу лице, ползващо се с международна защита, всяка държава - страна, която разполага с данни както за жертвата, така и за обстоятелствата на извършването на престъплението, полага усилия да ги съобщи при условия, предвидени във вътрешното ѝ законодателство, своевременно и изчерпателно на държавата - страна, от името на която това лице е осъществявало своите функции.

Член 6

1. Ако се убеди, че обстоятелствата изискват това, държавата - страна, на територията на която се намира предполагаемият престъпник, взема, в съответствие с вътрешното си законодателство, съответни мерки, за да осигури неговото присъствие с оглед наказателното му преследване или екстрадиция. За тези мерки незабавно се съобщава, непосредствено или чрез Генералния секретар, на Организацията на Обединените нации:

- а) на държавата, където е извършено престъплението;
- б) на държавата или на държавите, гражданин на които е предполагаемият престъпник или ако е лице без гражданство - на държавата, на чиято територия той постоянно пребивава;
- в) на държавата или на държавите, гражданин на които е лицето, ползващо се от международна защита, или от името на които е осъществявало своите функции;
- г) на всички други заинтересувани държави;
- д) на междуправителствената международна организация, на която лицето, ползващо се от международна защита, е длъжностно лице или агент.

2. Всяко лице, по отношение на което се вземат мерките, посочени в точка 1 на този член, има право:

- а) незабавно да се свърже с най-близкия компетентен представител на държавата, на която е гражданин, или с лице, което по друг начин е упълномощено да защитава неговите права, или когато се отнася за лице без гражданство - с лице, което е съгласно по негова молба да защитава правата му;
- б) да бъде посетено от представител на тази държава.

Член 7

Държавата - страна, на територията на която се намира предполагаемия престъпник, ако не го екстрадира, предава делото без никакви изключения и без необосновано забавяне на своите компетентни органи за започване на наказателно преследване съгласно процедурата, установена със законодателството на тази държава.

Член 8

1. Ако престъпленията, предвидени в член 2, не са включени в списъка на престъпленията, изискващи екстрадиция в договор за екстрадиция, който е в сила между държавите - страни, те се считат за включени в качеството им на такива в договора. Държавите - страни се задължават да включат тези престъпления като случаи, водещи до екстрадиция, във всеки договор за екстрадиция, който ще бъде сключен между тях.

2. Ако държавата - страна, която обуславя екстрадицията от наличието на договор, получи молба за екстрадиция от друга държава - страна, с която тя няма договор за екстрадиция, може, ако реши да екстрадира, да счита тази конвенция като юридическа основа за екстрадиция по отношение на тези престъпления. Екстрадицията се подчинява на процесуалните правила и на другите условия, предвидени в законодателството на държавата, към която е адресирана молбата.

3. Държавите - страни, които не обуславят екстрадицията от наличието на договор, признават помежду си такива престъпления като водещи до екстрадиция, които се подчиняват на процесуалните правила и на другите условия, предвидени в законодателството на държавата, към която е адресирана молбата за екстрадиция.

4. Между държавите - страни тези престъпления се считат за целите на екстрадицията като извършени не само на местопрестъплението, но също и на територията на държавите, длъжни да установят своята юрисдикция съгласно точка 1 на член 3.

Член 9

На всяко лице, спрямо което е започната процедура във връзка с някое от престъпленията, посочени в член 2, се гарантира справедливо разглеждане на делото във всички етапи на наказателното преследване.

Член 10

1. Държавите - страни си оказват възможно най-пълна правна помощ във връзка с наказателно-процесуалните действия, предприети по отношение на престъпленията, посочени в член 2, включително предоставянето на всички намиращи се на тяхно разположение доказателства, които са необходими за наказателното преследване.

2. Разпоредбите на точка 1 на този член не засягат задълженията за правна помощ, установени с всеки друг договор.

Член 11

Държавата - страна, която е предприела наказателно-процесуални действия срещу предполагаемия престъпник, съобщава окончателните резултати на Генералния

секретар на Организацията на Обединените нации, който предава дадената информация на другите държави - страни.

Член 12

Разпоредбите на тази конвенция не засягат приложението на договорите за убежище, действащи по времето на приемане на тази конвенция между държавите - страни по тези договори; но една държава - страна по тази конвенция не може да се позовава на тези договори в отношенията си с друга държава - страна по тази конвенция, която не е страна по тези договори.

Член 13

1. Всеки спор между две или повече държави - страни, отнасящ се до тълкуването или прилагането на тази конвенция, който не е уреден чрез преговори, се предава по молба на една от тях на арбитраж. Ако в течение на шест месеца от деня на молбата за арбитража страните не постигнат съгласие по въпроса за организирането на арбитража, по молба на която и да е от страните спорът може да бъде отнесен до Международния съд в съответствие със Статута на съда.

2. Всяка държава - страна може при подписването, ратифицирането или присъединяването към тази конвенция да заяви, че не се счита обвързана от разпоредбите на точка 1 на този член при взаимоотношенията си с всяка държава - страна, направила такава резерва.

3. Всяка държава - страна, направила резерва съгласно точка 2 на този член, може по всяко време да се откаже от тази резерва чрез уведомяване Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

Член 14

Тази конвенция е открита за подписване от всички държави до 31 декември 1974 година в седалището на Организацията на Обединените нации в Ню Йорк.

Член 15

Тази конвенция подлежи на ратификация. Ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

Член 16

Тази конвенция е открита за присъединяване от всяка държава. Документите за присъединяване се депозират при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

Член 17

1. Тази конвенция влиза в сила на тридесетия ден след датата на депозиране при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации на двадесет и втория документ за ратификация или присъединяване.

2. За всяка държава, ратифицирала конвенцията или присъединила се към нея след депозирането на двадесет и втория документ за ратификация или присъединяване, конвенцията влиза в сила на тридесетия ден след депозирането от тази държава на нейния документ за ратификация или присъединяване.

Член 18

1. Всяка държава - страна може да денонсира тази конвенция чрез писмено уведомяване до Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

2. Денонсирането влиза в сила шест месеца след датата на получаването на уведомяването от Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

Член 19

Генералният секретар на Организацията на Обединените нации информира всички държави между другото:

a) за подписването на тази конвенция, за депозирането на ратификационните документи или документите за присъединяване в съответствие с членове 14, 15 и 16, както и за уведомяванията, направени съгласно член 18;

b) за датата, на която тази конвенция влиза в сила съгласно член 17.

Член 20

Оригиналът на тази конвенция, чиито текстове на английски, испански, китайски, руски и френски език имат еднаква сила, се депозира при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който изпраща заверени копия на всички държави.

В уверение на което долуподписаните, съответно упълномощени от своите правителства, подписаха тази конвенция, открита за подписване в Ню Йорк на 14 декември 1973 г.

Следват подписите на пълномощниците на правителствата.

РЕЗОЛЮЦИЯ

на Общото събрание на Организацията на Обединените нации

3166 (XXVIII) Конвенция за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти

Общото събрание,

считайки, че кодификацията и прогресивното развитие на международното право спомагат за осъществяването на целите и принципите, изложени в членове 1 и 2 на Устава на Организацията на Обединените нации,

напомняйки, че в отговор на молбата, съдържаща се в резолюция 2780 (XXVI) на Общото събрание на Организацията на Обединените нации от 3 декември 1971 г., Комисията по международно право на своята двадесет и четвърта сесия проучи въпроса за защитата и неприкосновеността на дипломатическите агенти и други лица, имащи право на специална защита в съответствие с международното право, и подготви проект от членове за предотвратяване и наказание на престъпленията против такива лица,

разглеждайки този проект от членове, а също така коментарите и бележките, представени по него от държавите и специализираните организации и

междуправителствените организации в отговор на молбата, съдържаща се в резолюция 2926 (XXVII) на Общото събрание от 28 ноември 1972 г.,

убедено, че е важно да се постигне международно споразумение относно подходящи и ефикасни мерки за предотвратяване и наказание на престъпленията против дипломатическите агенти и други лица, имащи право на международна защита, предвид сериозната заплаха за поддържането и развитието на приятелските отношения и сътрудничеството между държавите, която се създава от извършването на тези престъпления,

изработвайки за тази цел разпоредбите, съдържащи се в конвенцията, приложена към тази резолюция:

1. приема Конвенцията за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти, приложена към тази резолюция;

2. отново подчертава огромното значение на нормите на международното право относно неприкосновеността и специалната защита на лица, ползващи се от международна защита, а също така задълженията на държавите в това отношение;

3. счита, че приложената конвенция ще позволи на държавите по-ефикасно да осъществяват своите задължения;

4. признава също, че разпоредбите на приложената конвенция в никакъв случай не могат да нанасят вреда на осъществяването на законното право на самоопределение и независимост в съответствие с целите и принципите на Организацията на Обединените нации и Декларацията за принципите на международното право, отнасящи се до приятелските отношения и сътрудничеството между държавите в съответствие с Устава на Организацията на Обединените нации, на народите, борещи се против колониализма, чуждото господство, чуждата окупация, расовата дискриминация и апартейда;

5. поканва държавите да станат страни по приложената конвенция;

6. постановява, че тази резолюция, разпоредбите на която се отнасят до приложената конвенция, винаги ще се обнародват с нея.

УКАЗ № 1156

на Държавния съвет от 31 май 1974 г. (ДВ, бр. 46 от 1974 г.)

Държавният съвет на Народна република България на основание чл. 93, точка 14 от Конституцията на Народна република България

П О С Т А Н О В Я В А:

Ратифицира следните конвенции, одобрени от 28-та сесия на Организацията на обединените нации, състояла се на 30 ноември 1973 г.:

.....
Конвенция за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти, със следната резерва по чл. 13, т. 1:

"Народна република България не се счита обвързана с разпоредбата на чл. 13, т. 1 от Конвенцията, съгласно която всеки спор между две или повече държави-участнички, засягащ тълкуването или прилагането на Конвенцията, се предава по молба на една от тях на арбитраж или на Международния съд, и заявява, че за предаването на такъв спор на арбитраж или на Международния съд е необходимо във всеки отделен случай съгласието на всички страни, участващи в спора."

ЗАКОН

ЗАКОН

за приемане на Декларация за признаване задължителната юрисдикция на Международния съд и за оттегляне на резервите по разпоредбите на някои международни конвенции, предвиждащи такава юрисдикция
(ДВ, бр. 41 от 1992 г.)

.....
Чл. 2. Република България оттегля резервите по:

.....
7. член 13, т. 1 на Конвенцията за предотвратяване и наказание на престъпленията против лица, ползващи се с международна защита, в това число и дипломатическите агенти, приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 14 декември 1973 г. (ДВ, бр. 48 от 1977 г.), ратифицирана с Указ № 1156 от 31 май 1974 г. (ДВ, бр. 46 от 1974 г.);
.....

КОНВЕНЦИЯ ЗА СПЕЦИАЛНИТЕ МИСИИ

Обн. ДВ. бр.70 от 8 Септември 1987г., попр. ДВ. бр.76 от 2 Октомври 1987г.

Преамбюл

Държавите - страни по тази Конвенция,
напомняйки, че специалните мисии са били винаги обект на специално отношение,

вземайки под внимание целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации относно суверенното равенство на държавите, поддържането на международния мир и сигурност и развитието на приятелски отношения и сътрудничество между държавите,

напомняйки, че важността на въпроса за специалните мисии беше призната по време на конференцията на Организацията на обединените нации за дипломатическите отношения и имунитети, както и в резолюция I, приета от конференцията на 10 април 1961 г.,

вземайки под внимание, че конференцията на Организацията на обединените нации за дипломатическите отношения и имунитети прие Виенската конвенция за дипломатическите отношения, която беше открита за подписване на 18 април 1961 г.,

вземайки под внимание, че конференцията на Организацията на обединените нации за консулските отношения прие Виенската конвенция за консулските отношения, която беше открита за подписване на 24 април 1963 г.,

убедени, че международна конвенция за специалните мисии ще допълни тези две конвенции и ще допринесе за развитието на приятелските отношения между народите, независимо от различията в техния държавен и обществен строй,

съзнавайки, че привилегиите и имунитетите на специалните мисии се предоставят не за изгоди на отделни лица, а за осигуряване на ефективно осъществяване на функциите на специалните мисии като органи, представляващи държавите,

потвърждавайки, че нормите на международното обичайно право ще продължават да регулират въпросите, които не са регламентирани от разпоредбите на тази конвенция,

се съгласиха за следното:

Член I

Употреба на термините

За целите на тази конвенция:

а) "специална мисия" означава временна мисия, която представлява държавата и която се изпраща от една държава в друга със съгласието на последната, с цел да урежда с нея специални въпроси или да изпълнява в нея специална задача;

b) "постоянно дипломатическо представителство" означава дипломатическо представителство според Виенската конвенция за дипломатическите отношения;

c) "консулско учреждение" означава всяко генерално консулство, консулство, вицеконсулство или консулско агентство;

d) "шеф на специалната мисия" означава лицето, на което изпращащата държава е възложила задължението да действа в това качество;

e) "представител на изпращащата държава в специалната мисия" означава всяко лице, на което изпращащата държава е поверила това качество;

f) "членове на специалната мисия" означава шефът на специалната мисия, представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на персонала на специалната мисия;

д) "членове на персонала на специалната мисия" означава членовете на дипломатическия персонал, на административно-техническия персонал и на обслужващия персонал на специалната мисия;

h) "членове на дипломатическия персонал" означава членовете на персонала на специалната мисия, които имат дипломатически ранг за целите на специалната мисия;

i) "членове на административно-техническия персонал" означава членовете на персонала на специалната мисия, осъществяващи административното и техническото обслужване на специалната мисия;

j) "членове на обслужващия персонал" означава членовете на специалната мисия, заети в домакинското обслужване на специалната мисия или извършващи други подобни услуги;

к) "частни домашни работници" означава лицата, заети изключително в частното домакинско обслужване на членовете на специалната мисия.

Член 2

Изпращане на специална мисия

Една държава може да изпрати специална мисия в друга държава със нейно съгласие, получено предварително по дипломатически или по друг договорен или взаимно приемлив път.

Член 3

Функции на специалната мисия

Функциите на специалната мисия се определят по взаимно съгласие на изпращащата и на приемащата държава.

Член 4

Изпращане на една и съща специална мисия

в две или повече държави

Една държава, която желае да изпрати една и съща специална мисия в две или повече държави, трябва да уведоми за това всяка една приемаща държава, когато се иска нейното съгласие.

Член 5

Изпращане на съвместна специална мисия

от две или повече държави

Две или повече държави, които желаят да изпратят съвместна специална мисия в трета държава, трябва да уведомят за това приемащата държава, когато се иска нейното съгласие.

Член 6

Изпращане на специални мисии от две или повече държави с цел уреждане на въпрос от общ интерес

Две или повече държави могат едновременно да изпратят своя специална мисия в друга държава, след като са получили съгласието на тази държава в съответствие с чл. 2, за да разглеждат съвместно, със съгласието на всички тези държави, въпрос от общ интерес за всички тях.

Член 7

Отсъствие на дипломатически или консулски отношения

Наличието на дипломатически или консулски отношения не е необходимо за изпращане или приемане на специална мисия.

Член 8

Назначаване на членовете на персонала на специалната мисия

С изключение на случаите, предвидени в разпоредбите на чл. 10, 11 и 12, изпращащата държава може свободно да назначава членовете на специалната мисия, след като надлежно е информирала приемащата държава за числеността и състава на специалната мисия и по-специално що се отнася до имената и длъжността на лицата, които желае да назначи. Приемащата държава може да не даде своето съгласие за приемане на специална мисия, числеността на която тя счита че не е оправдана от обстоятелствата и условията в приемащата държава и на нуждите на дадената мисия. Приемащата държава може, без да мотивира това, да откаже да приеме някое лице като член на специалната мисия.

Член 9

Състав на специалната мисия

1. Специалната мисия се състои от един или повече представители на изпращащата държава, измежду които изпращащата държава може да назначи шеф. Мисията може също така да включва дипломатически персонал, административно-технически персонал и обслужващ персонал.

2. Когато членове на персонала на постоянно дипломатическо представителство или на консулско учреждение в приемащата държава се включат в състава на специалната мисия, те запазват своите привилегии и имунитети като членове на своето постоянно дипломатическо представителство или консулско учреждение извън привилегиите и имунитетите, с които те се ползват съобразно тази конвенция.

Член 10

Гражданство на членовете на персонала на специалната мисия
(Загл. попр. - ДВ, бр. 76 от 1987 г.)

1. Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал по принцип трябва да бъдат граждани на изпращащата държава.

2. Граждани на приемащата държава могат да бъдат назначавани в специалната мисия само със съгласието на тази държава, като това съгласие може да бъде оттеглено по всяко време.

3. Приемащата държава може да си запази правото, предвидено в ал. 2 на този член, по отношение на граждани на трета държава, които не са същевременно граждани на изпращащата държава.

Член 11

Уведомяване

1. (Попр. - ДВ, бр. 76 от 1987 г.) Министерството на външните работи или друг орган на приемащата държава, за който има договореност, се уведомява:

- a) за състава на специалната мисия и за всички последвали промени в него;
- b) за пристигането и окончателното заминаване на членовете на мисията, както и за прекратяването на техните функции в мисията;
- c) за пристигането и окончателното заминаване на всяко лице, което придружава член на мисията;
- d) за назначаването и уволняването на лица с постоянно местожителство в приемащата държава като членове на мисията или като домашни работници;
- e) за назначаването на шефа на специалната мисия или в случай, че няма такъв, на представителя, посочен в ал. 1 на чл. 14, или на друг техен заместник;
- f) за месторазположението на помещенията на специалната мисия и на частните помещения, които се ползват с неприкосновеност съгласно чл. 30, 36 и 39, както и всяка друга информация, необходима за идентифицирането на подобни помещения.

2. Освен в случаите, когато това е невъзможно, уведомяването за пристигането и окончателното заминаване трябва да се прави предварително.

Член 12

Лица, обявени за *persona pop grata*
или неприемливи

1. Приемащата държава може по всяко време и без да мотивира това да уведоми изпращащата държава, че даден представител на изпращащата държава в специалната мисия или даден член от нейния дипломатически персонал е "*persona pop grata*" или че кой да е друг член от персонала на мисията е неприемлив. В такъв случай изпращащата държава трябва съответно да отзове въпросното лице или да прекрати неговите функции в мисията. Едно лице може да бъде обявено за "*persona pop grata*" или неприемливо преди пристигането му в приемащата държава.

2. Ако изпращащата страна откаже да изпълни или не изпълни в разумен срок своите задължения, предвидени в ал. 1 на този член, приемащата държава може да откаже да признае това лице за член на специалната мисия.

Член 13

Начало на функциите на специалната мисия

1. Специалната мисия започва своите функции веднага след установяване на официален контакт с Министерството на външните работи или ако е договорено, с друг орган на приемащата държава.

2. Започването на функциите на специалната мисия не зависи от представянето на мисията от страна на постоянното дипломатическо представителство на изпращащата държава, нито от връчването на акредитивните писма или пълномощните.

Член 14

Право на действие от името на специалната мисия

1. Шефът на специалната мисия или ако изпращащата държава не е назначила такъв, един от представителите на изпращащата държава, посочен от нея, има право да действа от името на специалната мисия и да прави съобщения на приемащата държава. Приемащата държава отправя съобщенията относно специалната мисия към шефа на мисията или ако няма такъв, към представителя, споменат по-горе, направо или чрез постоянното дипломатическо представителство.

2. Изпращащата държава, шефът на специалната мисия или ако няма такъв, представителят, посочен в ал. 1 на този член, може да упълномощи даден член на специалната мисия, който или да замества шефа на специалната мисия, респ. споменатия представител, или да изпълнява определени задачи от името на мисията.

Член 15

Орган в приемащата държава, с който се поддържа официална връзка

Всички официални въпроси за разрешаване с приемащата държава, с които специалната мисия е натоварена от изпращащата държава, се решават с Министерството на външните работи или чрез него или с друг орган на приемащата държава, за който има договореност.

Член 16

Правила за старшинството

1. Когато две или повече специални мисии се срещнат на територията на приемащата държава или в трета страна, старшинството се определя, ако за това няма специално споразумение, по азбучния ред на имената на държавите съгласно протокола на държавата, на чиято територия се срещат мисиите.

2. Старшинството между две или повече специални мисии, които се срещат при церемония или при друг официален случай, се определя по протокола на приемащата държава.

3. Старшинството между членовете на специалната мисия се определя съгласно реда, съобщен на приемащата държава или на третата страна, на чиято територия се срещат две или повече специални мисии.

Член 17

Седалище на специалната мисия

1. Специалната мисия се разполага в района, определен по споразумение между заинтересуваните държави.

2. Ако няма споразумение, специалната мисия се разполага в района, в който се намира Министерството на външните работи на приемащата държава.

3. Ако специалната мисия изпълнява своите функции на различни места, заинтересуваните държави могат да се договорят тя да има няколко седалища, измежду които те могат да изберат едно за главно седалище.

Член 18

Срещи на специалните мисии на територията на трета държава

1. Специалните мисии на две или повече държави могат да се срещат на територията на трета държава само след като получат изричното съгласие на тази държава, която си запазва правото да го оттегли.

2. Като дава съгласието си, третата държава може да постави условия, които да бъдат спазени от изпращащите държави.

3. Третата държава поема по отношение на изпращащите държави правата и задълженията на приемащата държава в степента, посочена от нея при даването на съгласие.

Член 19

Право на специалната мисия да използва знамето и герба на изпращащата държава

1. Специалната мисия има правото да поставя знамето и герба на изпращащата държава на помещенията, заемани от мисията, и на нейните транспортни средства, когато се използват при официални случаи.

2. При осъществяване на правото, предвидено в този член, трябва да се вземат под внимание законите, правилниците и обичаите на приемащата държава.

Член 20

Прекратяване на функциите на специалната мисия

1. Специалната мисия прекратява функциите си:

а) по споразумение между заинтересуваните държави;

б) при завършване на задачата на специалната мисия;

в) с изтичане на срока, определен за специалната мисия, освен ако той не е специално продължен;

д) при уведомление от изпращащата държава, че прекратява функциите на специалната мисия или че я отзовава;

е) при уведомление от приемащата държава, че счита дейността на специалната мисия за прекратена.

2. Скъсването на дипломатическите или консулските отношения между изпращащата държава и приемащата държава не води само по себе си до прекратяване на функциите на специалните мисии, съществуващи в това време.

Член 21

Статут на държавния глава и на
високопоставените лица

1. Държавният глава на изпращащата държава в случаите, когато оглавява специална мисия, се ползува в приемащата или в трета държава с улесненията, привилегиите и имунитетите, предоставени от международното право на държавните глави по време на официално посещение.

2. Правителственият глава, министърът на външните работи и другите високопоставени лица в случаите, когато участвуват в специална мисия на изпращащата държава, се ползват в приемащата или в трета държава освен с това, което им се предоставя по тази конвенция, и с улесненията, привилегиите и имунитетите съгласно международното право.

Член 22

Общи улеснения

Приемащата държава предоставя на специалната мисия всички улеснения, необходими за изпълнение на нейните функции, като се имат предвид естеството и задачата на специалната мисия.

Член 23

Осигуряване на помещения

Приемащата държава е длъжна да оказва съдействие на специалната мисия, ако тя изяви желание за това, за получаване на необходимите ѝ помещения и на подходящи помещения за нейните членове.

Член 24

Освобождаване от данъци на помещенията
на специалната мисия

1. Доколкото това е съвместимо с естеството и времетраенето на функциите, изпълнявани от специалната мисия, изпращащата държава и членовете на специалната мисия, които действуват от името на мисията, се освобождават от всички държавни, районни и общински данъци, такси и мита по отношение на помещенията, заети от специалната мисия, с изключение на тези за конкретни видове услуги.

2. Данъчните изключения, посочени в ал. 1 на този член, не се разпростират върху такси, мита и данъци, с които според законодателството на приемащата държава се облагат лица, сключили договор с изпращащата държава или с член на специалната мисия.

Член 25

Неприкосновеност на помещенията

1. Помещенията на специалната мисия, които са установени в съответствие с тази конвенция, са неприкосновени. Властите на приемащата държава могат да влизат в тези помещения само със съгласие на шефа на специалната мисия или когато това е уместно, със съгласието на шефа на постоянното дипломатическо представителство на изпращащата държава, акредитирано в приемащата държава. Такова съгласие може да се предполага в случай на пожар или друго бедствие, което сериозно застрашава обществената безопасност, и то само в случай че не е било възможно да се получи изричното съгласие на шефа на специалната мисия или когато това е уместно, на шефа на постоянното представителство.

2. Приемащата държава има специалното задължение да взема всички надлежни мерки за защита на помещенията на специалната мисия от всякаво нападение или нанасяне на щети и за предотвратяване на каквото и да било нарушение на спокойствието на мисията или накърняване на нейното достойнство.

3. Помещенията на специалната мисия, мебелировката и другото имущество, необходимо за работата на мисията, както и нейните транспортни средства се ползват с имунитет по отношение на обиск, отчуждаване, запор и изпълнителни действия.

Член 26

Неприкосновеност на архивите и документите

Архивите и документите на специалната мисия са неприкосновени във всяко време, независимо от местонахождението им. Когато е необходимо, те трябва да имат външни отличителни белези.

Член 27

Свобода на движение

Доколкото това не противоречи на законите и разпоредбите относно зоните, достъпът до които е забранен или се регулира по съображения за държавна безопасност, приемащата държава осигурява на всички членове на специалната мисия свобода на движение и пътуване по нейната територия, каквато е необходима за изпълнението на функциите на специалната мисия.

Член 28

Свобода на съобщенията

1. Приемащата държава разрешава и закрива свободата на съобщенията на специалната мисия за всякакви официални цели. При осъществяване на връзка с правителството на изпращащата държава, с нейните дипломатически представителства, консулски учреждения и другите ѝ специални мисии или със служби от същата мисия, където и да се намират те, специалната мисия може да използва всички подходящи средства, включително куриери и кодирани или шифровани съобщения. Специалната мисия не може да инсталира и използва радиопредавател освен със съгласието на приемащата държава.

2. Официалната кореспонденция на специалната мисия е неприкосновена. Под "официална кореспонденция" се разбира цялата кореспонденция, отнасяща се до специалната мисия и нейните функции.

3. Където това е възможно, специалната мисия ползува средствата за съобщения, включително дипломатическата поща и куриера на специалното дипломатическо представителство на изпращащата държава.

4. Пощата на специалната мисия не подлежи нито на отваряне, нито на задържане.

5. Всички пакети, от които се състои пощата на специалната мисия, трябва да имат видими външни знаци, посочващи техния характер, и могат да съдържат само документи или предмети, предназначени за официално ползуване от специалната мисия.

6. Куриерът на специалната мисия, снабден с официален документ, в който се посочва неговият статут и броят на пратките в пощата, се ползува със закрилата на приемащата страна при изпълнението на неговите функции. Той се ползува с лична неприкосновеност и не подлежи на арестуване или задържане под каквато и да е форма.

7. Изпращащата страна или специалната мисия може да назначава куриери ad hoc на специалната мисия. В такива случаи разпоредбите на ал. 6 на този член се прилагат при условие, че посочените в него имунитети се прекратяват в момента, когато куриерът ad hoc достави по предназначение поверената му поща на специалната мисия.

8. Пощата на специалната мисия може да бъде поверена на командира на плавателен съд или търговски самолет, отиващ в пристанище или летище, достъпът до които е разрешен. Капитанът трябва да бъде снабден с официален документ, в който се посочва броят на пратките, съставляващи пощата, но той не се счита за куриер на специалната мисия. По споразумение с компетентните власти специалната мисия може да изпрати един от своите членове да получи пратката непосредствено и безпрепятствено от командира на плавателния съд или самолета.

Член 29

Лична неприкосновеност

Личността на представителите на изпращащата държава в специалната мисия и на членовете на нейния дипломатически персонал е неприкосновена. Те не могат да бъдат арестувани или задържани под каквато и да е форма. Приемащата държава трябва да се отнася към тях с дължимото уважение и да взема всички надлежни мерки за предотвратяване на каквито и да са посегателства върху тяхната личност, свобода или достойнство.

Член 30

Неприкосновеност на личните помещения

1. Личните помещения на представителите на изпращащата държава в специалната мисия и на членовете на нейния дипломатически персонал се ползват със същата неприкосновеност и защита, както и помещенията на мисията.

2. Техните книжа, кореспонденцията им, с изключенията, предвидени в ал. 4 на член 31, и тяхното имущество също се ползват с неприкосновеност.

Член 31

Имунитет от юрисдикция

1. Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал се ползват с имунитет по отношение на наказателната юрисдикция на приемащата държава.

2. Те се ползват и с имунитет по отношение на гражданската и административната юрисдикция на приемащата държава, с изключение на случаите:

а) вещни иски, отнасящи се до частно недвижимо имущество, намиращо се на територията на приемащата държава, освен ако въпросното лице го притежава от името на изпращащата държава за целите на мисията;

б) иски, отнасящи се до наследяване, при които въпросното лице действа като изпълнител на завещание, управител на наследствено имущество, наследник или заветник, в качеството си на частно лице, а не от името на изпращащата държава;

в) иски, отнасящи се до всякаква професионална или търговска дейност, извършвана от въпросното лице в приемащата държава извън рамките на неговите официални функции;

г) иски за нанесени щети, при злополука, причинена от транспортно средство, ползувано извън официалните функции на въпросното лице.

3. Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал не са длъжни да дават показания като свидетели.

4. Спрямо представители на изпращащата държава в специалната мисия или член на нейния дипломатически персонал не може да бъдат вземани никакви изпълнителни мерки, освен в случаите, посочени в точки "а", "б", "в" и "г" на ал. 2 на този член, и само при условие, че съответните мерки ще бъдат вземани, без да се нарушава неприкосновеността на неговата личност или помещение.

5. Имунитетът на представителите на изпращащата държава в специалната мисия и на членовете на нейния дипломатически персонал по отношение на юрисдикцията на приемащата държава не ги освобождава от юрисдикцията на изпращащата държава.

Член 32

Освобождаване от социално осигуряване

1. С изключение на случаите, предвидени в ал. 3 на този член, разпоредбите за социално осигуряване, действащи в приемащата държава, не се разпростират върху представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал, що се отнася до работата, изпълнявана от тях за изпращащата държава.

2. Изключението, предвидено в ал. 1 на този член, се прилага и за частните домашни работници, които са изключително на служба при представител на изпращащата държава в специалната мисия или при член на дипломатическия персонал, при условие:

а) че те не са граждани на приемащата държава или нямат постоянно местожителство в нея и

б) че върху тях се разпростират разпоредбите за социално осигуряване, действащи в изпращащата държава или в трета държава.

3. Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал, наемащи лица на работа, върху които не се разпростира изключението, предвидено в ал. 2 на този член, са длъжни да изпълняват задълженията, предвидени в разпоредбите за социално осигуряване, действащи в приемащата държава.

4. Изключението, предвидено в ал. 1 и 2 на този член, не изключва възможността за доброволно участие в системата за обществено осигуряване в приемащата държава, при условие че такова участие се допуска от приемащата държава.

5. Разпоредбите на този член не се отнасят за сключените по-рано двустранни и многостранни договори за социално осигуряване и не възпрепятствуват сключването на такива договори в бъдеще.

Член 33

Освобождаване от данъци, такси и мита

Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал се освобождават от всички данъци, такси и мита, лични и имуществени, държавни, районни и общински, с изключение на:

а) косвени данъци, които обикновено се включват в цената на стоките или услугите;

б) такси и данъци върху частен недвижим имот, намиращ се на територията на приемащата държава, освен ако лицето го притежава от името на изпращащата държава за целите на мисията;

с) данъци за наследство, данъци върху недвижим имот или данъци за придобиване на недвижим имот, събирани от приемащата държава, с изключенията, предвидени в разпоредбите на чл. 44;

д) данъци и такси върху частен доход, чийто източник се намира в приемащата държава, и данъци върху капиталовложения в търговски предприятия, намиращи се в приемащата държава;

е) данъци и такси, събирани за конкретен вид услуги;

ф) регистрационни, съдебни, ипотечни и гербови такси, с изключенията, предвидени в чл. 24.

Член 34

Освобождаване от лични повинности

Приемащата държава е длъжна да освобождава представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал от всички лични и обществени повинности независимо от техния характер, както и от военни повинности, като реквизиции, контрибуции и военно разквартируване.

Член 35

Освобождаване от митнически сборове и прегледи

1. Приемащата държава в съответствие с приетите от нея закони и другите нормативни актове разрешава да се внасят и освобождават от всякакви митнически сборове, данъци и свързаните с тях такси, с изключение на таксите за склад, превоз и други подобни услуги:

а) предметите, предназначени за официално ползуване от специалната мисия;

б) предметите, предназначени за лично ползуване от представителите на изпращащата държава в специалната мисия и от членовете на нейния дипломатически персонал.

2. Личният багаж на представителите на изпращащата държава в специалната мисия и на членовете на нейния дипломатически персонал се освобождава от преглед, освен ако има сериозни основания да се предполага, че той съдържа предмети, върху които не се разпростират изключенията, посочени в ал. 1 на този член, или предмети, вносът или износът на които е забранен със закон или се регулира от карантинните правилници на приемащата държава. Такъв преглед трябва да се извършва само в присъствието на заинтересуваното лице или на упълномощен от него представител.

Член 36

Административно-технически персонал

Членовете на административно-техническия персонал на специалната мисия се ползват с привилегиите и имунитетите, посочени в чл. 29-34, с изключение на това, че посоченият в ал. 2 на чл. 31 имунитет от гражданската и административната юрисдикция на приемащата държава не се разпростира върху действия, извършени от тях извън изпълнението на техните задължения. Те се ползват също и с привилегиите, посочени в ал. 1 на чл. 35, във връзка с предметите, внесени при тяхното първоначално влизане на територията на приемащата държава.

Член 37

Обслужващ персонал

Членовете на обслужващия персонал на специалната мисия се ползват с имунитет от юрисдикцията на приемащата държава за действията, извършени от тях при изпълнение на служебните им задължения, и се освобождават от данъци и такси за трудовото възнаграждение, получавано от тях за работата им, като се ползват и от освобождаването от социално осигуряване, посочено в чл. 32.

Член 38

Частни домашни работници

Частните домашни работници на членовете на специалната мисия се освобождават от данъци и такси върху трудовото възнаграждение, което получават за извършваната от тях работа. Във всяко друго отношение те могат да се ползват от привилегии и имунитети само дотолкова, доколкото се допуска от приемащата държава. Приемащата държава трябва да осъществява своята юрисдикция върху тези лица така, че да не пречи по неподходящ начин на изпълнението на функциите на специалната мисия.

Член 39

Членове на семейството

1. (Попр. - ДВ, бр. 76 от 1987 г.) Членовете на семействата на представителите на изпращащата държава в специалната мисия и на членовете на нейния дипломатически персонал в случаите, когато придружават такива членове на специалната мисия, се ползват с имунитетите и привилегиите, посочени в чл. 29-35, при условие че не са граждани на приемащата държава или с постоянно местожителство в нея.

2. Членовете на семействата на членовете на административно-техническия персонал на специалната мисия в случаите, когато придружават членове на специалната мисия, се ползват с привилегиите и имунитетите, посочени в чл. 36, при условие, че не са граждани на приемащата държава или с постоянно местожителство в нея.

Член 40

Граждани на приемащата държава или лица, които имат постоянно местожителство в нея

1. Извън допълнителните привилегии и имунитети, които могат да бъдат дадени от приемащата държава, представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал, които са граждани на приемащата държава или имат постоянно местожителство в нея, се ползват с имунитет от юрисдикцията на приемащата държава и с неприкосновеност само по отношение на официални действия, извършени от тях при изпълнение на техните функции.

2. Другите членове на специалната мисия и частните домашни работници, които са граждани на приемащата държава или имат постоянно местожителство в нея, се ползват с имунитети и привилегии само в степен, в която това се допуска от приемащата държава. Приемащата държава трябва да осъществява своята юрисдикция над тези лица така, че да не пречи по неподходящ начин на изпълнението на функциите на специалната мисия.

Член 41

Отказ от имунитет

1. Изпращащата държава може да се откаже от имунитета от юрисдикцията, с който се ползват нейните представители в специалната мисия, членовете на нейния

дипломатически персонал и други лица, които се ползват с имунитет съгласно чл. 36-40.

2. Отказът трябва винаги да бъде изричен.

3. Завеждането на дело от някое от лицата, посочени в ал. 1 на този член, го лишава от правото да се позовава на имунитет от юрисдикцията при предявяване на насрещни иски, непосредствено свързани с основния иск.

4. Отказването от имунитета от юрисдикция при гражданско или административно дело не означава отказ от имунитета по отношение на изпълнението на решението, за което е необходим специален отказ.

Член 42

Преминаване през територията на трета държава

1. Ако представител на изпращащата държава в специалната мисия или член на нейния дипломатически персонал преминава през територията или се намира на територията на трета държава, пътувайки за мястото на своето назначение или връщайки се в изпращащата държава, тази трета държава му предоставя неприкосновеност и всички имунитети, които са необходими за неговото преминаване или връщане. Това се отнася също и за всички членове на неговото семейство, ползващи се с привилегии и имунитети, които придружават лицето или пътуват отделно от него, за да се присъединят към него или да се върнат в страната си.

2. При обстоятелства, подобни на посочените в ал. 1 на този член, трети държави не трябва да пречат на преминаването през тяхната територия на членовете на административно-техническия или на обслужващия персонал на специалната мисия, както и на членовете на техните семейства.

3. Третите държави са длъжни да предоставят на официалната кореспонденция и на други официални съобщения, преминаващи транзитно, включително кодирани или шифровани телеграми, същата свобода и защита, които приемащата държава осигурява съгласно тази конвенция. При условията на разпоредбите на ал. 4 на този член, те трябва да предоставят на куриерите и пощата на специалната мисия, преминаваща транзитно, същата неприкосновеност и защита, каквито е длъжна да предоставя приемащата държава в съответствие с тази конвенция.

4. Третата държава е длъжна да спазва своите задължения по отношение на лицата, посочени в ал. 1, 2 и 3 на този член, само ако е била предварително уведомена било с молбата за виза или с друго съобщение за преминаването на тези лица като членове на специалната мисия, членове на техните семейства или куриери, и е дала своето съгласие за това.

5. Задълженията на третите държави, предвидени в ал. 1, 2 и 3 на този член, се отнасят също така и до лицата, посочени в тези алинеи, и до официалните съобщения и дипломатическата поща на специалната мисия, които се намират на територията на трета държава по силата на форсмажорни обстоятелства.

Член 43

Продължителност на привилегиите и имунитетите

1. Всеки сътрудник на специалната мисия се ползва от привилегиите и имунитетите, на които има право, от момента на влизането му на територията на приемащата държава с цел да поеме своя пост в специалната мисия или ако той вече се намира на тази територия, от момента, когато за неговото назначаване се съобщи в Министерството на външните работи или в друг орган на приемащата държава, за който е договорено.

2. Когато функциите на член на специалната мисия приключат, неговите привилегии и имунитети се прекратяват обикновено от момента, в който той напусне територията на приемащата държава или след изтичането на разумен срок, определен, за да направи това, но продължават да съществуват до това време дори в случай на въоръжен конфликт. Иmunитетът продължава да съществува по отношение на действия, извършени от такова лице при изпълнение на неговите функции.

3. В случай на смърт на член на специалната мисия членовете на неговото семейство продължават да се ползват с привилегиите и имунитетите, на които имат право, до изтичането на разумен срок за напускане на територията на приемащата държава.

Член 44

Имущество на сътрудник на специалната мисия или на член на неговото семейство в случай на смърт

1. В случай на смърт на член на специалната мисия или на член на неговото семейство, който го придружава, при условие, че покойникът не е бил гражданин на приемащата държава или не е имал постоянно местожителство в нея, приемащата държава е длъжна да разреши изнасянето на движимото имущество на покойния, с изключение на онова имущество, което е придобито в тази страна и изнасянето на което е било забранено по времето на неговата смърт.

2. Не се събират данъци за наследство или мита за наследяване на движимо имущество, което се намира в приемащата държава изключително поради пребиваването тук на покойника като член на специалната мисия или на семейството на член на мисията.

Член 45

Улеснения за напускане територията на приемащата държава и за изнасяне на архивите на специалната мисия

1. Приемащата държава е длъжна, даже в случай на въоръжен конфликт, да осигури възможност на лицата, които се ползват с привилегии и имунитети и които не са граждани на приемащата държава, както и на членовете на техните семейства, независимо от националността им, да напуснат страната при първа възможност. Тя е длъжна в случай на нужда да предостави на тяхно разположение необходимите транспортни средства за тях и за имуществото им.

2. Приемащата държава е длъжна да предостави на изпращащата държава улеснения при изнасянето на архивите на специалната мисия от територията на приемащата държава.

Член 46

Последствия от прекратяването на функциите на специалната мисия

1. След прекратяването на функциите на специалната мисия приемащата държава е длъжна да зачита и закриля помещенията на специалната мисия дотогава, докато те ѝ принадлежат, както и имуществото и архивите на специалната мисия. Изпращащата държава трябва да изтегли имуществото и архивите в разумен период от време.

2. В случай на отсъствие или скъсване на дипломатическите или консулските отношения между изпращащата и приемащата държава и ако функциите на специалната мисия са приключили, изпращащата държава може, дори в случай на въоръжен конфликт, да повери опеката върху имуществото и архивите на специалната мисия на трета държава, която е приемлива за приемащата държава.

Член 47

Уважаване на законите и правилата на приемащата държава и използване на помещенията на специалната мисия

1. Без да се накърняват привилегиите и имунитетите на лицата, ползващи се с такива по тази конвенция, същите лица са длъжни да уважават законите и правилата на приемащата държава. Те са длъжни също така да не се намесват във вътрешните работи на тази държава.

2. Помещенията на специалната мисия не трябва да се използват за цели, несъвместими с функциите на специалната мисия, предвидени по тази конвенция, от други норми на общото международно право или от специалните споразумения, които са в сила между изпращащата и приемащата държава.

Член 48

Професионална или търговска дейност

Представителите на изпращащата държава в специалната мисия и членовете на нейния дипломатически персонал не трябва да се занимават в приемащата държава с никаква професионална или търговска дейност за лични облаги.

Член 49

Недопускане на дискриминация

1. При прилагане на разпоредбите на тази конвенция не трябва да се извършва дискриминация между държавите.

2. Не се смята обаче, че има дискриминация:

а) ако приемащата държава прилага някоя от разпоредбите на тази конвенция ограничително поради ограничителното прилагане на същата разпоредба спрямо нейната специална мисия в изпращащата държава;

б) ако по обичай или по споразумение държавите изменят обема на улесненията, привилегиите и имунитетите за своите специални мисии, въпреки че такова изменение не е било договорено с други държави, ако то не е несъвместимо с

целите и задачите на тази конвенция и не засяга ползуването на правата и изпълнението на задълженията от страна на трети държави.

Член 50

Подписване

Тази конвенция е открита за подписване от всички държави - членки на Организацията на обединените нации или на специализираните учреждения или на Международната агенция за атомната енергия, от държавите, които са участници в Статута на Международния съд, както и от всяка друга държава, която е поканена от Общото събрание на Организацията на обединените нации да стане участник в конвенцията, до 31 декември 1970 г. в седалището на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Член 51

Ратифициране

Конвенцията подлежи на ратифициране. Ратификационните документи се предават за съхранение при генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 52

Присъединяване

Конвенцията е открита за присъединяване на всяка държава, принадлежаща към една от категориите, изброени в чл. 50. Документите за присъединяване се предават за съхранение при генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 53

Влизане в сила

1. Конвенцията ще влезе в сила на тридесетия ден след предаване за съхранение на двадесет и втория ратификационен документ или документ за присъединяване при генералния секретар на Организацията на обединените нации.

2. По отношение на всяка държава, която ратифицира конвенцията или се присъедини към нея след предаване за съхранение на двадесет и втория ратификационен документ или документ за присъединяване, конвенцията ще влезе в сила на тридесетия ден след предаването от тази държава на нейния ратификационен документ или документ за присъединяване.

Член 54

Съобщения, изпратени от генералния секретар

Генералният секретар на Организацията на обединените нации уведомява всички държави, принадлежащи към една от категориите, изброени в чл. 50:

а) за подписването на тази конвенция и за предаването за съхранение на ратификационните документи или документите за присъединяване в съответствие с чл. 50, 51 и 52;

б) за датата на влизане в сила на тази конвенция в съответствие с чл. 53.

Член 55

Автентични текстове

Оригиналът на тази конвенция, чиито текстове на английски, испански, китайски, руски и френски език са еднакво автентични, ще бъде предаден за съхранение на генералния секретар на Организацията на обединените нации, който ще изпрати заверените преписи от него на всички държави, принадлежащи към една от категориите, изброени в чл. 50.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени от своите правителства, подписаха тази конвенция, която е открита за подписване в Ню Йорк на 16 декември 1969 г.

УКАЗ № 618

У К А З № 618

на Държавния съвет от 24 февруари 1987 г.
(ДВ, бр. 17 от 3 март 1987 г.)

Държавният съвет на Народна република България на основание чл. 93, точка 14 от Конституцията на Народна република България

П О С Т А Н О В Я В А:

Ратифицира Конвенцията за специалните мисии, приета на 8 декември 1969 г., със следните резерви:

а) по чл. 8:

"Като изхожда от принципа за суверенното равенство на държавите, Народна република България смята, че в случай на различие по определянето на числеността на персонала на специалната мисия този въпрос трябва да бъде уреден по споразумение между изпращащата и приемащата държава.";

б) по чл. 25:

"Народна република България не приема разпоредбата, съдържаща се в чл. 25, ал. 1 от конвенцията, в съответствие с която властите на приемащата държава могат да влизат в помещенията, в които е разположена специалната мисия, в случаите на пожар или друго стихийно бедствие без изричното съгласие на шефа на представителството.";

в) по чл. 50:

"Народна република България смята за нужно да подчертае, че чл. 50 от конвенцията, като изключва известен брой държави от възможността да участват в нея, има неоправдано ограничителен характер. Тази разпоредба е несъвместима със самото естество на конвенцията, която има универсален характер и трябва да бъде открита за присъединяване на всички държави."

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 170 от 11 юли 2016 г.

за приемане на Правилник за устройството и дейността на служба „Военна информация“ и Класификатор на длъжностите в служба „Военна информация“
обн. ДВ, бр. 54 от 15.07.2016 г.

**МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
 ПОСТАНОВИ:**

Чл. 1. Приема Правилник за устройството и дейността на служба „Военна информация“.

Чл. 2. Приема Класификатор на длъжностите в служба „Военна информация“.
 Заключителни разпоредби

§ 1. Отменя се Постановление № 230 на Министерския съвет от 2010 г. за приемане на Правилник за организацията и дейността, специфичните условия и ред за назначаване на личния състав и за изпълнение и прекратяване на службата в служба „Военна информация“ и Класификатор на длъжностите на военнослужещите в служба „Военна информация“ (ДВ, бр. 82 от 2010 г.).

§ 2. В Класификатора на длъжностите в администрацията, приет с Постановление № 129 на Министерския съвет от 2012 г. за приемане на Класификатор на длъжностите в администрацията, на Наредба за прилагането на Класификатора на длъжностите в администрацията, на Наредба за заплатите на служителите в държавната администрация, на Наредба за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация и на Наредба за длъжностните характеристики на държавните служители (обн., ДВ, бр. 49 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 80 от 2012 г., бр. 25 и 44 от 2014 г., бр. 64 от 2015 г. и бр. 32 и 36 от 2016 г.) се създава нов ред 77а:

”

77а	5	Експертно ниво 1Б	Инспектор в служба „Военна информация“	магистър	II младши	5 години	служебно
-----	---	-------------------	--	----------	-----------	----------	----------

“

§ 3. В Постановление № 54 на Министерския съвет от 2010 г. за приемане на Устройствен правилник на Министерството на отбраната и за определяне на структури на пряко подчинение на министъра на отбраната (обн., ДВ, бр. 27 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 39 и 104 от 2011 г., бр. 50 и 92 от 2012 г., бр. 8, 55 и 76 от 2014 г., бр. 14, 37 и 94 от 2015 г. и бр. 42 от 2016 г.) се правят следните изменения и

допълнения:

1. В чл. 5, ал. 2 т. 17 се изменя така:

„17. подпомагане защитата и използването на интелектуалната и индустриалната собственост на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, които са юридически лица на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.“

2. В чл. 8 накрая се поставя запетая и се добавя „а за служба „Военна информация“ – в Правилника за устройството и дейността на служба „Военна информация“.

3. В приложение № 6 към чл. 8 т. 3 се отменя.

§ 4. Изпълнението на постановлението се възлага на министъра на отбраната и на директора на служба „Военна информация“.

§ 5. Постановлението влиза в сила от 1 юли 2016 г.

За министър-председател:

Румяна Бъчварова

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

ПРАВИЛНИК

за устройството и дейността на служба „Военна информация“

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С правилника се уреждат:

1. устройството, дейността, организационната структура, организацията на работата и общата численост на служителите в служба „Военна информация“, наричана по-нататък „Службата“;

2. спецификата във военната служба на военнослужещите от Службата;

3. спецификата в служебните и трудовите правоотношения с гражданските служители от Службата;

4. организацията на дейността на инспектора, видовете проверки, както и условията и редът за извършването им.

Чл. 2. Службата е служба за сигурност, непосредствено подчинена на министъра на отбраната.

Глава втора

УСТРОЙСТВО И УПРАВЛЕНИЕ НА СЛУЖБАТА

Раздел I

Общи положения

Чл. 3. (1) Службата е структурирана в ръководство, дирекции, самостоятелни отдели, подчинено военно формирование и структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

(2) В дирекциите може да се създават отдели, сектори и териториални структури, а в отделите – сектори.

(3) В отделите и секторите може да се изграждат секции и други структурни звена.

(4) Подчиненото военно формирование се състои от териториални бази, звена, групи и възли, в които може да се създават секции и други структурни звена.

(5) Непосредствено подчинени на директора на Службата са инспектор и финансов контролор.

(6) За осъществяване на дейността на Службата зад граница се създават задгранични структури (органи).

(7) На Службата, териториалните структури към дирекциите, структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване, подчиненото военно формирование и териториалните му бази и възли се присвояват военнопощенски номера.

Чл. 4. За изпълнение на задачите и дейностите по Закона за военното разузнаване Службата:

1. организира и води стратегическо разузнаване с използване на човешки ресурси и технически средства;
2. участва в организацията и осъществяването на военнодипломатическата дейност на Министерството на отбраната;
3. осъществява самостоятелно ресурсно осигуряване на дейността си;
4. извършва вътрешен контрол на своята дейност;
5. осъществява ръководство и управление на дейностите по т. 1, 2, 3 и 4.

Раздел II

Ръководство на Службата

Чл. 5. (1) Службата се ръководи и представлява от директор, който се назначава при условията и по реда на чл. 24 и 26 от Закона за военното разузнаване.

(2) Министърът на отбраната разрешава ползването на отпуск на директора на Службата.

Чл. 6. (1) При изпълнение на своите функции директорът на Службата се подпомага от трима заместник-директори, назначени при условията и по реда на чл. 25 и 26 от Закона за военното разузнаване.

(2) Заместник-директорите са непосредствено подчинени на директора на Службата и го подпомагат, като ръководят, организират и осъществяват контрол на дейността в следните направления:

1. добиване на информация, международно сътрудничество,

военнодипломатическа дейност и специално осигуряване на разузнавателната дейност;

2. осъществяване на информационно-аналитичната дейност и управление на разузнавателния процес във въоръжените сили;

3. ресурсно осигуряване, управление и интегриране на дейността и ресурсите.

(3) Конкретните функции и правомощия на заместник-директорите на Службата се определят в заповедта по чл. 25, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

(4) При осъществяване на правомощията си заместник-директорите на Службата:

1. издават писмени разпореждания и указания;

2. получават и разпределят кореспонденция и подписват изходяща кореспонденция;

3. подписват и утвърждават документи, свързани с планирането, организацията и отчета на работата на подчинените им структури и с други дейности, за които са отговорни.

(5) Заместник-директорите на Службата изпълняват функциите и правомощията на директора в негово отсъствие по реда на чл. 25, ал. 3 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 7. Статусът на заместник-директорите на Службата, назначени по чл. 25, ал. 1, т. 2 от Закона за военното разузнаване, се урежда в съответствие със Закона за военното разузнаване, Кодекса на труда, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и този правилник.

Раздел III

Управление на дейността

Чл. 8. Съвещателни органи на директора на Службата за управление на дейността са:

1. Директорски съвет;

2. Експертна комисия за управление на разузнавателната дейност;

3. Експертна комисия за управление на ресурсното осигуряване;

4. Експертна комисия за управление на човешките ресурси.

Чл. 9. (1) Директорският съвет подпомага директора на Службата при вземане на решения в процесите на управление на дейността на Службата, свързани със:

1. създаването и промяната на регламентиращата уредба;

2. формулиране на целите, необходимите способности и направления за развитие;

3. промяната на организационната структура;

4. определянето и интегрирането на функциите на приложните системи;

5. определянето на правилата за организацията на работата в приложните

системи;

6. други важни общи въпроси.

(2) Директорският съвет се ръководи от директора на Службата.

(3) Съставът и правилата за работа на Директорския съвет се определят със заповед на директора на Службата.

(4) Решенията на Директорския съвет се оформят в протоколи, които се утвърждават от директора на Службата.

Чл. 10. (1) Експертната комисия за управление на разузнавателната дейност подпомага директора на Службата при вземане на решения в процесите на управление на разузнавателната дейност.

(2) Комисията по ал. 1 се ръководи от директора на Службата.

(3) Съставът и правилата за работа на комисията по ал. 1 се определят със заповед на директора на Службата.

(4) Решенията на комисията по ал. 1 се оформят в протоколи, които се утвърждават от директора на Службата.

Чл. 11. (1) Експертната комисия за управление на ресурсното осигуряване подпомага директора на Службата при вземане на решения в процесите на управление на ресурсното осигуряване и интегриране на ресурсите.

(2) Комисията по ал. 1 се ръководи от заместник-директора на Службата, отговарящ за ресурсното осигуряване, и заседава с основен и разширен състав.

(3) Съставът, правилата за работа на комисията по ал. 1 и конкретните ѝ функции се определят със заповед на директора на Службата.

(4) За всяко свое заседание комисията по ал. 1 изготвя протокол с взетите решения. Той се представя на директора на Службата, който отразява окончателните си решения върху него.

Чл. 12. (1) Експертната комисия за управление на човешките ресурси подпомага директора на Службата при вземане на решения в процесите на управление на човешките ресурси и служебното развитие на служителите.

(2) Комисията по ал. 1 изпълнява и функциите по чл. 58 от Закона за военното разузнаване.

(3) Комисията по ал. 1 се ръководи от заместник-директора на Службата, отговарящ за ресурсното осигуряване, и заседава с основен и разширен състав.

(4) Съставът, правилата за работа на комисията по ал. 1 и конкретните ѝ функции се определят със заповед на директора на Службата.

(5) За всяко свое заседание комисията по ал. 1 изготвя протокол с взетите решения. Той се представя на директора на Службата, който отразява окончателните си решения върху него.

Чл. 13. Дирекциите и самостоятелните отдели управляват приложните системи на Службата, които са в тяхната отговорност.

Чл. 14. Структурите по чл. 3, ал. 1 управляват дейността на подчинените им структурни звена.

Раздел IV

Инспектор, финансови контролори и служител по сигурността на информацията

Чл. 15. (1) Инспекторът е непосредствено подчинен на директора на Службата. Той се назначава и осъществява контролни функции при условията и по реда на чл. 28 – 32 от Закона за военното разузнаване.

(2) Инспекторът, когато е цивилен служител, се назначава от министъра на отбраната по служебно правоотношение в съответствие със Закона за държавния служител.

(3) Организацията на дейността на инспектора, видовете проверки, както и условията и редът за извършването им са определени в глава девета.

Чл. 16. (1) Финансовият контролор на Службата е непосредствено подчинен на директора ù

(2) Финансовият контролор има следните отговорности:

1. осъществява предварителен контрол за законосъобразност на всички документи, свързани с финансовата дейност в Службата, с изключение на разходите и дейностите за специфични цели;

2. извършва предварителен контрол за законосъобразност при провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки, касаещи доставки на стоки и услуги по изпълнението на Единния финансов план за материално-техническо осигуряване на Службата и строителство и строителни услуги по Единния поименен списък за строителство и строителни услуги на Службата;

3. извършва проверки на материалноотговорните лица в структурите на Службата по отношение на събирането, съхраняването, разходването и отчитането на поверените им активи;

4. документира резултатите от извършените проверки, като изготвя доклади до директора на Службата;

5. осъществява методическо ръководство и контрол на дейността на финансовия контролор в подчиненото военно формирование.

(3) Директорът на Службата със свой акт определя вътрешни правила за предварителен контрол.

(4) Директорът на Службата определя длъжности, на които служителите изпълняват и функциите на финансов контролор по ал. 2 при отсъствие на титуляря.

(5) За осъществяване на финансов контрол на дейностите в подчиненото военно формирование директорът на Службата назначава финансов контролор, който е непосредствено подчинен на началника на формированието и осъществява функциите по ал. 2, т. 1 – 4.

Чл. 17. (1) Служителят по сигурността на информацията е непосредствено подчинен на директора на Службата и изпълнява задачите, произтичащи от Закона за защита на класифицираната информация и подзаконовата уредба, свързана с

прилагането му.

(2) Служителят по сигурността на информацията е и ръководител на структурата, отговаряща за сигурността на Службата (орган по сигурността на Службата), която е и административно звено по сигурността.

Раздел V

Структури за осъществяване на дейността на Службата

Чл. 18. (1) Структурите по чл. 3, ал. 1 и дейностите, които осъществяват, се определят съгласно приложение № 1 (секретно).

(2) Ръководителите на структурите по ал. 1 са непосредствено подчинени на директора на Службата или на оправомощен от него заместник-директор.

(3) Ръководителите на структурите по ал. 1 и на структурните звена в тях имат следните задължения:

1. непосредствено ръководят и контролират дейността на подчинената им структура или структурно звено за изпълнение на функциите и задачите, определени във функционалната характеристика по чл. 52, ал. 1;

2. отговарят за точното и срочното изпълнение на конкретните задачи от структурата/структурното звено, като организират и контролират изпълнението;

3. изпълняват разпорежданията на непосредствения и преките си ръководители и се отчитат за изпълнение на задачите пред непосредствения си ръководител;

4. изготвят ежегодно до края на февруари отчет за дейността на ръководената от тях структура или структурно звено през предходната година и предлагат мерки за усъвършенстване на дейността;

5. атестират/оценяват подчинените си служители;

6. предлагат назначаване, повишаване, преназначаване, стимулиране и освобождаване на подчинените си служители;

7. при изпълнение на задачите осъществяват пряко взаимодействие с другите структури/структурни звена в Службата в съответствие с установените организационни връзки и правила;

8. организират при необходимост съвместни работни групи за изпълнение на задачи, възложени на повече от една структура/едно структурно звено;

9. предлагат налагане на дисциплинарни наказания на подчинените си служители и ги налагат, когато са оправомощени за това от директора на Службата;

10. изпълняват и други задачи в рамките на законовата компетентност на Службата.

Чл. 19. (1) Структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване осъществява обучение, квалификация и преквалификация на кадри за разузнавателната дейност и допълнителна професионална подготовка на служителите на Службата.

(2) Щатната численост на структурата по ал. 1, кадровото, финансовото и

материалното осигуряване на подготовката и обучението са за сметка на Службата.

(3) Военната академия „Г. С. Раковски“ осъществява методическо ръководство на учебната и научната дейност на структурата по ал. 1 в съответствие с изискванията на Закона за висшето образование и Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Глава трета

РАЗУЗНАВАТЕЛНА И ВОЕННОДИПЛОМАТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Чл. 20. (1) Службата организира и води стратегическо разузнаване с използване на човешки ресурси и технически средства за изпълнение на основните задачи по чл. 12 от Закона за военното разузнаване, като:

1. добива информация чрез осъществяване на:

а) оперативно-разузнавателна дейност;

б) електронно разузнаване;

в) разузнаване чрез изображения;

2. осъществява информационно-аналитична дейност за обработване на добитата информация, създаване и разпространяване на стратегическа разузнавателна информация;

3. осъществява международно сътрудничество в рамките на разузнавателната общност на НАТО и ЕС и с партньорски служби съгласно чл. 34, 68 и 69 от Закона за военното разузнаване;

4. осъществява информационно осигуряване и разузнавателна поддръжка на въоръжените сили на Република България.

(2) Службата управлява единния разузнавателен процес във въоръжените сили на Република България.

Чл. 21. Добиването на информация се осъществява съгласно приложение № 2 (секретно).

Чл. 22. Условието и редът за осъществяване на информационно-аналитична дейност се определят с акт на директора на Службата след решение на Експертната комисия за управление на разузнавателната дейност.

Чл. 23. (1) Службата организира процеса на определяне, утвърждаване и разпределяне на информационните задачи на военното разузнаване съгласно чл. 10 от Закона за военното разузнаване.

(2) Информационните задачи се разработват на базата на задачите, поставени от министър-председателя и министъра на отбраната, и постъпилите заявки от потребителите на разузнавателна информация.

(3) Информационните задачи по ал. 1 са дългосрочни, годишни и допълнителни.

(4) Дългосрочните и годишните информационни задачи по ал. 3 се съгласуват от министъра на отбраната и се утвърждават от министър-председателя.

(5) Информационните задачи на структурите, осъществяващи разузнавателната дейност в Службата, се поставят със съответни актове на директора на Службата след решение на Експертната комисия за управление на разузнавателната дейност.

Чл. 24. Разузнавателните органи на Службата изготвят планове за изпълнение на поставените им задачи и отчети за тяхното изпълнение.

Чл. 25. Службата:

1. подпомага началника на отбраната при осъществяване на правомощията му по чл. 23 от Закона за военното разузнаване, като организира и прилага система за планирането, координирането и отчитането му;

2. организира взаимодействието и координира дейностите по информационното осигуряване и разузнавателната поддръжка на българските военни контингенти със структурите в Министерството на отбраната, Съвместното командване на силите и командванията на видовете въоръжени сили;

3. участва в определянето на необходимите способности на силите и средствата за разузнаване и разработването на насоките за организационно изграждане, модернизиране и превъоръжаване на разузнавателните структури и формирования във въоръжените сили;

4. участва в процесите на отбранителното планиране, планирането и провеждането на подготовката на въоръжените сили и сертифицирането на щабовете и декларираните формирования;

5. участва в разработването на нови, поддържането и актуализирането на съществуващите национални ръководни, концептуални и доктринални документи в областта на сигурността и отбраната, както и във въвеждането в практика на съюзни публикации и стандартизационни документи, регламентиращи разузнаването във въоръжените сили.

Чл. 26. (1) За осъществяване на разузнавателна поддръжка на въоръжените сили на Република България Службата изгражда, изпраща и управлява разузнавателни органи в състава на международни мисии и операции с българско военно или гражданско-военно участие и във формированията при провеждане на национални операции от въоръжените сили.

(2) Условието за осъществяване на дейността на разузнавателните органи в мисията/операцията се утвърждават от министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

(3) Командирането на служителите от състава на разузнавателните органи се извършва със заповед на министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

Чл. 27. (1) Службата планира и координира дейностите по електронната война във въоръжените сили на Република България и разработва и актуализира националните документи по електронната война в съответствие със стратегическите и оперативните документи на НАТО.

(2) В качеството си на национален орган Службата поддържа бази данни,

свързани с дейностите по електронната война в рамките на НАТО.

Чл. 28. (1) Службата осигурява експлоатацията, поддръжката и развитието на системата за обработка и обмен на разузнавателна информация на НАТО на национално ниво.

(2) Службата координира и организира достъпа до системата за обмен на информация от органите за електронно разузнаване на НАТО и системите за обмен на разузнавателна информация на Международния военен секретариат на ЕС.

(3) Директорът на Службата или оправомощено от него длъжностно лице осъществява националното представителство в бордовете за управление на системите по ал. 1 и 2.

Чл. 29. Директорът на Службата осъществява националното представителство в съвещателните органи за управление на военното разузнаване в НАТО и ЕС.

Чл. 30. (1) Службата участва в организирането и провеждането на военnodипломатическата дейност на Министерството на отбраната чрез:

1. изграждане и управление на Службата на военния аташе към задгранични представителства на Република България по решение на министъра на отбраната;

2. изпълнение на задачи по военnodипломатическата дейност от Службата на военния аташе в страната на акредитация.

(2) Ресурсното осигуряване на дейността на Службата на военния аташе се осъществява от Службата при условия и по ред, определени с акт на директора ѝ.

(3) Подборът на военнослужещи за Службата на военния аташе се осъществява съгласно чл. 71а, ал. 3 и 4 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(4) Командирането на военнослужещи на работа в Службата на военния аташе се извършва със заповед на министъра на отбраната след съгласуване с министъра на външните работи.

Глава четвърта РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА СЛУЖБАТА

Чл. 31. Ресурсното осигуряване на дейността на Службата включва:

1. комуникационно-информационно осигуряване и поддръжка;
2. логистично осигуряване и поддръжка;
3. осигуряване на вътрешната сигурност, защитата на класифицираната информация и контраразузнавателното обезпечаване на разузнавателната дейност;
4. финансово осигуряване;
5. правно-нормативно осигуряване;
6. специално осигуряване на разузнавателната дейност;
7. организационно изграждане и управление на човешките ресурси;
8. осигуряване и организация на бойната подготовка и ежедневната дейност, документално-информационно осигуряване и осигуряване на връзките с

обществеността;

9. обучение и подготовка на кадри за разузнавателната дейност.

Чл. 32. (1) Службата осъществява комплексно ресурсно осигуряване на дейността си чрез структури, специализирани в направленията по чл. 31, съгласно изискванията на регламентиращата уредба и в рамките на утвърдения годишен бюджет от Министерството на отбраната.

(2) Службата може да кандидатства за допълнително финансиране по програми на ЕС и НАТО при условия и по ред, определени за съответните програми.

(3) Определени материални ресурси може да се получават централизирано и да се водят на централизиран отчет при условия и по ред, определени с актове на министъра на отбраната.

Чл. 33. Службата организира и прилага интегрирана система за управление на дейността и ресурсите, предназначена за осигуряване на изпълнението на основните ѝ задачи, придобиване, поддържане и развитие на необходимите способности, постигане на целите и ефективно и ефикасно управление и използване на ресурсите.

Чл. 34. (1) Службата изготвя инвестиционни, програмни, планиращи и отчетни документи, необходими за системата за мениджмънт на финансовите и материалните ресурси на Министерството на отбраната, като спазва изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и Закона за военното разузнаване.

(2) За развитие на техническите системи на Службата отговорните структури изготвят задания, концептуални и системни проекти и искания за обществени поръчки.

(3) Ежегодно структурата, отговаряща за управлението на дейността и ресурсите, изготвя:

1. план за дейността на Службата, който съгласно чл. 7, ал. 2, т. 3 от Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност се утвърждава от министър-председателя;

2. програмен меморандум по основната програма на Службата и документи за управление на риска при нейното изпълнение;

3. годишни планове за логистично осигуряване и за строителство на Службата;

4. план за обществените поръчки на Службата;

5. отчети за изпълнението на програмния меморандум и плановете по тази алинея.

Чл. 35. (1) Планът за дейността на Службата се приема от Директорския съвет, съгласува се с министъра на отбраната и се подписва от директора на Службата.

(2) Останалите документи по чл. 34 се приемат от Експертната комисия за управление на ресурсното осигуряване и се утвърждават или подписват от директора на Службата.

Чл. 36. (1) Инвестиционните проекти на Службата се изготвят и утвърждават съгласно изискванията на системата за проектно управление в Министерството на

отбраната.

(2) При изготвяне, управление и изпълнение на инвестиционните проекти се спазват изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, Закона за военното разузнаване и този правилник.

Чл. 37. (1) Службата планира, разходва и отчита финансовите средства за изпълнение на специфичните си цели, свързани с националната сигурност и отбраната, съгласно чл. 73, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

(2) Службата не предоставя на други структури и органи информация за конкретното предназначение на разходите по ал. 1.

(3) При изготвяне на отчетите по чл. 34, ал. 1 и ал. 3, т. 5 не се включва информацията по ал. 1.

Чл. 38. Службата организира и провежда самостоятелно обществени поръчки за доставка на стоки, услуги и строителство и търгове за реализация на излишните продукти съгласно законната и подзаконната нормативна уредба в тези направления, Закона за защита на класифицираната информация, Закона за военното разузнаване и вътрешните правила, определени с акт на директора на Службата.

Чл. 39. (1) При изпълнение на функциите си органът по сигурността на Службата взаимодейства със службите за сигурност и обществен ред.

(2) Директорът на Службата определя правомощията на органа по ал. 1 и неговия ръководител за осъществяване на взаимодействието със службите за сигурност и обществен ред съобразно изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и подзаконните актове по неговото прилагане, чл. 64 от Закона за военното разузнаване и други актове, касаещи координацията между структурите и органите от системата за национална сигурност.

(3) За изпълнение на задачите по ал. 1 на определени служители от органа по сигурността се издават оперативни служебни карти по чл. 66.

Чл. 40. (1) Службата прилага система от мерки за защита и неразкриване на принадлежността на личния си състав и предоставените ѝ инфраструктурни обекти и съоръжения при спазване на принципите на законност и конспиративност.

(2) Мерките по ал. 1 и правилата за тяхното прилагане се изготвят от органа по сигурността на Службата, съгласувано с другите структури.

(3) Мерките и правилата по ал. 2 се определят с акт на директора на Службата след решение на Директорския съвет.

(4) Определени мерки по ал. 1 се утвърждават от министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

Чл. 41. (1) Министърът на отбраната може да настанява безвъзмездно Службата за изпълнение на нейните специфични функции и задачи в имоти – държавна собственост, които са в управление на Министерството на отбраната.

(2) Настаняването в имотите по ал. 1 се извършва със заповед на министъра на отбраната по мотивирано искане от директора на Службата. В заповедта за настаняване се посочват видът и местонахождението на имота, както и срокът за

настаняване.

(3) Въз основа на заповедта по ал. 2 министърът на отбраната сключва договор с директора на Службата, в който се определят срокът за настаняване, правата и задълженията на страните относно поддържането и ползването на имотите, редът за предаване и приемане на имотите, редът за прекратяване на договора и други условия.

(4) Имотите по ал. 1 се използват от Службата по предназначение, не може да се отдават под наем и да се предоставят на трети лица, освен ако това не е необходимо във връзка с изпълнението на възложените ѝ функции.

(5) Основните и текущите ремонти и реконструкция на имотите по ал. 1 се извършват от Службата за нейна сметка. Необходимите финансови средства за поддържането и ремонтите на имотите се предвиждат в бюджета на Службата.

(6) Имотите по ал. 1 се поддържат и използват от структурите на Службата при условия и по ред, определени с актове на директора на Службата.

Чл. 42. (1) Моторните превозни средства (МПС) – собственост на Службата, може да се регистрират като лични на служители на Службата, които изпълняват оперативна работа.

(2) Служителите по ал. 1 преди регистриране на МПС като лично издават в полза на Службата запис на заповед за сумата по застрахователната му стойност.

(3) Регистрацията на МПС на Службата на територията на Република България като лични на служители по ал. 1 и обратно на името на Службата се осъществява по специален ред, определен с акт на министъра на вътрешните работи.

(4) Моторните превозни средства на Службата, които следва да се регистрират към въоръжените сили на Република България, се регистрират по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Глава пета ИНФОРМАЦИОННИ ФОНДОВЕ

Чл. 43. За изпълнение на възложените ѝ със Закона за военното разузнаване задачи и правомощия Службата създава, поддържа и използва информационни фондове.

Чл. 44. (1) Информационните фондове се изграждат като документални или автоматизирани.

(2) Информационните фондове, съдържащи класифицирана информация, се изграждат, като се спазват изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

(3) Лични данни в информационните фондове се обработват при спазване на изискванията на чл. 78 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 45. (1) Решение за създаване и закриване на информационен фонд се взема от директора на Службата въз основа на прието от Директорския съвет предложение на структура по чл. 3, ал. 1.

(2) В предложението по ал. 1 за създаване на информационен фонд се мотивира необходимостта от него и се предлагат правила за регистриране, съхраняване, получаване на достъп и използване на информацията във фонда.

(3) В предложението по ал. 1 за закриване на информационен фонд се обосновава отпадането на необходимостта от поддържането му. Към предложението се предлага план с мероприятията по неговото закриване.

Чл. 46. (1) Информационните фондове се създават със заповед на директора на Службата.

(2) Заповедта по ал. 1 съдържа:

1. наименованието на информационния фонд;
2. целите и предназначението на информационния фонд;
3. вида на информационния фонд;
4. най-високото ниво на класификация на информацията, която ще бъде използвана в информационния фонд;
5. структурата, която управлява информационния фонд;
6. потребителите на информационния фонд;
7. други разпоредби, свързани с управлението и използването на информационния фонд;
8. правилата за регистриране, съхраняване, получаване на достъп и използване на информация от информационния фонд (като приложение към заповедта).

Чл. 47. Структурата, отговаряща за управлението на дейността и ресурсите на Службата, създава и поддържа в Автоматизираната информационна система на Службата електронен регистър на информационните фондове в Службата.

Чл. 48. (1) Закриването на информационен фонд се извършва с писмена заповед на директора на Службата.

(2) В заповедта по ал. 1 се определя редът за по-нататъшното съхраняване или унищожаване на информацията, съдържаща се в информационния фонд.

(3) Приложение към заповедта по ал. 1 е планът с мероприятията за закриване на информационния фонд.

Чл. 49. (1) Контролът по изграждане, използване и закриване на информационните фондове се осъществява от директора и заместник-директорите на Службата съгласно правомощията им.

(2) Контролът по регистриране, съхраняване, осигуряване на достъп и използване на информация от информационните фондове се осъществява от ръководителите на структури, които отговарят за фондовете, и от ръководителите на структури, използващи фондовете.

(3) Служителят по сигурността на информацията осъществява контрол за спазване на разпоредбите за защита на класифицираната информация.

(4) Конкретните длъжностни лица, осъществяващи контрол на определен информационен фонд, се определят в правилата по чл. 46, ал. 2, т. 8.

Глава шеста
ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Чл. 50. (1) Длъжностите за военнослужещи, заместник-директор на Службата по чл. 25, ал. 1, т. 2 от Закона за военното разузнаване, за цивилни служители в подчиненото военно формирование и структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване в Службата се определят в Класификатора на длъжностите в служба „Военна информация“ по чл. 56, ал. 1 от Закона за военното разузнаване.

(2) Длъжностите за цивилните служители по служебно правоотношение и по трудово правоотношение по чл. 107а от Кодекса на труда в Службата се определят съгласно Класификатора на длъжностите в администрацията, приет с Постановление № 129 на Министерския съвет от 2012 г.

Чл. 51. (1) Общата численост на служителите в Службата е посочена в приложение № 3 (поверително).

(2) Числеността на отделните структури в Службата се определя от директора на Службата след решение на Директорския съвет.

Чл. 52. (1) Функционалните характеристики на структурите по чл. 3, ал. 1 осигуряват изпълнението на дейностите им, определени в приложение № 1 (секретно).

(2) Ръководителите на структури по ал. 1 изготвят проекти на функционални характеристики, които предоставят на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, за съгласуване.

(3) Функционалната характеристика по ал. 1 включва целите, функциите, задачите, структурния състав и числеността на структурата.

(4) Функционалните характеристики се изготвят, като се спазват изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и се извеждат и съхраняват в съответната регистратура.

(5) Функционалните характеристики се утвърждават от директора на Службата.

Чл. 53. Изменение на функционална характеристика се извършва при промяна в целите, структурния състав, функциите и задачите на структура по чл. 3, ал. 1 по предложение на нейния ръководител до директора на Службата, като се спазват условията и редът по чл. 52.

Чл. 54. (1) Въз основа на класификаторите по чл. 50 и проектите на функционалните характеристики по чл. 52, ал. 2 структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя длъжностните разписания на Службата съвместно със структурите по чл. 3, ал. 1.

(2) Длъжностите за военнослужещи в длъжностните разписания по ал. 1 може да бъдат в обхвата на повече от едно военно звание.

(3) Длъжностните разписания се изготвят, като се спазват изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, и се извеждат и съхраняват в съответната регистратура на Службата.

(4) За задграничните структури (органи) на Службата се изготвят отделни

длъжностни разписания.

(5) В рамките на общата численост на личния състав директорът на Службата определя оперативен резерв от длъжности за военнослужещи и цивилни служители. Длъжностите за оперативния резерв се отразяват в отделно длъжностно разписание и са предназначени за:

1. назначаване на длъжност на служители, завърнали се от задграничен мандат или мисии, за които няма вакантни длъжности в съответните структури;

2. назначаване на длъжности на служителите, приети за обучение в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване;

3. оптимизиране на числеността на структурите при промени във функционалните задължения, породени от изменения в законодателството или задачите на Службата при изменения в средата за сигурност;

4. временно усилване на структурите с цел изпълнение на допълнителни задачи чрез определяне на функционални задължения за работа в тези структури.

(6) Длъжностните разписания се утвърждават от министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

Чл. 55. (1) Изменения в длъжностните разписания се извършват по предложение на ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1 до директора на Службата, като се спазват условията и редът по чл. 54.

(2) Предложения за изменение на длъжностните разписания се изготвят въз основа на:

1. Плана за развитие на въоръжените сили;

2. промени в задачите и общата численост на Службата;

3. настъпили промени в изискванията за длъжностите на военнослужещите и цивилните служители в класификаторите по чл. 50;

4. въвеждане във/извеждане от експлоатация, приемане/снемане от употреба или предоставяне на въоръжение и техника;

5. настъпили промени във функционалните характеристики или конкретни длъжности в структурите по чл. 3, ал. 1;

6. извън случаите по т. 1 – 5 по решение на директора на Службата.

Чл. 56. (1) Въз основа на длъжностните разписания по чл. 54, ал. 6 и функционалните характеристики по чл. 52, ал. 5 за всяка длъжност се разработва длъжностна характеристика.

(2) Длъжностните характеристики осигуряват изпълнението на функциите и задачите, определени във функционалната характеристика на съответната структура, и съдържат основните и допълнителните изисквания за заемане на длъжностите и задълженията на служителите.

(3) Длъжностните характеристики се изготвят от структурите по чл. 3, ал. 1 и се предоставят на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, за съгласуване.

(4) Длъжностните характеристики се изготвят, като се спазват изискванията на

Закона за защита на класифицираната информация, и се извеждат и съхраняват в съответната регистратура на Службата.

(5) Длъжностните характеристики се утвърждават от директора на Службата или оправомощено от него длъжностно лице.

(6) Структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, запознава или организира запознаването на всеки служител с длъжностната характеристика за длъжността, на която е назначен.

Чл. 57. (1) Промени в длъжностните характеристики се извършват по предложение на ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1 до директора на Службата, като се спазват условията и редът по чл. 56.

(2) Предложения за изменение на длъжностните характеристики се изготвят при:

1. настъпили промени в изискванията за заемане на длъжността, определени в длъжностното разписание и в други административни или нормативни актове;
2. при промяна на функционалната характеристика на структурата;
3. въвеждане на нови стандарти, модели или технологии за осъществяване определени дейности или работни процеси;
4. при настъпили промени в организацията на работата;
5. предписания от контролни или други оправомощени органи.

Чл. 58. Контролът за спазване на изискванията на длъжностното разписание, функционалните и длъжностните характеристики се осъществява от:

1. директора на Службата и структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата;
2. заместник-директорите на Службата и ръководителите на структури и структурни звена – в рамките на техните отговорности.

Чл. 59. Длъжностните разписания, функционалните и длъжностните характеристики се въвеждат в Автоматизираната информационна система за човешките ресурси на Службата и не се предоставят в други системи или регистри, които не се поддържат от Службата.

Чл. 60. Численият състав на Службата се води на отчет от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата.

Чл. 61. Служителите, които участват в съвети, комисии, работни групи и други колективни органи в Службата, изпълняват задачи и отговарят за тях съобразно длъжностните си характеристики и функционалната характеристика на структурата, която представляват.

Глава седма СЛУЖИТЕЛИ НА СЛУЖБАТА

Раздел I Общи положения

Чл. 62. (1) Служителите на Службата са военнослужещи и цивилни служители.

(2) Военнослужещите от Службата са офицери, офицерски кандидати и сержанти (старшини).

(3) Цивилните служители от Службата са служители по служебно, по трудово правоотношение и по чл. 107а от Кодекса на труда.

(4) Цивилни служители по трудово правоотношение, за които не се прилага чл. 107а от Кодекса на труда, са:

1. заместник-директорите на Службата по чл. 25, ал. 1, т. 2 от Закона за военното разузнаване;

2. цивилните служители от подчиненото военно формирование;

3. цивилните служители от структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 63. (1) Правоотношенията с военнослужещите от Службата се уреждат съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане, Закона за военното разузнаване и този правилник.

(2) Правоотношенията с цивилните служители от Службата по служебно правоотношение се уреждат съгласно Закона за държавния служител и подзаконовите нормативни актове за неговото прилагане, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане, Закона за военното разузнаване и този правилник.

(3) Правоотношенията с цивилните служители от Службата по трудово правоотношение се уреждат съгласно Кодекса на труда, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане, Закона за военното разузнаване и този правилник.

(4) Правоотношенията със служителите на Службата, заемащи преподавателски и академични длъжности, се уреждат и със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав и Правилника за устройството и дейността на Военната академия „Г. С. Раковски“.

Раздел II

Статус на служителите

Чл. 64. Статусът на служителите на Службата се урежда съгласно съответните нормативни актове по чл. 63.

Чл. 65. На военнослужещите от Службата се издават служебни карти съгласно чл. 189 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, които удостоверяват статуса им на военнослужещи.

Чл. 66. (1) За осъществяване на дейностите по Закона за военното разузнаване на определени служители на Службата се издават оперативни служебни карти.

(2) Служебните карти по ал. 1 се издават от Службата.

(3) Формата и съдържанието на оперативната служебна карта и редът за издаване, регистриране, съхранение, ползване и унищожаване на оперативните служебни карти се определят с акт на директора на Службата.

(4) Оперативната служебна карта се използва само на територията на Република България при изпълнение на конкретно възложена задача и крайна необходимост.

(5) Служителят от Службата използва оперативната служебна карта, без да разкрива задачата, срока и условията за нейното изпълнение.

Чл. 67. Служителите на Службата ползват лечебните, санаториалните и профилактичните заведения и почивните бази на Министерството на отбраната съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и при спазване на мерките за защита по чл. 40.

Раздел III

Комплектуване на Службата с личен състав

Чл. 68. Потребността за комплектуване на Службата с военнослужещи и цивилни служители, включително с резервисти и техника за доброволния резерв (техника – резерв), се определя при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата.

Чл. 69. Службата се комплектува с личен състав самостоятелно чрез процедура за подбор на кандидати от:

1. завършилите висши военни училища в страната и в чужбина;
2. военнослужещите от въоръжените сили;
3. лицата, завършили средни или висши граждански училища в страната и в чужбина.

Чл. 70. (1) Процедурата за подбор на военнослужещи и цивилни лица за назначаване в Службата се осъществява по следния ред:

1. издирване, насочване, изучаване и проверка на перспективни военнослужещи и цивилни лица, отговарящи на изискванията за заемане на длъжността, при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата;

2. проверка на кандидатите за психологическа съвместимост с изискванията на съответното направление на дейност при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната;

3. провеждане на беседа/тест от представители на заявяващата структура с кандидатите за оценяване на професионалната им подготовка и качества и изготвяне на протокол с резултатите;

4. проверка на кандидатите с полифизиограф при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната;

5. издаване от органа по сигурността на Службата на разрешение за достъп до класифицирана информация с ниво, определено за съответната длъжност в

длъжностното разписание;

6. проверка на физическата годност на кандидатите за приемане на военна служба;

7. анализ и комплектуване на документите за назначаване на кандидатите.

(2) При подбор на кандидати за обучение в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване:

1. не се прилага ал. 1, т. 3;

2. след проверката по ал. 1, т. 6 се провежда процедура за приемане при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 142, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(3) Дейностите по ал. 1 и 2 се организират от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата.

(4) При осъществяване на дейностите по ал. 1 структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси, взаимодейства със съответните дирекции и отдели на Службата, дирекция „Управление на човешките ресурси“ на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, висшите учебни заведения, държавни органи и организации.

Чл. 71. Военнослужещите от структурите на въоръжените сили, преминали процедурата за подбор, по предложение на директора на Службата се извеждат със заповед на министъра на отбраната в специален щат.

Чл. 72. Организационно-щатната структура, разпределението на личния състав съобразно длъжностните разписания, списъчната численост на личния състав и вакантните длъжности на Службата не се предоставят за ползване в автоматизирани информационни системи и регистри, които не се поддържат от Службата.

Раздел IV

Приемане, изпълнение и освобождаване от военна служба

Чл. 73. Сключването на договор за военна служба, приемането и изпълнението на военната служба, прекратяването на договора за военна служба и освобождаването от военна служба се извършват при условия и по ред, определени в нормативните актове по чл. 63, ал. 1 и 4.

Чл. 74. (1) На военна служба в Службата се приемат лица, отговарящи на изискванията на чл. 49 от Закона за военното разузнаване.

(2) За приемане на военна служба и назначаване на длъжност на кандидат, преминал процедурата за подбор по чл. 70, началникът на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя докладна записка до директора на Службата.

(3) Докладната записка по ал. 2 се съгласува с ръководителя на структурата, в която ще бъде назначен кандидатът.

(4) Директорът на Службата или оправомощено от него длъжностно лице сключва договор за военна служба с кандидата по ал. 2.

(5) Договорът по ал. 4 се сключва в 2 екземпляра – един за военнослужещия и един се прилага в служебното му дело.

(6) Договорът по ал. 4 се регистрира и вторият екземпляр се връчва на лицето срещу подпис.

(7) Договорът по ал. 4 с лицата, които ще работят по линия на гражданските прикрития, е класифицирана информация, сключва се в един екземпляр и се поставя в оперативните им дела.

(8) След сключване на договора за военна служба лицето се приема на военна служба и се назначава на длъжност със заповед на директора на Службата или оправомощено от него лице.

Чл. 75. Приетите на военна служба служители се изпращат на курс за начална военна подготовка в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 76. (1) Военнослужещите от структурите на въоръжените сили, преминали процедурата за подбор по чл. 70 и взети в специален щат на министъра на отбраната, се назначават на длъжност в Службата със заповед на директора на Службата или оправомощено от него лице.

(2) За назначаването по ал. 1 се изпраща уведомително писмо до дирекция „Управление на човешките ресурси“ на Министерството на отбраната.

Чл. 77. (1) Кариерното развитие на военнослужещите се осъществява чрез последователно заемане на длъжности и преминаване в степени, изискващи притежаваното или следващо военно звание, и при спазване на разпоредбите на нормативните актове по чл. 63, ал. 1.

(2) Длъжностите за офицери са от кариерно поле „професионално“ и кариерна област „професионална“.

(3) Кариерно поле „професионално“ обхваща длъжности, изискващи военно звание „полковник“ или „подполковник“ и образователно-квалификационна степен „магистър“, а кариерна област „професионална“ обхваща длъжности, изискващи военно звание „лейтенант“ – „майор“ и образователно-квалификационна степен „бакалавър“, придобити във висше военно или гражданско училище в страната или в чужбина.

(4) Кариерното развитие на сержантите (старшините) и офицерските кандидати се осъществява чрез заемане на длъжности, изискващи необходимите за Службата професии.

Чл. 78. (1) Планирането на кариерното развитие на военнослужещите от Службата се осъществява от непосредствения и от преките началници на военнослужещия на основата на прогнозирането за преминаване на военната служба.

(2) Прогнозирането по ал. 1 включва:

1. отчитане на образованието, професионалната квалификация, заеманите длъжности, военното звание, направлението за развитие, личностните качества и опит

и здравословното състояние на военнотружещия;

2. анализиране на възможностите за кариерно развитие на военнотружещия и определяне на оптималния вариант на развитие;

3. определяне на необходимостта от обучение, повишаване на квалификацията и допълнителна подготовка на военнотружещите с цел придобиване и/или повишаване на знанията, уменията и опита, необходими за последващи назначения и/или повишаване във военно звание в съответствие с изискванията на длъжността.

(3) Прогнозата за преминаване на военната служба представлява:

1. вариант за кариерно развитие на военнотружещия, който се предвижда чрез последователно заемане на длъжности и повишаване във военно звание през периода на прогнозата;

2. вариант за повишаване на квалификацията, необходима за заемане на длъжностите, включени в прогнозата.

Чл. 79. (1) Прогнозата за преминаване на военната служба на военнотружещия се изготвя в следните направления:

1. задгранична работа;
2. заемане на длъжност;
3. повишаване във военно звание;
4. образование;
5. квалификация и преквалификация;
6. допълнителна професионална подготовка;
7. освобождаване от военна служба.

(2) Прогнозата по ал. 1 се изготвя и се отразява в Автоматизираната информационна система за човешките ресурси на Службата.

Чл. 80. При изготвяне на прогнозите за преминаване на военната служба на военнотружещите се вземат под внимание и:

1. оценките и констатациите в атестационния формуляр;
2. изпълнението на задълженията на последната длъжност;
3. наложените дисциплинарни наказания.

Чл. 81. (1) Минималният срок за престояване от военнотружещите на длъжност е една година.

(2) Максималният срок за престояване от военнотружещите на длъжност е до преназначаване на друга длъжност или до изтичане на срока на договора, или до навършване на пределна възраст за притежаваното военно звание.

Чл. 82. (1) Военнотружещият може да бъде назначен на по-висока длъжност при изпълнение на следните условия:

1. отговаря на изискванията за заемането на длъжността;
2. изтекъл е минималният срок за престояване в длъжност по чл. 81, ал. 1;
3. не изтърпява дисциплинарно наказание по чл. 244, т. 4 – 6 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
4. в последната му атестация е определена възможност за повишаване в

длъжност.

(2) Военнослужещият може да бъде повишен в следващо военно звание, в случай че:

1. заеманата длъжност или длъжността, на която ще бъде преназначен, позволява повишаване в по-високо военно звание;

2. не изтърпява дисциплинарно наказание по чл. 244, т. 4 – 6 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

3. изтекъл е минималният срок за престояване във военно звание съгласно Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

4. в последната му атестация е определена възможност за повишаване в звание и длъжност.

Чл. 83. Военнослужещият може да бъде назначен на равна длъжност при спазване на следните условия:

1. отговаря на изискванията за заемане на длъжността;

2. изтекъл е минималният срок за престояване в длъжност по чл. 81, ал. 1;

3. не изтърпява дисциплинарно наказание по чл. 244, т. 4 – 6 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

4. в последната му атестация е определена възможност за преназначаване в длъжност в обхвата на притежаваните звание и степен или възможност за повишаване в длъжност.

Чл. 84. Военнослужещият може да бъде назначен на по-ниски длъжност или степен в обхвата на притежаваното военно звание в следните случаи:

1. с негово писмено съгласие;

2. при извършване на организационно-щатни промени;

3. при промяна в изискванията за заемане на длъжността;

4. при заминаване или завръщане от дългосрочна задгранична командировка;

5. в случаите по чл. 47 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

6. при две последователни атестации е получил оценка, показваща, че не е подходящ за развитие в длъжност.

Чл. 85. (1) На длъжности, които са в обхвата само на едно военно звание, може да бъдат назначавани и военнослужещи, които притежават военно звание с една степен по-ниско от изискващото се звание, в случай че няма друг военнослужещ, отговарящ на изискванията за длъжността.

(2) Военнослужещите по ал. 1 е необходимо да отговарят на изискванията на чл. 82, ал. 1 с изключение на изискването за военно звание.

Чл. 86. (1) Назначаването на длъжности на военнослужещите от Службата се осъществява при зачитане на техните интереси и на интересите и потребностите на Службата.

(2) При противоречие между интересите на военнослужещия и на Службата

предимство имат интересите и потребностите на Службата.

Чл. 87. (1) Военнослужещите от Службата се атестират при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната, и съгласно вътрешни правила, определени с акт на директора на Службата.

(2) Военнослужещите, които изпълняват работата си в задграничните структури (органи) на Службата, се запознават с атестациите си при своето първо завръщане в страната.

Чл. 88. Назначаването на длъжност и повишаването във военно звание на военнослужещите в Службата се извършват със заповед на директора на Службата или оправомощените от него длъжностни лица.

Чл. 89. Военнослужещите от Службата се преназначават на длъжности и повишават в звание:

1. по време на годишното разместване на военнослужещите по чл. 36 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

2. при приемане за обучение или след завършването му;

3. при заминаване или завръщане от изпълнение на военна служба извън територията на страната;

4. през цялата година по решение на директора на Службата след мотивирано предложение от ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1;

5. при организационно-щатни промени.

Чл. 90. По време на годишното разместване на военнослужещите:

1. ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1 изготвят мотивирани предложения за назначаване на длъжности и повишаване в звание;

2. когато предложението по т. 1 съдържа назначаване на военнослужещ от друга структура на Службата, то се съгласува с нейния ръководител;

3. предложението по т. 2 се съгласува с ресорния заместник-директор на Службата и се изпраща на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси;

4. структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, извършва проверка за съответствие на предложенията с изискванията за назначаване на длъжност и/или повишаване във военно звание и ги внася за разглеждане в Експертната комисия за управление на човешките ресурси;

5. на базата на предложението на Комисията директорът на Службата взема окончателно решение за назначаване на длъжност и/или повишаване във военно звание на военнослужещите.

Чл. 91. (1) В случай че при изпълнение на военната служба се появи необходимост от вторично психологическо изследване и/или проверка с полифизиограф на военнослужещ, ръководителят на съответната структура по чл. 3, ал. 1 изготвя мотивирана заявка за провеждането му и то се осъществява по утвърдения ред.

(2) Резултатите от изследванията/проверката по ал. 1 се вземат предвид при преназначаване в длъжност и/или повишаване във военно звание на военнослужещите.

Чл. 92. (1) Ако длъжността, на която се наз-начава военнослужещият, изисква по-високо ниво за достъп до класифицирана информация от притежаваното от него, ръководителят, изготвил предложението за назначаване на длъжност, изпраща до органа по сигурността на Службата искане за издаване на разрешение за достъп до съответното ниво.

(2) Военнослужещият се назначава на длъжността по ал. 1 след издаване на необходимото разрешение за достъп до класифицирана информация.

Чл. 93. (1) При приемане за обучение в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване военнослужещите се назначават на определени длъжности в оперативния резерв.

(2) След завършване на обучението в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване военнослужещите се назначават на длъжности по предложение на Експертната комисия за управление на човешките ресурси.

Чл. 94. При завръщане от изпълнение на военна служба извън територията на страната военнослужещите се назначават на длъжност по предложение на Експертната комисия за управление на човешките ресурси.

Чл. 95. Военнослужещите се назначават на длъжности и се повишават във военно звание по чл. 89, т. 4 по следния ред:

1. ръководителят на структурата, в която ще се извърши назначаването, изготвя мотивирано предложение до директора на Службата, като прилага писмено съгласие на военнослужещия;

2. предложението по т. 1 се съгласува с ръководителя на структурата, от която се взема военнослужещият (ако това обстоятелство е налице), структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, ресорния заместник-директор на Службата и заместник-директора на Службата, отговарящ за ресурсното осигуряване;

3. назначаването се извършва при положително решение на директора на Службата.

Чл. 96. (1) В случаите по чл. 89, т. 5 се спазва редът по чл. 90.

(2) Военнослужещите, чиито длъжности са съкратени и които не може да бъдат преназначени на длъжност, се предлагат от ръководителите на структури за отправяне на предизвестие за прекратяване на договора за военна служба и освобождаване от военна служба на основание чл. 164, т. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 97. (1) Договорът за военна служба се прекратява със заповед на директора на Службата или на оправомощено от него длъжностно лице.

(2) В заповедта по ал. 1 задължително се посочват:

1. длъжностното лице, което я издава;

2. правните и фактическите основания за прекратяване на договора за военна служба;

3. разпоредителна част, която съдържа:

- а) права и задължения, ред за изпълнение;
- б) разпоредби за зачисляване на военен отчет или за снемане от отчет;
- в) срок за сдаване на длъжността;
- г) имуществени последици от прекратяване на договора за военна служба;
- д) срок и ред за обжалване на заповедта.

(3) Срокът за сдаване на длъжността може да бъде от три работни дни до два месеца в зависимост от спецификата на длъжността.

(4) Директорът на Службата или оправомощено от него длъжностно лице издава заповед за отчисляване на военнослужещия от списъчния състав на Службата считано от деня на връчване на заповедта по ал. 1.

(5) Подготовката, запознаването и връчването на заповедите по ал. 1 и 4 се извършват от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, или от съответното структурно звено в подчиненото военно формирование.

(6) Когато в мотивите на заповедта за прекратяване на договора за военна служба се съдържат факти и сведения, съставляващи класифицирана информация, на военнослужещия се връчва препис-извлечение от заповедта, който не съдържа такава информация.

(7) При освобождаване от военна служба военнослужещите, изпълнявали оперативно-разузнавателна дейност, подписват декларация по чл. 43 от Закона за военното разузнаване.

Раздел V

Възникване, изменение и прекратяване на служебното/трудоовото правоотношение с гражданните служители

Чл. 98. Възникването, изменението и прекратяването на служебното/трудоовото правоотношение с гражданните служители се уреждат с нормативните актове по чл. 63, ал. 2 – 4.

Чл. 99. (1) Орган по назначаването на гражданните служители по служебно правоотношение в Службата е директорът ѝ.

(2) Трудоовите договори с гражданните служители по трудоово правоотношение се сключват, изменят и прекратяват от директора на Службата или от други длъжностни лица в рамките на законно определените им правомощия.

Чл. 100. (1) Началникът на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя докладна записка до директора на Службата за назначаване на длъжност за гражданен служител на кандидат, преминал процедурата за подбор по чл. 70, ал. 1.

(2) Докладната записка се съгласува с ръководителя на структурата, където ще

бъде назначен кандидатът.

(3) В докладната записка по ал. 1 се посочват:

1. за служител по служебно правоотношение или по чл. 107а от Кодекса на труда – датата на назначаване на служителя, съответно на сключване на трудовия договор, длъжността на служителя, неговият ранг (за служителите по служебно правоотношение), нивото и степента на основната му месечна заплата, размерът на основната му месечна заплата и продължителността на основния и допълнителния му платен годишен отпуск;

2. за служителите по трудово правоотношение, за които не се прилага чл. 107а от Кодекса на труда – датата на сключване на трудовия договор със служителя, длъжността на служителя, основното трудово възнаграждение, допълнителните трудови възнаграждения с постоянен характер и други допълнителни възнаграждения, както и основният платен годишен отпуск.

Чл. 101. След утвърждаване на докладната записка по чл. 100, ал. 1 съответното структурно звено, отговарящо за човешките ресурси, изготвя заповед или трудов договор за назначаване на кандидата на длъжност.

Чл. 102. (1) Повишаването в държавна служба на служителите по служебно правоотношение се осъществява чрез последователно преминаване в по-висок ранг или длъжност при спазване на разпоредбите на Закона за държавния служител, Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация, Класификатора на длъжностите в администрацията и Наредбата за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията, приети с Постановление № 129 на Министерския съвет от 2012 г.

(2) Заемането на по-висока длъжност от гражданите служители по чл. 107а от Кодекса на труда се осъществява при спазване на разпоредбите на Кодекса на труда, Класификатора на длъжностите в администрацията и Наредбата за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията.

(3) Заемането на по-висока длъжност от гражданите служители, за които не се прилага чл. 107а от Кодекса на труда, се осъществява при спазване на разпоредбите на Кодекса на труда и класификатора по чл. 50, ал. 1.

(4) Развитието на академичния състав в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване се осъществява при спазване на разпоредбите и на Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав и Правилника за устройството и дейността на Военната академия „Г. С. Раковски“.

Чл. 103. (1) Служителите по служебно правоотношение и по трудово правоотношение по чл. 107а от Кодекса на труда ежегодно се оценяват за изпълнението на длъжността.

(2) Когато служителите по служебно правоотношение придобият право на повишаване в ранг съгласно Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация, приета с Постановление № 129 на Министерския съвет от 2012 г., директорът на Службата издава заповед за

повишаване в ранг по писмено предложение на органа, отговарящ за човешките ресурси на Службата.

(3) Заповедта по ал. 2 се издава ежегодно до 31 март.

(4) Служителите, заемащи длъжности в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване, се атестират веднъж на 3 години за нехабилитираните и веднъж на 5 години за хабилитираните преподаватели при условия и по ред, определени в правилника, приет от Академичния съвет на Военна академия „Г. С. Раковски“.

Чл. 104. (1) Планирането на служебното развитие на цивилните служители се осъществява от непосредствения и от преките началници на основата на прогноза.

(2) Прогнозирането по ал. 1 включва:

1. отчитане на образованието, професионалната квалификация, заеманите длъжности, притежавания ранг (за служителите по служебно правоотношение), личностните и професионалните качества на служителите;

2. анализиране на възможностите за служебно развитие на цивилния служител и определяне на оптималния вариант на развитие;

3. определяне на необходимостта от обучение, повишаване на квалификацията и допълнителна подготовка на цивилните служители с цел придобиване и/или повишаване на знанията, уменията и опита, необходими за последващи преназначения и/или повишение чрез заемане на по-висока длъжност.

(3) Прогнозата по ал. 1 се изготвя и се отразява в Автоматизираната информационна система за човешките ресурси на Службата.

Чл. 105. При изготвяне на прогнозите за служебно развитие на цивилните служители се вземат предвид и:

1. оценките и констатациите във формуляра за годишно оценяване;

2. изпълнението на задълженията на последната длъжност;

3. наложените дисциплинарни наказания.

Чл. 106. (1) Преназначаването на длъжности на цивилните служители от Службата се осъществява при зачитане на техните интереси и интересите и потребностите на Службата.

(2) При липса на съвпадение между интересите на служителя и на Службата предимство имат интересите и потребностите на Службата.

Чл. 107. (1) В случай че при изпълнение на служебната/трудова дейност се появи необходимост от вторично психологическо изследване и/или проверка с полифизиограф на цивилен служител, ръководителят на съответната структура по чл. 3, ал. 1 изготвя мотивирана заявка за провеждането му и то се осъществява по утвърдения ред.

(2) Резултатите от изследванията/проверката по ал. 1 се вземат предвид при преназначението на длъжност на цивилния служител.

Чл. 108. Цивилните служители се преназначават на длъжност по следния ред:

1. ръководителят на структурата, в която ще се извърши преназначаването на цивилния служител, изготвя мотивирано предложение до директора на Службата,

като се прилага писмено съгласие/заявление на служителя;

2. предложението по т. 1 се съгласува с ръководителя на структурата, от която се взема цивилният служител (ако това обстоятелство е налице), структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, ресорния заместник-директор на Службата и заместник-директора на Службата, отговарящ за ресурсното осигуряване;

3. при положително решение на директора на Службата началникът на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя докладна записка до директора на Службата за преназначаване на длъжност на цивилния служител, която се съгласува с ръководителя на структурата, където ще бъде назначен;

4. след утвърждаване на докладната записка по т. 3 съответното структурно звено, отговарящо за човешките ресурси, изготвя проект на заповед или допълнително споразумение към трудов договор за преназначаване на служителя на новата длъжност, които се подписват от директора на Службата или от друго длъжностно лице в рамките на законно определените му правомощия.

Чл. 109. (1) Ако длъжността, на която се преназначава цивилният служител, изисква по-високо ниво за достъп до класифицирана информация от притежаваното от него, ръководителят, изготвил предложението за назначаване на длъжност, изпраща до органа по сигурността на Службата искане за издаване на разрешение за достъп до съответното ниво.

(2) Цивилният служител се назначава на длъжността по ал. 1 след издаване на необходимото разрешение за достъп до класифицирана информация.

Чл. 110. (1) Прекратяването на служебните/трудовете правоотношения с цивилните служители се извършва със заповед на директора на Службата или на друго длъжностно лице в рамките на законно определените му правомощия.

(2) При прекратяване на правоотношението им цивилните служители, изпълнявали оперативно-разузнавателна дейност, подписват декларация по чл. 43 от Закона за военното разузнаване.

Раздел VI

Служебно/работно време, почивки и отпуски на служителите

Чл. 111. (1) Служебното време, почивките и отпуските на военнослужещите се определят при условията и по реда на нормативните актове по чл. 63, ал. 1, актове на министъра на отбраната и на директора на Службата.

(2) Работното време, почивките и отпуските на цивилните служители се определят при условията и по реда на Закона за държавния служител, Кодекса на труда, Закона за висшето образование, този правилник, други подзаконови нормативни актове на Министерския съвет и на министъра на отбраната, Колективния трудов договор в Министерството на отбраната и актове на директора на Службата.

Чл. 112. (1) Нормалната продължителност на служебното/работното време на служителите в Службата е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица.

(2) Служебното/работното време в Службата се отчита подневно.

Чл. 113. (1) Служебното/работното време в Службата се определя със заповед на директора.

(2) Директорът на Службата може да определи различно служебно/работно време от установеното по ал. 1 за определени служители съобразно спецификата на работата, която извършват, както и в териториалните структури и подчиненото военно формирование.

Чл. 114. (1) Директорът на Службата може да установява за някои длъжности, определени за заемане от цивилни служители, ненормирано работно време.

(2) Списъкът на длъжностите, за които се установява ненормиран работен ден, се определя със заповед на директора на Службата.

(3) Цивилните служители с ненормирано работно време са длъжни при необходимост да изпълняват задълженията си и след изтичането на редовното работно време.

(4) В случаите по ал. 3 общата продължителност на работното време не може да нарушава непрекъснатата минимална междудневна и седмична почивка, установена с Кодекса на труда и Закона за държавния служител.

(5) Работата над редовното работно време в работни дни се компенсира с допълнителен платен годишен отпуск, а работата в почивни и празнични дни – с допълнително възнаграждение за извънреден труд.

(6) Извънредният труд на цивилните служители се заплаща съгласно Закона за държавния служител и Кодекса на труда.

Чл. 115. (1) Директорът на Службата със заповед може да въвежда сумирано изчисляване и отчитане на работното време за определени цивилни служители съобразно длъжностите, които заемат, и спецификата на работата, която извършват.

(2) Разпределението на работното време в рамките на отчетния период се установява с график за работа.

Чл. 116. (1) Директорът на Службата може да определи специфична организация на служебното/работното време на служителите, чиито постоянни работни места се намират във военни формирования или обекти, разположени във височинни райони извън населени места с надморска височина над 1500 м, при спазване на общите правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

(2) Организацията на служебното/работното време и почивката на служителите по ал. 1 се определят с акт на директора на Службата.

Раздел VII

Подготовка на служителите

Чл. 117. (1) Подготовката на служителите от Службата включва:

1. начална военна подготовка на военнослужещите;
2. подготовка на служителите за допускане до работа на работното място;
3. обучение във висши военни и граждански училища и военни академии в страната и чужбина, структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване, специализирани центрове на Министерството на отбраната и по линия на сътрудничеството с партньорски служби за придобиване на образователно-квалификационна степен, повишаване на квалификацията и преквалификация;
4. допълнителна професионална подготовка.

(2) Общата организация на подготовката на служителите по ал. 1 се осъществява от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата.

Чл. 118. Обучението и професионалната квалификация на военнослужещите и цивилните служители за нуждите на Службата се осъществяват при спазване на изискванията на нормативните актове по чл. 63 и актове на министъра на отбраната и на директора на Службата.

Чл. 119. Началната военна подготовка на военнослужещите, назначени в Службата, се извършва в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата.

Чл. 120. (1) Подготовката по чл. 117, ал. 1, т. 2 е специализирана подготовка на служителя, която се провежда с цел придобиване на първоначални и последващи задължителни знания и умения за работа на конкретното работно място.

(2) Подготовката по ал. 1 се провежда:

1. след назначаването на служителя;
2. периодично;
3. при изменения в изискванията за работа на работното място, налагащи задължително обучение.

(3) Правилата за провеждане на подготовката по ал. 1 се регламентират с акт на директора на Службата.

Чл. 121. Служителите от Службата може да се обучават в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване за:

1. придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалности от професионално направление „Военно дело“ в област на висшето образование „Сигурност и отбрана“, ако притежават военно звание „лейтенант“ или по-високо и не по-късно от навършване на 35-годишна възраст към 31.12 в годината на кандидатстване;

2. придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ по акредитираните специалности във Военната академия „Г. С. Раковски“;

3. придобиване и повишаване на квалификацията и за получаване на

допълнителна професионална подготовка съгласно Регистъра на курсовете в Службата.

Чл. 122. (1) Редът и правилата за планиране и определяне на служители за обучение по чл. 117, ал. 1, т. 3 се определят с акт на директора на Службата.

(2) Обучението на служителите може да се осъществява със или без откъсване от работа.

(3) Изпращането на служителите за обучение по ал. 1 се извършва със заповед на министъра на отбраната или на директора на Службата.

(4) Със заповед на директора на Службата по ал. 3 се изпращат на обучение:

1. служители на Службата в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“ в професионално направление „Военно дело“ и за повишаване на квалификацията, преквалификация или допълнителна професионална подготовка;

2. служители от структурите за разузнавателна дейност в граждански висши училища за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“, образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“;

3. служители на Службата в курсове за следдипломна квалификация в граждански висши училища, квалификационни центрове и институти, когато те не са организирани централизирано от Министерството на отбраната;

4. служители от Службата по линия на двустранни или многостранни договорености с партньорски служби съгласно чл. 69, т. 5 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 123. (1) С военнослужещите, приети за обучение, се сключват допълнителни споразумения за удължаване на срока на договора за военна служба съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане.

(2) Цивилните служители, изпратени на обучение с обща продължителност повече от един месец в рамките на една календарна година за сметка на Министерството на отбраната или на Службата, се задължават да работят в Службата за период от 1 до 3 години след обучението съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закона за държавния служител и Кодекса на труда.

Раздел VIII Награди и отличия

Чл. 124. Военнослужещите и цивилните служители от Службата може да бъдат награждавани с награди и отличия за високи постижения в службата и за заслуги към отбраната от министъра на отбраната, началника на отбраната и от директора на Службата при условия и по ред, определени в нормативните актове по чл. 63.

Чл. 125. Служителите на Службата може да бъдат награждавани:

1. по повод на национални и официални празници, празника на българското военно разузнаване и други чествания, свързани с дейността на Службата, за високи постижения при изпълнение на задачите и за заслуги към отбраната;

2. след завръщане от задгранична работа за високи резултати при изпълнение на задачите;

3. след завършване на обучението в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване за отличен успех от курса на обучение;

4. по повод на кръгли годишнини на служителите за високи постижения при изпълнение на задачите и за заслуги към отбраната.

Чл. 126. (1) Директорът на Службата може да награждава военнослужещите от Службата със:

1. обявяване на благодарност;

2. грамота;

3. парична награда съгласно изискванията на Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

4. предметна награда;

5. хладно оръжие;

6. наградни знаци на Службата.

(2) Директорът на Службата може да награждава цивилните служители по служебно правоотношение от Службата със:

1. грамота;

2. наградни знаци на Службата.

(3) Директорът на Службата може да награждава цивилните служители по трудово правоотношение от Службата със:

1. грамота;

2. парична награда съгласно изискванията на Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

3. предметна награда;

4. наградни знаци на Службата.

(4) Директорът на Службата може да награждава с хладно оръжие, предметни награди и наградни знаци на Службата:

1. български и чуждестранни граждани за особени заслуги или съществен принос за изпълнение на задачи на Службата;

2. пенсионираните военнослужещи, служили в Службата, по повод на техни кръгли годишнини и празници на Службата.

Чл. 127. Наградните знаци на Службата и техният статут се определят с акт на директора на Службата.

Чл. 128. (1) За награждаване на служители от Българската армия и подчинените ѝ структури и военни формирования структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси в Службата, изготвя мотивирано предложение

до министъра на отбраната или началника на отбраната, което се подписва от директора на Службата.

(2) Предложението по ал. 1 се съгласува със съответните командири (началници) на военни формирования от Българската армия.

Чл. 129. (1) За награждаване на служители в случаите по чл. 125, т. 1 по указания на директора на Службата ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1 изготвят мотивирани предложения за награждаване, които се съгласуват с ресорните заместник-директори на Службата и се изпращат в структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата.

(2) Структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, проверява предложенията за съответствие с указанията на директора на Службата и изискванията за награждаване, изготвя общо предложение и го представя по команден ред на директора на Службата за утвърждаване.

(3) На базата на утвърденото общо предложение по ал. 2 структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя съответни заповеди на директора на Службата, министъра на отбраната и началника на отбраната за награждаване на служителите.

(4) Структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, организира процедурата по награждаване на служителите.

Чл. 130. (1) За награждаване на служител в случаите по чл. 125, т. 2, 3 и 4 съответният ръководител на структура по чл. 3, ал. 1 изготвя мотивирано предложение по команден ред до директора на Службата.

(2) Предложението по ал. 1 се съгласува със структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата.

(3) На базата на утвърденото предложение по ал. 1 структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя заповед на директора на Службата, министъра на отбраната или началника на отбраната за награждаване на служителя.

(4) Структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, организира процедурата по награждаване на служителя.

Чл. 131. (1) За награждаване на лица по чл. 126, ал. 4 мотивирано предложение до директора на Службата може да се изготви от:

1. заместник-директор на Службата;
2. началника на структурата, отговаряща за връзките с бившите служители на Службата;
3. началника на структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси в Службата.

(2) След утвърждаване на предложението по ал. 1 структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, изготвя заповед на директора на Службата и организира процедурата по награждаване.

Раздел IX

Служебни дела и служебни и трудови досиета на служителите

Чл. 132. (1) На военнослужещите в Службата се създават и водят служебни дела съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) На гражданите служители по трудово правоотношение в Службата се създават и водят трудови досиета съгласно Кодекса на труда.

(3) На гражданите служители по служебно правоотношение в Службата се водят служебни досиета съгласно Закона за държавния служител.

(4) На служителите от Службата, осъществяващи оперативно-разузнавателна дейност, се създават и водят и оперативни дела при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата.

(5) На всяко служебно дело, трудово и служебно досие по ал. 1, 2 и 3 се поставя уникален инвентарен номер, генериран от Автоматизираната информационна система за човешките ресурси на Службата.

Чл. 133. В акта на директора на Службата по чл. 132, ал. 4 се определя кои от документите, предназначени за делата или досиетата по чл. 132, ал. 1, 2 и 3, се съхраняват в оперативните дела на служителите.

Чл. 134. (1) Служебните дела и служебните и трудовите досиета по чл. 132 остават на съхранение в Службата след прекратяване на правоотношенията със служителите.

(2) Информация от делата и досиетата по ал. 1 се предоставя при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата.

Раздел X

Имуществена отговорност на служителите

Чл. 135. Имуществената отговорност на служителите в Службата се определя съгласно съответните нормативни актове по чл. 63.

Чл. 136. Редът и начинът за изчисляване на разходите за издръжка, обучение, квалификация и/или преквалификация на военнослужещите, завършили в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване, се определят с акт на директора на Службата.

Раздел XI

Служители под или на прикритие

Чл. 137. (1) Служителите под или на прикритие са служители на Службата с особен статут, които имат правата и задълженията, предвидени в нормативните актове по чл. 63 и в други нормативни актове, приложими относно заеманата длъжност под или на прикритие.

(2) Служителите по ал. 1 имат прикриващи правоотношения с прикритието и действителни със Службата.

(3) Служителите по ал. 1 осъществяват разузнавателна дейност съгласно приложение № 2 (секретно).

(4) Служителите по ал. 1 осъществяват дейността си по начин, който не застрашава прикритието от разкриване.

Чл. 138. (1) За работата си под или на прикритие служителят на Службата получава доходи и обезщетения, предвидени за заеманата длъжност в прикритието.

(2) Задължителните осигурителни вноски върху доходите по ал. 1 се внасят при условията и по реда, установени за прикриващото правоотношение.

(3) В случаите, когато полученото нетно месечно възнаграждение за работа в прикритието е по-високо от полагащото се за заеманата в Службата длъжност, Службата изплаща само порцион и вещеве доволствие по ред, определен с акт на директора на Службата, и начислява разликата в осигурителните вноски.

(4) В случаите, когато полученото нетно месечно възнаграждение за работа в прикритието е по-ниско от полагащото се за заеманата в Службата длъжност, Службата изплаща разликата на служителя по ред, определен с акт на директора на Службата, и начислява разликата в осигурителните вноски.

(5) Условията и редът за получаване на командировъчни средства на служителите под прикритие по прикриващото правоотношение се уреждат с акт на Министерския съвет.

Чл. 139. (1) Служителите на Службата след назначаването си под и на прикритие и при последващи промени представят в структурата, отговаряща за финансовата дейност на Службата, копие от договор или заповед за назначаване.

(2) Службата получава документите за промяна на възнагражденията на служителите си под прикритие от администрацията на прикритието при условия и по ред, определени в съвместните инструкции съгласно чл. 64, ал. 1 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 140. (1) Служителите, които заемат длъжности под или на прикритие, ползват отпуск в размер и при условия и по ред, определени за тези длъжности.

(2) В годината на встъпване в правоотношение с прикритието и в годината на прекратяване на правоотношението с прикритието служителите под или на прикритие ползват отпуск по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България в размер, пропорционален съответно на периода от началото на годината до датата на встъпване в правоотношение и от датата на прекратяване на правоотношението до края на годината.

Чл. 141. (1) Обезщетенията при ползване на отпуск по болест на служителите под прикритие се изчисляват на база осигурителния доход за длъжността в Службата.

(2) При пенсиониране на служител, работил под или на прикритие, документите се издават от Службата за категорията труд и за осигурителните стаж

и доход за заеманата от него длъжност в Службата.

(3) Служителите на Службата не могат да се ползват при пенсиониране с права, различни от тези, които им се полагат като служители на Службата, независимо от правоотношенията им за периода, през който са били под или на прикритие.

Глава осма СЛУЖБА В ДОБРОВОЛНИЯ РЕЗЕРВ

Чл. 142. (1) Доброволният резерв в Службата се комплектува с български граждани след подписване на договор.

(2) Кандидатите за резервисти трябва да отговарят на изискванията по чл. 49 от Закона за военното разузнаване и на следните изисквания:

1. да притежават образование, съответстващо на изискванията на длъжността;

2. да не са навършили пределна възраст за служба в доброволния резерв:

а) за войниците (матросите) и сержантите (старшините) – 55 години;

б) за офицерските кандидати и офицерите – 60 години.

(3) Доброволният резерв се комплектува с техника (техника-резерв) след подписване на договор с български граждани, които притежават техника, водеща се на военен отчет, годна за експлоатация и отговаряща на други специфични изисквания, определени в договора.

(4) За приемане на служба в доброволния резерв и за предоставяне на техника в доброволния резерв не се провеждат процедури по обявяване и провеждане на конкурси.

Чл. 143. Отчетът на резервистите се води от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси на Службата, а отчетът на техниката за доброволния резерв – от съответната структура на Службата, отговаряща за вида техника.

Чл. 144. Комплектуването с резервисти и с техника-резерв се извършва съгласно длъжностните разписания в зависимост от потребностите, определени съгласно чл. 68.

Чл. 145. Подборът за приемане на служба в доброволния резерв се извършва съгласно чл. 70, ал. 1.

Чл. 146. Подборът на лица, притежаващи техника-резерв, се извършва при условията и по реда на чл. 70, ал. 1, т. 1.

Чл. 147. (1) Директорът на Службата сключва с подбрания кандидат договор за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника в доброволния резерв.

(2) При сключване на договора по ал. 1 и допълнителни споразумения към него се спазват изискванията на Закона за защита на класифицираната информация,

подзаконовата уредба за неговото прилагане, Закона за военното разузнаване и този правилник.

(3) Когато кандидатът се намира в трудови или служебни правоотношения, договорът за служба в доброволния резерв се подписва и от неговия работодател.

Чл. 148. След сключването на договор за предоставяне на техника в доброволния резерв тя се зачислява в Службата и се въвежда в експлоатация със заповед на директора на Службата.

Чл. 149. (1) При изменение на правата, задълженията, условията и срока на договора за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника в доброволния резерв по инициатива на всяка от страните се сключва допълнително споразумение.

(2) Допълнително споразумение задължително се подписва при:

1. изпращане на резервиста за участие в операции и мисии извън територията на страната, ако не е уговорено в договора;

2. преназначаване на друга длъжност;

3. заместване на отсъстващ повече от 30 работни дни военнослужещ, ако не е уговорено в договора;

4. временно изпълнение на задълженията на вакантна длъжност на военнослужещ, ако не е уговорено в договора;

5. удължаване на срока на договора;

6. сключване на трудов договор от резервиста, съответно възникване на служебно правоотношение, когато към момента на подписването на договора по чл. 147, ал. 1 той не е бил в трудово или служебно правоотношение;

7. сключване на трудов договор от резервиста с друг работодател, съответно възникването на служебно правоотношение с друг орган по назначаване.

(3) Допълнителното споразумение се изготвя в писмена форма и се счита за неразделна част от сключения договор.

Чл. 150. (1) Максималният срок на договора за служба в доброволния резерв е не по-дълъг от 5 години.

(2) Действието на договора може да се удължи за срок, не по-дълъг от срока по ал. 1, по предложение на резервиста/собственика на техника-резерв или на директора на Службата не по-късно от 3 месеца преди изтичането му.

(3) Резервистът отправя предложение за удължаване на срока на договора до директора на Службата, към което прилага становището на работодателя/органа по назначаването си.

(4) Собственикът на техника-резерв отправя предложение за удължаване на срока на договора до директора на Службата.

(5) Директорът на Службата изразява становище по предложението на резервиста/собственика на техника-резерв по ал. 3 и 4 в 30-дневен срок от получаването му, за което уведомява другите страни по договора.

(6) В срока по ал. 2 директорът на Службата може да отправи предложение

за удължаване на срока на договора до резервиста/собственика на техника-резерв при спазване на следния ред:

1. предложението се отправя лично до резервиста/собственика на техника-резерв срещу подпис с отбелязване на датата на запознаване;

2. Службата изисква становище от работодателя/органа по назначаването за удължаване на срока на договора за служба в доброволния резерв;

3. в 30-дневен срок от получаване на предложението резервистът/собственикът на техника-резерв и работодателят/органът по назначаването уведомяват писмено Службата за съгласието или за несъгласието относно отправеното предложение.

(7) Всяка от страните по договора може да оттегли отправеното предложение не по-късно от един месец преди датата на изтичане на договора, за което уведомява контрагентите.

(8) Ако нито една от страните не отправи предложение до другите за удължаване на срока на договора, той се прекратява с изтичане на уговорения срок.

Чл. 151. (1) Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника-резерв по взаимно съгласие на страните се извършва по следния ред:

1. резервистът/собственикът на техника-резерв подава до директора на Службата заявление;

2. заявлението се завежда в деловодството на Службата; от датата на завеждане на заявлението тече 30-дневен срок за вземане на отношение по заявлението и за уведомяване на резервиста/собственика на техника-резерв.

(2) В случай че резервистът/собственикът на техника-резерв не е запознат в 30-дневен срок от завеждането на заявлението със заповедта по чл. 162, ал. 1, се счита, че предложението не е прието.

(3) Предложение за прекратяване на договора за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника-резерв по взаимно съгласие може да отправи и директорът на Службата при спазване на следния ред:

1. предложението се отправя до другите страни по договора, като те се запознават срещу подпис с отбелязване на датата;

2. ако в 30-дневен срок от запознаването с предложението страните по т. 1 не вземат отношение по него и не уведомят писмено директора на Службата за съгласието си, се счита, че предложението не е прието.

(4) Предложение за прекратяване на договора за служба в доброволния резерв може да отправи и работодателят при спазване на следния ред:

1. предложението се отправя до директора на Службата, като към него се прилага становището на резервиста;

2. ако в 30-дневен срок от получаването на предложението директорът на Службата не вземе отношение по предложението и не уведоми писмено за съгласието си другите страни по договора, се счита, че предложението не е прието.

Чл. 152. Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв при навършване на пределна възраст по чл. 142, ал. 2, т. 2 от резервиста се извършва по следния ред:

1. структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси, до 31 октомври на предходната година изготвя списък на резервистите, които навършват пределна възраст за служба в доброволния резерв през следващата година;

2. договарят се прекратява считано от датата на навършване на пределната възраст за служба в доброволния резерв.

Чл. 153. (1) Прекратяване на договора за предоставяне на техника-резерв при настъпила негодност на техниката за експлоатация се извършва въз основа на заключение от структурите, на които са възложени регистрацията, контролът по изправността и отчетът на техниката.

(2) Заключение по ал. 1 се предоставя на директора на Службата. То е окончателно и не подлежи на обжалване.

(3) Директорът на Службата прекратява договора за предоставяне на техника-резерв не по-късно от един месец от датата на издаване на заключението.

Чл. 154. (1) Прекратяването на договора за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника-резерв при неизпълнение на задължение по договора се извършва по предложение на всяка от страните, като се прилагат доказателства, удостоверяващи неизпълнението.

(2) В случаите по ал. 1 директорът на Службата прекратява договора за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв.

Чл. 155. Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв, когато след сключването на договора лицето не завърши успешно обучението си за придобиване на военна подготовка, се извършва по следния ред:

1. ръководителят на структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване в 7-дневен срок от завършването на курса уведомява директора на Службата за резервистите, които не са завършили успешно обучението за придобиване на военна подготовка;

2. директорът на Службата прекратява договора за служба в доброволния резерв.

Чл. 156. (1) Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв при отказ за издаване, при отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация или при отказ на резервиста да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация се извършва в 5-дневен срок от получаването на документ, удостоверяващ отказ за издаване, отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация или отказ на резервиста да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(2) В случаите, когато резервистът обжалва отказа за издаване или отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация в законоустановения

срок, срокът за прекратяване на договора по ал. 1 започва да тече след получаването на решението по жалбата.

(3) При отказ на резервиста да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация се съставя протокол в присъствието на двама свидетели, единият от които е служителят по сигурността на информацията на Службата.

Чл. 157. Прекратяване на договора за служба в резерва при преминаване на платена изборна длъжност, приемане на военна служба или при ползване на отпуск поради бременност, раждане или осиновяване и при ползване на отпуск за отглеждане на дете се извършва по следния ред:

1. резервистът представя в Службата документ, удостоверяващ съответното обстоятелство, в 7-дневен срок от датата на издаването му;

2. директорът на Службата прекратява договора за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв.

Чл. 158. Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв се извършва при отпадане на някое от изискванията за приемане на служба в доброволния резерв. Директорът на Службата прекратява договора за служба в доброволния резерв не по-късно от един месец.

Чл. 159. Прекратяване на договора за служба в доброволния резерв при смърт на резервиста се извършва в 14-дневен срок от датата на получаване на акта за смъртта на резервиста и влиза в сила от датата на смъртта.

Чл. 160. (1) Договорът за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника-резерв може да бъде прекратен с писмено предизвестие от резервиста/собственика на техника-резерв до директора на Службата.

(2) Срокът на предизвестие е 3 месеца и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие.

(3) Предизвестие може да бъде оттеглено до изтичане на срока му със съгласието на директора на Службата. Оттеглянето се извършва със заявление от резервиста/собственика на техника-резерв по ал. 1 до директора на Службата.

(4) Договорът за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв се прекратява след изтичането на срока на предизвестие.

Чл. 161. (1) Договорът за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника-резерв се прекратява с писмено предизвестие от директора на Службата до другите страни по договора.

(2) Срокът на предизвестие е един месец и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие.

(3) Страните по договора се запознават с предизвестие по ал. 1 срещу подпис с отбелязване на датата на запознаване.

(4) Договорът за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв се прекратява след изтичането на срока на предизвестие.

Чл. 162. (1) Договорът за служба в доброволния резерв и договорът за

предоставяне на техника в доброволния резерв се прекратяват със заповед на директора на Службата.

(2) В заповедта по ал. 1 задължително се посочват:

1. длъжностното лице, което я издава;
2. правните и фактическите основания за прекратяване на договора;
3. разпоредителна част, която съдържа:
 - а) правата и задълженията, реда за изпълнение;
 - б) имуществените последици от прекратяване на договора по ал. 1;
 - в) срока за сдаване на длъжността от резервиста или на техниката-резерв;
 - г) срока и реда за обжалване на заповедта.

(3) Срокът за сдаване на длъжността или техниката-резерв може да бъде до 30 работни дни в зависимост от спецификата на длъжността.

(4) Срокът за сдаване на длъжността или техниката-резерв започва да тече от първия работен ден, следващ запознаването на резервиста, съответно собственика на техниката, със заповедта.

(5) След сдаване на длъжността или техниката-резерв директорът на Службата издава заповед за отчисляване на резервиста или техниката-резерв от Службата.

(6) Структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси, организира запознаването на резервиста или собственика на техника-резерв със съдържанието на заповедите по ал. 1 и 5 срещу подпис с отбелязване на датата.

(7) В случай че резервистът/собственикът на техника-резерв или работодателят на резервиста откажат да се запознаят със заповедта по ал. 1, отказът се удостоверява с подписите на двама свидетели.

(8) Договорът за служба в доброволния резерв или за предоставяне на техника в доброволния резерв се прекратява от датата на запознаване със заповедта по ал. 1 освен в случаите:

1. при навършване на пределната възраст на резервиста – от датата на навършване на пределната възраст;
2. при смърт на резервиста – от датата на смъртта.

Чл. 163. (1) Българските граждани, сключили договор за служба в доброволния резерв на Службата, се назначават на длъжност със заповед на директора на Службата.

(2) Резервистът се запознава със заповедта по ал. 1 в 7-дневен срок от издаването на заповедта срещу подпис, с отбелязване на датата на запознаване и се зачислява в списъчния състав на Службата.

Чл. 164. (1) Резервистите, участващи в операции и мисии извън територията на страната, за срока на операцията или мисията се вземат във временен задграничен щат на министъра на отбраната и се командироваат с негова заповед.

(2) След приключване на операцията или мисията извън територията на страната резервистите по ал. 1 се назначават със заповед на директора на Службата

на заеманите преди командироването им длъжности.

Чл. 165. Резервистът се преназначава на длъжност, когато отговаря на изискванията за нея с изключение на изискването за престояване в длъжност и по определения ред за военнослужещите в Службата.

Чл. 166. (1) По предложение на ръководителите на структури по чл. 3, ал. 1 резервистите могат да се извикат на активна служба за заместване на военнослужещ, отсъстващ повече от 30 работни дни, за срок не по-дълъг от една година.

(2) Резервистите се назначават на длъжност със заповед на директора на Службата.

(3) Копие от заповедта се връчва на резервиста от структурата, отговаряща за управлението на човешките ресурси, в 7-дневен срок от издаването ѝ. В случай че заповедта съдържа класифицирана информация, резервистът се запознава с нея срещу подпис, с отбелязване датата на запознаване.

(4) Резервистът се явява в Службата за зачисляване в списъчния състав в 10-дневен срок след получаването на копие от заповедта или запознаването с нея.

(5) Средствата за основно и допълнително възнаграждение на резервистите по ал. 1 са за сметка на бюджета на Службата.

Чл. 167. (1) По предложение на ръководителите на структури по чл. 3, ал. 1 със заповед на директора на Службата резервистите може да бъдат назначавани за временно изпълнение на задълженията на вакантна длъжност за военнослужещ до назначаване на титуляр за срок, не по-дълъг от една година.

(2) Редът за назначаване за временно изпълнение на задълженията на вакантната длъжност е съгласно чл. 166.

(3) При назначаване на резервист временно да изпълнява вакантна длъжност, за която се изисква по-високо военно звание, то не се присвоява.

Чл. 168. Резервистите се освобождават от длъжност със заповед на директора на Службата при:

1. преназначаване на друга длъжност;
2. вземане във временен задграничен щат на министъра на отбраната;
3. прекратяване на договора за служба в доброволния резерв.

Чл. 169. (1) Обучението на резервистите за придобиване и повишаване на квалификацията и за получаване на допълнителна професионална подготовка се осъществява в структурата по чл. 54, ал. 2 от Закона за военното разузнаване или чрез целеви курсове.

(2) Обучението и подготовката по ал. 1 се извършват при условията и по реда, определени за военнослужещите в Службата.

Чл. 170. За срока на обучението и подготовката на резервистите при необходимост се осигуряват:

1. настаняване, хранене, униформено облекло, лични предпазни средства, специално и работно облекло и други вещеве имущество и снаряжение при условия

и по ред, определени със заповед на директора на Службата;

2. медицинско и психологическо обслужване;

3. задължително застраховане срещу смърт и неработоспособност вследствие на злополука при изпълнение на задължения.

Чл. 171. Директорът на Службата уведомява ежегодно до 10 януари резервистите за времето и продължителността на подготовката.

Чл. 172. Със заповедта за назначаване на длъжност на резервиста се присвоява или обявява военно звание по резерва, както следва:

1. на лицата, които притежават военно звание по резерва, им се обявява съответното военно звание;

2. на лицата, които не притежават военно звание по резерва, им се присвоява съответно военно звание „младши сержант“ (старшина II степен) или „лейтенант“;

3. на лицата, които притежават военно звание по резерва, по-високо от изискващото се за длъжността, им се обявява военното звание, изискващо се за длъжността, с тяхно съгласие за времето на действие на договора за служба в доброволния резерв или допълнителното споразумение.

Чл. 173. (1) Резервистите се повишават в следващо военно звание последователно със заповед на директора на Службата.

(2) Резервистите могат да се повишават в следващо военно звание в следните случаи:

1. след успешно завършен курс за придобиване или повишаване на квалификацията или за преквалификация;

2. при назначаване на длъжност, изискваща по-високо военно звание.

(3) Повишаване в следващо военно звание на резервисти извън случаите по ал. 2 може да се извършва еднократно за срока на службата със заповед на директора на Службата, по предложение на ръководителите на структури по чл. 3, ал. 1.

(4) Резервист може да бъде повишен в следващо военно звание посмъртно еднократно с една степен със заповед на директора на Службата.

Чл. 174. При изпълнение на активна служба резервист може да бъде понижен във военно звание при условията и по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на правилника за прилагането му.

Чл. 175. За високи постижения в службата в резерва и за заслуги към отбраната на страната резервистите може да бъдат награждавани от министъра на отбраната или от директора на Службата с отличия и награди при условията и по реда на раздел VIII от глава седма.

Глава девета

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРА, ВИДОВЕ ПРОВЕРКИ, УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ИЗВЪРШВАНЕТО ИМ

Чл. 176. Инспекторът осъществява дейността си в съответствие със Закона за военното разузнаване, този правилник, другите нормативни актове и заповедите на министъра на отбраната и на директора на Службата, уреждащи дейността на Службата.

Чл. 177. Дейността на инспектора се осъществява при спазване на следните основни принципи:

1. законосъобразност, обективност и безпристрастност;
2. пълнота и коректност на предоставяната информация;
3. зачитане правата и достойнството на личността;
4. спазване на нормативните изисквания за защита на класифицираната информация и защита на личните данни;
5. независимост при осъществяване на нормативно регламентирани задачи и дейности.

Чл. 178. Инспекторът:

1. извършва самостоятелно или в състава на комисии проверки в структурите по чл. 3, ал. 1 и подчинените им структурни звена.

2. проучва постъпилите предложения, сигнали, жалби и молби, подадени от физически и юридически лица до директора на Службата, и изготвя отговори по тях;

3. дава становища и предложения за отстраняване на констатирани пропуски и слабости и за подобряване организацията на дейността в структурите по чл. 3, ал. 1;

4. участва в разработването на проекти на актове, регламентиращи дейността на Службата, и предлага тяхното изменение и допълнение в рамките на правомощията си;

5. следи за спазване на регламентиращата уредба;

6. изучава и разпространява положителния опит в дейността на структурите на Службата;

7. оказва методическа помощ на ръководителите на структурите по чл. 3, ал. 1 в рамките на компетенциите си;

8. събира, систематизира, съхранява, анализира и предоставя на ръководството и на ръководителите на структурите информация за противодействие на корупцията в Службата;

9. ежегодно до края на ноември изготвя план за проверките през следващата календарна година и го представя на директора на Службата за утвърждаване;

10. ежегодно до 31 януари изготвя доклад по чл. 31, ал. 2 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 179. (1) Инспекторът извършва проверки на дейностите, посочени в чл. 29, ал. 1 от Закона за военното разузнаване, като:

1. установява състоянието на проверяваната дейност;

2. извършва анализ и обективна оценка на законосъобразността,

ефективността и ефикасността на дейността и свързаните рискове;

3. предлага мерки за подобряване на дейността, ограничаване на риска и отстраняване на констатираните пропуски, слабости и нарушения.

(2) При извършване на проверките инспекторът няма ръководни, командни и управленски функции по отношение на проверяваните структури и длъжностни лица.

(3) При извършване на проверките инспекторът има право:

1. на достъп до документацията, свързана с дейността – обект на проверката;

2. да изисква от длъжностните лица документи, обяснения, сведения и справки във връзка с осъществяваната проверка.

Чл. 180. Инспекторът е длъжен да не разгласява информацията, станала му известна при осъществяване на дейността му.

Чл. 181. В Службата не се извършват проверки по анонимни сигнали, освен в случаите, когато те съдържат конкретни данни и са разпоредени от директора на Службата.

Чл. 182. (1) Инспекторът самостоятелно или в състава на комисии извършва комплексни, частични, тематични, контролни, сигнални и други проверки по разпореждане на директора на Службата.

(2) Комплексна проверка се извършва на цялостната дейност на структура по чл. 3, ал. 1 или на структурно звено от нея. Комплексната проверка се ръководи от служител на ръководна длъжност в Службата.

(3) Частична проверка се извършва по отделно направление от дейността на структура по чл. 3, ал. 1 или на структурно звено от нея.

(4) Тематична проверка се извършва по отделни аспекти от дейността на Службата, които се осъществяват от различни структури.

(5) Контролна проверка се извършва с цел да се установи изпълнението на разпоредените мероприятия за отстраняване на пропуски, слабости и нарушения, констатирани при комплексна, частична или тематична проверка.

(6) Сигнална проверка се извършва по постъпили данни за нарушения.

Чл. 183. (1) Проверките се възлагат със заповед на директора на Службата, в която се определят видът на проверката, конкретните аспекти на проверката, проверяващите длъжностни лица, мястото и срокът за изпълнението на проверката.

(2) За всяка проверка се изготвя план, който се утвърждава от директора на Службата.

(3) Преди започване на проверката ръководителят на проверяваната структура се запознава със заповедта по ал. 1 и плана по ал. 2.

(4) Предварителните констатации, получени в хода на проверката, се предоставят на ръководителя на проверяваната структура, който има право да изрази становище по тях.

(5) За резултатите от проверката се изготвя доклад, в който се описват проверените дейности и констатираните факти, конкретни изводи за дейността,

предложения и срок за отстраняване на пропуските, слабостите и нарушенията и предложения за подобряване на дейността.

(6) Докладът по ал. 5 и становището по ал. 4 се представят на директора на Службата, който отразява своето решение върху доклада.

(7) Копие или извадка от доклада по ал. 6 се изпраща на ръководителя на проверяваната структура за сведение и изпълнение.

(8) Ръководителят на проверяваната структурата е длъжен в указания в доклада срок да уведоми писмено директора на Службата и инспектора за предприетите мерки.

Чл. 184. (1) Инспекторът може да предлага извършването на извънпланова проверка с докладна записка до директора на Службата.

(2) Проверката по ал. 1 се извършва по реда на чл. 183 след положителна резолюция на докладната записка.

Чл. 185. Ръководителите на структури по чл. 3, ал. 1 и на подчинените им структурни звена са длъжни да осигурят необходимите документи и условия за извършване на проверките.

Чл. 186. Министърът на отбраната със своя заповед може да възлага на директора на Службата да организира чрез инспектора на Службата проверки. Докладите от проверките се представят от директора на Службата на министъра на отбраната.

Чл. 187. Редът за получаване, изготвяне и съхраняване на документите, касаещи проверките, и конкретните правила за извършването на различните видове проверки се определят с акт на директора на Службата.

Глава десета ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА

Чл. 188. Директорът на Службата със своя заповед обявява Етичен кодекс на служителите от служба „Военна информация“. При неспазване нормите на поведение в този кодекс служителите носят дисциплинарна отговорност съгласно Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника за неговото прилагане, Закона за държавния служител и Кодекса на труда.

Чл. 189. Директорът на Службата със свои заповеди определя:

1. правомощията на началниците на подчиненото военно формирование и на териториални структури да подписват документи, свързани с управлението на дейността на подчинените им структури и приложните подсистеми, за които отговарят;

2. правомощията на директорите на дирекции и на началниците на структурни звена от всички степени да подписват документи, свързани с управлението на дейността на подчинените им структурни звена и на приложните системи/подсистеми, за които отговарят;

3. правилата за организация на всяка от приложните системи на Службата, за които отговарят структурите по чл. 3, ал. 1.

Чл. 190. (1) За изпълнение на определени задачи директорът на Службата и началниците на военното формирование и териториалните структури със свои заповеди може да назначават работни, експертни или контролни комисии.

(2) В заповедите по ал. 1 се определят условията и редът за работа на комисиите.

Чл. 191. (1) Структурите на Службата в изпълнение на своите функции и възложените им задачи изготвят различни видове документи.

(2) Изготвянето на документите и съхраняването им в електронен вид се извършват в Автоматизираната информационна система на Службата.

(3) Вътрешният електронен документооборот в Службата се извършва чрез инструментите на Автоматизираната информационна система на Службата.

(4) Документи, подписани с електронен подпис в Автоматизираната информационна система на Службата, имат значение на саморъчно подписани.

(5) Документи, за които нормативен или административен акт изисква квалифицирана писмена форма или които имат правно значение, задължително се отпечатват и подписват саморъчно.

(6) Отпечатаните и саморъчно подписани електронни документи се завеждат на отчет и се съхраняват в съответните регистратури на Службата. Определени документи може да се съхраняват в служебните каси на служителите.

Чл. 192. Ежедневната организация на дейността се извършва със съответни заповеди на директора на Службата и на началниците на военното формирование и териториалните структури.

Чл. 193. (1) За осигуряване на непрекъснатост на разузнавателния процес, охрана на войсковите райони и изпълнение на мероприятия, свързани с бойната готовност, в Службата се назначават:

1. дежурни длъжностни лица;

2. отговорни длъжностни лица, които в извънслужебно/извънработно време са на разположение и изпълняват определени дейности след оповестяване от дежурните длъжностни лица.

(2) Видовете дежурства и отговорни длъжностни лица в Службата се определят ежегодно със съответни заповеди на директора на Службата и на началниците на военното формирование и териториалните структури, които утвърждават и съответните месечни план-графици.

(3) Назначаването на длъжностните лица за носене на дежурство или като отговорни длъжностни лица се извършва със заповедите по чл. 192.

(4) Дейностите, които извършват дежурните и отговорните длъжностни лица, се регламентират с модели за действие, обявени със съответни заповеди на директора на Службата и на началниците на военното формирование и териториалните структури.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този правилник:

1. „Управление на дейност или процес“ е планиране (определяне на конкретни цели, мероприятия, време, отговорници, изпълнители), организиране (определяне на условията и начините за изпълнение на плана и постигане на целите, поставяне на задачите, управление на риска), осъществяване на контрол (наблюдение, анализ и оценка на изпълнението) и при необходимост осъществяване на промени в организацията за по-ефективно и ефикасно постигане на целите и отчет на изпълнението.

2. „Продукти“ са услуги, материални и нематериални продукти (резултат от интелектуална дейност), придобити от Службата чрез собствено производство, възлагане на обществени поръчки или безвъзмездно с цел използването им за изпълнение на определени задачи.

3. „Регламентиращата уредба“ е съвкупността от законови и подзаконови актове, актове на министъра на отбраната и вътрешните актове (заповеди, разпореждания, правила и др.), уреждащи различните аспекти от дейността на Службата.

§ 2. В неклассифицираните документи и в документите с ниво на класификация „За служебно ползване“ структурите за разузнавателна дейност и подчинените им структурни звена се изписват с номера, определени с акт на директора на Службата.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Правилникът се приема на основание чл. 32 и § 5, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за военното разузнаване.

§ 4. (1) В шестмесечен срок от влизането в сила на този правилник се издават актовете, предвидени в него.

(2) До издаването на актовете по ал. 1 се прилагат съществуващите актове, доколкото не противоречат на Закона за военното разузнаване и на този правилник.

§ 5. Изпълнението на правилника се възлага на министъра на отбраната и на директора на служба „Военна информация“.

КЛАСИФИКАТОР

на длъжностите в служба „Военна информация“ по чл. 56, ал. 1 от Закона за военното разузнаване

I. Длъжностите за военнослужещите в служба „Военна информация“ се определят съгласно приложението (поверително).

II. Длъжностите за цивилните служители по служебно правоотношение и за цивилните служители по трудово правоотношение по чл. 107а от Кодекса на труда се определят съгласно Класификатора на длъжностите в администрацията, приет с Постановление № 129 на Министерския съвет от 2012 г.

III. Длъжностите за цивилните служители по трудово правоотношение, за които не се прилага чл. 107а от Кодекса на труда, са посочени в таблицата:

№ по ред	Код по НКПД, 2011 г.	Наименование на длъжността	Минимална образователна степен за заемане на длъжността
1.	1112 7024	Заместник-директор на служба „Военна информация“	Магистър
2.	1345 9012	Ръководител на катедра, професор (доцент)	Чрез избор
3.	2310 7005	Професор	Магистър
4.	2310 7004	Доцент	Магистър
5.	2310 7003	Главен асистент	Магистър
6.	2310 7002	Асистент	Магистър
7.	2310 7007	Старши преподавател	Магистър
8.	2310 6001	Преподавател	Бакалавър
9.	2422 6041	Главен експерт	Бакалавър
10.	2422 6046	Старши експерт	Бакалавър
11.	3359 3026	Главен специалист	Средно образование
12.	3359 3022	Старши специалист	Средно образование
13.	2411 6012	Финансов контролър	Бакалавър
14.	2411 6004	Старши счетоводител	Бакалавър
15.	2151 5020	Началник, газова/парова централа	Проф. бакалавър по...
16.	4311 2003	Изпълнител-касиер, счетоводство	Образователно и квалификационно ниво 2
17.	8182 2004	Изпълнител-огняр на парен котел	Образователно и квалификационно ниво 2
18.	7119 2016	Изпълнител-работник, поддръжка на сгради	Образователно и квалификационно ниво 2

19.	5414 1002	Изпълнител-пазач взоръжена охрана	Образователно квалификационно ниво 1	и
20.	9112 0004	Изпълнител-чистач/хигиенист	Образователно квалификационно ниво 0	и
21.	5212 0001	Изпълнител-продавач, бюфет	Образователно квалификационно ниво 0	и

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

ПРАВИЛНИК

**за дейността на военнослужещите в Службата на военния аташе към
задграничните представителства на Република България**

обн. ДВ, бр. 32, от 21.4.2017 г.

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С този правилник се уреждат:

1. дейността на военнослужещите в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България;
2. задачите и ръководството на Службата на военния аташе.

Чл. 2. (1) Към задграничните представителства на Република България може да се създава Служба на военния аташе.

(2) Службата на военния аташе участва в организирането и провеждането на военnodипломатическата дейност на Министерството на отбраната в страната на акредитация.

Чл. 3. (1) Службата на военния аташе е част от задграничното представителство на Република България.

(2) Ръководителят и служителите на Службата на военния аташе са подчинени на ръководителя на задграничното представителство, който осъществява общ контрол върху дейността им.

(3) Службата на военния аташе е автономна по отношение на специфичната си дейност, води самостоятелна документация и кореспонденция със служба „Военна информация“ (СВИ).

(4) Ръководителят на Службата на военния аташе предоставя на ръководителя на задграничното представителство подробна информация за възложените задачи, дадените указания и дейността на Службата във връзка с осъществяването на военnodипломатическата дейност в страната на акредитация.

(5) Ръководителят на Службата на военния аташе по нареждане на ръководителя на задграничното представителство спира временно изпълнението на дадените от СВИ указания във връзка с осъществяването на военnodипломатическата дейност в страната на акредитация, като незабавно информира и координира последващите си действия с директора на СВИ.

Чл. 4. Създаването, изграждането и закриването на Службата на военния аташе се извършва от министъра на отбраната по предложение на директора на СВИ и след получаване на положително становище на министъра на външните работи.

Чл. 5. (1) Военнослужещите от Службата на военния аташе се назначават и командироваат за изпълнението на съответните длъжности от министъра на отбраната след съгласуване с министъра на външните работи.

(2) Министърът на външните работи по предложение на министъра на отбраната определя на военнослужещите от Службата на военния аташе временен дипломатически ранг за срока на задграничния им мандат при условията на Закона за дипломатическата служба.

Чл. 6. Окончателното или предсрочното прекратяване на дългосрочната командировка на военнослужещите от Службата на военния аташе се извършва от министъра на отбраната:

1. при изтичане срока на задграничната командировка;
2. по негова преценка и целесъобразност;
3. по мотивирано искане на министъра на външните работи.

Раздел II

Ръководство на Службата на военния аташе

Чл. 7. (1) Министърът на отбраната осъществява общо ръководство на дейността на Службата на военния аташе.

(2) Структурата, отговаряща за международното сътрудничество в Министерството на отбраната, чрез СВИ:

1. осъществява координацията на дейностите и задачите на Службата на военния аташе по въпросите на двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество в областта на отбраната;

2. предоставя на Службата на военния аташе материали, касаещи двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество;

3. информира Службата на военния аташе по въпроси на отбранителната политика на страната, свързани с международното сътрудничество, членството в НАТО и в Европейския съюз;

4. информира Службата на военния аташе за позиции по въпроси на двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество.

(3) Директорът на СВИ осъществява непосредствено ръководство на дейността на Службата на военния аташе.

Чл. 8. Ръководителят на структурата в СВИ, на която Службата на военния аташе е функционално подчинена, организира и отговаря за планирането, поставянето и изпълнението на задачите, контрола и материално-техническото и финансовото осигуряване на Службата.

Чл. 9. Ръководителят на Службата на военния аташе е най-старшият офицер в нея и:

1. ръководи, организира и контролира изпълнението на задачите и планираните мероприятия в съответствие с получените от директора на СВИ указания;

2. докладва по установения ред за хода на изпълнението на задачите и за възникналите проблеми и прави предложения за подобряване на дейността на Службата на военния аташе;

3. информира СВИ и структурата, отговаряща за международното сътрудничество в Министерството на отбраната, по въпроси, касаещи двустранното, многостранното и регионалното военно сътрудничество;

4. отговаря за законосъобразното разходване на финансовите средства, ползването и поддържането на материалните ресурси на Службата на военния аташе в съответствие с действащите нормативни и административни актове;

5. докладва на директора на СВИ за указания, актове или разпореждания на други държавни и административни органи, включително и на длъжностни лица от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, които засягат дейността на Службата на военния аташе, но не са съобразени с определения ред за ръководство на нейната дейност;

6. изготвя годишен план за дейността на Службата;

7. изготвя и други планове по указания на директора на СВИ по основните направления и задачи от дейността на Службата на военния аташе;

8. изготвя годишен отчет за дейността на Службата;

9. съветва ръководителя на задграничното представителство по въпроси от военен характер и го информира за дейностите по двустранното военно сътрудничество и за развитието на отношенията във военната и военнополитическата област на приемащата държава с международните организации, на които Република България е член;

10. изпълнява и други задачи, възложени му от ръководителя на задграничното представителство, за което уведомява СВИ и структурата, отговаряща за международното сътрудничество в Министерството на отбраната.

Раздел III

Дейност на Службата на военния аташе

Чл. 10. (1) Службата на военния аташе планира, организира и провежда дейността си в съответствие с държавната политика в сектора за сигурност и отбрана, външнополитическите приоритети на страната, заповедите на министъра на отбраната и заповедите и разпорежданията на директора на СВИ.

(2) Основните направления в дейността на Службата на военния аташе са:

1. добиване на информация в съответствие с националните приоритети и проблемите, които Република България решава в областта на сигурността и отбраната;

2. изпълнение на задачи, свързани с ангажиментите на Република България към НАТО и ЕС;

3. координиране на дейностите между Министерството на отбраната на Република България и министерството на отбраната в страната на акредитация по

въпросите на военното и военнотехническото сътрудничество;

4. участие в подготовката за сключването и изпълнението на двустранни договори, споразумения, протоколи и други международни актове по военното сътрудничество с органи и организации от страната на акредитация;

5. оказване на съдействие за реализирането на подписани договори и споразумения във военнотехническата област между Министерството на отбраната и съответните органи в страната на акредитация;

6. осъществяване на контакти по указания на министъра на отбраната, ресорния зам.-министър на отбраната и директора на СВИ с представители на военнопromишления комплекс в страната на акредитация;

7. участие в мероприятия, организирани от министерството на отбраната на страната на акредитация;

8. участие в организирането, осигуряването и работата на военни делегации на ниво министър на отбраната, заместник-министър на отбраната, постоянен секретар на отбраната, началник на отбраната, заместник-началник на отбраната, командващ на Съвместното командване на силите и командир на вид въоръжени сили;

9. участие в други делегации и работни групи при възлагане от министъра на отбраната или от директора на СВИ;

10. оказване на съдействие по разпореждане на директора на СВИ на военнослужещи и цивилни служители от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната при изпълнение на служебни задачи в страната на акредитация;

11. укрепване авторитета на Република България, Министерството на отбраната и Въоръжените сили със средствата на дипломатическата дейност.

Чл. 11. В своята дейност Службата на военния аташе взаимодейства със:

1. ръководителя и служителите на задграничното представителство, към което е Службата на военния аташе;

2. компетентните органи на Министерството на отбраната и щаба на отбраната/генералния щаб в страната на акредитация;

3. представители на международни военни или граждански органи и организации, чието седалище е в страната на акредитация;

4. военнодипломатическия корпус и асоциацията на военните аташета в страната на акредитация.

Чл. 12. (1) Службата на военния аташе организира и провежда протоколно-представителна дейност в съответствие с общоприетите протоколни норми и правила.

(2) Годишният размер на финансовите средства за протоколно-представителна дейност на Службата на военния аташе се определя от директора на СВИ при отчитане спецификата на страната на акредитация.

(3) Протоколно-представителната дейност се осъществява въз основа на утвърден от ръководителя по чл. 8 годишен план и след негово писмено разрешение за разходване на финансовите средства.

(4) Протоколно-представителни мероприятия извън планираните по ал. 3, изискващи допълнителни финансови средства, могат да се провеждат след разрешение на директора на СВИ.

(5) Организирането на приеми по случай празника на Българската армия и при сдаване (приемане) на длъжността военен аташе/аташе по отбраната се съгласува с посланика. Те се провеждат след разрешение на директора на СВИ.

Чл. 13. (1) Службата на военния аташе се осигурява с финансови средства от бюджета на СВИ.

(2) Средствата за издръжка на Службата на военния аташе се утвърждават ежегодно от директора на СВИ и се отчитат периодично пред него.

Чл. 14. Службата на военния аташе планира, разходва и отчита отпуснатите финансови средства по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Правилникът се издава на основание чл. 71б, ал. 4 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, приет с Постановление № 46 на Министерския съвет от 2010 г. (обн., ДВ, бр. 25 от 2010 г.; изм., бр. 63 от 2010 г., бр. 53, 63 и 68 от 2011 г., бр. 36, 54, 92 и 99 от 2012 г., бр. 48 от 2013 г., бр. 37 и 77 от 2014 г., бр. 40 от 2015 г., бр. 27 от 2016 г. и бр. 8 от 2017 г.), и отменя Правилника за дейността на военнослужещите и цивилните служители в Службата на военния аташе към дипломатическите представителства на Република България, издаден от министъра на отбраната (ДВ, бр. 27 от 2013 г.).

§ 2. Правилникът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър: Стефан Янев

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

НАРЕДБА № Н-8 от 23 март 2016 г. за подбор на военнослужещи за назначаване на длъжности в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България

Чл. 1. С тази наредба се урежда редът за подбор на военнослужещи от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и от Българската армия за назначаване на длъжности в Службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България.

Чл. 2. Подборът за назначаване на длъжности по чл. 1 се осъществява от комисията по чл. 58 от Закона за военното разузнаване.

Чл. 3. (1) Службата на военния аташе може да включва в състава си: аташе по отбраната, военни аташета по видовете въоръжени сили, помощник-аташе по отбраната/помощник военни аташета и технически сътрудници (секретари и преводачи).

(2) За аташета по отбраната могат да се определят военнослужещи с военно звание „подполковник“/„капитан II ранг“, „полковник“/„капитан I ранг“ или с висши офицерски звания; за военни аташета по видовете въоръжени сили и помощник-аташе по отбраната/помощник военни аташета – военнослужещи със старши офицерски звания; за технически сътрудници – военнослужещи с младши офицерски звания, с военно звание „офицерски кандидат 1-ви (2-ри) клас“ или от сержантския (старшинския) състав.

(3) На длъжността „Аташе по отбраната“, изискваща по длъжностно разписание звание „подполковник“/„капитан II ранг“, „полковник“/„капитан I ранг“, могат да бъдат назначавани и офицери с висше офицерско звание.

Чл. 4. В зависимост от изискванията за заемане на длъжностите подборът може да бъде:

1. общ – за военнослужещи от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и от Българската армия;

2. вътрешен – за военнослужещи от служба „Военна информация“.

Чл. 5. Процедурата по общия подбор по чл. 4, т. 1 включва следните етапи:

1. обявяване на вакантни длъжности в службите на военния аташе;

2. кандидатстване и допускане до участие в подбор;

3. оценка на качествата на кандидатите по документи и събеседване;

4. класиране.

Чл. 6. (1) В срок до 6 месеца преди овакантияване или разкриване на длъжности в службите на военния аташе, назначаването на които ще се извършва

при условията на общ подбор, директорът на служба „Военна информация“ предоставя на структурата за управление на човешките ресурси на Министерството на отбраната информация за тези длъжности, както и изискванията за заемането им.

(2) Въз основа на получената информация по ал. 1 министърът на отбраната обявява със заповед провеждането на общ подбор. В заповедта се определят:

1. наименованието на длъжността;
2. изискванията за заемане на длъжността:
 - а) военното звание;
 - б) необходимите образование и квалификация;
 - в) нивото на владеене на чужд език/езици;
 - г) да остават не по-малко от три години до навършването на пределна възраст за военна служба към 31 декември в годината на кандидатстване;
 - д) допълнителни изисквания, ако е необходимо;
3. срок за подаване по команден ред на рапорти от кандидатите;
4. срок за представяне на рапортите на кандидатите до структурата за управление на човешките ресурси на Министерството на отбраната;
5. срок за представяне на рапортите на кандидатите за заемане на длъжността в служба „Военна информация“.

(3) Кандидатите, които са заемали длъжност в задграничните представителства на Република България, в международни организации или в други международни инициативи извън територията на страната, се допускат до участие в подбора, ако към датата на обявяването му са изминали не по-малко от 2 години от освобождаване от предишна такава длъжност.

(4) Кандидатите, които два и повече пъти са били командирани от министъра на отбрана за заемане на длъжности в задграничните представителства на Република България, в международни организации или в други международни инициативи извън територията на страната, не се допускат до участие в подбора.

(5) При липса на кандидати, отговарящи на условията по чл. 71з, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ППЗОВСРБ), приет с ПМС № 46 от 2010 г., (обн., ДВ, бр. 25 от 2010 г.; посл. изм., бр. 40 от 2015 г.), по решение на комисията по чл. 2 се допускат кандидати, които не отговарят само на едно от изискванията по ал. 3 или 4.

Чл. 7. (1) Кандидатите подават рапорти по команден ред. Към рапорта кандидатите прилагат следните документи:

1. кадрова справка;
2. копия от дипломи за завършено образование и сертификати за притежавана квалификация, заверени от органа за управление на човешките ресурси;
3. копия от разрешения за достъп до класифицирана информация – национални и международни;
4. копия на удостоверения за владеене на чужд език/езици съгласно

стандарта на НАТО STANAG 6001, заверени от органа за управление на човешките ресурси;

5. медицинско свидетелство за работа в чужбина с лекарско заключение: „Може да отиде на работа в чужбина“;

6. копие на свидетелство за управление на моторно превозно средство.

(2) След изтичането на срока по чл. 6, ал. 2, т. 5 рапортите на кандидатите заедно с придружаващите ги документи се предоставят от структурата за управление на човешките ресурси на Министерството на отбраната за разглеждане от комисията по чл. 2.

(3) Подборът се осъществява от комисията по чл. 2 на два етапа:

1. първи етап – допускане до участие;

2. втори етап – провеждане на подбора.

(4) Недопуснатите до участие в подбора кандидати се уведомяват чрез структурата за управление на човешките ресурси на Министерството на отбраната.

(5) Комисията по чл. 2 провежда подбора по ред, определен със заповед на директора на служба „Военна информация“.

(6) След приключване на работата комисията по чл. 2 изготвя протокол за класиране на кандидатите. Протоколът от заседанието се подписва от комисията и се предлага на директора на служба „Военна информация“ за утвърждаване.

(7) Класираните на първо място за обявените длъжности се изпращат на изследване за определяне на психологическата им съвместимост с направлението на дейност от специализирания орган на служба „Военна информация“. Ако някой от класираните се на първо място е с относителен или отрицателен резултат от психологическото изследване, на психологически тест се изпраща следващият класиран.

(8) Успешно преминалите психологическото изследване кандидати след съгласуване с началника на отбраната се предлагат от директора на служба „Военна информация“ на министъра на отбраната за утвърждаване.

(9) Утвърдените от министъра на отбраната военнослужещи за назначаване на длъжности в службата на военния аташе се вземат в разпореждане по специален щат на министъра на отбраната и се дават на работа и доволствие в служба „Военна информация“ за подготовка.

Чл. 8. (1) Вътрешният подбор по чл. 4, т. 2 се провежда по ред, определен с акт на директора на служба „Военна информация“.

(2) Класираните на първо място кандидати в резултат на вътрешния подбор се предлагат от директора на служба „Военна информация“ на министъра на отбраната за утвърждаване.

Чл. 9. Подготовката по чл. 7, ал. 9 се извършва в служба „Военна информация“ с обща продължителност до шест месеца.

Чл. 10. До приключване на подготовката структурата по човешките ресурси на служба „Военна информация“ чрез структурите, отговарящи за международното

сътрудничество и протокола в Министерството на отбраната, извършва необходимите действия за получаване на съгласие (агреман) от приемащата държава и отговаря за издаването на паспорти и визи на служителя и придружаващите го членове на семейството му.

Чл. 11. (1) Министърът на отбраната след съгласуване с министъра на външните работи издава заповед за дългосрочно командироване на утвърдените кандидати при условията и по реда на Наредбата за командировъчните средства при задграничен мандат, приета с Постановление № 188 на Министерския съвет от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 70 от 2008 г.; изм., бр. 101 от 2008 г., бр. 57 и 98 от 2009 г., бр. 40 от 2010 г., бр. 2 и 104 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 2 и 108 от 2014 г. и бр. 1 от 2016 г.), с която се определят длъжността на служителя за времето на дългосрочното му командироване, размерът на командировъчните пари във валута, срокът на командироването, начинът на пътуване и други условия за командироването.

(2) Командироването е за срок три години с възможност за еднократно удължаване на срока на командироването до една година, доколкото не е предвидено друго в закон, международен договор или в изискванията на приемащата организация за заемане на съответната длъжност.

Чл. 12. След приключване на командироването със заповед на министъра на отбраната военнослужещите от службата на военния аташе се освобождават от заеманата длъжност и се назначават на длъжност от списъка по чл. 32, т. 2, буква „б“ ППЗОВСРБ.

Заключителни разпоредби

§ 1. Наредбата се издава на основание чл. 71а, ал. 3 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, приет с Постановление № 46 на Министерския съвет от 2010 г. (обн., ДВ, бр. 25 от 2010 г.; изм., бр. 63 от 2010 г., бр. 53, 63 и 68 от 2011 г., бр. 36, 54, 92 и 99 от 2012 г., бр. 48 от 2013 г., бр. 37 и 77 от 2014 г., бр. 40 от 2015 г.), и отменя Наредба № Н-13 от 8.10.2012 г. за подбор на военнослужещи и цивилни служители за назначаване на длъжности в Службата на военния аташе към дипломатическите представителства на Република България, издадена от министъра на отбраната (обн., ДВ, бр. 80 от 2012 г.; доп., бр. 48 от 2014 г.).

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

За министър: Димитър Кюмюрджиев

ЗАКОН ЗА ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА СЛУЖБА

Обн. ДВ. бр.78 от 28 Септември 2007г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.69 от 8 Септември 2011г., изм. ДВ. бр.95 от 2 Декември 2011г., изм. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г., изм. ДВ. бр.38 от 18 Май 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет

Чл. 1. Този закон урежда:

1. принципите, организацията и дейността на дипломатическата служба;
2. възникването, изменението и прекратяването на правоотношенията със служителите в дипломатическата служба;
3. правилата за професионално кариерно развитие на дипломатическите служители;
4. правоотношенията по осъществяване на дейността на дипломатическата служба в чужбина.

Дипломатическа служба

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическата служба е специализирана държавна администрация под ръководството на министъра на външните работи, която включва Министерството на външните работи и задграничните представителства на Република България като негови структурни звена.

(2) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическата служба е специален вид държавна служба за осъществяване на външната политика и международните отношения на Република България.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическата служба подпомага Народното събрание, президента на републиката, Министерския съвет, министъра на външните работи при осъществяването на техните правомощия в областта на външната политика на Република България и международните отношения.

Цел, функции и принципи

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Целта на дипломатическата служба е да защитава правата и интересите на Република България в международните отношения, както и на българските граждани и българските юридически лица в чужбина в съответствие с принципите и нормите на международното право.

(2) Дипломатическата служба изпълнява следните основни функции:

1. (Обявена за противоконституционна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) планира, координира и осъществява външната политика на Република България, отношенията с другите държави и участието на страната в международните правителствени организации;

2. (Обявена за противоконституционна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) представя и защитава българските интереси в Европейския съюз и в Организацията на Северноатлантическия договор и допринася за постигането на целите и за развитието на тези организации;

3. участва във формирането и провеждането на Общата външна политика и политика за сигурност на Европейския съюз, както и в изграждането и развитието на механизмите на Европейския съюз за нейното осъществяване;

4. (Обявена за противоконституционна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) осъществява официалните връзки с акредитираните в Република България дипломатически и консулски представителства на други държави и мисии на международни правителствени организации и съдейства за изпълнението на международноправните задължения на Република България към тях като приемаща страна;

5. осъществява общата координация в областта на външните отношения на Република България, като взаимодейства с компетентните органи на държавната власт, министерствата и органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление по въпросите, свързани с осъществяваните от тях международна дейност и сътрудничество.

(3) Дипломатическата служба се изгражда на професионална основа в съответствие с общите принципи на администрацията, както и с принципите на кариерно развитие, стабилност, партийна необвързаност, приемственост и мобилност.

Служители в дипломатическата служба

Чл. 4. Служители в дипломатическата служба са:

1. дипломатически служители, които са държавни служители с дипломатически ранг;
2. държавни служители без дипломатически ранг;
3. работници и служители по трудово правоотношение.

Субсидиарно прилагане

Чл. 5. За неуредените от този закон въпроси се прилагат Законът за администрацията, Законът за държавния служител и Кодексът на труда.

Глава втора.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА СЛУЖБА

Раздел I.

Министерство на външните работи

Организация

Чл. 5а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Министерството на външните работи е организирано в генерални дирекции, дирекции и задгранични представителства.

(2) В генералните дирекции могат да се създават отдели, а в задграничните представителства могат да се създават служби.

Министър на външните работи

Чл. 6. (1) Министърът на външните работи ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на външната политика на Република България и международните отношения.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи:

1. ръководи и представлява Министерството на външните работи;

2. ръководи дипломатическите и консулските отношения от името на Република България;
3. предоставя на правителството и на други държавни органи необходимата им информация, позиции и становища за осъществяване на тяхната международна дейност;
4. ръководи българската политика за международно развитие и сътрудничество;
5. ръководи изготвянето на нормативни актове, свързани с външната политика и международните отношения на Република България;
6. ръководи участието на Министерството на външните работи в развитието на международното право и неговото прилагане в международните отношения на Република България;
7. внася в Министерския съвет проекти на решения за откриване и закриване на задгранични представителства;
8. ръководи дейностите по оказване помощ на български граждани, попаднали в кризисна ситуация в чужбина;
9. управлява държавните имоти в чужбина и в страната, които са предоставени за управление на Министерството на външните работи;
10. съставя проекта на бюджет на Министерството на външните работи и ръководи изпълнението му, като разпределя бюджета по политики и програми и осъществява контрол върху дейността на материалноотговорните лица в министерството и в задграничните представителства;
11. управлява човешките ресурси в дипломатическата служба;
12. утвърждава Професионален кодекс на служителите в дипломатическата служба и осъществява контрол за спазването му;
13. изпълнява и други функции, определени с акт на Народното събрание или на Министерския съвет.

Заместник-министри

Чл. 7. (1) Заместник-министрите подпомагат министъра на външните работи при изпълнение на функциите му по чл. 6, ал. 1 и при разработването, координацията и осъществяването на конкретни политики и програми в изпълнение на политическата програма на правителството.

(2) Министърът делегира с писмена заповед правомощия на заместник-министрите и определя техните функции.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи може да делегира на заместник-министър с писмена заповед правомощията си във връзка с възникването, изменението и прекратяването на трудовите и служебните правоотношения с изключение на налагането на дисциплинарни наказания по чл. 59 от този закон и по чл. 90, ал. 1, т. 4 и 5 от Закона за държавния служител.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Правомощията на министъра в негово отсъствие от страната или когато ползва законоустановен отпуск, се изпълняват от определен от него с писмена заповед за всеки конкретен случай заместник-министър.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Заместник-министрите контролират работата на дипломатическите и консулските представителства във връзка с изпълнението на задачите, които са от тяхната компетентност.

Постоянен секретар

Чл. 8. (1) Най-високата професионална дипломатическа длъжност в Министерството на външните работи е постоянният секретар.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) За постоянен секретар се назначава дипломатически служител, който:

1. има дипломатически ранг "посланик";
2. е изпълнявал ръководна длъжност в Министерството на външните работи;
3. е работил като ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 1 най-малко три години;
4. е получил по-висока оценка при последното годишно атестиране в сравнение с останалите кандидати;
5. не е извършвал нарушения на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и на Професионалния кодекс на служителите в дипломатическата служба.

(3) Постоянният секретар се назначава от министъра на външните работи чрез подбор, основан на професионални качества.

(4) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Постоянният секретар се назначава за срок от 4 години, който изтича преди придобиването от служителя на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Правомощия на постоянния секретар

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Постоянният секретар подпомага министъра при изпълнението на неговите функции по чл. 6, ал. 2, като непосредствено:

1. организира, координира и контролира дейността на структурните звена;
2. ръководи дългосрочното планиране, разработването на програми и процеса на планиране и управление на бюджета;
3. съдейства за прилагането на принципите на професионалното кариерно развитие на служителите в дипломатическата служба и спазването на Професионалния кодекс на служителите в дипломатическата служба;
4. ръководи разработването и осъвременяването на нормативната уредба, отнасяща се до организацията и дейността на дипломатическата служба;
5. ръководи кариерното развитие и квалификацията на кадровия състав на дипломатическата служба;
6. предлага мерки за развитие и за повишаване ефективността на дипломатическата служба;
7. ръководи дейността по разработване и прилагане на мерки за недопускане конфликт на интереси и условия за корупция в дипломатическата служба;
8. организира взаимодействието със синдикатите и с неправителствени организации, работещи в областта на външната политика и международните отношения.

(2) Постоянният секретар изпълнява и други функции, възложени му с устройствения правилник на Министерството на външните работи или със заповед на министъра.

(3) Функциите на постоянния секретар в негово отсъствие от страната или когато ползва законоустановен отпуск, се изпълняват от определен с писмена заповед на министъра дипломатически служител в Министерството на външните работи, отговарящ на изискванията на чл. 8, ал. 2.

(4) Правоотношението с постоянния секретар се прекратява от министъра на външните работи в случаите по чл. 103, 107 и 107а от Закона за държавния служител.

Административен секретар

Чл. 10. (Отм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Генерални директори

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Генералните директори се назначават от министъра на външните работи чрез подбор, основан на професионални и управленски качества.

(2) Генерален директор в специализираната администрация на Министерството на външните работи може да бъде само дипломатически служител с дипломатически ранг не по-нисък от "пълномощен министър", който има професионален опит като ръководител на задгранично представителство.

(3) Генералните директори ръководят генерални дирекции. Те са пряко подчинени на министъра на външните работи по отношение на функциите си по планиране, координиране и провеждане на външната политика.

(4) Генералните директори изискват и получават необходимата им информация за изпълнение на функционалните им задължения от структурните звена на дипломатическата служба и от административни звена на други органи на изпълнителната власт.

(5) Генералните директори се освобождават по преценка на министъра на външните работи.

Политически директор

Чл. 12. Политическият директор е определен от министъра на външните работи генерален директор, който отговаря за изработването на националните позиции и външнополитическата координация по линия на Общата външна политика и политика за сигурност на Европейския съюз.

Посланици за специални поръчения. Специални координатори

Чл. 13. (1) Министърът на външните работи назначава за изпълнение на определени външнополитически задачи:

1. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) посланици за специални поръчения - дипломати с ранг не по-нисък от "пълномощен министър", или лица с доказани квалификация и опит за изпълнение на съответните задачи;

2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) специални координатори - дипломати с ранг не по-нисък от "съветник", или лица с доказани квалификация и опит да координират изпълнението на съответните задачи.

(2) Правомощията на посланиците за специални поръчения и на специалните координатори се определят със заповед на министъра на външните работи.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Посланиците за специални поръчения и специалните координатори се освобождават по преценка на министъра на външните работи.

Директори и началници на отдели

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Директорите и началниците на отдели в Министерството на външните работи се назначават от министъра на външните работи чрез подбор, основан на професионални качества.

(2) В случаите, когато дипломатически служител се назначава за директор, той трябва да има дипломатически ранг не по-нисък от "съветник" и професионален опит от работа в задгранично представителство.

(3) В случаите, когато дипломатически служител се назначава за началник на отдел, той трябва да има дипломатически ранг не по-нисък от "първи секретар".

Ръководител на инспектората

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Инспекторатът на Министерството на външните работи се ръководи от главен инспектор, който е дипломатически служител с ранг не по-нисък от "пълномощен министър" и е бил ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 1 най-малко три години.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Главният инспектор се назначава от министъра на външните работи за срок три години.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Инспекторатът на Министерството на външните работи изпълнява функциите по Закона за администрацията и по този закон.

Колегиум

Чл. 16. (1) Колегиумът е съвещателен орган към министъра на външните работи по въпросите на дипломатическата служба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Колегиумът се състои от заместник-министрите, постоянния секретар, генералните директори, главния инспектор и директорите на дирекции.

(3) По преценка на министъра на външните работи в заседанията на колегиума могат да участват и други служители по въпроси от тяхната компетентност.

(4) Колегиумът се свиква най-малко веднъж на три месеца и се председателства от министъра, а в негово отсъствие - от заместник-министър в зависимост от характера на обсъжданите въпроси.

Компетентност на колегиума

Чл. 17. Колегиумът дава предложения и мнения по:

1. актуални въпроси на външната политика;
2. организацията и дейността на дипломатическата служба;
3. работната програма и проекта на бюджет на Министерството на външните работи;
4. откриването и закриването на задгранични представителства;
5. други въпроси по преценка на министъра на външните работи или по предложение на член на колегиума.

Кариерна комисия (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Кариерната комисия е съвещателен орган към министъра на външните работи по въпроси на кариерното развитие на дипломатическите служители и ротацията в дипломатическата служба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи определя със заповед състава на Кариерната комисия. Членове на комисията по право са заместник-министрите, постоянният секретар, генералните директори и ръководителят на

структурното звено по човешките ресурси в Министерството на външните работи.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи издава наредба за кариерното развитие на дипломатическите служители и ротацията на служителите в дипломатическата служба по предложение на постоянния секретар.

Заседания на Кариерната комисия (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Заседанията на Кариерната комисия са законни, ако присъстват най-малко две трети от членовете ѝ.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Решенията на Кариерната комисия се приемат с обикновено мнозинство от присъстващите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Кариерната комисия се свиква на редовни заседания най-малко два пъти годишно от постоянния секретар.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) В заседанията на Кариерната комисия участва с право на глас директорът на дирекцията, в която работи дипломатическият служител, чието служебно положение се разглежда.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) По предложение на постоянния секретар в заседанията на Кариерната комисия могат да участват и други служители без право на глас.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) За заседанията на Кариерната комисия се водят протоколи.

Компетентност на Кариерната комисия (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Кариерната комисия:

1. (отм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)
2. прави предложения за даване и повишаване на дипломатическия ранг на дипломатическите служители;
3. прави предложения за нотифициране с дипломатически ранг;
4. предлага проект за ежегодната ротация;
5. обсъжда други въпроси, свързани с положението на служителите в дипломатическата служба.

Раздел II.

Задгранични представителства

Задгранично представителство. Откриване и закриване

Чл. 21. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Задграничното представителство на Република България е териториално структурно звено на Министерството на външните работи, което осъществява дипломатическа и/или консулска дейност в друга държава или при международни правителствени организации.

(2) Задгранични представителства са:

1. посолствата;
2. постоянните представителства и постоянните делегации при международните правителствени организации;
3. генералните консулства, консулствата, вицеконсулствата и консулските агентства;

4. дипломатическите бюра и бюрата за връзка;
 5. специалните мисии по смисъла на Конвенцията за специалните мисии, приета от ОС на ООН на 8 декември 1969 г. (обн., ДВ, бр. 70 от 1987 г.; попр., бр. 76 от 1987 г.).
- (3) Откриването, определянето на вида и закриването на задграничните представителства се извършва от Министерския съвет по предложение на министъра на външните работи.

Структура и състав

Чл. 22. (1) Задграничното представителство се състои от ръководител, дипломатически служители, административно-технически служители и обслужващ персонал по смисъла на Виенската конвенция за дипломатическите отношения, съставена във Виена на 18 април 1961 г. (ДВ, бр. 28 от 1968 г.), Виенската конвенция за консулските отношения, съставена във Виена на 24 април 1963 г. (ДВ, бр. 42 от 1990 г.), и Конвенцията за специалните мисии.

(2) В задграничното представителство могат да се създават служби в зависимост от неговия вид, функции и състав.

Ръководител на задгранично представителство

Чл. 23. (1) Ръководител на задгранично представителство на Република България е:

1. извънредният и пълномощен посланик;
2. постоянният представител на Република България при международните правителствени организации.

(2) Задграничното представителство на Република България може да се ръководи и от:

1. управляващ;
2. временно управляващ;
3. ръководител на дипломатическо бюро, бюро за връзка или специална мисия;
4. генерален консул;
5. консул.

(3) Ръководителят на задграничното представителство:

1. ръководи, координира и контролира дейността на задграничното представителство в съответствие с указанията на министъра на външните работи;
2. осъществява общ контрол върху дейността на всички служби и служители, дългосрочно командировани в приемащата страна от други държавни учреждения и организации;
3. спира временно изпълнението на указания, дадени от министри и ръководители на ведомства, като незабавно информира за своето решение и мотивите за него министъра на външните работи и съответния ръководител.

(4) Ръководителите на службите и служителите в задграничното представителство са подчинени на ръководителя на представителството.

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) В държави, в които няма задгранични представителства на Република България, могат да се назначават извънредни и пълномощни посланици със седалище в София.

(6) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи издава заповед, с която определя функциите и задълженията на извънредните и пълномощни посланици със седалище в София.

Условия за назначаване на ръководител на задгранично представителство

Чл. 24. (1) За ръководители на задгранични представителства се назначават дипломатически служители, които имат минимално изисквания се дипломатически ранг и

длъжностна категория съгласно класификатора на дипломатическите длъжности по чл. 42.

(2) По изключение за ръководител на задгранично представителство може да бъде назначено лице, което не е от състава на дипломатическата служба само когато то:

1. е изявена личност, която се ползва с безспорно добро име и авторитет в Република България;

2. отговаря на изискванията по чл. 27, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4 и 5.

(3) Броят на ръководителите на задгранични представителства, които не са от състава на дипломатическата служба, не може да надхвърля 20 на сто от общия брой на всички ръководители на задгранични представителства във всеки даден момент.

(4) Ръководителите на задгранични представителства преди заминаването им преминават задължителна подготовка по план, утвърден от постоянния секретар.

Почетни (нешатни) консулски длъжностни лица

Чл. 25. (1) Почетните (нешатните) консулски длъжностни лица на Република България в чужбина се назначават и освобождават от Министерския съвет по предложение на министъра на външните работи по ред, определен с наредба на Министерския съвет.

(2) Почетните (нешатните) консулски длъжностни лица не принадлежат към състава на дипломатическата служба.

(3) Почетните (нешатните) консулски длъжностни лица могат да бъдат само изявени личности, с доказано добро отношение към България, които се ползват с добро име и авторитет в приемащата държава.

Глава трета.

ВЪЗНИКВАНЕ, ИЗМЕНЕНИЕ И ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПРАВООТНОШЕНИЯТА СЪС СЛУЖИТЕЛИТЕ В ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА СЛУЖБА

Постъпване в дипломатическата служба (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чл. 26. (1) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическите служители постъпват в дипломатическата служба въз основа на публично обявен общ конкурс.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатически служител може да постъпи в дипломатическата служба и чрез конкурс за конкретна длъжност, за която има специфични изисквания за квалификация и опит. В този случай по отношение на участниците в конкурса не се прилагат изискванията на чл. 11, ал. 2 и чл. 14, ал. 2 за опит от работа в задгранично представителство.

(3) Конкурс се обявява за длъжности, които са свободни или предстои да бъдат освободени.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Конкурсите за дипломатически служители се провеждат при условия и по ред, определени с наредба, издадена от министъра на външните работи.

Условия за назначаване в дипломатическата служба

Чл. 27. (1) За дипломатически служител може да бъде назначено лице, което:

1. е български гражданин и няма друго гражданство освен на държава - членка на Европейския съюз;

2. има висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" в

зависимост от потребностите на дипломатическата служба;

3. (доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) владее най-малко два чужди езика, поне единият от които официален за Организацията на обединените нации, или процедурен език, използван от Европейската комисия;

4. има компютърна грамотност;

5. не страда от хронично психическо заболяване;

6. отговаря на другите изисквания за заемане на държавна служба по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за държавния служител.

(2) За държавен служител в дипломатическата служба може да бъде назначено лице, което:

1. отговаря на условията за назначаване по ал. 1, т. 1, 2, 4 и 5, както и на изискванията по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за държавния служител;

2. владее най-малко един чужд език.

(3) Работник или служител по трудово правоотношение в дипломатическата служба може да е лице, което:

1. отговаря на изискванията по Кодекса на труда и на изискванията по ал. 1, т. 1 и 5;

2. ползва най-малко един чужд език.

(4) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г., обявена за противоконституционна и за несъответстваща на международните договори, по които България е страна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) На публични длъжности по чл. 3, ал. 1, т. 23 и 26 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия не могат да се назначават:

1. лица, за които е доказана принадлежност по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия;

2. лица, които отказат да представят писмено съгласие или валиден документ за извършена проверка по чл. 31, ал. 3.

Стажант-аташе

Чл. 28. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Спечелилите конкурса по чл. 26, ал. 1 се назначават от министъра на външните работи на длъжност "стажант-аташе" със срок за изпитване до 12 месеца.

(2) След изтичане на една година от встъпването в длъжност стажант-аташетата полагат изпит за придобиване на дипломатически ранг "аташе". Условията и редът за провеждането на изпита се определят с наредбата по чл. 18, ал. 3.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Правоотношението със служител, неиздържал изпита по ал. 2 за придобиване на дипломатически ранг "аташе", се прекратява без предизвестие.

Назначаване на дипломатическа длъжност

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Министърът на външните работи назначава на съответна дипломатическа длъжност в състава на дипломатическата служба за неопределено време:

1. служителя, издържал изпита по чл. 28, ал. 2, като със заповедта за назначаване му определя дипломатически ранг "аташе";

2. служителя, спечелил конкурса за конкретна длъжност по чл. 26, ал. 2, като със

заповедта за назначаване му определя и съответен на тази длъжност дипломатически ранг.

(2) Министърът на външните работи може да назначи без конкурс в дипломатическата служба за неопределено време:

1. дипломатически служител, правоотношението с когото е било прекратено, с изключение на случаите по чл. 107 от Закона за държавния служител;

2. дипломатически служител, който е бил в правоотношение с институция на Европейския съюз, с Организацията на обединените нации, с Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, с Организацията на Северноатлантическия договор или с други международни правителствени организации, след прекратяване на правоотношението му с тези организации.

(3) Със заповедта за назначаване по ал. 2 министърът на външните работи по предложение на постоянния секретар определя на служителя съответен на неговата квалификация и професионален опит дипломатически ранг, но не по-нисък от този, който е имал при прекратяване на служебното му правоотношение, и го назначава на длъжност, съответстваща на този ранг.

Временно преместване на служители от други ведомства

Чл. 30. (1) По предложение на съответните ръководители министърът на външните работи може да назначи за определен срок на незаета длъжност в дипломатическата служба служител от друго ведомство при спазване на изискванията на чл. 81б от Закона за държавния служител.

(2) Правоотношението по ал. 1 може да възникне и без провеждане на конкурс при спазване на условията за назначаване.

Декларация при назначаване (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011

г.)

Чл. 31. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) При назначаване в дипломатическата служба се подава декларация за необвързаност по чл. 49, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическите служители и държавните служители подават при назначаване в дипломатическата служба и:

1. декларация по чл. 111, ал. 2 от Закона за държавния служител;

2. декларация за обстоятелствата по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за държавния служител;

3. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 97 от 2010 г., в сила от 10.12.2010 г.) декларация за частни интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г., обявена за противоконституционна и за несъответстваща на международните договори, по които България е страна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) Преди назначаване в дипломатическата служба на публични длъжности по чл. 3, ал. 1, т. 23 и 26 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия служителите представят писмено съгласие за извършване на проверка по чл. 27, ал. 1, т. 2 от същия закон или валиден документ за извършена проверка от Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Ако лицето откаже да подпише декларация по ал. 1, служебното или трудовото правоотношение се смята за

невъзникнало.

Стабилност

Чл. 32. (1) (Предишен текст на чл. 32 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) При преназначаване за нуждите на дипломатическата служба в рамките на ротацията не се допуска назначение на дипломатическите служители на длъжност в длъжностна категория, по-ниска от съответстващата на техния дипломатически ранг.

(2) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) След освобождаване от длъжностите "постоянен секретар", "генерален директор", "главен инспектор", "директор", "началник на отдел", "посланик за специални поръчения" и "специален координатор" служителите се назначават на други длъжности в дипломатическата служба, съответстващи на техния ранг.

Изменение и прекратяване на правоотношението със служител в дипломатическата служба

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Извън предвидените в Закона за държавния служител и в Кодекса на труда основания министърът на външните работи прекратява едностранно без предизвестие трудовото или служебното правоотношение, когато:

1. служителят в дипломатическата служба наруши забраната по чл. 49, ал. 1;
2. на служителя бъде отказано издаването или бъде отнето издаденото разрешение за достъп до класифицирана информация, когато такова разрешение се изисква по длъжностната му характеристика;
3. служителят откаже да подаде документи за проучване за издаване на изискващото се по длъжностната му характеристика разрешение за достъп по реда на Закона за защита на класифицираната информация;
4. служителят не отговаря на условията за заемане на съответната длъжност по чл. 27, ал. 1 - 3.

(2) (Обявена за противоконституционна и за несъответстваща на международните договори, по които България е страна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) Когато Комисията по Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия установи принадлежност към органите по чл. 1 от същия закон за лица, заемащи публични длъжности в дипломатическата служба по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 23 и 26 от същия закон, министърът на външните работи освобождава тези лица от съответната публична длъжност и ги преназначава на друга длъжност в дипломатическата служба.

Глава четвърта.

ПРАВНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА СЛУЖБА

Раздел I.

Ранг в дипломатическата служба

Дипломатически ранг

Чл. 34. (1) Дипломатическият ранг отразява степента на кариерно развитие на дипломатическия служител според неговия професионален опит и квалификация в дипломатическата служба и оценката за изпълнението на служебните му задължения.

(2) Дипломатическият ранг е условие за заемане на дипломатическа длъжност.

(3) Дипломатическите рангове във възходящ ред са:

1. "аташе";
2. "трети секретар";
3. "втори секретар";
4. "първи секретар";
5. "съветник";
6. "пълномощен министър";
7. "посланик".

(4) Дипломатическите служители имат само дипломатически ранг.

Повишаване в дипломатически ранг

Чл. 35. (1) (Отм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Повишаването в следващ дипломатически ранг се извършва от министъра на външните работи само въз основа на атестация при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 46, ал. 3.

(3) За повишаване в следващ дипломатически ранг се изисква задължителен стаж в предходния ранг, както следва:

1. за "трети секретар" - 2 години като "аташе";
2. за "втори секретар" - 3 години като "трети секретар";
3. за "първи секретар" - 4 години като "втори секретар";
4. за "съветник" - 5 години като "първи секретар".

(4) Повишаване в дипломатически ранг не се допуска само поради изтичане на сроковете по ал. 3.

(5) Не се допуска повишаване с повече от един дипломатически ранг едновременно.

(6) С изключение на случаите по чл. 107, ал. 1, т. 1 и 3 от Закона за държавния служител освободеният от длъжност дипломатически служител при последващо назначение в дипломатическата служба запазва дипломатическия ранг, който е имал при предходното прекратяване на служебното му правоотношение.

Даване на дипломатически рангове "пълномощен министър" и "посланик"

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатическите рангове "пълномощен министър" и "посланик" се дават от министъра на външните работи въз основа на резултатите от атестирането при условия и по ред, определени с наредбата по чл. 46, ал. 3, при не по-малко от 5 години стаж в предходния дипломатически ранг и при наличие на свободна или освобождаваща се длъжност, която служителят би могъл да заеме след повишаването му в съответния дипломатически ранг.

Предсрочно повишаване в дипломатически ранг

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) Предсрочно повишаване в следващ дипломатически ранг се допуска, при условие че последните две общи оценки при атестирането на служителя са за изпълнение на служебните му задължения над изискванията и стажът му в предходния дипломатически ранг е не по-малко от две години.

(2) Следващото повишаване в ранг на предсрочно повишен в ранг дипломатически служител се извършва само при условията и в сроковете по чл. 35, ал. 3 и чл. 36.

(3) Алинея 2 не се прилага в случаите, когато предсрочното повишаване в ранг е въз

основа на награда по реда на чл. 57, ал. 1, т. 2.

Време, зачитано за дипломатически стаж

Чл. 38. За дипломатически стаж при повишаване в дипломатически ранг се зачита и времето, през което дипломатическият служител е:

1. бил временно преместен на друга държавна служба със съгласието на министъра на външните работи;
2. работил като член или съветник по външнополитическите въпроси в политически кабинет или като съветник на председател на постоянна комисия на Народното събрание;
3. работил като външнополитически съветник или секретар на президента, председателя на Народното събрание или министър-председателя;
4. бил на работа в международни организации със съгласието на министъра на външните работи;
5. бил без работа поради уволнение, което е признато за незаконно - от датата на уволнението до възстановяването му на работа;
6. заемал длъжността президент, вицепрезидент, министър-председател или министър;
7. бил избран за член на Европейската комисия, член на Европейския парламент или за народен представител.

Нотифициране

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи може да определи временно по-висок дипломатически ранг на дипломатически служител за срока на задграничния му мандат по предложение на постоянния секретар, като се вземе мнението на Кариерната комисия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи може да определи временен дипломатически ранг на държавен служител в дипломатическата служба за срока на задграничния му мандат по предложение на постоянния секретар, като се вземе мнението на Кариерната комисия.

(3) Министърът на външните работи определя на ръководител на задгранично представителство по чл. 24, ал. 2 временен дипломатически ранг само за срока на задграничния му мандат.

(4) Министърът на външните работи по предложение на ръководителя на изпращащото ведомство определя на служителите по чл. 65, ал. 3 временен дипломатически ранг за срока на задграничния им мандат в зависимост от спецификата на поставените задачи и при наличие на трудов или служебен стаж, както следва:

1. за аташе - една година стаж;
2. за трети секретар - 3 години стаж;
3. за втори секретар - 6 години стаж;
4. за първи секретар - 10 години стаж;
5. за съветник - 15 години стаж.

(5) Министърът на външните работи може да определи по реда на ал. 4 временен дипломатически ранг "пълномощен министър" при наличие на трудов, служебен или осигурителен стаж най-малко 20 години.

Раздел II.

Длъжности

Право на заемане на дипломатическа длъжност

Чл. 40. Дипломатическа длъжност може да заема:

1. дипломатически служител;
2. държавен служител с временен дипломатически ранг, определен по реда на чл. 39, ал.

2 - 4.

Категории дипломатически длъжности

Чл. 41. (1) Дипломатическите длъжности са:

1. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) категория А - ръководни дипломатически длъжности;
2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) категория Б - координационни дипломатически длъжности;
3. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) категория В - експертни дипломатически длъжности.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Длъжностните категории имат нива в зависимост от необходимия професионален опит за тяхното заемане.

Класификатор на дипломатическите длъжности

Чл. 42. Минималният дипломатически ранг, образователно-квалификационната степен и професионалният опит в дипломатическата служба, необходими за назначаване на дипломатическа длъжност, са посочени в класификатора на дипломатическите длъжности съгласно приложението.

Длъжностно разписание

Чл. 43. (1) Дипломатическата служба осъществява своята дейност въз основа на единно длъжностно разписание, което се утвърждава от министъра на външните работи по предложение на постоянния секретар в рамките на утвърдената численост на персонала.

(2) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Длъжности в дипломатическата служба, на които могат да се назначават служители от други ведомства, се разкриват само с акт на Министерския съвет, който определя техния брой и необходимите за издръжката им средства, които са за сметка на бюджетите на съответните ведомства.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2012 г.) В длъжностното разписание се определят длъжностните категории и нива и длъжностите съгласно класификатора на дипломатическите длъжности в дипломатическата служба по чл. 42 и Класификатора на длъжностите в администрацията по чл. 2 от Закона за държавния служител, изискванията за тяхното заемане и числения състав на структурните звена в дипломатическата служба.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Длъжностните характеристики се утвърждават от постоянния секретар.

Раздел III.

Професионално кариерно развитие

Принципи

Чл. 44. Професионалното кариерно развитие на дипломатическите служители се основава на:

1. последователно израстване в дипломатическата служба;
2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) периодично атестиране;
3. ротация;
4. непрекъснато повишаване на професионалната квалификация.

Последователно израстване

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Кариерното израстване на дипломатическия служител се осъществява чрез последователно повишаване в следващ дипломатически ранг на основата на периодично атестиране и конкуренция, основана на професионални качества.

Периодично атестиране

Чл. 46. (1) Дипломатическият служител се атестира:

1. ежегодно чрез оценка на изпълнението на служебните задължения;
2. при повишаване в дипломатически ранг;
3. преди изпращане на задграничен мандат и при приключването му.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) При атестирането се отчитат професионалната квалификация, езиковата подготовка, постигнатите резултати и качеството на изпълнение на служебните задължения, а при даване на ранговете "пълномощен министър" и "посланик" - и придобитите от служителя ръководни качества и умения.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи издава наредба за условията и реда за атестиране на дипломатическите служители по предложение на постоянния секретар.

Ротация

Чл. 47. (1) Ротацията на служителите в дипломатическата служба е принцип за последователно преминаване през длъжности в Министерството на външните работи и в задграничните представителства.

(2) Ротацията на дипломатическите служители се осъществява чрез последователното им преназначаване на длъжности в Министерството на външните работи и задграничните представителства в границите на техния дипломатически ранг и съответна длъжностна категория.

(3) След края на задграничния мандат служителите от дипломатическата служба се преназначават на друга длъжност в Министерството на външните работи при спазване изискването на чл. 32.

(4) Служителите по чл. 24, ал. 2 и чл. 61, ал. 3 не се преназначават на друга длъжност в дипломатическата служба след края на задграничния им мандат.

Раздел IV.

Задължения на служителите в дипломатическата служба

Задължения

Чл. 48. Служителят в дипломатическата служба, извън задълженията по Закона за

държавния служител и Кодекса на труда, е длъжен да:

1. работи за укрепване на авторитета на Република България и нейните институции;
2. спазва законите и да уважава обичаите в приемащата държава;
3. не злоупотребява с дипломатическите привилегии и имунитети;
4. (нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) изпълнява съответни длъжности в задграничните представителства съобразно даденото му от министъра на външните работи задгранично назначение в зависимост от нуждите на дипломатическата служба;
5. (нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) изпълнява служебните си задължения и извън установеното работно време, когато важни интереси на службата налагат това;
6. (нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) бъде на разположение или да дежури през определено време от денонощието, когато това е установено с акт на министъра на външните работи предвид особения характер на службата.

Партийна необвързаност

Чл. 49. (1) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Служителят в дипломатическата служба не може да членува в политически партии, организации или движения по смисъла на Закона за политическите партии с изключение на членовете на политическия кабинет на министъра на външните работи, които преди назначаването им не са били служители в дипломатическата служба.

(2) При осъществяване на служебните си задължения служителът в дипломатическата служба е длъжен да спазва партийна необвързаност. Той не може да прави пропаганда в полза или вреда на политически партии, организации и движения или да предприема действия по служба, с които се нарушава политическата му неутралност.

(3) Служител в дипломатическата служба може временно да бъде член на политически кабинети по чл. 27 и 28 от Закона за администрацията при спазване на изискванията на ал. 1 и 2.

Публични изявления

Чл. 50. (1) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Официални изявления от името на дипломатическата служба правят министърът на външните работи, говорителят на Министерството на външните работи и заместник-министрите.

(2) (Предишна ал. 1 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Служителят в дипломатическата служба няма право да прави публични изявления от името на службата, освен ако не е упълномощен от министъра на външните работи или постоянния секретар.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Служителят в дипломатическата служба няма право да дава обещания или да поема задължения, с които се обвързва дипломатическата служба, без да е оправомощен от министъра на външните работи.

Несъвместимост

Чл. 51. Служителят в дипломатическата служба няма право да:

1. извършва търговска дейност, да е контролор, управител или прокурист в търговско дружество, търговски пълномощник, търговски представител, търговски посредник, синдик, ликвидатор или да участва в надзорни, управителни и контролни органи на търговски дружества и кооперации;
2. (доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) заема длъжност по трудово или друго служебно правоотношение с изключение на упражняването на преподавателска,

научноизследователска или друга творческа дейност;

3. (отм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чуждестранни отличия и подаръци

Чл. 52. Служителят в дипломатическата служба и членовете на неговото семейство нямат право да приемат ордени, медали и други официални отличия от друга държава, както и подаръци, свързани със служебното му положение, без разрешение на министъра на външните работи, освен когато са израз на обичайната дипломатическа практика.

Раздел V. Възнаграждения

Основна заплата

Чл. 53. (1) Размерът на основната месечна заплата на служителите в дипломатическата служба се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на външните работи.

(2) Министърът на външните работи определя индивидуалния размер на основната месечна заплата за заеманата длъжност в зависимост от оценката на индивидуалното изпълнение от последното атестиране.

Допълнително възнаграждение

Чл. 54. (Отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.)

Протоколно облекло

Чл. 55. За осъществяване на протоколните им задължения дипломатическите служители в дипломатическата служба имат право на протоколно облекло при условия и по ред, определени със заповед на министъра на външните работи.

Представителни нужди

Чл. 56. Дипломатическият служител има право на допълнителни суми за представителни нужди при условия и по ред, определени със заповед на министъра на външните работи.

Раздел VI. Отличия и награди. Дисциплинарна отговорност

Отличия и награди

Чл. 57. (1) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) Освен с предвидените по Закона за държавния служител отличия за проявен висок професионализъм и особени заслуги в службата му дипломатическият служител може да бъде награждаван и със:

1. писмена благодарност;
2. предсрочно повишаване в дипломатически ранг;
3. почетен знак на дипломатическата служба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Награждаването се извършва от министъра на външните работи.

Дисциплинарни нарушения

Чл. 58. Освен за предвидените в Закона за държавния служител и Кодекса на труда нарушения служителят в дипломатическата служба се наказва дисциплинарно и за:

1. разгласяване на обстоятелства и факти, които биха довели до увреждане на интересите на Република България или до влошаване на отношенията ѝ с други държави;
2. действия, които уронват авторитета на Република България в чужбина или са проява на неуважение към друга държава;
3. неспазване на законите и неуважение на нравите и обичаите в приемащата държава при командироване;
4. злоупотреба с дипломатическите привилегии и имунитети;
5. нарушаване на правилата за разпореждане с финансовите и материалните средства на задграничните представителства и за управление на имотите на Република България в чужбина.

Дисциплинарни наказания

Чл. 59. Дипломатическият служител може да бъде наказан и със:

1. временно понижение с един предходен дипломатически ранг или на по-ниска с едно ниво длъжност за срок до една година;
2. предсрочно прекратяване на задграничния мандат.

Дисциплинарен съвет

Чл. 60. (1) Председателят на дисциплинарния съвет е дипломатически служител с ранг "посланик".

(2) Не могат да бъдат членове на дисциплинарния съвет дългосрочно командировани в задграничните представителства държавни служители.

(3) Министърът на външните работи издава правила за работата на дисциплинарния съвет.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Преди да наложи дисциплинарно наказание по чл. 59 от този закон, и по чл. 90, ал. 1, т. 4 и 5 от Закона за държавния служител, министърът на външните работи взема становището на дисциплинарния съвет, който образува дисциплинарно дело по негово нареждане.

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) При налагане на дисциплинарно наказание на дългосрочно командирован служител изслушването на служителя преди налагане на наказанието се извършва по телефон или чрез други технически средства.

Глава пета.

ЗАДГРАНИЧНО НАЗНАЧЕНИЕ. ДЪЛГОСРОЧНО КОМАНДИРОВАНЕ В ЧУЖБИНА

Раздел I.

Задгранично назначение

Условия и ред за задгранично назначение

Чл. 61. (1) За осъществяването на дейността на дипломатическата служба в чужбина служителят в нея получава задгранично назначение и се командирова дългосрочно при условия и по ред, определени с този закон.

(2) Задграничното назначение на служителя от дипломатическата служба е

преназначаване с негово писмено съгласие за определен срок на друга длъжност от единното длъжностно разписание, определена за дългосрочно командироване.

(3) Задграничното назначение на служител от друго ведомство се извършва от съответния министър или ръководител със съгласието на министъра на външните работи, или от министъра на външните работи по предложение на съответния министър или ръководител.

(4) Задграничното назначение се извършва при спазване на изискванията на чл. 32 и 47.

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дипломатически служител, който встъпи в правоотношение с Европейската служба за външна дейност, се преназначава на длъжност, определена за задгранично назначение, и ползва неплатен отпуск за периода на правоотношението си с Европейската служба за външна дейност. След изтичането на този срок служителят се преназначава на длъжност в дипломатическата служба, съответстваща на неговия дипломатически ранг.

(6) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Задграничното назначение на лица, които не са от състава на дипломатическата служба, е за срок не по-дълъг от срока на задграничния мандат по чл. 62, ал. 2, като след края му те не се преназначават на друга длъжност в Министерството на външните работи.

Задграничен мандат

Чл. 62. (1) Задграничен мандат е срокът, за който служителят е командирован дългосрочно в задгранично представителство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Задграничният мандат е 4 години. По изключение той може да бъде продължен с една година.

(3) При липса на конкурентни кандидати задграничният мандат може да бъде продължаван и извън сроковете по ал. 2.

(4) Подлежащите на ротация длъжности в задграничните представителства се обявяват поне веднъж годишно в годината, предшестваща годината на ротацията.

Назначаване на ръководител на задгранично представителство

Чл. 63. (1) Министърът на външните работи внася в Министерския съвет предложения за назначаване на извънредни и пълномощни посланици, постоянни представители при международни правителствени организации и генерални консули.

(2) Извънреден и пълномощен посланик и постоянен представител при международни правителствени организации се назначава от президента на Република България по предложение на Министерския съвет.

(3) Министърът на външните работи иска агреман от приемащата държава за назначаването на извънреден и пълномощен посланик след приемането на решението на Министерския съвет по ал. 2. Агреман за назначаване на постоянен представител се иска в случаите, когато съществува такова изискване.

(4) Президентът на Република България издава указ за назначаване след получаването на агремана по ал. 3.

(5) Генерален консул се назначава от Министерския съвет по предложение на министъра на външните работи.

(6) Ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 2, т. 1, 2, 3 и 5 се назначава от министъра на външните работи.

Освобождаване от длъжност на ръководител на задгранично представителство

Чл. 64. (1) Извънреден и пълномощен посланик и постоянен представител на Република България при международни правителствени организации се освобождава от длъжност с указ на президента на Република България по предложение на Министерския съвет.

(2) Генерален консул се освобождава от длъжност с решение на Министерския съвет.

(3) Ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 2, т. 1, 2, 3 и 5 се освобождава от министъра на външните работи.

Раздел II. Дългосрочно командироване

Условия и ред за дългосрочно командироване

Чл. 65. (1) Служителите в задграничните представителства осъществяват дейността си въз основа на заповед на министъра на външните работи за дългосрочно командироване, която се издава след получаването на задгранично назначение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дългосрочното командироване на служителите от дипломатическата служба се предхожда от най-малко две години работа в Министерството на външните работи. По изключение те могат да бъдат командировани и преди изтичане на двегодишния срок със заповед на министъра на външните работи по предложение на постоянния секретар.

(3) Служител в задгранично представителство може да бъде дългосрочно командирован и от друг ръководител на ведомство след съгласуване с министъра на външните работи.

(4) Условията за изпълнението на задачите в задграничното представителство се определят в заповедта за дългосрочно командироване.

Преместване на служител

Чл. 66. В рамките на задграничния мандат министърът на външните работи може да премести командирован служител от дипломатическата служба или от друго ведомство в друго задгранично представителство с негово предварително писмено съгласие. Служителят от другото ведомство се премества със съгласието на ръководителя на ведомството.

Дългосрочно командироване на ръководител на задгранично представителство

Чл. 67. (1) Извънреден и пълномощен посланик и постоянен представител на Република България при международни правителствени организации се командирова дългосрочно със заповед на министъра на външните работи въз основа на указ на президента на Република България за назначаването му.

(2) Генерален консул се командирова със заповед на министъра на външните работи въз основа на решение на Министерския съвет за назначаването му.

(3) Министърът на външните работи определя на лицата по ал. 1 и 2 разумен срок за заемане на длъжността, който не може да бъде повече от два месеца от издаването на указа на президента на Република България по ал. 1 и решението на Министерския съвет по ал. 2.

Прекратяване на дългосрочната командировка на служител (Загл. изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

Чл. 68. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дългосрочната командировка на служител се прекратява окончателно от министъра на външните работи при

изтичане на задграничния мандат.

(2) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Дългосрочната командировка на служител се прекратява предсрочно от министъра на външните работи в следните случаи:

1. по писмена молба на служителя;
2. по мотивирано предложение на постоянния секретар или на ръководителя на задграничното представителство след обсъждане в Кариерната комисия;
3. при прекратяване на трудовото или служебното правоотношение със служителя;
4. при закриване или временно прекратяване на дейността на задграничното представителство;
5. при съкращения или промени в длъжностното разписание на представителството;
6. когато служителят не е в състояние да изпълнява задълженията си поради ползване на отпуск по чл. 163, 164, 164а, 165, 167 и 167а от Кодекса на труда или поради ползване на отпуск по чл. 162 от Кодекса на труда повече от три месеца.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Предсрочното или окончателното прекратяване на дългосрочната командировка на служител по чл. 65, ал. 3 се извършва от ръководителя на съответното ведомство по негова преценка или по мотивирано искане на министъра на външните работи.

Прекратяване на дългосрочната командировка на ръководител на задгранично представителство

Чл. 69. (1) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г., обявена за противоконституционна в частта "след изтичане на задграничния му мандат по този закон или" с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) Министърът на външните работи издава заповед за прекратяване на дългосрочната задгранична командировка на извънреден и пълномощен посланик или на постоянен представител на Република България при международните правителствени организации след изтичане на задграничния му мандат по този закон или след издаването на указ на президента на Република България за освобождаването му.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи издава заповед за окончателно прекратяване на дългосрочната задгранична командировка на генерален консул след изтичане на задграничния му мандат по този закон или след приемане на решение на Министерския съвет за освобождаването му.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) В заповедта по ал. 1 и 2 се определя краен срок на дългосрочната командировка не по-дълъг от два месеца след изтичане на задграничния мандат по този закон или от издаването на указа на президента на Република България и на решението на Министерския съвет.

Дългосрочно командироване на член на семейството на служител

Чл. 70. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) При необходимост министърът на външните работи може да сключи трудов договор за определен срок, не по-дълъг от срока на задграничния мандат, с член на семейството на дългосрочно командирован служител в задгранично представителство, който го придружава, и да го командирова дългосрочно в задгранично представителство в същото населено място по предложение на ръководителя на представителството и с писменото съгласие на лицето.

(2) Министърът на външните работи може да командирова дългосрочно по реда на ал. 1 член на семейството на дългосрочно командирован служител, който е служител от Министерството на външните работи, след получаване на задгранично назначение по реда на чл. 61.

Командировъчни средства

Чл. 71. (1) За времето на задграничния мандат служителят получава освен възнаграждението си и командировъчни средства.

(2) Размерът и начинът на определяне на командировъчните средства се определят с наредба на Министерския съвет в зависимост от държавата на командироване, дипломатическия ранг, длъжността на служителя и броя на членовете на семейството му, които го придружават в приемащата държава.

(3) Дългосрочно командированият служител има право на допълнителни командировъчни средства по време на задграничния му мандат за покриване на учебните такси за основно и средно образование на децата му в приемащата държава при условия и в размер, определени с наредбата по ал. 2.

(4) Размерът на командировъчните средства се актуализира на всеки две години от Министерския съвет по предложение на министъра на външните работи.

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Министърът на външните работи може да определи длъжности в задграничните представителства, които да се заемат от служители, непридружавани от членове на семействата им.

Пътни пари

Чл. 72. Дългосрочно командированият служител и членовете на семейството му, които го придружават в приемащата държава, имат право на пътни пари при условия и в размер, определени с наредбата по чл. 71, ал. 2, при:

1. първоначалното заминаване до държавата на задграничното назначение и окончателното завръщане;
2. преместване по реда на чл. 66;
3. смърт на съпруга на служителя, на негови или на съпруга родители, деца, брат, сестра;
4. служебно пътуване до Република България и обратно;
5. евакуация, когато разходите не се поемат от Министерския съвет;
6. пътуване до Република България и обратно за ползване на платен годишен отпуск веднъж годишно, с изключение на годината на първоначалното заминаване и окончателното завръщане.

Битови условия

Чл. 73. Изпращащата администрация осигурява на дългосрочно командирования служител за времето на командировката подходящо жилище или средства за наем при условия, по ред и по нормативи, определени с наредбата по чл. 71, ал. 2.

Разходи при смърт

Чл. 74. При смърт на дългосрочно командирован служител или на пребиваващ заедно с него член на семейството му всички разходи, включително за транспортирането на тленните останки до Република България, както и за завръщане на пребивавалите заедно с него в приемащата държава членове на семейството му са за сметка на изпращащото ведомство.

Здравно осигуряване

Чл. 75. (1) Изпращащото ведомство осигурява на дългосрочно командирования служител и на всеки член на неговото семейство, пребиваващ заедно с него, средства за медицинско обслужване и здравно осигуряване в приемащата държава при условия и в размер, определени с наредбата по чл. 71, ал. 2, освен когато е осигурено безплатно медицинско обслужване по силата на международен договор с приемащата държава.

(2) Дългосрочно командированият служител и членовете на неговото семейство могат да сключват договор за здравно осигуряване в приемащата държава по време на задграничния му мандат в рамките на определените им средства по ал. 1.

(3) Изпращащото ведомство задължително осигурява за своя сметка на дългосрочно командирования служител и членовете на неговото семейство медицинска застраховка за дните на пътуване при първоначално заминаване и окончателно завръщане, както и при преместване по установения ред.

Допълнително възнаграждение при заплахата за живота и сигурността

Чл. 76. Когато в приемащата държава възникне заплахата за живота и сигурността на дългосрочно командирования служители в задгранично представителство, Министерският съвет по предложение на министъра на външните работи може да разреши временно изплащане на служителите на допълнително възнаграждение в размер, определен с наредбата по чл. 71, ал. 2.

Неплатен отпуск на съпруг на дългосрочно командирован служител

Чл. 77. (1) Съпругът на дългосрочно командирован служител има право на неплатен отпуск по време на задграничния мандат на служителя, когато работи в държавната или общинската администрация в Република България, в организации на бюджетна издръжка или в търговски дружества с над 50 на сто държавно или общинско участие, както и в търговски дружества със златна акция на държавата.

(2) Времето на ползване на неплатен отпуск от лицата по ал. 1 се признава за трудов или служебен стаж.

(3) Вноските за здравно осигуряване на лицата по ал. 1 за времето, през което са в неплатен отпуск, са за тяхна сметка.

Осигуряване на съпруг на дългосрочно командирован служител

Чл. 78. (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Работа на член на семейството на дългосрочно командирован служител

Чл. 79. (1) Член на семейството на дългосрочно командирован служител има право да работи в приемащата държава само след предварително писмено съгласие на министъра на външните работи относно мястото и характера на работата.

(2) Член на семейството на дългосрочно командирован служител няма право да осъществява стопанска дейност в своя или чужда полза от свое или от чуждо име на територията на приемащата държава.

Договор с местно лице

Чл. 80. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Ръководителят на задгранично представителство може да сключи договор за работа с местно лице след писмено

разрешение на министъра на външните работи, дадено въз основа на мотивиран доклад.

Глава шеста. ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

Правно положение

Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Дипломатическият институт е юридическо лице към министъра на външните работи на бюджетна издръжка със седалище в София.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

(3) Структурата и организацията на дейността на Дипломатическия институт се определят с устройствен правилник, издаден от министъра на външните работи.

(4) Служителите в Дипломатическия институт са служители в дипломатическата служба по смисъла на чл. 4.

Предмет на дейност

Чл. 82. Дипломатическият институт:

1. организира и провежда стажа и обучението на стажант-аташетата;
2. организира и провежда обучение за повишаване на професионалната квалификация на служителите на Министерството на външните работи и на служителите в други бюджетни организации, включително курсове по чуждоезиково обучение, при условия и по ред, определени с наредба на министъра на външните работи;
3. подготвя, осигурява и провежда курсове по дипломатическо обучение за служители на чуждестранни дипломатически служби и чуждестранни държавни администрации при условия и по ред, определени с наредбата по т. 2;
4. организира и поддържа сътрудничество с български органи, организации и академични институции, както и с европейски и световни дипломатически школи и институти, международни организации, университети, изследователски и информационни центрове и сдружения с нестопанска цел в сферата на международните отношения;
5. организира и осъществява самостоятелно или съвместно с български и чуждестранни партньори изследователски програми и проекти, като предоставя резултатите от изследователската дейност на Народното събрание, президента на Република България и Министерския съвет;
6. осъществява публична дейност за популяризиране на дипломатическата професия чрез организиране на медийни прояви, конференции, лекции и издателска дейност.

Директор на Дипломатическия институт

Чл. 83. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Директорът на Дипломатическия институт се назначава от министъра на външните работи след провеждане на конкурс.

Глава седма. ДЪРЖАВЕН КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ (НОВА - ДВ, БР. 69 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 08.09.2011 Г.)

Правно положение

Чл. 84. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Държавният културен институт е юридическо лице към министъра на външните работи на бюджетна издръжка със седалище София.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

(3) Структурата и организацията на дейността на Държавния културен институт се определят с устройствен правилник, издаден от министъра на външните работи.

(4) Служителите в Държавния културен институт са служители в дипломатическата служба по смисъла на чл. 4.

Предмет на дейност

Чл. 85. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Държавният културен институт е с предмет на дейност:

1. поддържане, разширяване и представяне на Художествения фонд на Министерството на външните работи;

2. подпомагане на задграничните представителства при осъществяването на програми и проекти за разпространение на българското духовно и културно-историческо наследство в чужбина.

Директор на Държавния културен институт

Чл. 86. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) Държавният културен институт се ръководи от директор, който се назначава от министъра на външните работи след провеждане на конкурс.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Ръководна длъжност в Министерството на външните работи" е ръководител на структурно звено не по-ниско от отдел.

2. "Членове на семейството" са:

а) другият съпруг;

б) (доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) децата до навършване на 18-годишна възраст, включително на другия съпруг, ако не са сключили брак;

в) (доп. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.) пълнолетните деца, включително на другия съпруг, ако са трайно неработоспособни;

г) децата до навършване на 25-годишна възраст, включително на другия съпруг, ако учат в приемащата държава и не са сключвали брак.

§ 2. Членовете на политическия кабинет на министъра на външните работи или съветниците и експертите към него, които до назначаването си в политическия кабинет не са били служители в дипломатическата служба, не са дипломатически служители по смисъла на този закон.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. За ръководителите на задгранични представителства, назначени до влизането в сила на закона, ограничението по чл. 24, ал. 3 не се прилага.

§ 4. Актовете по прилагането на този закон се издават в срок 6 месеца от влизането му в сила.

§ 5. Държавен служител с дипломатически ранг, който до влизането в сила на закона е заемал длъжност, определена за заемане от дипломатически служител, се назначава на длъжността, ако отговаря на изискванията на този закон.

§ 6. В тригодишен срок от влизането в сила на закона:

1. заварените държавни служители с дипломатически ранг трябва да покрият изискването за образователно-квалификационна степен "магистър" по чл. 27, ал. 1, т. 2;

2. заварените държавни служители без дипломатически ранг и работниците и служителите по трудово правоотношение в дипломатическата служба трябва да покрият изискванията на чл. 27, ал. 2 и 3.

§ 7. (1) Служител в дипломатическата служба, който със съгласието на министъра на външните работи е назначен за член на политически кабинет или съветник по външнополитическите въпроси към него, има право след прекратяване на пълномощията му да заеме предишната си длъжност. За времето на отсъствието му на същата длъжност може да бъде назначено друго лице като заместник. В случаите, когато предишната му длъжност е закрита, на служителя се предлага друга равностойна длъжност от същата длъжностна категория.

(2) С правата по ал. 1 се ползва и служител, който е:

1. избран за президент, вицепрезидент, министър-председател, министър, народен представител, член на Европейската комисия и член на Европейския парламент;

2. назначен за постоянен секретар в Министерството на външните работи;

3. назначен за съветник или секретар по външната политика на президента на Република България, министър-председателя, председателя на Народното събрание или за съветник или експерт по външнополитическите въпроси към постоянна комисия на Народното събрание.

§ 8. Трудовият и служебният стаж, придобит в Министерството на външните работи до влизането в сила на закона, се зачита за стаж в дипломатическата служба.

§ 9. В Закона за политическите партии (обн., ДВ, бр. 28 от 2005 г.; изм., бр. 102 от 2005 г., бр. 17 и 73 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г.) в чл. 9, ал. 1 след думата "съдиите" се поставя запетая и се добавя "служителите в дипломатическата служба".

§ 10. В Закона за управление при кризи (обн., ДВ, бр. 19 от 2005 г.; изм., бр. 17, 30 и 102 от 2006 г., бр. 11 и 41 от 2007 г.) в чл. 58, ал. 2 се създава т. 6:

"б. служителите в дипломатическата служба."

§ 11. В Закона за местните избори (обн., ДВ, бр. 66 от 1995 г.; попр., бр. 68 от 1995 г.; бр. 85 от 1995 г. - Решение № 15 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 33 от 1996 г.; бр. 22 от 1997 г. - Решение № 4 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 11 и 59 от 1998 г., бр. 69 и 85 от 1999 г., бр. 29 от 2000 г., бр. 24 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 69 и 93 от 2003 г., бр. 28 от 2005 г., бр. 17, 24, 30, 69 и 95 от 2006 г., бр. 49 и 63 от 2007 г.) в чл. 35, ал. 4 след думите "Министерството на отбраната" се поставя запетая и се добавя "служители в дипломатическата служба".

§ 12. В Закона за администрацията (обн., ДВ, бр. 130 от 1998 г.; бр. 8 от 1999 г. - Решение № 2 на Конституционния съд от 1999 г.; изм., бр. 67 от 1999 г., бр. 64 и 81 от 2000 г., бр. 99 от 2001 г.; попр., бр. 101 от 2001 г.; изм., бр. 95 от 2003 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30, 69 и 102 от 2006 г., бр. 46 от 2007 г.) се създава чл. 13а:

"Чл. 13а. (1) Дипломатическите служители от дипломатическата служба заемат длъжности, чиито наименования се определят в класификатор на дипломатическите длъжности.

(2) Дипломатическите длъжности са:

1. висши;
2. старши;
3. младши.

(3) Висшите дипломатически длъжности са посочени в категория "А" на класификатора на дипломатическите длъжности.

(4) Старшите дипломатически длъжности са посочени в категория "Б" на класификатора на дипломатическите длъжности.

(5) Младшите дипломатически длъжности са посочени в категория "В" на класификатора на дипломатическите длъжности.

(6) Длъжностните категории имат нива в зависимост от възложените служебни задължения и необходимите за тяхното изпълнение професионална квалификация и професионален опит."

§ 13. Изпълнението на закона се възлага на министъра на външните работи.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 13 септември 2007 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И РАЗКРИВАНЕ НА КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 97 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 10.12.2010 Г.)

§ 61. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:

1. параграф 11 относно чл. 22а – 22д, който влиза в сила от 1 януари 2011 г.;
2. параграфи 7, 8, 9, § 11 относно чл. 22е – 22и и § 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

и 23, които влизат в сила от 1 април 2011 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО
ОСИГУРЯВАНЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2011 Г.)

§ 65. Законът влиза в сила от 1 януари 2011 г. с изключение на § 32, 33, 36 и 51, които влизат в сила от 1 януари 2012 г.

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА
СЛУЖБА**

(ОБН. - ДВ, БР. 69 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 08.09.2011 Г.)

§ 51. В останалите текстове на закона думите "Атестационната комисия" се заменят с "Кариерната комисия".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ДИПЛОМАТИЧЕСКАТА СЛУЖБА**

(ОБН. - ДВ, БР. 69 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 08.09.2011 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 95 ОТ 2011 Г.)

§ 52. (Обявен за противоконституционен и за несъответстващ на международните договори, по които България е страна с РКС № 11 от 2011 г. - ДВ, бр. 95 от 2011 г.) Служители в дипломатическата служба, за които към влизането в сила на този закон е установена принадлежност по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия и заемат публични длъжности по чл. 3, ал. 1, т. 23 и 26 от същия закон, се освобождават от съответната публична длъжност и се преназначават на друга длъжност в дипломатическата служба.

§ 53. Задграничният мандат на служителите, които са дългосрочно командировани към влизането в сила на този закон, се урежда по досегашните правила.

§ 54. В Закона за администрацията (обн., ДВ, бр. 130 от 1998 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 1999 г. - бр. 8 от 1999 г.; изм., бр. 67 от 1999 г., бр. 64 и 81 от 2000 г., бр. 99 от 2001 г.; попр., бр. 101 от 2001 г.; изм., бр. 95 от 2003 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30, 69 и 102 от 2006 г., бр. 46 и 78 от 2007 г., бр. 43 и 94 от 2008 г., бр. 35 и 42 от 2009 г. и бр. 24 и 97 от 2010 г.) в чл. 13а се правят следните изменения:

1. В ал. 2:

а) в т. 1 думата "висши" се заменя с "ръководни";

б) в т. 2 думата "старши" се заменя с "координационни";

- в) в т. 3 думата "младши" се заменя с "експертни".
2. В ал. 3 думата "Висшите" се заменя с "Ръководните".
3. В ал. 4 думата "Старшите" се заменя с "Координационните".
4. В ал. 5 думата "Младшите" се заменя с "Експертните".

§ 55. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 29, който влиза в сила от 1 януари 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

(ОБН. - ДВ, БР. 38 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2012 Г.)

§ 84. (В сила от 18.05.2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":

1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;
2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за пътищата се уреждат при условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).

(2) С акта за назначаването на държавния служител се:

1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;

2. определя индивидуална основна месечна заплата.

(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.

(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.

(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по съответните бюджети, произтичащи от този закон.

(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(2) В brutната заплата по ал. 1 се включват:

1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;
2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

Приложение към чл. 42

(Изм. - ДВ, бр. 69 от 2011 г., в сила от 08.09.2011 г.)

КЛАСИФИКАТОР на дипломатическите длъжности

Длъжностно ниво	Наименование на длъжностите в Министерството на външните работи и на длъжностите за командироване в задграничните представителства	Минимална образователна степен, необходима за заемане на длъжността	Минимален дипломатически ранг, необходим за заемане на длъжността	Минимален професионален опит за заемане на длъжността	Вид правоотношение
1	2	3	4	5	6
А. Ръководни дипломатически длъжности					
A1	Постоянен секретар	Магистър	Посланик	По чл. 8, ал. 2	Служебно
A2	Генерален директор Ръководител на инспектората	Магистър	Пълномощен министър	По чл. 11, ал. 2 По чл. 15, ал. 1	Служебно
A3	Директор на дирекция Ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 1	Магистър Магистър	Съветник Съветник	По чл. 14, ал. 2 По чл. 35-37	Служебно

A4	Началник на отдел Ръководител на задгранично представителство по чл. 23, ал. 2	Магистър	Първи секретар	По чл. 14, ал. 3	Служебно
Б. Координационни дипломатически длъжности					
B1	Посланик за специални поръчения	Магистър	Пълномощен министър	По чл. 13, ал. 1, т. 1	Служебно
B2	Специален координатор	Магистър	Съветник	По чл. 13, ал. 1, т. 2	Служебно
B3	Висш дипломатически служител Неакредитиран посланик в задгранично представителство	Магистър	Посланик	По чл. 35-37	Служебно
В. Експертни дипломатически длъжности					
B1	Старши дипломатически служител - I степен Пълномощен министър в задгранично представителство	Магистър	Пълномощен министър	По чл. 35-37	Служебно
B2	Старши дипломатически служител - II степен Съветник в задгранично представителство	Магистър	Съветник	По чл. 35-37	Служебно
B3	Дипломатически служител - I степен Първи секретар в задгранично представителство	Магистър	Първи секретар	По чл. 35-37	Служебно
B4	Дипломатически служител - II степен Втори секретар в задгранично представителство	Магистър	Втори секретар	По чл. 35-37	Служебно
B5	Дипломатически служител - III степен Трети секретар в задгранично представителство	Магистър	Трети секретар	По чл. 35-37	Служебно
B6	Дипломатически служител - IV степен Аташе в задгранично представителство	Магистър	Аташе	По чл. 35-37	Служебно

ЗАКОН ЗА ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

В сила от 01.11.2015 г.

Обн. ДВ. бр. 88 от 13 Ноември 2015 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда организацията, дейностите, задачите и функционирането на военното разузнаване, както и статуса на служителите му.

Чл. 2. Военното разузнаване обединява дейността на всички разузнавателни структури и формирования във въоръжените сили на Република България и се води с цел добиване, обработване и предоставяне на разузнавателна информация в интерес на отбраната на страната и на националната сигурност.

Чл. 3. Военното разузнаване участва в дейността на разузнавателните общности на организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) и на Европейския съюз (ЕС), осъществява обмен на разузнавателна информация и разузнавателна поддръжка в съюзни и коалиционни операции.

Чл. 4. Военното разузнаване се осъществява от:

1. служба „Военна информация“, наричана по-нататък „Службата“;
2. разузнавателни структури в органите за управление и разузнавателни военни формирования в Българската армия.

Чл. 5. Военното разузнаване се осъществява въз основа на следните принципи:

1. спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна;
2. зачитане на правата и свободите на гражданите и тяхното достойнство;
3. взаимодействие с органите на държавната власт, службите за сигурност и службите за обществен ред;
4. централизирано управление и контрол на разузнавателната дейност;
5. съчетаване на явни и тайни форми и способности на работа;
6. спазване на политически неутралитет;
7. обективност и безпристрастност.

Глава втора ОРГАНИЗАЦИЯ И ЗАДАЧИ НА ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Раздел I Организация на военното разузнаване

Чл. 6. Разузнаването във въоръжените сили на Република България е организирано в единен централизиран процес и се осъществява на стратегическо, оперативно и тактическо ниво.

Чл. 7. (1) Службата организира и води стратегическото разузнаване с използване на човешки ресурси и технически средства.

(2) Службата е структура на пряко подчинение на министъра на отбраната и е юридическо лице. Директорът на Службата е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на отбраната.

(3) Службата събира и обработва цялата информация, добита от разузнавателните органи на военното разузнаване или получена от разузнавателните структури на НАТО и ЕС, от разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и от партньорски служби.

(4) Службата е автономна при осигуряване на вътрешната сигурност, защитата на класифицираната информация и контраразузнавателното обезпечаване на разузнавателната дейност.

Чл. 8. (1) Съвместното командване на силите планира и организира разузнаването и разузнавателното осигуряване на оперативно ниво, координира разузнавателния процес и осъществява ръководството и взаимодействието на разузнавателните формирования и органи на видовете въоръжени сили при провеждане на съвместни операции.

(2) Командирите на видовете въоръжени сили на оперативно ниво планират, организират и ръководят разузнаването на подчинените си структури.

Чл. 9. Командирите (началниците) на военни формирования организират военното разузнаване на тактическо ниво.

Раздел II

Задачи на военното разузнаване

Чл. 10. На военното разузнаване на стратегическо, оперативно и тактическо ниво в съответствие с предназначението, функциите и отговорностите им в единния разузнавателен процес се поставят задачи по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Чл. 11. На военното разузнаване не може да се възлагат задачи от вътрешнополитически характер. То не събира, не обработва, не анализира и не съхранява информация от вътрешнополитически характер.

Чл. 12. Основни задачи на военното разузнаване на стратегическо ниво са:

1. добиване и анализ на стратегическа разузнавателна информация, необходима за отбраната на страната и защитата на националната сигурност от външни посегателства, рискове и заплахи;

2. информационно осигуряване на дейностите на държавните институции в областта на сигурността и отбраната на страната;

3. осъществяване на непрекъснато наблюдение, ранно откриване и предупреждение за рисковете и заплахите за националната сигурност и колективната отбрана;

4. осигуряване на разузнавателна информация за нуждите на планирането във въоръжените сили и за развитието на оперативни способности;

5. развиване на информационно и оперативно сътрудничество с разузнавателните структури на НАТО и ЕС, с разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и с партньорските служби в интерес на националната и колективната отбрана и сигурност;

6. осъществяване на обмен на разузнавателна информация и провеждане на съвместни операции с разузнавателните структури на НАТО и ЕС, разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и с партньорските служби;

7. осигуряване на разузнавателна информация в интерес на сигурността на операциите и

мисиите извън територията на страната, в които участват български военни контингенти и отделни военнослужещи;

8. осъществяване на непосредствено ръководство на службата на военния аташе към задграничните представителства на Република България.

Чл. 13. За изпълнение на възложените ѝ задачи Службата:

1. използва специфични форми, методи и средства на оперативна работа при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

2. привлича за сътрудничество български граждани или граждани на друга държава с тяхното доброволно съгласие за изпълнение на разузнавателни задачи при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната;

3. осигурява мерки за защита и закрила на лицата, които работят или са работили, сътрудничат или са сътрудничили на военното разузнаване;

4. създава собствени прикрития на служители на Службата при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

5. използва прикрития във ведомства, организации, търговски дружества и други юридически лица при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

6. съставя и използва документи за чужда самоличност и други официални документи, необходими за прикритие на служители от Службата, които изпълняват оперативно-разузнавателна дейност, при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

7. разработва и произвежда специална техника, спомагателни средства и документи за осигуряване на оперативната си дейност;

8. използва документи за защита и скриване на принадлежността на личния си състав, сградите и съоръженията, предоставени за управление от Службата;

9. развърща и използва органи за електронно разузнаване за добиване на информация в интерес на националната сигурност от външни електронни системи и средства при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

10. развива способности да добива разузнавателна информация, самостоятелно или съвместно със структури на НАТО, ЕС и партньорски служби, чрез използване на космически, авиационни, морски или земни системи за получаване на изображения при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4;

11. сключва договори с юридически и физически лица за услуги и доставки, свързани с дейността на Службата, в съответствие със Закона за обществените поръчки и със Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 14. Разузнавателните структури в Българската армия изграждат и поддържат способности за разузнавателна поддръжка на операциите.

Чл. 15. (1) Военното разузнаване на оперативное и тактическо ниво изпълнява задачи по:

1. планиране и организиране на разузнаването, разузнавателната поддръжка и управлението на разузнавателните сили и средства на подчинените военни формирования;

2. добиване, обработване и разпространяване на разузнавателна информация, поддържане на база данни и управление на разузнавателния процес;

3. наблюдение и добиване на информация за обстановката на и извън територията, във и извън териториалните води и във и извън въздушното пространство на Република България с цел предотвратяване и пресичане на евентуални заплахи за отбраната на страната;

4. добиване на информация от комуникационни, информационни и радиотехнически системи и средства чрез развърщане на разузнавателни органи за електронно разузнаване и

постове за наблюдение от открити източници;

5. добиване на разузнавателна информация от видеофилми и изображения, включително в реално време, чрез развърщане на сили и средства за тяхното получаване, обработване и дешифриране.

(2) Структурата и функциите на органите за военно разузнаване на оперативно и тактическо ниво се регламентират с актове на началника на отбраната.

Чл. 16. При съвместни операции военното разузнаване се планира и организира от Съвместното командване на силите с участието на органи на стратегическо ниво, изпълнява задачи по разкриване на противостоящи сили и замисъла за тяхното използване и в съответствие с разработените планове осъществява разузнавателна поддръжка на войските и силите.

Глава трета

УСТРОЙСТВО И УПРАВЛЕНИЕ НА ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Раздел I

Устройство на военното разузнаване

Чл. 17. (1) Службата е организирана в ръководство, дирекции, отдели и сектори.

(2) Към дирекциите може да се създават териториални структури.

(3) Към Службата може да се създават военни формирования и задгранични структури на пряко подчинение на директора ѝ.

(4) Устройството на Службата, организацията на работа и общата численост на служителите се определят с правилника за устройството и дейността на служба „Военна информация“, приет от Министерския съвет.

Чл. 18. Службата изпълнява самостоятелно възложените ѝ задачи в съответствие с този закон и с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 19. Устройството на военното разузнаване в Българската армия е в съответствие с командната структура на оперативно и тактическо ниво:

1. на оперативното ниво – в Съвместното командване на силите и командванията на видовете въоръжени сили чрез подчинените им разузнавателни органи и военни формирования;

2. на тактическото ниво – във военните формирования чрез органите им за разузнаване.

Раздел II

Ръководство на военното разузнаване

Чл. 20. Ръководството на военното разузнаване се осъществява от:

1. министър-председателя;

2. министъра на отбраната;

3. началника на отбраната.

Чл. 21. Министър-председателят:

1. осъществява общото ръководство на военното разузнаване на стратегическо ниво;

2. поставя дългосрочни и годишни информационни задачи на Службата;

3. изисква и получава становища и доклади от директора на Службата по въпроси, свързани с изпълняваните от нея функции и задачи.

Чл. 22. Министърът на отбраната:

1. осъществява непосредственото ръководство на военното разузнаване на стратегическо ниво и общото ръководство на военното разузнаване в Българската армия;
2. поставя информационни задачи;
3. издава нормативни актове, свързани с дейността на военното разузнаване;
4. осъществява контрол върху финансово-административната дейност и разпореждането с материално-техническите ресурси на Службата;
5. внася в Министерския съвет предложения за приемане на нормативни актове, свързани със Службата, и годишен доклад за изпълнението на поставените ѝ задачи.

Чл. 23. (1) Началникът на отбраната:

1. ръководи военното разузнаване в Българската армия на оперативно и тактическо ниво;
2. поставя задачи на военното разузнаване в Българската армия и осъществява контрол върху изпълнението им.

(2) При осъществяване на дейностите по ал. 1 и при изпълнение на задълженията по чл. 85, ал. 1, т. 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България началникът на отбраната се подпомага от Службата, като ѝ поставя конкретни задачи.

Раздел III

Ръководство на служба „Военна информация“

Чл. 24. (1) Службата се ръководи и представлява от директор, който се назначава за срок 5 години.

(2) Директорът може да бъде преназначен на същата длъжност само за срок от още 5 години.

(3) Директор на Службата може да бъде военнослужещ на действителна военна служба с висше военно звание.

(4) Директорът на Службата се назначава и освобождава с указ на президента на Република България по предложение на Министерския съвет.

(5) Правомощията на директора на Службата се прекратяват предсрочно:

1. по негово искане, заявено писмено;
2. при невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;
3. при навършване на пределната възраст за съответното военно звание, когато е военнослужещ на действителна военна служба;
4. при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;
5. при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание за умишлено престъпление от общ характер;
6. при настъпване на несъответствие с изискванията по чл. 26;
7. при смърт или поставяне под запрещение.

(6) Директорът на Службата:

1. ръководи, организира и отговаря за цялостната ѝ дейност;
2. предлага на министъра на отбраната за утвърждаване длъжностните разписания на Службата;
3. сключва договори за военна служба и упражнява правомощия във връзка с приемането, изпълнението, преминаването и прекратяването на военната служба на военнослужещите, с изключение на тези по чл. 25, ал. 1, т. 1, и упражнява правомощията на орган по назначаването и на работодател по отношение на цивилните служители по служебно и трудово правоотношение съгласно Закона за държавния служител и Кодекса

на труда;

4. ръководи и организира подготовката и повишаването на квалификацията на служителите от Службата;

5. организира и отговаря за съставянето, изпълнението, отчета и контрола на бюджета на Службата;

6. командирова за изпълнение на служебни задачи служители от Службата в страната и в чужбина, освен в случаите на дългосрочно командироване в задграничните представителства на Република България;

7. ръководи, организира и контролира дейностите по защита на класифицираната информация в Службата;

8. организира инспекции, свързани с дейността на Службата;

9. управлява и отговаря за информационните фондове и фондовете за съхранение на оперативната документация, делата и преписката на оперативния отчет и архив, създадени в Службата;

10. възлага обществени поръчки в рамките на своята компетентност по Закона за обществените поръчки и подзаконовите актове по прилагането му;

11. управлява предоставените на Службата държавни имоти и дейността, свързана с ресурсното им осигуряване.

(7) При осъществяване на правомощията си по ал. 6 директорът на Службата издава инструкции, заповеди и разпореждания.

Чл. 25. (1) Дейността на директора на Службата се подпомага от заместник-директори, които могат да бъдат:

1. военнослужещи, които се назначават от министъра на отбраната по предложение на директора на Службата, по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, или

2. цивилни служители, които се назначават по реда на Кодекса на труда от директора на Службата след съгласуване с министъра на отбраната.

(2) Директорът възлага с писмена заповед изпълнението на отделни функции и правомощия на заместник-директорите.

(3) Функциите и правомощията на директора в негово отсъствие се изпълняват от определен с негова писмена заповед заместник-директор за всеки конкретен случай.

(4) При освобождаване на директора от длъжност или когато директорът е в обективна невъзможност да изпълнява функциите си, министърът на отбраната определя един от заместник-директорите, който да изпълнява неговите функции.

Чл. 26. За директор и заместник-директори на Службата могат да бъдат назначавани лица, които:

1. имат само българско гражданство;

2. имат висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър“;

3. притежават 10-годишен професионален стаж в системата за защита на националната сигурност или въоръжените сили;

4. не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер независимо от реабилитацията, както и не са освобождавани от наказателна отговорност за умишлени престъпления от общ характер;

5. не са лишени от правото да заемат държавна длъжност;

6. са проверени за принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия по Закона за достъп и разкриване на документите и за

обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия и резултатът от проверката е обявен по реда на същия закон;

7. са получили разрешение за достъп до класифицирана информация с ниво на класификация „Строго секретно“;

8. не членуват в политически партии и/или коалиции или организации с политически цели;

9. не са еднолични търговци, съдружници, управители, прокуристи или членове на надзорни и управителни съвети или съвети на директорите или контролни органи на търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват стопанска дейност;

10. не са наети по трудово или по служебно правоотношение, или по граждански договор, освен за осъществяване на преподавателска или научноизследователска дейност.

Раздел IV

Ръководство на военното разузнаване на оперативно и на тактическо ниво

Чл. 27. (1) Разузнаването на оперативно ниво се ръководи от командващия на Съвместното командване на силите и командирите на видовете въоръжени сили.

(2) Разузнаването на тактическо ниво се ръководи от командирите (началниците) на военните формирования.

(3) При осъществяване на правомощията си по ръководство на военното разузнаване лицата по ал. 1 и 2 издават заповеди, разпореждания и указания.

Чл. 28. (1) За осъществяване на контролни функции при провеждане на държавната политика в Службата и с цел предотвратяване и разкриване на закононарушения, както и за повишаване на качеството и ефективността на изпълнението на възложените функции и дейности в Службата се назначава инспектор.

(2) Инспекторът е на пряко подчинение на директора на Службата.

(3) За инспектор може да бъде назначаван служител, който има висше образование и стаж не по-малко от 5 години в Службата.

(4) Инспекторът може да бъде военнослужещ или цивилен служител, който се назначава от министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

Чл. 29. (1) Инспекторът извършва контролни и други проверки по указание на директора на Службата или по своя инициатива, след съгласуване с директора на Службата, по отношение на:

1. спазването на нормативните актове и заповедите на министъра на отбраната и директора на Службата;

2. спазването на вътрешния ред и дисциплина;

3. предотвратяването и установяването на конфликт на интереси;

4. спазването на Етичния кодекс за поведение на служителите;

5. управлението и разпореждането с материални средства;

6. условията и реда за извършването на финансови разходи за изпълнение на специфични цели на Службата;

7. условията на труд;

8. управлението на човешките ресурси;

9. спазването на основните права и свободи на човека;

10. корупционни рискове и мерките за ограничаването им.

(2) Инспекторът проучва предложенията, сигналите, жалбите и молбите, подадени от

физически или юридически лица до директора на Службата, и изготвя отговори по тях.

(3) Инспекторът няма правомощие да извършва финансов контрол с изключение на контрола по ал. 1, т. 5 и 6.

Чл. 30. (1) Директорът на Службата има право да разпорежи на инспектора да не започва и да прекрати извършването на конкретни проверки, ако това ще доведе до достъп до данни за оперативно-разузнавателни източници, методи и средства, оперативни дейности и разузнавателни операции.

(2) В случаите по ал. 1 инспекторът има право да докладва на министъра на отбраната.

Чл. 31. (1) Инспекторът докладва на директора на Службата за резултатите от извършените от него проверки и прави предложения и препоръки във връзка с тях.

(2) Инспекторът представя годишен доклад за резултатите от дейността си на министъра на отбраната и директора на Службата.

Чл. 32. Организацията на дейността, видовете проверки, както и условията и редът за извършването им се определят с акт на Министерския съвет.

Глава четвърта

ДЕЙНОСТИ НА ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Раздел I

Дейности на служба „Военна информация“

Чл. 33. Основни дейности на Службата са:

1. добиване на разузнавателна информация от военен характер, както и за хибридни форми на война и за асиметрични рискове и заплахи;

2. извършване на информационно-аналитична дейност при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата;

3. участие в организацията и осъществяването на военодипломатическата дейност;

4. информационно осигуряване и разузнавателната поддръжка на въоръжените сили на Република България и подпомагане на началника на отбраната в дейността му по планиране и ръководство на военното разузнаване в Българската армия;

5. организиране и осъществяване на специалната подготовка и следдипломната квалификация на служителите ѝ;

6. организиране и провеждане – самостоятелно или във взаимодействие с партньорски служби, на специални операции на и извън територията на страната при спазване на изискванията по чл. 11;

7. ресурсно осигуряване на дейностите на Службата;

8. осигуряване сигурността на Службата, нейния личен състав и защитата на класифицираната информация, както и контраразузнавателното обезпечаване на разузнавателната дейност;

9. проучване за надеждност и издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация на служителите си.

Чл. 34. Службата осъществява обмен на разузнавателна информация, оперативно сътрудничество и съвместни операции със специални служби и органи на други държави и международни организации въз основа на междуправителствени или междуведомствени договори и споразумения или в рамките на коалиционните дейности.

Чл. 35. (1) Службата създава и поддържа собствен архив и специална картотека за съхраняване на документи, сведения и данни, както и делата на служителите и сътрудниците.

(2) Службата създава и поддържа собствен архив и специална картотека за съхраняване на документи, сведения и данни за чужди граждани.

(3) Достъпът до архива и картотеките се разрешава по ред, определен със заповед на директора на Службата.

(4) Материали от архива на Службата, представляващи историческа и научна ценност, се предават за съхранение в Държавния архив при спазване разпоредбите на Закона за защита на класифицираната информация.

Раздел II

Предоставяне на и достъп до информацията на служба „Военна информация“

Чл. 36. (1) Потребители на информацията на Службата са държавни ведомства и институции.

(2) Службата предоставя стратегическа, оперативна и тактическа информация на разузнавателните структури на НАТО и ЕС, на разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и на партньорските служби.

(3) Редът за предоставяне на информация по ал. 1 и 2 се определя с акт на министъра на отбраната.

Чл. 37. (1) Службата предоставя еднаква по обем и съдържание разузнавателна информация на:

1. президента на републиката;
2. председателя на Народното събрание;
3. министър-председателя;
4. министъра на отбраната.

(2) Президентът изисква и получава информация и становища от директора на служба „Военна информация“ по въпроси, свързани с отбраната и националната сигурност.

Чл. 38. (1) Постоянният секретар на отбраната и началникът на отбраната получават разузнавателна информация във връзка с изпълнението на функциите си по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Ръководителите на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, командващият на Съвместното командване на силите, командирите на видовете въоръжени сили и командирите/началниците на военни формирования получават класифицирана разузнавателна информация при спазване на принципа „необходимост да се знае“.

(3) Информационни документи – справочници, сборници, бюлетини, сводки, доклади и други, се предоставят на структури от въоръжените сили по разчет, утвърден от началника на отбраната.

(4) Не се допуска предоставяне на информация за източниците, методите, средствата и способите за добиване на разузнавателните сведения и данни, за списъчния състав на Службата и за лица, които ѝ сътрудничат или са ѝ сътрудничали, както и информация, която би застрашила националната сигурност или би могла да увреди, или да създаде опасност от възникване на значителни вреди за служители, сътрудници или други лица, придобили тази информация, доколкото това не противоречи на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

(5) Лицата, допуснати до сведения на Службата, носят отговорност за тяхното разгласяване и неправомерно ползване в съответствие със Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 39. Службата информира обществеността за дейността си по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Глава пета

СЛУЖИТЕЛИ ВЪВ ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Раздел I

Статус на служителите

Чл. 40. (1) Служителите във военното разузнаване са:

1. военнослужещи;
2. цивилни служители по служебно правоотношение в съответствие със Закона за държавния служител;
3. цивилни служители по трудово правоотношение.

(2) Статусът на служителите по ал. 1 се урежда в съответствие със Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закона за държавния служител, Кодекса на труда, този закон и правилника по чл. 17, ал. 4.

(3) Служителите по ал. 1, т. 2 и 3 изпълняват функции, свързани с осигуряване дейността на Службата, които са различни от задачите на военното разузнаване по чл. 12. При необходимост директорът на Службата може да определи и длъжности, на които служителите по ал. 1, т. 2 и 3 да изпълняват задачи по чл. 12.

Чл. 41. (1) Служителите на Службата при изпълнение на служебните си задължения могат да заемат и длъжности под или на прикритие.

(2) Изискванията за несъвместимост по чл. 188, ал. 2, т. 2, 3 и 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, по чл. 7, ал. 2, т. 2 и 6 от Закона за държавния служител и по чл. 107а, ал. 1, т. 2 от Кодекса на труда не се прилагат за военнослужещите, съответно за цивилните служители от Службата, които заемат длъжности под или на прикритие.

(3) Условието и редът за изпълнение на служебните задължения от служители, които заемат длъжности под или на прикритие, се определят с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 42. (1) Служебното време, почивките и отпуските на военнослужещите се определят при условията и по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на правилника по чл. 17, ал. 4, а работното време, почивките и отпуските на цивилните служители – при условията и по реда на Закона за държавния служител, съответно Кодекса на труда и правилника по чл. 17, ал. 4.

(2) Директорът на Службата може да определя специфична организация на служебното време на военнослужещите и работното време на цивилните служители, чиито постоянни работни места се намират във военни формирования или обекти, разположени във височинни райони извън населени места, при спазване на общите правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

(3) Служителите, които заемат длъжности под или на прикритие, ползват отпуск в размер, при условия и по ред, определени за тези длъжности.

(4) Финансовите взаимоотношения между Службата и служителите, които заемат длъжности на прикритие, се уреждат при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4.

(5) Служителите ползват лечебните, санаториалните и профилактичните заведения на Министерството на отбраната по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 43. (1) След освобождаването от военна служба или прекратяването на правоотношението военнослужещите или цивилните служители от Службата нямат право без изрично разрешение на директора на Службата или на оправомощено от него длъжностно лице да осъществяват контакти с лица, станали им известни при или по повод изпълнение на оперативно-разузнавателна дейност.

(2) Военнослужещите и цивилните служители при освобождаване от военната служба или прекратяване на правоотношението им подписват декларация по ал. 1.

Чл. 44. Служителите на военното разузнаване не могат да отказват изпълнение на служебни задължения по религиозни мотиви.

Чл. 45. Служителите на Службата са длъжни да опазват държавната и служебната тайна и след освобождаването им от военна служба или прекратяване на правоотношението им със Службата съгласно Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 46. (1) Службата може да използва полифизиограф за извършване на проверка на кандидатите за постъпване на работа и на служителите си.

(2) Проверката с полифизиограф се извършва от специализиран орган на Службата при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 47. Разноските по погребението на починали военнослужещи и цивилни служители от Службата са за нейна сметка.

Раздел II

Изисквания за постъпване в служба „Военна информация“

Чл. 48. (1) Служба „Военна информация“ се комплектува с личен състав самостоятелно при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4.

(2) Служител, който работи в орган или структура от системата за защита на националната сигурност, може да бъде назначен на длъжност в Службата, ако отговаря на изискванията и условията за нейното заемане и след сключване на писмено споразумение между него, директора на Службата и ръководителя на съответния орган и структура, като не дължи възстановяване на разходите за издръжка, обучение, квалификация и/или преквалификация.

Чл. 49. (1) На военна служба в Службата се приемат лица, които отговарят на:

1. изискванията на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
2. специфични изисквания, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) Приемането на военна служба и назначаването на длъжност в Службата се осъществяват след извършване на подбор при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4.

(3) Кандидатите за приемане на военна служба и за назначаване на длъжност в Службата подлежат на психологическо изследване от специализиран орган на Службата при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната. Изследването се извършва за установяване на психологическата съвместимост с изискванията на съответното направление на дейност. На служба се назначават само кандидати, които са психологически съвместими с изискванията на направлението на дейност.

(4) В Службата на военна служба се приемат и се назначават на длъжност само лица, които са получили разрешение за достъп от органа по сигурността на Службата до изискващото се за длъжността ниво на класифицирана информация.

(5) Български граждани с двойно гражданство могат да бъдат приемани в Службата за изпълнение на военна служба или служба в резерва и да бъдат назначавани на длъжности, определени от министъра на отбраната, при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

(6) В Службата не могат да се назначават като военнослужещи или като цивилни служители лица, които са в непосредствена йерархическа връзка на ръководство и контрол с друг военнослужещ или цивилен служител, като съпруг, роднина по права линия без ограничения, по сребрена линия до втора степен включително, или по сватовство до втора степен включително.

Чл. 50. За изпълнение на разузнавателни задачи директорът на Службата може да назначава лица, които са в трудови или служебни правоотношения с друг работодател или орган по назначаване, както и да ги освобождава от длъжност и от военна служба.

Чл. 51. Началната военна подготовка на военнослужещите, приети в Службата, се осъществява при условия и по ред, определени с акт на директора на Службата.

Чл. 52. Ръководството, организацията, осигуряването на обучението и професионалната квалификация на военнослужещи и цивилни служители за нуждите на Службата се осъществяват при спазване на изискванията на този закон и на правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 53. Подготовката на кадри за нуждите на Службата се извършва във:

1. висши военни училища и военни академии в Република България и в други държави;
2. специализирани центрове на Министерството на отбраната;
3. граждански висши училища в Република България и в други държави.

Чл. 54. (1) Подготовката на кадри за нуждите на Службата във висши училища и академии в други държави се регламентира с акт на министъра на отбраната.

(2) Обучението на кадри за нуждите на Службата за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“ може да се извършва и в структура към Военната академия „Г. С. Раковски“, като щатната ѝ численост, кадровото, финансовото и материалното осигуряване на подготовката и обучението са за сметка на Службата.

Чл. 55. (1) За изпълнение на служба по служебно правоотношение и работа по трудово правоотношение в Службата се приемат лица, които отговарят на изискванията на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закона за държавния служител, Кодекса на труда и изискванията на чл. 49, ал. 1, т. 2 и ал. 4 и 5 от този закон.

(2) В случаите по ал. 1 не се провеждат процедури по обявяване и провеждане на конкурси.

Раздел III

Назначаване и изпълнение на службата

Чл. 56. (1) Министерският съвет по предложение на министъра на отбраната утвърждава Класификатор на длъжностите в служба „Военна информация“, който се обнародва в „Държавен вестник“.

(2) Длъжностите за военнослужещи от класификатора по ал. 1 могат да бъдат в обхвата на повече от едно военно звание.

(3) Въз основа на класификатора по ал. 1 директорът на Службата изготвя и представя на министъра на отбраната длъжностните разписания на Службата за утвърждаване.

Чл. 57. Сключването на договор за военна служба, приемането, изпълнението и

прекратяването на военната служба на военнослужещите се осъществяват от директора на Службата или оправомощени от него длъжностни лица при условия и по ред, определени в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, този закон и правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 58. В Службата с акт на директора се назначава комисия, която подпомага директора на Службата по въпроси, свързани със служебното развитие на служителите. Условието и редът за работа на мандатната комисия се определят с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 59. Приемането на военна служба, назначаването и освобождаването от длъжност и от военна служба, както и повишаването и понижаването на военнослужещите във военно звание се извършват със заповед на директора на Службата или на оправомощени от него длъжностни лица.

Чл. 60. (1) Орган по назначаване на цивилните служители по служебно правоотношение в Службата е директорът на Службата.

(2) Трудовите договори с цивилните служители по трудово правоотношение се сключват, изменят и прекратяват от директора на Службата или от други длъжностни лица в рамките на законно определените им правомощия.

Чл. 61. При освобождаване от военна служба на военнослужещите от Службата служебните дела остават на съхранение в Службата.

Раздел IV

Отличия и награди

Чл. 62. (1) Служителите във военното разузнаване могат да бъдат награждавани с награди и отличия в съответствие със Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и правилника по чл. 17, ал. 4.

(2) Директорът на Службата може да предлага за награждаване от министъра на отбраната и началника на отбраната съгласувано с командирите (началниците) от Българската армия служители от подчинените им структури и военни формирования.

Чл. 63. (1) Директорът на Службата може да награждава с награди и отличия на Службата:

1. нейни служители;
2. български и чуждестранни граждани – за особени заслуги или съществен принос за изпълнението на задачи на Службата;
3. пенсионираните военнослужещи, служили в Службата.

(2) Условието и редът за награждаване по ал. 1 се определят с правилника по чл. 17, ал. 4.

(3) Наградите и отличията по ал. 1 се определят с акт на директора на Службата.

Глава шеста

КООРДИНАЦИЯ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Раздел I

Координация и взаимодействие с държавните органи и институции

Чл. 64. (1) Координацията и взаимодействието на военното разузнаване с министерства,

служби за сигурност и обществен ред и ведомства се осъществяват от Службата въз основа на съвместни инструкции на:

1. министъра на отбраната и ръководителя на съответното министерство;
2. директора на Службата и ръководителя на съответната служба за сигурност и обществен ред или ведомство.

(2) При изпълнение на възложените ѝ правомощия Службата може да взаимодейства и координира своите дейности със структурите по ал. 1 в следните направления:

1. обмен на информация и използване на информационни фондове;
2. оперативно взаимодействие;
3. научно-техническо сътрудничество;
4. подготовка на личен състав;
5. логистично осигуряване.

Чл. 65. Служба „Военна информация“ може да има официални представители в структури на централната администрация и ведомствата, с които си взаимодейства.

Чл. 66. (1) Държавните органи, организациите, юридическите лица и гражданите оказват съдействие на служителите на Службата при или по повод осъществяване на дейностите им по този закон.

(2) В случаите по ал. 1 служителите се легитимират със служебна карта при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 67. (1) Взаимодействието на разузнавателните структури в Българската армия с други ведомства и служби в страната, НАТО и ЕС се координира и осъществява от Службата.

(2) Взаимодействието при разузнавателната поддръжка на българските военни контингенти с международните щабове, на които са подчинени, се осъществява от Съвместното командване на силите.

(3) Координацията и взаимодействието между разузнавателните органи в Българската армия при операции се осъществяват от командващия на Съвместното командване на силите и командирите на видове въоръжени сили.

Раздел II

Координация и взаимодействие с разузнавателните структури на НАТО и ЕС, с разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и с партньорските служби

Чл. 68. Службата осъществява координация и взаимодействие с разузнавателните структури на НАТО и ЕС, с разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и с партньорските служби на други държави въз основа на:

1. международни договори и споразумения, по които Република България е страна, сключени по реда на Закона за международните договори на Република България;
2. актове на Министерския съвет за обмен на информация в интерес на националната сигурност и отбраната;
3. двустранни или многостранни договорености с партньорски служби.

Чл. 69. Взаимодействието на Службата с разузнавателните структури на НАТО и ЕС, с разузнавателните органи на страните – членки на НАТО и ЕС, и с партньорските служби на други държави се осъществява в следните области:

1. обмен на информация;
2. добиване на информация;
3. провеждане на съвместни операции;

4. аналитико-прогностична;
5. обучение в специализирани школи и учебни заведения;
6. научно-техническо сътрудничество.

Чл. 70. Взаимодействието и разузнавателната поддръжка при многонационални и съвместни операции се планират, организират, координират и осъществяват от Съвместното командване на силите, а при самостоятелни операции – и от командирите на видовете въоръжени сили.

Глава седма

ОСИГУРЯВАНЕ НА СЛУЖБА „ВОЕННА ИНФОРМАЦИЯ“

Чл. 71. (1) Службата осигурява вътрешната си сигурност и защитата на класифицираната информация чрез свой орган по сигурността, който изпълнява функциите на административно звено по сигурността.

(2) Ръководителят на органа по ал. 1 е и служител по сигурността на информацията.

(3) Служителят по сигурността на информацията отговаря за извършване на обикновеното, разширеното и специалното проучване за надеждност на служителите на Службата и на кандидатите за служба и работа в нея.

(4) При изпълнение на изискванията за сертифициране на автоматизираните информационни системи или мрежи (АИС или мрежи), в които се създава, обработва, съхранява и пренася класифицирана информация, както и на изискванията за въвеждане в експлоатация на криптографски мрежи органът по сигурността предоставя на органа по акредитиране на сигурността на АИС или мрежи, съответно на органа по криптографска сигурност необходимата за изпълнение на възложените им по закон функции информация при спазване на принципа „необходимост да се знае“.

Чл. 72. Органът по сигурността осъществява дейността си самостоятелно или във взаимодействие с други служби за сигурност и обществен ред при условия и по ред, определени с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 73. (1) Финансовото осигуряване на Службата се осъществява по общия ред, утвърден за Министерството на отбраната, като ежегодно на Службата се утвърждава бюджет. Разходите се извършват чрез бюджетна субсидия от бюджета на Министерството на отбраната.

(2) Предоставянето на бюджетни средства за изпълнение на специфичните цели на Службата и начинът на организация на тяхното вътрешноведомствено администриране, разходване, отчитане и контрол се определят с акт на министъра на отбраната по предложение на директора на Службата.

Чл. 74. Служителите от Службата изпълняват службата и полагат труд при специфични условия, произтичащи от възложените им от действащото законодателство функции и задачи, като получават допълнителни възнаграждения при условия и по ред, определени в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 75. (1) Службата изгражда и поддържа собствена интегрирана комуникационно-информационна система за събиране, обработване, съхраняване и вътрешноведомствен обмен на информация.

(2) Службата разработва и използва собствени криптографски ключове, средства и системи за защита на информацията съгласно закона и в рамките на своята компетентност.

Чл. 76. (1) Службата използва собствени специални комуникации за обмен на информация със своите разузнавателни органи.

(2) За обмен на информация с външни организации Службата участва в изграждането на съвместни комуникационни и информационни системи.

Чл. 77. (1) За изпълнение на възложените ѝ с този закон правомощия Службата изгражда, поддържа и използва информационни фондове.

(2) Редът за създаване, използване и закриване на информационните фондове и за контрол върху тях се определя с правилника по чл. 17, ал. 4.

Чл. 78. (1) В информационните фондове може да се обработват лични данни, свързани с националната сигурност и отбраната, като при обработването им:

1. не се иска съгласието на физическото лице;
2. физическото лице не се информира преди и по време на обработването на личните му данни;
3. личните данни не се предоставят на трети лица;
4. личните данни се съхраняват и след приключване на обработването им в срокове, определени от директора на Службата като администратор на личните данни.

(2) Личните данни се заличават, ако вече не съществува причина за тяхното запазване съгласно закона или в изпълнение на съдебен акт.

(3) Личните данни от информационните фондове могат да се предоставят само на органите от системата за защита на националната сигурност, както и на органите на съдебната власт за нуждите на конкретно наказателно дело, както и на чуждестранни органи – по силата на международен договор, по който Република България е страна.

(4) Обработването на лични данни се осъществява при условията и по реда на този закон и на Закона за защита на личните данни.

Чл. 79. Редът за регистриране, съхраняване, получаване на достъп и използване на информация от информационните фондове се определя с акт на директора на Службата.

Чл. 80. Ресурсното осигуряване на Службата за централизирани доставки и услуги се извършва при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 81. С акт на директора на Службата се бракуват и снемат от отчет основни материални средства и запаси в Службата с изключение на тези, които се водят на индивидуален отчет от логистични структури на Министерството на отбраната и Българската армия.

Чл. 82. Директорът на Службата определя типа, количествата и начина на съхраняване и ползване на военновременни запаси на Службата, включително при усложнена обстановка, кризисна ситуация и военен конфликт.

Чл. 83. Директорът на Службата определя норми, правила и лимити за разход на горива, консумативи и комуникационно-информационни услуги.

Чл. 84. (1) Министърът на отбраната може да настанява безвъзмездно Службата за изпълнение на нейните специфични функции и задачи в имоти – държавна собственост, които са в управление на Министерството на отбраната, при условия и по ред, определени в правилника за устройството и дейността на служба „Военна информация“.

(2) Регистрацията на моторни превозни средства на Службата се извършва по ред, определен в правилника по чл. 17, ал. 4.

Глава осма

КОНТРОЛ И ОТЧЕТНОСТ

Чл. 85. Върху дейността на военното разузнаване се упражнява парламентарен, административен и съдебен контрол от предвидените в Конституцията и в действащото законодателство органи.

Чл. 86. Народното събрание осъществява парламентарен контрол върху военното разузнаване чрез своя постоянна комисия.

Чл. 87. Министърът на отбраната осъществява непосредствено цялостен контрол върху дейността на Службата.

Чл. 88. (1) Осъществяването на финансов контрол по формирането и разходването на бюджета на Службата се извършва от първостепенния разпоредител с бюджет и от други органи, предвидени в закон.

(2) При осъществяване на правомощията си органите и лицата, които осъществяват предварителен финансов контрол, вътрешен одит, държавна финансова инспекция и външен одит, съответно не контролират, не инспектират и не одитират разходите на бюджетните средства за изпълнение на специфичните цели и свързаните с тях специфични дейности.

Чл. 89. Вътрешноведомственият контрол в Службата се ръководи от директора на Службата лично или чрез оправомощени от него длъжностни лица.

Чл. 90. Директорът на Службата ежегодно предоставя на министъра на отбраната доклад за изпълнението на поставените ѝ задачи.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Разузнавателна общност на НАТО и ЕС“ е съвкупност от разузнавателните органи от командната структура на НАТО и на ЕС, страните – членки на НАТО и ЕС, и партньорски държави.

2. „Разузнавателен орган“ е структура или военно формирование, създадени за изпълнение на конкретни разузнавателни задачи.

3. „Разузнавателна информация“ е продуктът, получен след обработване и анализиране от органите на военното разузнаване на добити данни и сведения от закрити и открити източници.

4. „Разузнавателна поддръжка“ е процес на осигуряване с разузнавателна информация на националните, коалиционните и съюзническите формирования в хода на операциите.

5. „Специални операции“ са комплекс от дейности на разузнавателни органи с използване на специфични средства, способности и методи за добиване на особено важна (критична) разузнавателна информация, която не може да бъде получена по друг начин.

6. „Официални представители в структурите на централната администрация и ведомствата“ са служители на Службата, на които е възложено като служебно задължение да я представляват в съответната структура на централната администрация или ведомство и да осъществяват връзката и взаимодействието между Службата и съответната администрация.

7. „Партньорски служби“ са разузнавателни служби на други държави, с които Службата има двустранни споразумения за взаимодействие.

8. „Изображение“ е двумерно представяне на местност, обект или физически феномен, формирано чрез използване от разстояние посредством космически, авиационни, морски или земни платформи на различни видове сензори – оптико-електронни, инфрачервени, радиолокационни, лазерни, акустични и други.

9. „Височинни райони“ са райони с надморска височина над 1500 м.

10. „Финансови разходи по чл. 29, ал. 1, т. 6“ са разходите за изпълнение на специфични цели на Службата, свързани с националната сигурност и отбрана.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) Длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители в служба „Военна информация“, с изключение на подчинените ѝ военни формирования, се приравняват на длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители по служебно и по трудово правоотношение от министерство.

(2) Статусът на гражданските служители по служебно правоотношение в Службата, с изключение на подчинените ѝ военни формирования, се урежда с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и Закона за държавния служител, а на гражданските служители по трудово правоотношение – с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 107а от Кодекса на труда.

(3) Директорът на служба „Военна информация“, заварен на тази длъжност към деня на влизане в сила на закона, изпълнява длъжността до назначаването на директор на Службата при условията и по реда на този закон.

§ 3. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г., бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., бр. 1 и 98 от 2014 г. и бр. 14, 24 и 61 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 22, ал. 2 т. 18 се отменя.

2. Членове 100 и 101 се отменят.

3. Член 166 се отменя.

4. Създава се чл. 205а:

„Чл. 205а. (1) Съпругът/съпругата-военнослужещ на дългосрочно командирован служител при условията и по реда на Закона за дипломатическата служба има право на неплатен отпуск по време на задграничния мандат на служителя.

(2) Съпругът/съпругата-военнослужещ по ал. 1 се взема в разпореждане по специален щат на министъра на отбраната по време на неплатения отпуск и след изтичането на срока на отпуска се назначава на длъжност в съответствие с притежаваното военно звание и квалификация, и срокът на договора за военна служба се удължава със срока на неплатения отпуск.

(3) Времето на неплатения отпуск на съпруга/съпругата-военнослужещ по ал. 1 не се зачита за действително изслужено на военна служба.

(4) Вноските за здравно осигуряване на съпруга/съпругата-военнослужещ по ал. 1 за времето, през което са в неплатен отпуск, са за тяхна сметка.“

5. В чл. 260, ал. 1 думите „чл. 163, 165 и 166“ се заменят с „чл. 163 и 165“.

6. В чл. 290 ал. 3 се отменя.

§ 4. В Закона за резерва на въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 20 от 2012 г.; изм., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г. и бр. 14 от 2015 г.) в преходните и

заклучителните разпоредби се създава § 3а:

„§ 3а. За служба „Военна информация“ условията и редът за приемане на служба в доброволния резерв, сключването, изменението и прекратяването на договора за служба или за предоставяне на техника в доброволния резерв, назначаването, преназначаването и освобождаването от длъжност, подготовката, присвояването и повишаването във военно звание на резервисти се определят в правилника за устройството и дейността на Службата.“

§ 5. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилника за устройството и дейността на служба „Военна информация“. В срока по изречение първо се приемат, съответно издават и другите подзаконови актове, предвидени в закона.

(2) До приемането на правилника по ал. 1 се прилага Правилникът за организацията и дейността, специфичните условия и ред за назначаване на личния състав и за изпълнение и прекратяване на службата в служба „Военна информация“ (ДВ, бр. 82 от 2010 г.) и другите подзаконови нормативни актове, издадени на основание Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, доколкото не противоречат на този закон.

§ 6. Разпоредбите на този закон не могат да бъдат тълкувани в смисъл, ограничаващ приложението на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Органите по този закон осигуряват пълно и безусловно сътрудничество с Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

§ 7. Изпълнението на закона се възлага на министъра на отбраната и на директора на служба „Военна информация“.

§ 8. Законът влиза в сила от 1 ноември 2015 г.

Законът е приет от 43-то Народно събрание на 1 октомври 2015 г. и на 5 ноември 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ЗАКОН за отбраната и въоръжените сили на Република България

Обн., ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г., бр. 99 от 15.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., изм. и доп., бр. 16 от 26.02.2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 88 от 9.11.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 14.12.2010 г., изм., бр. 101 от 28.12.2010 г., изм. и доп., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г., бр. 48 от 24.06.2011 г., в сила от 24.06.2011 г., изм., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 100 от 20.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., изм. и доп., бр. 20 от 9.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г., изм., бр. 33 от 27.04.2012 г., доп., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г., изм. и доп., бр. 1 от 3.01.2014 г., изм., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г., изм., бр. 61 от 11.08.2015 г., в сила от 1.11.2015 г., изм. и доп., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.11.2015 г., бр. 88 от 13.11.2015 г., в сила от 1.11.2015 г., бр. 13 от 16.02.2016 г., в сила от 16.02.2016 г., доп., бр. 17 от 1.03.2016 г., изм. и доп., бр. 50 от 1.07.2016 г., в сила от 1.07.2016 г., доп., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 1.01.2017 г., изм. и доп., бр. 98 от 9.12.2016 г., бр. 103 от 27.12.2016 г., изм., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г., изм. и доп., бр. 85 от 24.10.2017 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Този закон урежда обществените отношения, свързани с отбраната и с въоръжените сили на Република България.

Чл. 2. (1) Законът се прилага спрямо българските граждани, държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица, регистрирани по българското законодателство.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 3. (1) Отбраната на Република България е система от политически, икономически, военни, социални и други дейности за осигуряване на стабилна среда на сигурност и за подготовка и осъществяване на въоръжена защита на териториалната цялост и независимостта на държавата.

(2) За подготовката и осъществяването на отбраната на страната се възлагат права и задължения на въоръжените сили на Република България, на държавните органи, на органите на местното самоуправление и местната администрация, на юридическите лица и на гражданите.

Чл. 4. (1) Отбраната на Република България е част от националната сигурност, която се определя от националните интереси.

(2) Отбраната на Република България се осъществява и при условията на колективната отбрана на съюзниците от Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), както и в рамките на Европейската политика за сигурност и отбрана.

Чл. 5. Дейностите, свързани с отбраната, се осъществяват в съответствие с Конституцията, законите и с международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 6. (1) Отбраната осигурява:

1. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) създаване, поддържане и използване на необходимите ресурси на страната за формиране и поддържане на стабилна среда на сигурност;
2. защита на територията и населението при военни заплахи и във военно време;
3. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) създаване, поддържане и управление на националните ресурси и средства за отбрана на страната извън ресурсите и средствата по стратегическите планове и плановете за операции на въоръжените сили.

(2) Дейностите по ал. 1 се осъществяват чрез:

1. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) съвместни действия със съюзниците от НАТО, с държавите - членки на Европейския съюз, и с международни организации за създаване на стабилна среда на сигурност;
2. прогнозиране на военните заплахи и планиране на отбраната;
3. подготовка и поддържане в необходимата бойна, оперативна и мобилизационна готовност, както и способност за развърщане на въоръжените сили на Република България;
4. подготовка на инфраструктурата на страната за отбрана;
5. водене на наблюдение и разузнаване;
6. логистично осигуряване и поддръжка на въоръжените сили;
7. охрана на държавната граница;
8. подготовка на населението и икономиката за действие при заплахи от военен характер и/или във военно време;
9. поддържане и използване на въоръжените сили при бедствия;
10. участие в овладяването и/или преодоляването на последиците от бедствия;
11. изграждане и поддържане на Интегрирана комуникационно-информационна система за управление на страната и въоръжените сили при извънредно положение, военно положение и/или положение на война;
12. поддържане на сътрудничество със съюзни и други държави, международни правителствени и неправителствени организации;
13. военно-патриотично обучение и възпитание на населението на страната;
14. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) провеждане на отбранително-мобилизационна подготовка.

Чл. 7. (1) Поддържането на отбранителната способност на страната е задължение на държавните органи, въоръжените сили, органите на местното самоуправление и местната администрация, както на гражданите и на юридическите лица, на които това е възложено.

(2) Отбраната на Република България се осъществява при ефективно използване на националния отбранителен потенциал, включващ въоръжените сили и невоенни компоненти.

Чл. 8. При осъществяване на отбранителната политика Република България участва в международни организации, политико-военни съюзи за колективна отбрана и други инициативи в областта на военнополитическото и военното сътрудничество.

Чл. 9. За постигане целите на националната политика в областта на отбраната министърът на отбраната осъществява международно сътрудничество със съответните органи на други държави и международни организации.

Чл. 10. (1) Държавата осигурява необходимите човешки, финансови, материални,

административни и други ресурси и услуги за изпълнение на задачите по отбраната на страната.

(2) Ресурсното осигуряване на отбраната се осъществява чрез планиране, управление и контрол на програмен принцип.

Чл. 11. (1) Планирането на отбраната е дейност за определяне, изграждане и развитие на необходимите способности и на свързаните с тях човешки, финансови, материални и други ресурси и услуги за постигане целите на отбраната и за изпълнение на задълженията на Република България в системите за колективната сигурност и отбрана.

(2) Планирането на отбраната се извършва въз основа на:

1. Стратегията за национална сигурност на Република България;
2. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Националната отбранителна стратегия;
3. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) концепциите и доктрините на въоръжените сили;
4. основните стратегии и актовете на Европейския съюз в областта на сигурността и отбраната и стратегическите концепции на НАТО.

(3) Обект на планиране са въоръжените сили и гражданските ресурси от транспортната и съобщителната система, здравеопазването, строителството, икономиката, енергетиката, селското и горското стопанство и други елементи на гражданската инфраструктура.

(4) Планирането на гражданските ресурси включва определянето на военновременните потребности на страната от военна и гражданска продукция и услуги, възлагането на военновременни задачи, разработването на планове и програми и сключването на договори за тяхното осигуряване.

(5) Дейностите по ал. 4 се определят с наредба на Министерския съвет.

(6) Управлението на средствата и ресурсите за осигуряване на дейностите по отбраната на страната се извършва на основата на надеждност и всеобхватност на финансовата и друга информация, ефективност, ефикасност и икономичност.

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) За подготовката и работата на държавната администрация и органите на местното самоуправление и местната администрация и на гражданските ресурси при положение на война или военно положение се приема държавен военновременен план по ред, определен с акт на Министерския съвет.

(2) Въз основа на държавния военновременен план държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица с военновременни задачи изготвят свои военновременни планове.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Военновременните планове се разработват при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 13. (1) Финансовото осигуряване на дейностите в областта на отбраната се извършва от държавния бюджет и от други източници, предвидени в закон или в акт на Министерския съвет.

(2) За финансовото осигуряване на дейността си Министерството на отбраната съставя бюджет, който е част от държавния бюджет.

(3) В приходната част на бюджета на Министерството на отбраната постъпват и средствата от:

1. таксите, събирани по Закона за държавните такси, за извършване на действия и услуги и за издаване на документи, дубликати и преписи от документи от министерството;
2. светлинни такси за навигационно осигуряване в териториалното море по Закона за

морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България;

3. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., доп., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) глобите, наложени по този закон, Закона за военната полиция, и глобите, наложени по Закона за военните паметници и по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България;

4. услуги, отдаване под наем, продажба на недвижими имоти и движими вещи, предоставени за управление на министерството;

5. приходи от използване и от разпореждане с обекти на интелектуалната собственост на министерството;

6. дарения;

7. други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Министърът на отбраната е първостепенен разпоредител с бюджет.

Чл. 14. (1) Държавата се грижи за опазване на живота и здравето на български и чужди граждани и лица без гражданство, които се намират на територията на Република България или под нейна юрисдикция по време на война, военно или извънредно положение.

(2) Държавата полага особени грижи за гражданите, пострадали при или по повод отбраната на страната.

Глава втора

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОТБРАНАТА

Раздел I

Органи за ръководство на отбраната

Чл. 15. Ръководството на отбраната на Република България се осъществява от:

1. Народното събрание;
2. президента на републиката;
3. Министерския съвет;
4. министъра на отбраната.

Чл. 16. Народното събрание:

1. решава въпросите за обявяване на война и за сключване на мир;

2. обявява военно или друго извънредно положение върху цялата територия на страната или върху част от нея по предложение на президента на републиката или на Министерския съвет;

3. разрешава пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея;

4. ратифицира и денонсира със закон международните договори с военен характер;

5. приема Стратегия за национална сигурност на Република България по предложение на Министерския съвет;

6. определя числеността на въоръжените сили и приема програми за развитието им по предложение на Министерския съвет;

7. определя средствата от държавния бюджет, необходими за осигуряване отбраната на страната, както и за участие в операции и мисии извън територията на страната;

7а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) приема с решение програма и/или проекти за инвестиционни разходи за придобиване и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване за нуждите на въоръжените сили, когато стойността на всеки от проектите надвишава 100 млн. лв., по предложение на Министерския съвет;

8. открива, преобразува, преименува и закрива военни академии и висши военни училища, както и филиали и факултети в тях, в които се извършва обучение по специалности от регулираните професии;

9. упражнява парламентарен контрол върху органите на изпълнителната власт, изпълняващи функции в областта на отбраната.

Чл. 17. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Президентът на републиката в качеството си на държавен глава и във взаимодействие с другите държавни органи осъществява дейност за създаване на стабилна среда на сигурност и за развитие на Република България като демократична държава.

(2) Президентът на републиката възглавява Консултативния съвет за национална сигурност. Статутът на съвета се определя със закон.

Чл. 18. Президентът на републиката е върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България в мирно и във военно време.

Чл. 19. Президентът на републиката по предложение на Министерския съвет:

1. утвърждава стратегическите планове за действие на въоръжените сили;
2. привежда въоръжените сили или част от тях в по-висока степен на бойна и оперативна готовност;
3. обявява обща или частична мобилизация;
4. назначава и освобождава висшия команден състав на въоръжените сили и удостоява офицери с висши военни звания.

Чл. 20. При военен конфликт или война президентът на републиката:

1. обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложно изпълнение на международни задължения, при военно или друго извънредно положение, когато Народното събрание не заседава; в тези случаи то се свиква незабавно, за да се произнесе по решението;

2. координира външнополитическите усилия за участие в международните организации и структури за сигурност с цел прекратяване на военния конфликт или на войната;

3. ръководи Върховното главно командване, издава актове за подготовката на страната и въоръжените сили за война и за водене на военни действия;

4. привежда в изпълнение военновременните планове по предложение на Министерския съвет;

5. въвежда ограничителен режим върху информацията, свързана с отбраната на страната;

6. внася предложение в Народното събрание за сключване на мир.

Чл. 21. (1) Президентът на републиката за изпълнение на правомощията си на върховен главнокомандващ издава укази и може да отправя обръщения и послания.

(2) Указите на президента на републиката, с които се осъществяват функции по отбраната на страната, се приподписват от министър-председателя.

(3) Президентът на републиката има право да изисква от министъра на отбраната, от началника на отбраната и от други държавни органи необходимата и пълна информация за осъществяване на функциите му като върховен главнокомандващ на въоръжените сили.

Чл. 22. (1) Министерският съвет осъществява общото ръководство на отбраната и

въоръжените сили.

(2) Министерският съвет:

1. ръководи и осъществява държавната политика на страната в областта на отбраната;
2. (отм. – ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.);
3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) приема Националната отбранителна стратегия;
4. ръководи и координира планирането на отбраната на страната;
5. предлага на Народното събрание да определи числеността и приеме програми за развитието на въоръжените сили на страната;
6. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) приема план за развитие на въоръжените сили;
7. приема стратегически планове за действие на въоръжените сили и ги предлага на президента на републиката за утвърждаване;
8. (отм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.);
9. приема по предложение на министъра на отбраната държавен военновременен план за осигуряване и управление на гражданските ресурси за отбраната на страната извън ресурсите и средствата по плановете на въоръжените сили и възлага изпълнението му;
10. приема програми за създаване и оборудване на територията на страната на обекти и зони за целите на отбраната и възлага на министъра на отбраната контрола за тяхната реализация;
11. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) приема стратегия за развитие на отбранително-технологична индустриална база;
- 11а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) приема с решение програма и/или проекти за инвестиционни разходи за придобиване и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване за нуждите на въоръжените сили, когато стойността на всеки от проектите е от 50 до 100 млн. лв.;
- 11б. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) предлага за приемане от Народното събрание програма и/или проекти за инвестиционни разходи за придобиване и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване за нуждите на въоръжените сили, когато стойността на всеки от проектите надвишава 100 млн. лв.;
12. ръководи организирането на подготовката на населението, икономиката, военновременните запаси и инфраструктурата за отбрана на страната;
13. предлага на президента на републиката провеждането на въоръжените сили в по-висока степен на бойна и оперативна готовност, както и обявяването на обща или частична мобилизация;
14. приема по предложение на министъра на отбраната решения за провеждане на стратегическия преглед на отбраната и/или периодични прегледи на отбраната;
15. приема мобилизационните планове и осъществява общото ръководство на мобилизацията на въоръжените сили и провеждането на страната от мирно във военно положение;
16. определя нормативи, условия и ред за създаване, съхраняване и използване на военновременни запаси и други суровини и материали за военно време и определя изисквания към транспортната, енергийната, съобщителната и складовата система, населените места и стопанските обекти за съответствие с нуждите на отбраната;
17. открива, преобразува и закрива факултети, филиали и институти към военните академии и висшите военни училища извън случаите по чл. 16, т. 8 по предложение на министъра на отбраната;

18. (отм. – ДВ, бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.);

19. прави предложение до президента на републиката за назначаване и освобождаване на висшия команден състав на въоръжените сили и за удостояване на офицери с висши военни звания;

20. разрешава пребиваването на чужди и съюзнически въоръжени сили на територията на страната или преминаването им през нея в случаите, посочени в специален закон;

21. одобрява изпълнението на проекти на територията на Република България, финансирани цялостно или частично по Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността;

22. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) определя в единен списък юридически лица, стратегически и други особено важни обекти, които са от значение за отбраната на страната във военно време, по предложение на министъра на отбраната въз основа на предложения на съответните министри и ръководители на ведомства;

23. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) възлага военновременни задачи по отбраната на страната на държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация, както и на юридически лица от единния списък по т. 22 по предложение на министъра на отбраната въз основа на предложения на съответните министри и ръководители на ведомства за изпълнение на държавния военновременен план.

(3) При упражняване на правомощията си по ал. 1 и 2 Министерският съвет се подпомага от Съвет по сигурността.

(4) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Условието и редът за изпълнение на дейностите по ал. 2, т. 22 и 23 се определят с акт на Министерския съвет.

Чл. 23. Министерският съвет ежегодно до 31 март внася в Народното събрание доклад за състоянието на отбраната и въоръжените сили, по който Народното събрание се произнася с решение.

Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на отбраната приема Класификатор на длъжностите на военнослужещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, който се обнародва в "Държавен вестник".

(2) В класификатора по ал. 1 длъжностите за военнослужещи се определят по степени в обхвата на военните звания. При определянето им са допустими отклонения от Закона за администрацията и актовете по прилагането му.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., доп., бр. 98 от 2016 г.) Въз основа на класификатора по ал. 1 министърът на отбраната или оправомощени от него длъжностни лица утвърждават длъжностните разписания и щатове на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

Чл. 25. (1) Министърът на отбраната ръководи и отговаря за провеждането на държавната политика в областта на отбраната на страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При изпълнение на правомощията си по този закон министърът на отбраната се подпомага от заместник-министри, постоянен секретар на отбраната и началник на отбраната.

Чл. 26. Министърът на отбраната:

1. ръководи планирането на отбраната;

2. съставя проект на бюджет на министерството и ръководи изпълнението му;

3. ръководи дейността по осигуряване на информация в интерес на отбраната;
4. осъществява международно сътрудничество в областта на отбраната и сключва международни договори;
5. участва във формирането на политиката и вземането на решения в НАТО и в Европейския съюз на равнище министри на отбраната на държавите членки;
6. ръководи кадровата политика;
7. ръководи осъществяването на здравната политика и на военномедицинското и психологичното осигуряване;
- 7а. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) ръководи политиката по логистичното осигуряване на въоръжените сили и координира осигуряването на поддръжката от Република България като страна домакин с компетентните органи на страната и чуждите и/или съюзническите въоръжени сили при преминаване през и/или пребиваването им на територията на страната;
8. ръководи социалната политика;
9. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) контролира дейностите по създаване на безопасни и здравословни условия за изпълнение на военната служба и за полагане на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;
10. разрешава участието на военни формирования при овладяване и/или преодоляване на последиците от бедствия въз основа на постъпило искане от съответния държавен орган съгласно плановете за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи;
11. (изм. и доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) ръководи политиката по стандартизирането, кодифицирането и сертифицирането на отбранителните продукти за нуждите на въоръжените сили в съответствие със стандартизационните споразумения на НАТО и Европейския съюз, по които Република България е страна;
- 11а. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) ръководи политиката по управление на жизнения цикъл на отбранителни продукти и издава наредба за условията и реда за осъществяване на тази дейност в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;
12. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) утвърждава концепциите, доктрините и плановете за операции на въоръжените сили по предложение на началника на отбраната;
13. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) ръководи дейността по опазване на класифицираната информация в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в съответствие със Закона за защита на класифицираната информация;
- 13а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) обявява списък на категориите информация, подлежаща на класификация като служебна тайна за сферата на дейност на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;
14. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) назначава и отзовава представителите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в международни организации, аташетата по отбраната, военните аташета и служителите в службите към тях и ръководи тяхната дейност;
15. (изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) осъществява общото ръководство на военното образование и на научната дейност и предлага създаването,

преобразуването и закриването на военни академии, висши военни училища, факултети, филиали и институти към тях и на научни организации съгласувано с министъра на образованието и науката;

15а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) разкрива и осигурява дейността на курсове по начална и/или специална военна подготовка към граждански висши училища, военни академии, висши военни училища и средни училища съгласувано с техните ръководства, с кметовете на общини и с министъра на образованието и науката при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет;

16. (изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г., доп., бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.08.2016 г.) открива, преобразува, променя и закрива детски градини към министерството съгласувано с министъра на образованието и науката;

17. организира дейността по опазване и възстановяване на околната среда в районите на дислокация на военните формирования и в местата на провеждане на учения и мероприятия, свързани с отбраната на страната;

18. съгласува по предложение на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията реда за въвеждане и правилата за работа на Единната система за гражданско и военно управление на въздушното пространство, ръководи и контролира съвместно с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията използването на териториалното море на Република България и вътрешните морски води за военни цели;

19. изготвя списък на военните летища, на които могат да се приемат чуждестранни военни въздухоплавателни средства, и съвместно с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията изготвят списък на военните летища, които могат да бъдат определени за запасни летища на български граждански въздухоплавателни средства, изпълняващи международни и вътрешни обществени превози;

20. ръководи дейността по осигуряване на авиационна безопасност и летателна годност на военните въздухоплавателни средства и издава наредба за условията и реда за осъществяване на тази дейност;

21. определя реда за регистрация на въздухоплавателните средства на въоръжените сили в Регистъра на военните въздухоплавателни средства на Република България и организира воденето на въздухоплавателните средства на въоръжените сили в него;

22. определя реда за разследване на авиационни произшествия с български военни въздухоплавателни средства, както и на чуждестранни военни въздухоплавателни средства на територията на страната;

23. управлява предоставените на министерството държавни имоти и ръководи инвестиционната политика в министерството;

24. съгласува инфраструктурни проекти от национално значение за съответствието им с утвърдените от Министерския съвет изисквания за нуждите на отбраната;

25. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) ръководи спортната дейност в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и отговаря за развитието на спортната база;

26. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) ръководи информационната дейност на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и връзките с обществеността;

27. ръководи основни геодезически и картографски дейности, свързани със сигурността и отбраната на страната;

28. ръководи дейностите по подпомагане и грижи за военноинвалидите и военнопострадалите;

29. осъществява сътрудничество с военно-патриотичните съюзи, организации и сдружения на военнослужещите и определя формите за провеждането на военно-патриотичното възпитание;

30. утвърждава уставите на въоръжените сили, които се обнародват в "Държавен вестник";

31. ръководи изграждането, развитието и поддържането на Интегрирана комуникационно-информационна система за управление на страната и въоръжените сили при извънредно положение, военно положение или положение на война при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет;

31а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) утвърждава програма и/или проекти за инвестиционни разходи за придобиване и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване за нуждите на въоръжените сили, когато стойността на всеки от проектите не надвишава 50 млн. лв.;

31б. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) осъществява общото методическо ръководство, координация и контрол на дейностите по отбранително-мобилизационна подготовка на страната;

31в. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) осъществява общото ръководство на проектното управление в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;

32. изпълнява и други правомощия, възложени му със закон.

Чл. 27. Министърът на отбраната внася в Министерския съвет:

1. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) проект на Национална отбранителна стратегия;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) проект на план за развитие на въоръжените сили;

3. проект на държавен военновременен план;

3а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) проект на Единен списък на юридически лица, стратегически и други особено важни обекти, които са от значение за отбраната на страната във военно време, въз основа на предложения на съответните министри и ръководители на ведомства;

3б. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) предложение за възлагане на военновременни задачи по отбраната на страната на държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и на юридически лица от Единния списък по чл. 22, ал. 2, т. 22 въз основа на предложения на съответните министри и ръководители на ведомства за изпълнение на държавния военновременен план;

4. проекти на стратегическите планове за действия на въоръжените сили;

5. предложения за привеждане на въоръжените сили или на част от тях в по-висока степен на бойна готовност и/или за обявяване на обща или частична мобилизация;

6. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) предложения за длъжностите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, изискващи висши офицерски звания, предложения за назначаване и освобождаване на висши командни длъжности и за удостоверяване на офицери с висши военни звания;

7. проект за провеждане на стратегически и/или периодични прегледи на отбраната;

8. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 16 от 2010 г., в сила от

26.02.2010 г., бр. 14 от 2015 г.) проект на стратегия за развитие на отбранително-технологична индустриална база съвместно с министъра на икономиката;

8а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) програма и/или проекти за инвестиционни разходи за придобиване и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване за нуждите на въоръжените сили, когато стойността на всеки от проектите надвишава 50 млн. лв.;

9. (отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.);

10. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) проекти за изграждане и развитие на интегрирана комуникационно-информационна система за управление на страната и въоръжените сили при извънредно положение, при военно положение или при положение на война;

11. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) проект на Каталог на Република България за планираните възможности по поддръжка от страната домакин.

Чл. 28. (1) Министърът на отбраната по предложение на началника на отбраната разрешава използването на оръжие и бойни средства от български военни формирования:

1. в случаите на завладяване на българско и/или съюзническо бойно средство на територията на Република България с цел извършване на терористичен или друг акт с опасни последици за населението и/или за суверенитета на страната;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) в случаите на нарушаване на въздушното пространство или на правилата на полетите над територията на Република България от въздухоплавателно средство, движещо се по начин, предизвикващ съмнение, че може да бъде използвано като оръжие за терористични действия;

3. в случаите на навлизане във вътрешните морски води и в териториалното море на Република България на чуждестранен кораб или друго плавателно средство, което откаже да спре или се възпротиви, или прибегне до насилствени действия срещу задържането му;

4. в други случаи, когато възникне заплахата от терористични действия или опасност от употреба на оръжие за масово унищожение на територията на Република България.

(2) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) В случаите по чл. 130, ал. 2 министърът на отбраната по предложение на началника на отбраната разрешава използването на оръжие и бойни средства от българските въоръжени сили и/или от въоръжените сили на съюзнически държави.

(3) (Предишна ал. 2, доп. – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Употребата на оръжието и бойните средства по ал. 1 и 2 е съответстващо на заплахата или опасността.

(4) (Предишна ал. 3, доп. – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) За случаите на използване на оръжие и бойни средства министърът на отбраната утвърждава процедури и правила по предложение на началника на отбраната.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Министърът на отбраната незабавно уведомява министър-председателя и президента на републиката за предприетите действия по ал. 1 - 3.

(6) (Предишна ал. 5, изм. – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Министър-председателят уведомява държавите – членки на НАТО, и държавите - членки на Европейския съюз, в случай че заплахата от терористични действия или опасността от употреба на оръжие за масово унищожение представлява опасност за тях.

Чл. 29. (1) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г., бр. 98 от 2016 г.) Министърът на отбраната получава пряко информацията относно националната сигурност и отбраната на страната, Българската армия, военните академии и висшите военни училища и структурните звена в министерството, придобита от служба "Военна информация" и

служба "Военна полиция", както и информацията, предоставена от Държавна агенция "Национална сигурност" и Държавна агенция "Разузнаване".

(2) Началникът на отбраната получава съответната информация по ал. 1, свързана с изпълнението на функциите му по този закон.

Чл. 30. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 31. (1) При осъществяване на правомощията си министърът на отбраната издава правилници, наредби, инструкции и заповеди.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 32. (1) Към министъра на отбраната функционира политически кабинет, който се организира от началник на кабинета.

(2) Политическият кабинет подпомага министъра на отбраната при определянето и провеждането на политиката в областта на отбраната и осъществяването на гражданския контрол върху въоръжените сили.

(3) Съставът на политическия кабинет се определя съгласно Закона за администрацията.

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Към министъра на отбраната се създава Съвет по отбрана, който е колегиален съвещателен орган на министъра на отбраната и включва заместник-министрите на отбраната, началника на политическия кабинет, постоянния секретар на отбраната, началника на отбраната и неговите заместници, командващия на Съвместното командване на силите, командирите на Сухопътните войски, Военновъздушните сили и Военноморските сили.

(2) В заседанията на Съвета по отбрана по решение на министъра на отбраната могат да участват и други лица извън лицата по ал. 1.

(3) Съветът по отбрана подпомага министъра на отбраната, като в него се внасят за обсъждане:

1. проект на Национална отбранителна стратегия;
2. проект на устройствен правилник на Министерството на отбраната;
3. проект на бюджет на министерството;
4. проект на план за развитие на въоръжените сили;
5. предложенията за назначаване и освобождаване на висшия команден състав и удостоверяването на офицери с висши военни звания.

(4) Министърът на отбраната внася за разглеждане в Съвета по отбрана и други въпроси.

(5) Министърът на отбраната определя правилата за работа и дневния ред на заседанията на Съвета по отбрана.

(6) Министърът на отбраната информира върховния главнокомандващ за заседанията на Съвета по отбрана.

(7) Министърът на отбраната със своя заповед определя състава на Програмен съвет, Съвет по отбранителни способности и Съвет по въоръженията и приема правилници за тяхната дейност.

Раздел II

Други органи и организации в областта на отбраната

Чл. 34. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица с възложени

военновременни задачи по отбраната на страната провеждат отбранително-мобилизационна подготовка.

(2) Държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и юридическите лица с възложени военновременни задачи по отбраната на страната разработват и поддържат в готовност за изпълнение план за привеждане в готовност за работа във военно време, военновременен план и други планове, свързани с отбраната, при условия и по ред, определени с актове на Министерския съвет.

(3) Дейностите и задачите по отбранително-мобилизационна подготовка; условията и редът за тяхното осъществяване; условията и редът за функциониране на системата за военновременен управление на държавната и местната администрация и юридическите лица с възложени военновременни задачи по отбраната на страната; редът за оповестяване и привеждане в готовност за работа във военно време; редът и условията за снабдяването с основни хранителни и нехранителни стоки във военно време се определят с актове на Министерския съвет.

(4) За изпълнение на военновременните задачи по отбраната на страната и на дейностите и задачите по отбранително-мобилизационна подготовка на държавните органи и органите на местното самоуправление и местната администрация, и юридическите лица с възложени военновременни задачи ежегодно се осигуряват бюджетни субсидии от държавния бюджет чрез бюджетите на съответните разпоредители с бюджет, които контролират готовността за изпълнение на възложените им военновременни задачи.

Чл. 35. (1) Министерът на вътрешните работи съгласувано с министъра на отбраната поддържа в оперативна и мобилизационна готовност структурите на Министерството на вътрешните работи за изпълнение на военновременните им задачи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министерът на вътрешните работи координира дейността на съставните части на Единната спасителна система при защита на населението и изпълнява дейности и задачи съгласно държавния военновременен план.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи самостоятелно или съвместно с органите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и други специализирани органи осигуряват защита на стратегически за страната дейности и обекти, както и на обявените за критична инфраструктура.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министерът на отбраната и министърът на вътрешните работи издават съвместни инструкции за взаимодействието между двете ведомства за изпълнение на дейностите, възложени им по този закон, и за извършване на пожарогасителната и аварийно-спасителната дейност.

Чл. 36. (Отм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.).

Чл. 37. Министерът на външните работи в рамките на своята компетентност осъществява ръководство и координация на изпълнението на международните задължения на Република България, произтичащи от членството в Европейския съюз в областите на Общата външна политика и политика за сигурност и Европейската политика за сигурност и отбрана, както и от членството в Организацията на обединените нации (ООН), НАТО и други международни организации и коалиции.

Чл. 38. Министерът на транспорта, информационните технологии и съобщенията съгласувано с министъра на отбраната:

1. внася в Министерския съвет проекти на нормативни актове за поддържане и използване на железопътния, автомобилния и водния транспорт, както и на гражданската авиация във военно време;

2. организира подготовката на железопътния, автомобилния и водния транспорт, както и на гражданската авиация за привеждането им от мирно във военно време и поддържа мобилизационната готовност на структурите с функции в областта на отбраната;

3. организира изграждането и поддържането на транспортните обекти за нуждите на отбраната, осигурява и поддържа военновременните мощности в транспортната мрежа.

Чл. 39. (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г., отм., бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 40. (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г.) (1) (Предишен текст на чл. 40 – ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 1.07.2016 г.) Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията съгласувано с министъра на отбраната:

1. организира и ръководи подготовката на пощенските и електронните съобщителни мрежи за привеждането им в по-високи степени на готовност и за съобщително осигуряване на въоръжените сили и на страната в мирно и във военно време;

2. (отм. – ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 1.07.2016 г.);

3. (отм. – ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 1.07.2016 г.);

4. определя условията и реда за използване на електронните съобщителни мрежи и осигурява електронни съобщения за управление при обявяване на по-високи степени на бойна готовност на въоръжените сили и при обявяване на военно положение, положение на война или извънредно положение.

(2) (Нова – ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 1.07.2016 г.) Председателят на Държавната агенция "Електронно управление" съгласувано с министъра на отбраната:

1. организира изграждането и поддържането на специални обекти за нуждите на отбраната и инсталациите за нуждите на отбраната мощности за военно време;

2. създава, експлоатира, поддържа и развива електронна съобщителна мрежа и пунктове за управление във връзка с националната сигурност и отбраната.

Чл. 41. (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.) Председателят на Държавната агенция "Национална сигурност", председателят на Държавна агенция "Разузнаване" и началникът на Националната служба за охрана осъществяват дейността си по защита на националната сигурност във взаимодействие с министъра на отбраната, като издават съвместни инструкции.

Чл. 42. Българската народна банка:

1. разработва правила и нормативи за осигуряване дейността на банковата система във военно време;

2. съгласувано с министъра на отбраната разработва план за привеждане на Българската народна банка в готовност за работа във военно време;

3. ръководи методически планирането за привеждане на банковата система в готовност за работа във военно време.

Чл. 43. (1) Областните управители и кметовете на общините организират в съответните административно-териториални единици изпълнението на задачите, свързани с отбраната, които произтичат от законите и от актовете на органите за ръководство на отбраната.

(2) Областните управители и кметовете на общините осъществяват в съответните

административно-териториални единици подготовката на икономиката и населението за отбрана, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г., бр. 98 от 2016 г.) подпомагат органите на Министерството на отбраната по воденето на военния отчет и по извикването, оповестяването, изпращането и доставянето на запасни и техника-запас;

2. (изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) предоставят помещения и осигуряват административно дейността на органите на Министерството на отбраната по военния отчет;

3. осигуряват денонощно дежурство и оповестяване при привеждане в по-висока степен на бойна и оперативна готовност, при мобилизация и във военно време;

4. осигуряват функционирането на икономиката за нуждите на отбраната в съответните административно-териториални единици във военно време;

5. при обявяване на мобилизация или война изпълняват възложените им задължения от органите за ръководство на отбраната;

6. организират и ръководят мероприятията за защита на населението и икономиката при бедствия и във военно време;

7. поддържат регистър на обектите и системите от критичната инфраструктура в съответните административно-териториални единици;

8. (нова - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) ежегодно изготвят предложения до министъра на отбраната за обучение на техни ръководни кадри и служители по въпросите, свързани с резерва.

(3) Средствата за изпълнение на възложените задачи по ал. 1 ежегодно се осигуряват от държавния бюджет.

Чл. 44. (1) При упражняване на правомощията си по чл. 43, ал. 2 областните управители и кметовете на общини се подпомагат от съвети по сигурност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г., бр. 88 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г., бр. 98 от 2016 г.) Областните съвети по сигурност се състоят от председател - областния управител, и членове - заместник областните управители, директорите на дирекции в областната администрация, директора на областната дирекция на Министерството на вътрешните работи, директора на териториалната дирекция на Държавна агенция "Национална сигурност", ръководителя на териториалната структура на Централното военно окръжие, ръководителя на териториалното звено на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, директора на центъра за спешна медицинска помощ, началника на звеното по отбранително-мобилизационна подготовка в областната администрация и представители на териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Общинските съвети по сигурност се състоят от председател - кмета на общината, и членове - заместник-кметовете, началника на звеното "Сигурност и отбранително-мобилизационна подготовка", представител на териториалната структура на Централното военно окръжие и представители на териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт.

(4) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Функциите на съветите по сигурност в областните администрации и общините се определят с акт на Министерския съвет.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Поименният състав и редът за работа на съветите по сигурност се определят със заповед на кмета на общината, съответно на

областния управител.

Чл. 45. (1) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

(2) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) При обявяване на мобилизация или положение на война юридическите лица по чл. 34, ал. 1 привеждат в действие изпълнението на съответните планове и организират защитата на работниците и служителите си.

(4) Юридическите лица, на които не са възложени военновременни задачи и които не разработват военновременен план:

1. (изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) при обявяване на мобилизация подпомагат органите на Министерството на отбраната по военния отчет при оповестяването, изпращането и доставянето на запасни и техника-запас;

2. организират защитата на своите работници и служители във военно време.

(5) Разпоредбата на ал. 4, т. 2 се прилага и по отношение на юридически лица със седалище и регистрация в друга държава, които осъществяват дейност на територията на страната.

(6) Юридическите лица предоставят на органите на Министерството на отбраната необходимата информация за водене на военния отчет и за подготовката на страната за отбрана.

Чл. 46. Българският Червен кръст подпомага държавата в подготовката на населението за действия при военно положение, военни конфликти и бедствия, подготвя формирования за първа помощ и оказва такава помощ у нас и в чужбина на пострадали при въоръжени конфликти и бедствия.

Чл. 47. Подготовката на ръководителите на държавната, на местната администрация и на юридическите лица за изпълнение на задачите, свързани с отбраната, се извършва по ред, определен с акт на Министерския съвет.

Глава трета

ВЪОРЪЖЕНИ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 48. Въоръжените сили са създадени от държавата военни и специализирани формирования и техни обединения, подчинени на специфична организация и ред на функциониране, които притежават и прилагат военни и специални средства за действие за осигуряване целите на отбраната на страната.

Чл. 49. На територията на Република България не може да се създават военни и други формирования, които използват военна организация или въоръжение и бойна техника или в които се предвижда изпълнение на военна служба, освен когато това е предвидено в закон или в акт на Министерския съвет.

Чл. 50. (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Въоръжените сили на Република България включват:

1. Българската армия;
2. служба "Военна полиция";
3. служба "Военна информация";
4. военните академии и висшите военни училища;

5. Военномедицинската академия;
6. Националната гвардейска част;
7. (отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.);
8. (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Военно-географската служба;
9. (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Стационарната комуникационна и информационна система;
10. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Централното военно окръжие;

11. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Централния артилерийски технически изпитателен полигон;

12. (Нова - ДВ, бр. 1 от 2014 г.) Комендантство – МО.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) В състава на въоръжените сили във военно време се включват и структури от другите сили от системата за национална сигурност на Република България, определени с акт на Министерския съвет.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г., бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите от Министерството на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната извън посочените в ал. 1, както и резервистите по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България са част от личния състав на въоръжените сили.

Чл. 51. (1) Военните формирования от въоръжените сили се комплектуват с личен състав, оръжие, бойна и друга техника, оборудване и имущество, средства за командване и управление на операциите в бойни условия, осигуряващи изпълнението на задачите по отбраната на страната и изпълнението на операции и мисии извън територията на страната.

(2) Структурите по чл. 50, ал. 2 се комплектуват с личен състав, оръжие, специална и друга техника, оборудване и имущество, които осигуряват поддържането на оперативна готовност за изпълнението на задачите им по отбраната на страната, от бюджета на съответните министерства и другите ведомства.

Чл. 52. (1) Въоръжените сили на Република България гарантират суверенитета и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.

(2) На въоръжените сили в мирно време не могат да се възлагат задачи от вътрешнополитически характер.

Чл. 53. (1) Въоръжените сили поддържат способности за предотвратяване, възпирание и отговор на възможните заплахи срещу Република България и съюзниците ѝ за постигане на целите на националната политика в областта на отбраната.

(2) Във военно време изпълнението на задачите от въоръжените сили на Република България може да се осъществява съвместно и/или координирано със сили на НАТО и/или от държавите - членки на Европейския съюз, при условия и по ред, определени в международен договор.

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Предишен текст на чл. 54 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Въоръжените сили на Република България изпълняват задачите си въз основа на:

1. стратегически планове за действие на въоръжените сили;

2. планове за операции на въоръжените сили.

(2) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Плановете за операции на военните формирования от въоръжените сили се утвърждават по реда на организационната им подчиненост от висшестоящия командир/началник по предложение на непосредствения им командир/началник.

Чл. 55. (1) Въръжените сили се изграждат и изпълняват задачите си на принципите на организационна подчиненост, единоначалието и йерархия в правомощията на командирите и началниците, определени в уставите на въръжените сили.

(2) Единоначалието във въръжените сили установява процедура по издаване и изпълнение на заповедите и по осъществяване на взаимоотношенията на власт и подчинение между командира или началника и военнослужещия.

(3) Непосредственото ръководство на формированията във въръжените сили се осъществява от командирите и началниците.

(4) Командирите и началниците във въръжените сили при осъществяване на правомощията си издават заповеди.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 56. В мирно време въръжените сили изпълняват задачи по:

1. поддържане на боеспособността, боеготовността и способността за развърщане в съответствие с рисковете и заплахите;

2. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) наблюдение и ранно предупреждение за рискове и заплахи за националната и колективна сигурност и отбрана;

3. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) поддържане и развитие на способности за киберотбрана и на Интегрираната комуникационно-информационна система за управление на страната и въръжените сили при извънредно положение, военно положение или положение на война;

4. (предишна т. 2 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) участие в многонационални военни формирования и в операции и мисии извън територията на страната;

5. (предишна т. 3 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) участие в инициативи и контролни дейности за укрепване и разширяване на доверието и сътрудничеството в областта на отбраната;

6. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) поддържане на готовност и оказване на хуманитарна помощ и спасителни действия на територията и в морските пространства на страната и извън нея в съответствие с националното законодателство и международните договори, по които Република България е страна, по решение на съответния държавен орган;

7. (предишна т. 5 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) подготовка и обучение на формирования за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за овладяване и/или преодоляване на бедствия;

8. (предишна т. 6 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) участие в превантивната и непосредствената защита на населението и провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи по ред, определен в Закона за защита при бедствия;

9. (предишна т. 7 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) неутрализиране на невзривени бойни припаси на територията на Република България.

Чл. 57. (1) (Предишен текст на чл. 57 – ДВ, бр. 17 от 2016 г.) Въръжените сили могат да изпълняват задачи и по:

1. (изм. – ДВ, бр. 103 от 2016 г.) оказване съдействие на органите за сигурност в борбата им срещу разпространяване на оръжия за масово унищожение, незаконен трафик на оръжие и тероризъм;

2. (доп. – ДВ, бр. 1 от 2014 г., изм., бр. 103 от 2016 г.) охраната на стратегически обекти, на обекти и системи от критичната инфраструктура, за което може да се сключи договор със заинтересуваните лица, както и провеждане на специални операции за противодействие на тероризма и преодоляване на последиците от тероризъм;

3. (нова – ДВ, бр. 17 от 2016 г.) участие в охраната на държавната граница.

(2) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2016 г., доп., бр. 103 от 2016 г.) Изпълнението на задачите по ал. 1 се възлага на въоръжените сили с акт на Министерския съвет, с който се определя и финансовото и ресурсното осигуряване на участието им, и със Закона за противодействие на тероризма.

(3) (Нова – ДВ, бр. 17 от 2016 г.) Министърът на отбраната определя правила за използване на сила при изпълнението на задачите по ал. 1 по предложение на началника на отбраната.

Чл. 57а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) При заявена от Авиоотряд 28 обективна невъзможност да изпълнява полети със специално предназначение или полети за нуждите на други министерства или ведомства при условията и по реда на чл. 64б от Закона за гражданското въздухоплаване същите може да се изпълняват с военни въздухоплавателни средства и екипажи от състава на въоръжените сили.

(2) Полети по ал. 1, включително извън територията на страната, се изпълняват след разрешение на министъра на отбраната по предложение на началника на отбраната.

(3) Изразходваните финансови средства за изпълнение на полетите по ал. 1 се възстановяват на Министерството на отбраната от бюджета на съответната администрация, министерство или ведомство.

Чл. 58. При обявяване на военно положение въоръжените сили:

1. (доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) повишават готовността на системата за наблюдение, ранно предупреждение и управление;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) повишават готовността на военните формирования и структурите по чл. 50, ал. 2 в съответствие със степента на военната заплаха;

3. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) въвеждат в действие стратегическите планове, плановете за операции на въоръжените сили и военновременните планове.

Чл. 59. (1) При въоръжено нападение срещу Република България и при обявяване на положение на война въоръжените сили отблъскват нападението и защитават териториалната цялост и независимостта на страната и гарантират нейния суверенитет.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Изпълнението на задачите по ал. 1 може да се извършва самостоятелно, съвместно и/или координирано със сили и формирования от държави - членки на НАТО, при условия и по ред, определени в международен договор и в стратегическите планове и плановете за операции на въоръжените сили.

Чл. 60. Забранява се създаването и функционирането на структури на политически партии и политически движения, както и осъществяването на политическа дейност във въоръжените сили.

Чл. 60а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Българската армия е национална военна институция, основа на българските въоръжени сили.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Българската армия включва:

1. Съвместно командване на силите и военни формирования на пряко подчинение на командващия на Съвместното командване на силите;

2. три вида въоръжени сили:

а) Сухопътни войски;

б) Военновъздушни сили;

в) Военноморски сили;

3. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Бригада "Специални сили".

Чл. 60б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) (1) Съвместното командване на силите се ръководи от командващ,

подпомаган от щаб.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Командващият на Съвместното командване на силите осъществява командването и управлението на пряко подчинените му военни формирования, както и оперативното командване и управление на придадените му военни формирования от видовете въоръжени сили при провеждането на съвместни операции.

Чл. 60в. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) (1) Командванията на Сухопътните войски, на Военновъздушните сили и на Военноморските сили се ръководят от командири, подпомагани от щабове.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Командирите на Сухопътните войски, на Военновъздушните сили и на Военноморските сили са непосредствено подчинени на командващия на Съвместното командване на силите и осъществяват командването и управлението на подчинените им военни формирования.

(3) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Бригада "Специални сили" е непосредствено подчинена на началника на отбраната.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Щабът на Съвместното командване на силите и щабове на Сухопътните войски, на Военновъздушните сили и на Военноморските сили са функционално интегрирани в единно оперативное ниво за управление.

Чл. 60г. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.).

Чл. 60д. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г.) Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, Военновъздушните сили, Военноморските сили и Бригада "Специални сили" са юридически лица на бюджетна издръжка, които отговарят за:

1. управлението и поддържането на предоставените им имоти;
2. разходването на средствата за доставки, строителство и услуги в рамките на определения от министъра на отбраната лимит, освен ако не се извършва от министъра;
3. (изм. – ДВ, бр. 1 от 2014 г.) съхраняването и разпореждането с излишните им или негодни движими вещи, с изключение на разпореждането с оръжия, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия и продукти, свързани с отбраната, и изделия и технологии с двойна употреба и движими вещи с общо предназначение, определени с акт на министъра на отбраната, които преминават в управление на Министерството на отбраната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Военните формирования, подчинени на Съвместното командване на силите и на видовете въоръжени сили, са разпоредители с бюджет от по-ниска степен съответно към Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, Военновъздушните сили и Военноморските сили.

Чл. 60е. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., предишен чл. 60д, изм., бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Организационната структура, органите за управление, подчинеността, числеността, дислокацията, въоръжението, техниката и материалните средства на военните формирования и структури от въоръжените сили, както и на доброволния резерв на въоръжените сили се определят с плана за развитие на въоръжените сили.

Раздел II

Изпращане и използване на въоръжени сили на

Република България извън територията на страната

Чл. 61. Въоръжени сили на Република България могат да бъдат изпращани и използвани извън територията на страната самостоятелно или в състава на международни формирования при спазване на българското законодателство, целите и принципите на Устава на ООН и другите международни договори в сила за Република България, като се отчитат националните интереси.

Чл. 62. Народното събрание разрешава изпращането и използването на въоръжени сили извън територията на Република България с политико-военен характер.

Чл. 63. Министерският съвет разрешава изпращането и използването на въоръжени сили извън територията на Република България за:

1. изпълнение на съюзнически задължения, произтичащи от международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България, с който се създава съюз с политико-военен характер;

2. участие в хуманитарни мисии;

3. участие в дейности, които нямат политико-военен характер, с изключение на случаите по чл. 64.

Чл. 64. Министърът на отбраната разрешава изпращане и използване извън територията на Република България:

1. (изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) до 300 военнослужещи и/или военна техника и оборудване и/или до три военни въздухоплавателни средства, и/или един военен кораб с техните екипажи за участие в дейностите по чл. 63, т. 3;

2. (изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) до 600 военнослужещи и/или военна техника и оборудване, и/или до три военни кораба включително, и/или до пет военни въздухоплавателни средства с техните екипажи на територията на съюзническа държава за участие в дейностите по чл. 63, т. 3;

3. на военномедицински екипи и полеви болници за медицинско осигуряване на бойни действия и/или за предотвратяване и преодоляване на последици от епидемии и други масови заболявания, застрашаващи значителна част от населението на съответната територия.

Чл. 65. (1) Министерският съвет и министърът на отбраната уведомяват незабавно за своето решение Народното събрание и президента на републиката. В случаите по чл. 64 министърът на отбраната уведомява незабавно и Министерския съвет.

(2) В случай на съмнение относно характера на изпращането и използването на въоръжени сили извън територията на страната се произнася Народното събрание.

Чл. 66. (1) Министърът на външните работи осигурява предоставянето на взаимна основа на постоянни дипломатически разрешения с продължителност до 12 месеца за осъществяване на особено важни полети, логистични полети (транспорт на пътници и материали), полети, свързани с издирвателни и спасителни операции, хуманитарни полети, санитарни полети, възстановителни полети и полети с цел ремонт, навигационни полети, съвместни тренировки, участие във военни учения и операции, технически кацания и презареждане с гориво, изпълнявани от български военни и/или наети от Министерството на отбраната въздухоплавателни средства.

(2) Постоянните дипломатически разрешения по ал. 1 се осигуряват от министъра на външните работи по заявки от министъра на отбраната и от ръководителите на дипломатическите мисии, акредитирани от Република България, след съгласуване с

компетентните структури на Министерството на отбраната и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Чл. 67. Държавните органи информират обществеността за решението за изпращане и използване на въоръжени сили извън територията на Република България при спазване на националното законодателство за защита на класифицираната информация и международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 68. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Въоръжените сили на Република България се използват съобразно целите и мотивите, определени в решението за тяхното изпращане и в плановете за операции за съответните мисии.

(2) За определяне характера на действията, за които български въоръжени сили се изпращат и използват извън територията на Република България, органите по чл. 63 и 64 отчитат целите и мотивите на тяхното провеждане, средствата за постигане на тези цели, както и реда и организацията на участващите въоръжени сили.

(3) Промяна в целите и мотивите по ал. 1 се допуска с ново решение.

Чл. 69. (1) При участието си в мисии и операции извън територията на Република България българските въоръжени сили спазват разпоредбите на българското законодателство, Устава на ООН, международните договори, по които Република България е страна, и принципите и нормите на международното хуманитарно право, като се отчитат националните интереси.

(2) За всяко участие на български военнослужещи в операции и мисии извън територията на Република България началникът на отбраната изготвя правила за използване на сила.

(3) При участие на български военнослужещи в многонационални формирания, когато са изготвени съвместни правила за използване на сила, те се прилагат от военнослужещите от българските въоръжени сили, доколкото не противоречат на този закон, правилника за неговото прилагане, уставите на въоръжените сили на Република България и правилата по ал. 2.

(4) Правилата за използване на сила са задължителни за изпълнение от военнослужещите от българските въоръжени сили. Нарушителите на правилата носят дисциплинарна отговорност и могат да бъдат отзовани от участие в съответната мисия и операция.

Чл. 69а. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) (1) При участие в операции и мисии извън територията на страната министърът на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице разрешава изплащането на обезщетение за имуществени вреди, причинени от български военнослужещи на трети лица на територията на държавата, където се провежда съответната операция или мисия.

(2) Общият размер на дължимото обезщетение по ал. 1 се определя в рамките на бюджета на съответната операция или мисия.

(3) За изплатеното обезщетение по ал. 1 виновният военнослужещ отговаря по правилата на чл. 253.

Чл. 70. (1) В операции и мисии извън територията на Република България могат да участват и български граждани, сключили договор за служба в доброволния резерв. За срока на участието в операцията или мисията се присвоява военното звание, изисквано за заемане на длъжността.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.) Служители от Държавна агенция "Национална сигурност" и държавните служители по Закона за Държавна агенция "Разузнаване" могат да участват в мисии и операции по ал. 1 при условия и по ред,

определени с наредба на Министерския съвет.

(3) Извън случаите по ал. 1 и 2 български граждани с необходимото образование и квалификация могат да участват в операции и мисии извън територията на Република България при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

(4) Лицата по ал. 2 и 3 не са част от въоръжените сили. Статусът на лицата по ал. 3 се определя от международните договорености за конкретната операция или мисия и българското законодателство.

Чл. 71. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) За участие в операции или мисии извън територията на Република България министърът на отбраната командирова:

1. българските военнослужещи в състава на военни формирования – за срок, не по-дълъг от 6 месеца;

2. българските военнослужещи на отделни длъжности или длъжности в щаботе на операции или мисии – за срок съгласно конкретната международна договореност, но не по-дълъг от една година.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите по ал. 1 могат да се командирова за следващо участие в операции или мисии извън територията на Република България най-рано 12 месеца, а военнослужещите-лекари – най-рано 6 месеца след изтичане на срока по ал. 1.

(3) Срокът по ал. 1 може да бъде удължаван, а срокът по ал. 2 - да бъде намаляван, след предварително писмено съгласие на военнослужещия.

(4) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Срокът на командировката по ал. 1 може еднократно без съгласие на военнослужещия да бъде удължаван до 30 календарни дни със заповед на министъра на отбраната по мотивирано предложение на началника на отбраната.

Чл. 72. (1) Оперативното ръководство на българските въоръжени сили, изпращани и използвани самостоятелно или в състава на многонационални формирования в операции и мисии извън територията на Република България, се осъществява в съответствие с решенията на международните организации или международните договори за мандата на конкретната операция или мисия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Националният контрол върху формированията по ал. 1 се осъществява за съвместните операции - от командващия на Съвместното командване на силите, за самостоятелните операции - от съответния командир на вида въоръжена сила, а непосредственото командване и контрол - от съответния командир в зоната на операцията.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Прехвърлянето на правомощията за оперативното управление на формированията по ал. 1 се извършва от началника на отбраната.

Чл. 73. (1) При преминаване на държавната граница на Република България военнослужещият представя:

1. военна карта за самоличност или паспорт;

2. заповед за индивидуално или групово придвижване, издадена от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице, удостоверяваща статуса на лицето или групата като член или членове на въоръжената сила, както и разпореденото придвижване.

(2) В заповедта по ал. 1, т. 2 се отбелязва носенето на служебно оръжие, неговата система и номер.

Чл. 74. (1) При преминаване на държавната граница на Република България стоките -

собственост или в управление на Министерството на отбраната, които са предназначени за ползване от въоръжените сили, изпратени извън територията на Република България, се декларират по ред, определен с акт на министъра на финансите.

(2) Условията и редът за облекчаване на митническите формалности се определят с акта по ал. 1.

Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Финансовото осигуряване на участието на Република България в операции и мисии извън територията на страната се извършва от държавния бюджет чрез одобрения бюджет на Министерството на отбраната за съответната година.

Чл. 76. Министърът на отбраната организира и координира всички дейности по осигуряването, комплектуването и подготовката на формированията от въоръжените сили във връзка с изпращането и използването им извън територията на Република България.

Глава четвърта

УПРАВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ОТБРАНАТА, НА СТРУКТУРИТЕ НА ПРЯКО ПОДЧИНЕНИЕ НА МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА И НА БЪЛГАРСКАТА АРМИЯ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.)

Чл. 77. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Министерството на отбраната подпомага министъра на отбраната при изпълнение на правомощията му като централен едноличен орган на изпълнителната власт и в дейността му по ръководство и командване на въоръжените сили.

(2) Министерството на отбраната включва:

1. Щаб на отбраната;
2. обща администрация;
3. специализирана администрация.

(3) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Щабът на отбраната е стратегически военен щаб на въоръжените сили, интегриран в Министерството на отбраната.

Чл. 78. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., доп., бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г., бр. 1 от 2014 г., бр. 98 от 2016 г.) Структури на пряко подчинение на министъра на отбраната са служба "Военна информация", служба "Военна полиция", военните академии и висшите военни училища, Военномедицинската академия, Националната гвардейска част, Военно-географската служба, Стационарната комуникационна и информационна система, Централният артилерийски технически изпитателен полигон, Националният военноисторически музей, Централното военно окръжие, Комендантство – МО и други структури, създадени със закон или с акт на Министерския съвет.

Чл. 79. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 85 от 2017 г.) (1) Постоянният секретар на отбраната е най-висшият държавен служител в Министерството на отбраната.

(2) За постоянен секретар на отбраната се назначава държавен служител, който:

1. има професионален опит не по-малко от 8 години и четвърти старши ранг като държавен служител;

2. е изпълнявал ръководна длъжност в държавната администрация не по-малко от три години, от които не по-малко от една година в Министерството на отбраната;

3. е получил по-висока годишна оценка на изпълнението на длъжността при годишното оценяване в годината, предхождаща подбора, в сравнение с останалите кандидати и по отношение на него е изтекъл едногодишният срок за изпитване.

(3) Постоянният секретар на отбраната се назначава от министъра на отбраната, съгласувано с министър-председателя, след подбор за срок от 4 години, който изтича преди придобиване от служителя на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

(4) Редът за извършване на подбора се определя със заповед на министъра на отбраната.

(5) Подборът на кандидатите се извършва от комисия в състав най-малко от трима членове с председател заместник-министър на отбраната. Комисията завършва своята работа с доклад до министъра на отбраната с мотивирано предложение. При утвърждаване на доклада на комисията министърът на отбраната изпраща предложението за назначаване на постоянен секретар на отбраната за съгласуване от министър-председателя.

(6) Постоянният секретар на отбраната има всички права по служебно правоотношение.

(7) За неуредените случаи по отношение статута на постоянния секретар на отбраната се прилага Законът за държавния служител.

Чл. 80. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Постоянният секретар на отбраната подпомага министъра на отбраната при изпълнение на функциите му по формулиране и изпълнение на отбранителната политика и управлението на човешките, материалните и финансовите ресурси за нейното осъществяване.

Чл. 81. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Постоянният секретар на отбраната непосредствено ръководи и отговаря за:

1. изготвянето и актуализирането на нормативната уредба, регламентираща устройството и дейността на Министерството на отбраната;

2. отбранителното планиране, програмиране и бюджетиране;

3. контрола на изпълнението на бюджета;

4. планирането и контрола на изпълнението на проекти за строителство, доставки и услуги за изграждане на планирани отбранителни способности;

5. дейностите по международното военно сътрудничество;

6. развитието и ефективността на администрацията и административните процедури и на информационното осигуряване на Министерството на отбраната;

7. разработването и прилагането на мерки за недопускане на конфликт на интереси и условия за корупция;

8. квалификацията и кариерното развитие на цивилните служители;

9. взаимодействие с неправителствени организации, синдикати и браншови организации;

10. отчетността и прозрачността на изпълнението и на резултатите от отбранителната политика.

(2) Постоянният секретар на отбраната изпълнява и други функции, възложени му с Устройствения правилник на Министерството на отбраната или със заповед на министъра на отбраната.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) Постоянният секретар има право да получава необходимата за изпълнение на функциите му информация и да бъде подпомаган от Щаба на отбраната, от командващия на Съвместното командване на силите,

от командирите на видовете въоръжени сили, службите и от другите структури на пряко подчинение на министъра на отбраната.

Чл. 82. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 33 от 2012 г., бр. 85 от 2017 г.) Правоотношението с постоянния секретар на отбраната се прекратява от министъра на отбраната съгласувано с министър-председателя при условията и по реда на Закона за държавния служител.

Чл. 83. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Началникът на отбраната е най-старшият офицер с висше военно звание и е пряк началник на всички военнослужещи от въоръжените сили.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Началникът на отбраната се назначава от президента на републиката по предложение на Министерския съвет за срок 4 години. За началник на отбраната може да се назначи и офицер с висше военно звание, който има по-малко от 4 години до достигане на пределната възраст по чл. 160, ал. 1, т. 9.

(3) Началникът на отбраната е непосредствено подчинен на министъра на отбраната.

(4) Началникът на отбраната е подчинен на президента на републиката при осъществяване на правомощията му на върховен главнокомандващ на въоръжените сили.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г., доп., бр. 98 от 2016 г.) Началникът на отбраната осъществява правомощията си непосредствено или чрез командващия на Съвместното командване на силите, или чрез командирите на видовете въоръжени сили и на Бригада "Специални сили" в съответствие с Конституцията, законите, уставите на въоръжените сили и заповедите на министъра на отбраната.

Чл. 84. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Началникът на отбраната подпомага министъра на отбраната при изпълнение на функциите му по изготвяне и изпълнение на отбранителната политика и използване на въоръжените сили.

Чл. 85. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Началникът на отбраната непосредствено ръководи и отговаря за:

1. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) подготовката на заповеди на министъра на отбраната за използване на формирания от въоръжените сили и на предложения за привеждане на въоръжените сили или на част от тях в по-висока степен на бойна готовност;

2. предложенията до министъра на отбраната за обявяване на обща и частична мобилизация;

2а. (нова – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) предложенията до министъра на отбраната за изготвяне на акт на Министерския съвет по чл. 130, ал. 2, т. 2;

3. (изм. – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) изготвянето на правила и процедури за случаите на използване на оръжие и бойни средства по чл. 28, ал. 1 и 2;

4. изготвянето на национална отбранителна стратегия и стратегически планове за действие на въоръжените сили;

5. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) въвеждането във и извеждането от експлоатация на отбранителни продукти от въоръжените сили, с изключение на Служба "Военна полиция" и Служба "Военна информация";

6. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) изготвянето на концепциите и доктрините на въоръжените сили за провеждане на операции и стандарти за подготовка и за използване на войски и сили;

7. определянето на необходимите отбранителни способности;

8. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) подготовката и състоянието на оперативните способности на въоръжените сили с изключение на способностите, свързани със специфични методи и средства за добиване на информация на Служба "Военна полиция" и

Служба "Военна информация";

9. (доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) разработването на директивите и уставите на въоръжените сили;

10. дейността на Щаба на отбраната.

(2) Началникът на отбраната изпълнява и други функции, възложени му с устройствения правилник на Министерството на отбраната или със заповед на министъра на отбраната.

(3) Началникът на отбраната има право да получава необходимата за изпълнение на функциите му информация и да бъде подпомаган от общата и специализираната администрация, от службите и от другите структури на пряко подчинение на министъра на отбраната.

Чл. 86. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Правомощията на началника на отбраната се прекратяват предсрочно от президента на републиката по предложение на Министерския съвет в следните случаи:

1. по негово искане, заявено писмено;

2. при невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;

3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г.) при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;

4. при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание за умишлено престъпление от общ характер;

5. при смърт или поставяне под запрещение.

Чл. 87. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При упражняване на правомощията си постоянният секретар и началникът на отбраната издават заповеди, разпореждания и указания.

Чл. 88. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Общата администрация осъществява административното, информационното и организационно-техническото осигуряване на Министерството на отбраната.

Чл. 89. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Специализираната администрация и Щабът на отбраната подпомагат министъра на отбраната при осъществяването на правомощията му.

Чл. 90. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Структурата и дейността на общата, специализираната администрация и на Щаба на отбраната се уреждат с устройствен правилник на Министерството на отбраната, приет от Министерския съвет.

Чл. 91. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Структурите на Щаба на отбраната, общата и специализираната администрация съгласуват дейността си при условия, по ред и процедури, определени с инструкция на министъра на отбраната.

Чл. 92. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военномедицинската академия се създава и преобразува с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на отбраната съгласувано с министъра на здравеопазването и прилага Закона за лечебните заведения, доколкото в този закон не е предвидено друго.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Устройството и дейността на Военномедицинската академия се определят с правилник, който се приема от министъра на отбраната съгласувано с министъра на здравеопазването.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военномедицинската академия провежда следдипломно обучение на лекари, лекари по дентална медицина и фармацевти и обучение на студенти по медицински специалности, които са акредитирани по Закона за лечебните

заведения. Медицинските специалисти на военна служба могат да се обучават за придобиване на клинична медицинска специалност по реда на наредбата по чл. 181, ал. 1 от Закона за здравето, като се зачисляват със заповед на министъра на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице.

(4) Военномедицинската академия провежда обучение за придобиване на образователна и научна степен "доктор" по научни специалности, които са акредитирани по Закона за висшето образование.

Чл. 93. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военните академии и висшите военни училища се създават с решение на Народното събрание.

(2) С актовете за създаване или преобразуване на военните академии и висшите военни училища се определят техният вид, наименование, седалище, предмет на дейност, органите за управление, организационната структура и предоставените им за управление недвижими имоти.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) Със заповед на министъра на образованието и науката по предложение на министъра на отбраната могат да се създават професионални колежи за обучение на сержанти (старшини) за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по Закона за професионалното образование и обучение.

(4) Учебни центрове за подготовка на войници (матроси) се създават със заповед на министъра на отбраната.

(5) Професионалният колеж по ал. 3 и/или учебният център по ал. 4 може да е подчинен на началника на висше военно училище и може да ползва недвижими имоти, учебна база, административно и информационно осигуряване и преподавателски състав от съответното висше военно училище при условия и по ред, определени със заповедта за неговото създаване.

Чл. 94. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г., бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.08.2016 г., доп., бр. 98 от 2016 г.) Военните академии и висшите военни училища прилагат разпоредбите на Закона за висшето образование, Закона за здравето и Закона за развитието на академичния състав в Република България, а професионалните колежи - Закона за професионалното образование и обучение, доколкото в този закон и в актовете за създаването им не е предвидено друго.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г., доп., бр. 81 от 2016 г., в сила от 14.10.2016 г.) Във военните академии, висшите военни училища и професионалните колежи се извършва специализирано обучение, придобива се квалификация и професионална подготовка от военнослужещите, цивилните служители, както и от служители от други министерства и ведомства и от граждани при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната. Финансовото осигуряване на тези дейности е за сметка на бюджета на Министерството на отбраната, както и за сметка на бюджетите на съответните министерства и ведомства. Обучението за нуждите на Министерството на вътрешните работи се извършва при условия и по ред, определени със съвместна инструкция на министъра на отбраната и на министъра на вътрешните работи.

(3) Контролът върху съставянето и изпълнението на бюджетите на военните академии и висшите военни училища се осъществява по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Чл. 95. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г., бр. 98 от 2016 г.) Правилниците за устройството и дейността на военните академии, висшите военни училища, научните организации и на

професионалните колежи се издават от министъра на отбраната.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) Специалностите и учебните планове във военните академии и висшите военни училища се утвърждават от министъра на отбраната съгласувано с министъра на образованието и науката.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) Държавните образователни изисквания, специалностите, учебните планове и програми и списъците за държавния план-прием в професионалните колежи се утвърждават от министъра на отбраната съгласувано с министъра на образованието и науката.

(5) При обучението по военни специалности военните академии и висшите военни училища провеждат обучение и по съответна акредитирана гражданска специалност и дават съответните образователно-квалификационни степени по акредитирани военни и граждански специалности.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военните академии и висшите военни училища могат да провеждат обучение на студенти и докторанти за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалности от акредитирани професионални направления и на образователна и научна степен "доктор" по акредитирани докторски програми.

(7) Документите за придобита професионална квалификация в професионалните колежи се издават от директорите на професионалните колежи.

Чл. 96. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военните академии и висшите военни училища и специалностите в тях за придобиване на висше образование по образователно-квалификационни степени, както и по научни специалности се акредитират при условия и по ред, определени в Закона за висшето образование.

(2) В състава на акредитационните комисии за провеждане на акредитацията по ал. 1 се включват представители на Министерството на отбраната, определени от министъра.

Чл. 97. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 14.12.2010 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) Началниците и заместник-началниците на военните академии и висшите военни училища и на Военномедицинската академия, директорите на професионалните колежи и на учебните центрове са военнослужещи, които се назначават и освобождават при условията и по реда на този закон.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Заместник-началниците по учебната и научната част на военните академии и висшите военни училища са военнослужещи, хабилитирани лица и упражняват правомощията на заместник-ректор по Закона за висшето образование. Те се назначават и освобождават от длъжност от министъра на отбраната по предложение на съответния началник на военна академия или висше военно училище след решение на академичния съвет. Заместник-началникът по лечебно-диагностичната дейност на Военномедицинската академия е военнослужещ, хабилитирано лице и се назначава и освобождава от длъжност от министъра на отбраната по предложение на началника на Военномедицинската академия, съгласувано с министъра на здравеопазването.

(3) Факултетите в състава на военните академии и висшите военни училища се ръководят от декани, които са военнослужещи и са хабилитирани лица. Те се избират при условията и по реда, определени в Закона за висшето образование, и се назначават от началниците на военните висши училища.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г., бр. 98 от 2016 г.) Академичният състав на военните академии и висшите военни училища се състои от военнослужещи и цивилни служители,

заемащи академични длъжности, както и други лица по Закона за висшето образование.

(5) (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Инструкторите във военните академии и висшите военни училища са военнослужещи, които провеждат професионално практическо обучение.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г., предишна ал. 5, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Военните академии и висшите военни училища могат да привличат чужди граждани на академични и преподавателски длъжности.

(7) (Предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Преподавателският състав в професионалните колежи са инструкторите-специалисти - военнослужещи и цивилни служители с образование и квалификация по съответната специалност.

Чл. 97а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Академичните съвети на военните академии и висшите военни училища и научният съвет на научната организация утвърждават решенията на съветите на основните звена относно съставите на научни журита и избора на кандидати за заемане на академични длъжности "главен асистент", "доцент" и "професор", въз основа на които началниците на военните академии и висшите военни училища, съответно ръководителите на научни организации, издават заповед за състава на научното жури.

(2) Преминаването от академична длъжност на същата или на съответна академична длъжност в друга структура на военната академия или висшето военно училище може да се извършва без конкурс по решение на съвета на приемащото основно звено, утвърдено от академичния съвет, при условия и по ред, определени в правилниците на военните академии или висшите военни училища.

Чл. 98. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Обучаваните офицери за придобиване на образователно-квалификационна степен "магистър" по специалности от професионално направление "Военно дело" са слушатели.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Обучаваните във висшите военни училища в редовна форма на обучение за нуждите на Министерството на отбраната и на други ведомства са курсанти.

(3) Обучаваните военнослужещи в професионалните колежи са кадети.

(4) Слушателите, курсантите и кадетите не заплащат такси за обучение.

(5) Правата и задълженията на слушателите, курсантите и кадетите се определят с правилниците за устройството и дейността на военните академии и висшите военни училища и на професионалните колежи.

Чл. 99. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Отстраняването на обучаваните от военните академии и висшите военни училища и професионалните колежи се извършва при условия и по ред, определени с правилниците за устройството и дейността им.

(2) Отстранените по дисциплинарен ред от военните академии и висшите военни училища и професионалните колежи не могат да възстановяват права и да бъдат приемани повторно за обучение.

Чл. 100. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., отм., бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.).

Чл. 101. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.).

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г.).

Чл. 103. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г.).

Чл. 104. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г.).

Чл. 105. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Националната гвардейска част е представително военно формирование и е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(2) Структурата, организацията и редът за използване на Националната гвардейска част се определят с правилник, приет от Министерския съвет.

Чл. 105а. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) (1) Военно-географската служба е военно формирование за осигуряване на геоинформация и извършване на специализирани дейности по Закона за геодезията и картографията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Военно-географската служба е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(3) Устройството и дейността на Военно-географската служба се определят с правилник на министъра на отбраната.

Чл. 105б. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Стационарната комуникационна и информационна система е военно формирование за осъществяване на комуникационно-информационна поддръжка и киберотбрана на системата за командване и управление на въоръжените сили, комуникационно свързване на Министерството на отбраната към национални и международни мрежи и системи, развитие и експлоатация на Интегрираната комуникационно-информационна система за управление на страната и въоръжените сили при извънредно положение, военно положение или положение на война, в интерес на отбраната и сигурността на страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Стационарната комуникационна и информационна система е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(3) Устройството и дейността на Стационарната комуникационна и информационна система се определят с правилник на министъра на отбраната.

Чл. 105в. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Централният артилерийски технически изпитателен полигон е военно формирование от въоръжените сили за извършване на полигонни и лабораторни изпитвания на оръжие, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия.

(2) Централният артилерийски технически изпитателен полигон е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(3) Устройството и дейността на Централния артилерийски технически изпитателен полигон се определят с правилник на министъра на отбраната.

Чл. 106. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Министърът на отбраната осъществява контролните си функции в областта на отбраната чрез инспекторат.

(2) Инспекторатът се ръководи от главен инспектор на Министерството на отбраната, който е пряко подчинен на министъра на отбраната.

(3) Инспекторатът осъществява контрол за спазването на нормативните актове и заповедите на министъра на отбраната и за законосъобразното провеждане на административните дейности в Министерството на отбраната, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и в Българската армия.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 1.07.2011 г., нова, бр. 1 от 2014 г., отм., бр.

98 от 2016 г.).

(5) Инспекторатът извършва проверки по предложенията, сигналите и жалбите на физически или юридически лица до министъра на отбраната и ги уведомява за взетите решения и за предприетите мерки.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г.) Инспекторатът осъществява контрол и извършва проверки по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(7) Инспекторатът осъществява съдействие и контрол по привеждането в изпълнение на препоръките и предложенията на омбудсмана на Република България.

(8) Инспекторатът осъществява дейността си в съответствие с този закон и Закона за администрацията.

(9) Организацията на дейността на инспектората, видовете проверки, както и условията и редът за извършването им се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 107. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Националният военноисторически музей е културен и научен институт, който осъществява дейности по издирване, изучаване, опазване и представяне на културни ценности и образци с познавателна, образователна и естетическа цел, свързани с военната история на България, при условията и по реда на Закона за културното наследство.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Националният военноисторически музей е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(4) Устройството и дейността на Националния военноисторически музей се определят с правилник на министъра на отбраната съгласувано с министъра на културата.

Глава пета

ПОЛОЖЕНИЕ НА ВОЙНА, ВОЕННО И ИЗВЪНРЕДНО ПОЛОЖЕНИЕ. МОБИЛИЗАЦИЯ

Раздел I

Положение на война и военно положение

Чл. 108. (1) Положение на война и военно положение се обявяват с решение на Народното събрание или с указ на президента на републиката по установения в Конституцията ред и се оповестяват по всички средства за масово осведомяване.

(2) С акта за обявяване на положение на война или военно положение се посочват нормативните актове, чието действие се спира.

Чл. 109. (1) Положение на война се обявява при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложно изпълнение на международни задължения.

(2) За начало на положение на война се приема часът и денят на обявяването на войната или времето на фактическото започване на бойните действия.

(3) За край на положение на война се приема обявеният час и ден за прекратяване на военните действия, а в случай на продължаването им след обявения час и ден - времето на тяхното фактическо прекратяване.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) След обявяване на положение на война започва изпълнението на задачите съгласно стратегическите планове, плановете за операции на

въоръжените сили и военновременните планове.

Чл. 110. В случай на внезапно въоръжено нападение на територията на страната въоръжените сили предприемат всички необходими мерки за отблъскване на нападението, без да се чака обявяване на положение на война.

Чл. 111. (1) Военно положение се обявява при заплаха от въоръжено нападение или от война на цялата или на част от територията на страната.

(2) За начало на военно положение се приема часът и денят на обявяването му, а за край - часът и денят за обявяване на положение на война или отменянето на военно положение.

Чл. 112. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) След обявяване на военно положение започва изпълнението на задачите съгласно стратегическите планове, плановите за операции на въоръжените сили и военновременните планове или на частта от тях, съответстваща на степента на заплахата.

Чл. 113. При обявяване на положение на война или на военно положение отбраната на страната и осигуряването на вътрешния ред преминават под ръководството на върховния главнокомандващ и създадените от него органи за ръководство на отбраната.

Чл. 114. (1) С въвеждането на положение на война или военно положение или с фактическото започване на военните действия президентът на републиката формира Върховно главно командване.

(2) Върховното главно командване подпомага върховния главнокомандващ при ръководството на отбраната и въоръжените сили.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 2015 г.) Върховното главно командване включва министър-председателя, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи, министъра на външните работи, министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, министъра на икономиката, министъра на енергетиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на финансите, началника на отбраната, председателя на Държавна агенция "Национална сигурност" и други лица, определени от върховния главнокомандващ.

(4) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Към Върховното главно командване се създава щаб, в който се включват длъжностни лица от Министерството на отбраната и от други структури, определени от върховния главнокомандващ.

Чл. 115. (1) При обявяване на положение на война или на военно положение началникът на отбраната е главнокомандващ на въоръжените сили.

(2) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

Чл. 116. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) (1) От часа и деня на обявяване на положение на война или на военно положение започва военновременната служба на:

1. военнослужещите и служителите от структурите по чл. 50, ал. 2;
2. резервистите на активна служба във въоръжените сили;
3. курсантите.

(2) Резервистите на разположение за активна служба и запасните се смятат на военновременна служба от момента на оповестяването им от органите по военния отчет.

(3) За лицата, които не са положили военна клетва, военновременната служба започва след полагането на клетвата.

(4) За срока на военновременната служба военнослужещите, резервистите, запасните и техните семейства не могат да бъдат принудително изваждани от жилищата, в които

живеят. Изпълнението на постановените срещу тях съдебни решения и заповеди за изваждане се спира до изтичането на срока на военновременната служба.

Чл. 117. Военновременната служба се организира и изпълнява съобразно уставите на въоръжените сили и актовете на върховния главнокомандващ.

Чл. 118. Заплащането на възнагражденията и обезщетенията на служещите на военновременна служба се извършва при условия и по ред, определени с отделен закон.

Чл. 119. Изпълнението на договорите за обучение на курсантите във висшите военни училища се спира за срока на военновременната им служба.

Чл. 120. Негодните за военновременна служба се освобождават от служба във въоръжените сили.

Чл. 121. Военновременната служба във въоръжените сили се прекратява при условия и по ред, установени с акта за демобилизацията.

Раздел II

Извънредно положение

Чл. 122. (1) При възникване на опасност от въвличане на Република България във военнополитическа криза или във въоръжен конфликт, извън случаите по чл. 109 и 111, на цялата или на част от територията на страната може да се обяви извънредно положение.

(2) Извънредно положение се обявява с решение на Народното събрание или с указ на президента на републиката по установения в Конституцията ред и се оповестява по всички средства за масово осведомяване.

(3) За начало на извънредното положение се приемат часът и денят на обявяването му, а за край - часът и денят на неговото отменяне.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) С решението или с указа по ал. 2 се определят задачите, числеността, срокът за използване и ръководството на формиранията от въоръжените сили, включително преминаването през и пребиваването на съюзнически въоръжени сили на територията на страната.

(5) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) В съответствие с решението или с указа по ал. 2 започва изпълнението на задачите съгласно стратегическите планове и планове за операции на въоръжените сили. Министърът на отбраната определя правила за използване на сила от въоръжените сили по предложение на началника на отбраната.

Раздел III

Мерки и ограничения при положение на война, военно или извънредно положение

Чл. 123. При обявяване на положение на война, военно положение или извънредно положение държавните органи и въоръжените сили:

1. извършват обща мобилизация, с изключение на случаите на обявяване на извънредно положение;

2. прилагат действия и мерки за охрана на обекти, застрашени от терористични актове;

3. ограничават или забраняват полети на граждански въздухоплавателни средства и въвеждат особен режим на корабоплаване в териториалното море и вътрешните морски води на страната;

4. контролират или забраняват преминаването през държавната граница на Република България;
5. ограничават движението по основни пътни артерии;
6. ограничават движението на влакове и установяват контрол върху пътниците и товарите;
7. ограничават свободното придвижване и установяват контрол върху гражданите и превозните средства;
8. контролират обектите от критичната инфраструктура на страната;
9. ограничават или забраняват достъпа до държавни учреждения;
10. при необходимост от защита на националния интерес, живота и здравето на гражданите прилагат и други мерки, които не противоречат на международните актове, гарантиращи защитата на човешките права в условията на война.

Чл. 124. При обявяване на положение на война или на военно положение Министерският съвет разрешава използването на държавните резерви и военновременните запаси.

Чл. 125. (1) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.) При обявяване на положение на война или военно положение министърът на отбраната, министърът на вътрешните работи, министърът на външните работи, председателят на Държавна агенция " Разузнаване" и председателят на Държавна агенция "Национална сигурност" предоставят на върховния главнокомандващ пълния обем информация, свързана с изпълнение на задачите по отбраната на страната.

(2) При обявяване на извънредно положение ръководителите на ведомствата по ал. 1 предоставят на министъра на отбраната пълния обем информация, свързана с изпълнението на задачите по отбраната на страната.

Чл. 126. При обявяване на положение на война или военно положение върховният главнокомандващ възлага на юридическите лица с военновременни задачи изпълнението на поръчки за доставки или услуги за нуждите на отбраната.

Чл. 127. Държавата и въоръжените сили не отговарят за вреди на трети лица, когато са причинени при осъществяване на бойни действия и при отбраната на страната при положение на война.

Раздел IV

Мобилизация

Чл. 128. (1) Мобилизацията е процес за преминаване на въоръжените сили и структурите по чл. 50, ал. 2 от мирновременна към военновременна организация и дейност.

(2) Условията и редът за провеждане на мобилизация се определят с наредба на Министерския съвет.

Чл. 129. (1) Мобилизацията може да бъде обща или частична.

(2) Обща мобилизация се извършва в случай на:

1. внезапно въоръжено нападение или нахлуване на чужди войски на територията на страната;
2. обявяване на положение на война;
3. заплаха от въоръжено нападение или война и обявяване на военно положение на територията на цялата страна.

(3) Частична мобилизация се извършва при обявяване на военно положение на част

от територията на страната и при други случаи, изискващи провеждането на мобилизация.

(4) За срока на участие в мобилизационно мероприятие резервистите и техните семейства не могат да бъдат принудително изваждани от жилищата, в които живеят. Изпълнението на постановените срещу тях съдебни решения и заповеди за изваждане се спира до изтичането на срока на службата.

Глава шеста

ОХРАНА И ОТБРАНА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБЕКТИ И НА ОБЕКТИ ОТ КРИТИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

(Загл. доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.)

Чл. 130. (1) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Охраната на въздушното пространство на Република България се осъществява от Българската армия самостоятелно или съвместно с въоръжени сили на съюзнически държави.

(2) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Съвместните действия по ал. 1 се извършват:

1. при условия и по ред, определени в международен договор;
2. извън случаите по т. 1 или при необходимост от предприемане на неотложни действия – при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на отбраната.

(3) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Съвместните действия по ал. 2, т. 2 с държави – членки на НАТО, се осъществяват в рамките на Интегрираната система на НАТО за противовъздушна и противоракетна отбрана (NATINAMDS) съгласно приложимите документи на НАТО.

(4) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., предишна ал. 2, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Контролът над въздухоплаването във въздушното пространство на Република България при осъществяване на дейността по ал. 1 се извършва от Българската армия съвместно със специализирани структури от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи и Държавна агенция "Национална сигурност" при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., предишна ал. 3, бр. 13 от 2016 г., в сила от 16.02.2016 г.) Охраната на държавната граница на Република България се осъществява от съответните структури на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 131. (1) Отбраната на територията, териториалното море и въздушното пространство на страната се осъществява от въоръжените сили самостоятелно или съвместно с формирания от въоръжените сили на съюзни държави.

(2) При осъществяване на отбраната на страната режимът на плаване на корабите в териториалното море, вътрешните води, пристанищата и рейдовете се определя с акт на министъра на отбраната след съгласуване с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и с министъра на вътрешните работи.

(3) При осъществяване на отбраната на страната режимът на въздухоплаване във

въздушното пространство на Република България се определя с акт на министъра на отбраната и на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Чл. 132. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Въръжените сили изпълняват задачите по охрана и отбрана на стратегически обекти и на обекти от критичната инфраструктура при условия и по ред, определени в плановете за операции на въръжените сили.

(2) Участието на военни формирования в предотвратяване на терористични актове и в преодоляване на последиците от тях се извършва в съответствие с плановете за действие в тези условия.

(3) Военни формирования на въръжените сили могат да вземат участие в отбраната на обекти от критичната инфраструктура на други държави и в преодоляването на последиците от терористични актове, настъпили на територията на съседни държави, при условия и по ред, определени с международен договор.

Глава седма

ВОЕННА СЛУЖБА

Раздел I

Общи положения

Чл. 133. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военната служба е държавна служба с особено предназначение за подготовка и осъществяване на въръжена защита на страната. Гражданите, приети на военна служба, са военнослужещи.

(2) Военната служба в мирно време се изпълнява като професия в Министерството на отбраната, в Българската армия, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, както и в други държавни органи и ведомства при условия и по ред, определени с този закон, с правилника за прилагането му, с уставите на въръжените сили и със заключения договор.

Чл. 134. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военната служба се изпълнява на територията на страната и извън нея.

(2) Военна служба извън територията на Република България може да се изпълнява:

1. (доп. – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) в състава на български или многонационални формирования при участие в операции и мисии;

2. в задграничните представителства на Република България;

3. (изм. – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) в международни организации или в други международни инициативи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) Военна служба може да се изпълнява и на територията на страната в състава на многонационални формирования или на длъжности в международни организации или в други международни инициативи.

(4) (Нова – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) Длъжностите по ал. 2, т. 2 и 3 и ал. 3 се заемат за срок три години с възможност за еднократно удължаване на срока до една година, доколкото не е предвидено друго в закон, международен договор или в изискванията на приемащата организация за заемане на съответната длъжност.

(5) (Нова – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) Условията и редът за заемането на длъжностите по ал. 2 и 3 се определят с правилника за прилагане на закона, а в случаите на командироване в задгранично представителство на Република България – и със Закона за

дипломатическата служба. Финансовите условия за командироването на длъжности извън територията на страната се определят с акт на Министерския съвет.

Чл. 134а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Правоотношението по изпълнение на военната служба възниква въз основа на договор за военна служба.

(2) С договора за военна служба задължително се определят наименованието на длъжността, на която военнослужещият се назначава, съответстващото ѝ военно звание, срокът на службата, условията за обучение и повишаване на квалификацията му, условията и редът за кариерното му развитие, правата, задълженията и отговорностите на страните по договора.

Чл. 135. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военнослужещите са офицери, офицерски кандидати, сержанти (старшини), войници (матроси).

(2) Курсантите са военнослужещи с особен статус.

Чл. 136. (1) Офицерите, заемащи длъжности, за които се изискват висши офицерски звания, са висш команден състав.

(2) Длъжностите, за които се изискват висши офицерски звания, се утвърждават от президента на републиката по предложение на Министерския съвет.

(3) (Нова – ДВ, бр. 85 от 2017 г.) Офицерите, след удостояване с висше военно звание с указ на президента на републиката, се представят в Комисията по отбрана на Народното събрание от министъра на отбраната или определен от него заместник-министър.

Чл. 137. При приемането на военна служба на военнослужещите се присвояват военни звания.

Чл. 138. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военните звания са:

В Сухопътните сили и във Военновъздушните сили

Във Военноморските сили

1. (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Войнишки звания

Матроски звания

Редник – 1-ви клас

Матрос – 1-ви клас

Редник – 2-ри клас

Матрос – 2-ри клас

Редник – 3-ти клас

Матрос – 3-ти клас

Ефрейтор – 1-ви клас

Старши матрос – 1-ви клас

Ефрейтор – 2-ри клас

Старши матрос – 2-ри клас

2. Сержантски звания

Старшински звания

Младши сержант

Старшина II степен

Сержант

Старшина I степен

Старши сержант

Главен старшина

Старшина

Мичман

3. Звания за офицерски кандидати

Офицерски кандидат – 1-ви клас
Офицерски кандидат – 2-ри клас

Офицерски кандидат – 1-ви клас
Офицерски кандидат – 2-ри клас

4. Младши офицерски звания

Лейтенант

Лейтенант

Старши лейтенант

Старши лейтенант

Капитан

Капитан-лейтенант

5. Старши офицерски звания

Майор

Капитан III ранг

Подполковник

Капитан II ранг

Полковник

Капитан I ранг

6. (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.)

Висши офицерски звания

Бригаден генерал

Флотилен адмирал

Генерал-майор

Контраадмирал

Генерал-лейтенант

Вицеадмирал

Генерал

Адмирал

(2) На курсантите във висшите военни училища се присвояват звания:

1. курсант;
2. курсант-младши сержант (за ВМС - курсант-старшина II степен);
3. курсант-сержант (за ВМС - курсант-старшина I степен);
4. курсант-старши сержант (за ВМС - курсант-главен старшина);
5. курсант-старшина (за ВМС - курсант-мичман).

Чл. 139. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Приемането и изпълнението на военна служба от военнослужещите се основава на принципа на недопускане на дискриминация и осигуряване на равни възможности за професионална реализация съгласно предварително установени изисквания и критерии за заемане на длъжности във въоръжените сили.

Чл. 140. (1) При изпълнение на военната служба се използва само български език.

(2) За изпълнението на конкретна задача военнослужещите може да използват друг

език.

Чл. 141. (1) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) На военна служба се приемат пълнолетни български граждани, които отговарят на следните изисквания:

1. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) имат висше образование по специалността, за която кандидатстват - за офицерите, и средно или по-високо образование - за офицерските кандидати, сержантите (старшините) и войниците (матросите);

2. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) не са по-възрастни от 40 години - за офицерите, 33 години - за офицерските кандидати и сержантите (старшините), и 28 години - за войниците (матросите);

3. годни са за военна служба;

4. не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията;

5. срещу тях няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер;

6. нямат друго гражданство;

7. не са освобождавани от военна служба поради наложено дисциплинарно наказание "уволнение";

8. покриват нормативите за физическа годност, определени с акт на министъра на отбраната;

9. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) са психологично пригодни.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Годността за военна служба по ал. 1, т. 3 се определя от военномедицински органи при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Психологичната пригодност за военна служба се определя от специализирани звена и органи по психологичното осигуряване при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(4) Министърът на отбраната може да определи длъжности за войници (матроси), които да се заемат от лица с основно образование, когато за заемане на длъжността не се изисква достъп до класифицирана информация.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министърът на отбраната може да определи длъжности за военнослужещи, които да се заемат от български граждани с двойно гражданство, при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

(6) (Нова – ДВ, бр. 1 от 2014 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) На военна служба могат да се приемат и лица, изпълнявали военна служба (кадрова военна служба), отговарящи на изискванията на ал. 1, с изключение на т. 2, ако:

1. не са били освободени по дисциплинарен ред;

2. към датата на приемане на военна служба им остават не по-малко от 5 години до навършване на пределната възраст по чл. 160 за военното звание, изискващо се за заемане на длъжността;

3. кандидатстват за заемане на длъжността не по-късно от 10 години след освобождаването от военна служба (кадрова военна служба).

Чл. 142. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Условията и редът за приемане във военните академии, висшите военни училища и професионалните колежи се определят с наредба на министъра на отбраната.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Курсантите, обучавани за нуждите на

Министерството на отбраната, сключват договори за военна служба, в срока на които се включва срокът на обучението. За срока на обучение във висшите военни училища курсантите се подготвят за изпълнение на военна служба като професия и им се осигуряват:

1. със средствата от бюджета на Министерството на отбраната, доколкото не се осигуряват по друг ред, определен със закон:

а) стипендии за звание – при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната;

б) храна и вещеве доволствие – при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната;

в) медицинско обслужване;

г) задължително застраховане срещу смърт и неработоспособност вследствие на злополука при или по повод на изпълнение на задължения във връзка с подготовката им за изпълнение на военна служба като професия;

д) настаняване в общежития на висшите военни училища;

е) транспорт и настаняване при изпълнение на задачи, свързани с подготовката им за изпълнение на военна служба, извън постоянното им място за обучение, както и при пътуване по медицински причини;

2. ползване на почивната и спортната база към министерството – при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната;

3. ползване на правата по чл. 226з;

4. ваканция в размер на 30 календарни дни за учебна година – при условия и по ред, определени с правилниците за устройството и дейността на висшите военни училища;

5. възможност за избор в колективните органи за управление на висшето военно училище.

(3) Времето за обучение на курсантите не се зачита за трудов стаж.

(4) Курсантите се повишават в званията по чл. 138, ал. 2 със заповед на началника на висшето военно училище при условия и по ред, определени с правилника за устройството и дейността му.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Завършилите обучението курсанти за нуждите на Министерството на отбраната са длъжни да изпълняват военна служба за срок не по-кратък от 10 години.

(6) Правата и задълженията на обучаваните по ал. 1 се определят с правилниците за устройството и дейността на военните академии и висшите военни училища и в договора за военна служба.

(7) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Завършилите обучението курсанти за нуждите на други министерства и ведомства се зачисляват в запаса с военно звание "лейтенант".

(8) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Подборът на курсантите за нуждите на други ведомства, техните права и задължения се определят с инструкцията по чл. 94, ал. 2.

Чл. 143. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За нуждите на отбраната министърът на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице може да сключи договор със студент във висше училище в страната или в чужбина за предоставяне на стипендия и други условия във връзка с обучението с цел придобиване на професионална квалификация за изпълнение на служба в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия за срок не по-кратък от 10 години.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Договор при условията на ал. 1 може да бъде

сключен и с ученик в средно училище или с обучаем в професионален колеж. Договорът се сключва с ученика или с обучаемия, а ако е непълнолетен - и със съгласието на неговите родители или попечител.

(3) Подборът на студентите и учениците по ал. 1 и 2 се извършва по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Чл. 144. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) На военна служба въз основа на конкурс се приема и лице, завършило гражданско средно или висше училище. То преминава начална и специална военна подготовка във висше военно училище, в професионален колеж или в учебен център, освен в случаите, когато е било на военна служба.

(2) Условията и редът за провеждане на конкурсите, както и за придобиване и повишаване на военната квалификация на лицата по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Срокът на договора с лицата по ал. 1 не може да бъде по-кратък от 7 години за офицерите, 5 години за офицерските кандидати и сержантите (старшините) и три години за войниците (матросите).

(4) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., нова, бр. 98 от 2016 г.) Срокът на договора за военна служба на войниците може да бъде удължаван не повече от три пъти, като общата продължителност на удължаването не може да надвишава 15 години.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 145. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) След завършване на обучение за нуждите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия с цел повишаване на квалификацията или придобиване на нова квалификация военнослужещите са длъжни да изпълняват военна служба в срок от:

1. пет години – след завършване на военна академия;

2. пет години – след придобиване на образователна и научна степен "доктор" или на научна степен "доктор на науките";

3. четири години – след придобиване на образователно-квалификационна степен "магистър" по гражданска специалност;

4. три години – след придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" по гражданска специалност;

5. пет години – след завършване на професионален колеж;

6. две години – след завършване на квалификационен курс за съответната длъжност с продължителност повече от три месеца или на стойност, по-голяма от 5 минимални работни заплати.

(2) В случай че не са изтекли сроковете по чл. 142, ал. 5, чл. 143, ал. 1 и чл. 144, ал. 3, те се удължават със сроковете по ал. 1.

(3) При виновно неизпълнение на задължението за успешно завършване на обучението по ал. 1 военнослужещият възстановява на Министерството на отбраната разходите за издръжка и обучение за периода, в който е бил обучаван.

Раздел II

Приемане, изпълнение и освобождаване от военна служба

Чл. 146. Приемането на военна служба, назначаването и освобождаването от длъжност и от военна служба, както и повишаването и понижаването на военнослужещите във военно звание се извършват:

1. на офицерите от висшия команден състав - с указ на президента на републиката по предложение на Министерския съвет; указът на президента се приподписва от министър-председателя; изпълнението на указа се възлага на министъра на отбраната;

2. на останалите офицери - със заповед на министъра на отбраната или на оправомощени от него длъжностни лица;

3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) на офицерските кандидати, на сержантите (старшините) и на войниците (матросите) - със заповед на министъра на отбраната или на оправомощени от него длъжностни лица.

Чл. 147. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За приемане на военна служба в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия кандидатът подава писмено заявление.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат необходимите документи за заемането на съответната длъжност, определени с акт на министъра на отбраната.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При подаване на заявлението кандидатът прилага свидетелство за съдимост и подписва декларация за наличие на обстоятелствата по чл. 141, ал. 1, т. 5 - 7.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При приемане за обучение във висшите военни училища кандидатът прилага свидетелство за съдимост и подписва декларацията по ал. 3.

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Договорите за военна служба се сключват с министъра на отбраната или с оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Редът и допълнителните условия за сключване на договора за военна служба се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 148а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) При подписване на договора за военна служба военнослужещият подава декларация за имотното състояние и доходите си, декларация, че не членува в политическа партия, и декларация за липса на обстоятелства по чл. 188.

(2) При промяна на имотното състояние военнослужещите подават декларация в едномесечен срок от настъпването ѝ.

Чл. 149. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещият постъпва на служба по местоназначението си в 10-дневен срок от датата на сключване на договора за военна служба и полага военна клетва, което се удостоверява с подписване на клетвен лист и акт за встъпване в длъжност.

(2) Съдържанието на военната клетва е: "Заклевам се в името на Република България да служа честно на народа си, да спазвам Конституцията, законите на страната и уставите на въоръжените сили, да изпълнявам безпрекословно заповедите на своите командири и началници, храбро да защитавам целостта и независимостта на моята Родина и ако се наложи, да дам живота си за нея, за воинската чест и за славата на бойното знаме. Заклех се!"

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Ако по независещи от него причини военнослужещият не постъпи на служба или не положи клетва в срока по ал. 1, се определя нов срок за встъпване.

Чл. 150. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 151. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 152. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Ако военнослужещият не подаде декларациите по чл. 148а, ал. 1, не постъпи на служба или не положи клетва, правоотношението по изпълнение на военна служба се смята за невъзникнало, освен ако това се дължи на независещи от него причини.

(2) Изпълнението на военната служба започва с полагането на военна клетва и встъпването в длъжност.

Чл. 153. Заемането на длъжности от военнослужещите, придобиването и повишаването на професионалната им квалификация, кариерното и кадровото развитие се осъществяват при зачитане на техните интереси и военната служба.

Чл. 154. (1) Военнослужещите се повишават във военно звание последователно.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

(3) Военнослужещите могат да бъдат повишавани във военно звание посмъртно еднократно с една степен.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Условието и редът за повишаване във военно звание, минималният срок за престояване във военно звание и в длъжност се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 155. (1) Военнослужещите се понижават във военно звание по реда на неговото присвояване при условия, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) Лишаването от военно звание се извършва само по съдебен ред.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военните звания "редник 1-ви клас" и "матрос 1-ви клас" не могат да бъдат отнемани.

Чл. 156. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Условието и редът за преназначаване и за освобождаване от длъжност на военнослужещите се определят с правилника за прилагане на закона.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите, придобили образователно-квалификационна степен на висшето образование или повишили професионалната си квалификация за сметка на Министерството на отбраната, може да се преназначат на по-висока длъжност, изискваща съответната квалификация, в интерес на военната служба.

Чл. 157. (1) Военнослужещите се атестират ежегодно с цел осигуряване на кариерното и кадровото им развитие.

(2) Атестирането се извършва по система от критерии, чрез които се оценяват личностните характеристики, постигането на предварително съгласувани професионални цели, степента на изпълнение на задълженията и професионалните компетентности на военнослужещите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Критериите, условията и редът за атестиране се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 158. (1) Военнослужещият може да бъде временно отстранен от длъжност при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Когато наказателното производство спрямо военнослужещия е прекратено, той е оправдан или е осъден за неумышлено престъпление от общ характер, военнослужещият се възстановява на длъжността. Времето на отстраняването се зачита за служебен стаж по този закон и се дължи обезщетение в размер на възнаграждението му за периода на отстраняването.

Чл. 158а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Военнослужещият може да бъде временно отстранен от длъжност, когато му бъде отнет или отказан достъпът до класифицирана

информация, ако заеманата длъжност изисква такъв достъп.

(2) Когато актът, с който е отнет или е отказан достъпът до класифицирана информация на военнослужещия, бъде отменен, военнослужещият се възстановява на длъжността. Времето на отстраняването се зачита за служебен стаж по този закон и се дължи обезщетение в размер на възнаграждението му за периода на отстраняването.

Чл. 159. (1) Командирът или началникът може да отстрани временно от служба военнослужещ, който се яви в състояние, което не му позволява да изпълнява служебните задължения или след употреба на алкохол или злоупотреба с наркотични вещества.

(2) Условието и редът за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества се определят с наредба на министъра на отбраната.

Чл. 160. (1) Пределната възраст за военна служба е:

1. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г., бр. 1 от 2014 г., бр. 98 от 2016 г.) за войниците (матросите) - 46 години;

2. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г., изм., бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 98 от 2016 г.) за сержантите (старшините), офицерските кандидати и младшите офицери - 55 години;

3. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 98 от 2016 г.) за офицерите със звание "майор" ("капитан III ранг") - 55 години;

4. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 98 от 2016 г.) за офицерите със звание "подполковник" ("капитан II ранг") - 55 години;

5. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) за офицерите със звание "полковник" ("капитан I ранг") - 56 години;

6. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 85 от 2017 г.) за офицерите със звание "бригаден генерал" ("флотилен адмирал") - 58 години;

7. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г.) за офицерите със звание "генерал-майор" ("контраадмирал") - 58 години;

8. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г.) за офицерите със звание "генерал-лейтенант" ("вицеадмирал") - 59 години;

9. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) за офицерите със звание "генерал" ("адмирал") - 62 години.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) Пределната възраст за офицерите с военно звание "полковник/капитан I ранг", които заемат длъжност, за която се изисква хабилизация, е 57 години.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.03.2010 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 24 от 2015 г., бр. 98 от 2016 г.) По решение на министъра на отбраната лицата, притежаващи висше офицерско звание и заемачи длъжност, за която се изисква хабилизация, и лицата по ал. 2 могат да продължат да заемат длъжностите до навършване на 60 години.

Чл. 161. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Договорът за военна служба се прекратява:

1. на офицерите от висшия команден състав - със заповед на министъра на отбраната въз основа на указ на президента на републиката за освобождаване от военна служба по предложение на Министерския съвет;

2. на останалите офицери - със заповед на министъра на отбраната или на оправомощени от него длъжностни лица;

3. на офицерските кандидати, сержантите (старшините) и на войниците (матросите) -

със заповед на министъра на отбраната или на оправомощени от него длъжностни лица.

Чл. 162. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Договорът за военна служба се прекратява и военнослужещият се освобождава от военна служба, без която и да е от страните да дължи предизвестие:

1. по взаимно съгласие на страните, изразено писмено; страната, към която е отправено предложението, е длъжна да вземе отношение по него и да уведоми другата страна в 30-дневен срок; в случай че тя не направи това, се смята, че предложението не е прието;

1а. (нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) с изтичане на уговорения срок;

2. при навършване на пределна възраст от военнослужещия;

3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) при настъпила негодност за военна служба или психологична непригодност, установена от военномедицинските органи, съответно от органите по чл. 141, ал. 3;

4. при преминаване на платена изборна длъжност с изключение на случаите по чл. 187, ал. 3;

5. при отказ на военнослужещия да приеме предложената му длъжност по реда на чл. 206, ал. 3;

6. когато военнослужещият не се яви за заемане на длъжността в срока по чл. 172, ал. 2, освен когато този срок не бъде спазен по уважителни причини;

7. със смъртта на военнослужещия.

Чл. 163. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Договорът за военна служба се прекратява и военнослужещият се освобождава от военна служба с писмено предизвестие от военнослужещия до министъра на отбраната, съответно до оправомощените от него длъжностни лица по чл. 161, т. 2 и 3.

(2) Срокът на предизвестие е три месеца и започва да тече от деня, следващ получаването на предизвестие. То може да бъде оттеглено до изтичането му със съгласието на министъра на отбраната, съответно на оправомощените от него длъжностни лица по чл. 161, т. 2 и 3.

Чл. 164. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Договорът за военна служба може да се прекрати и военнослужещият да се освободи от военна служба, като министърът на отбраната, съответно оправомощените от него длъжностни лица по чл. 161, т. 2 и 3 отправят до военнослужещия 6-месечно предизвестие при:

1. организационно-щатни промени или при пълна или частична ликвидация въз основа на акт на Министерския съвет или при съкращаване числеността на въоръжените сили или на отделни техни формирования по решение на Народното събрание, освен ако в това решение е определен друг срок на предизвестие;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) промяна в изискванията за заемане на длъжността по Класификатора на длъжностите на военнослужещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, на които военнослужещият не отговаря;

3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 98 от 2016 г.);

4. (отм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.);

5. придобиване право на пенсия при условията на чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване.

Чл. 165. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Предишен текст на чл. 165 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Договорът за военна служба се прекратява и

военнослужещият се освобождава от военна служба без предизвестие:

1. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) при отпадане на основанието за приемане на военна служба по чл. 141, ал. 1, т. 6, с изключение на случаите по чл. 141, ал. 5;

2. когато след приемането на военна служба лицето не завърши обучението за придобиване на военна квалификация;

3. при налагане на дисциплинарно наказание "уволнение";

4. от датата на регистриране на военнослужещия като кандидат за изборна длъжност от политическа партия или коалиция в избори за президент, вицепрезидент на Република България, народни представители, членове на Европейския парламент от Република България, общински съветници или кметове;

5. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) при установяване на несъвместимост по чл. 188;

6. (отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.);

7. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) при отказ за издаване, при отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация или при отказ на военнослужещия да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация;

8. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 98 от 2016 г.);

9. (отм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.);

10. (отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.);

11. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г.) при установяване на конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, с влязъл в сила акт.

(2) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Договорът за военна служба се прекратява и военнослужещият се освобождава от военна служба по ал. 1, т. 7 само ако откаже да заеме друга предложена му длъжност, за която не се изисква достъп до класифицирана информация, или ако няма друга такава длъжност, подходяща за него.

Чл. 166. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., отм., бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г., нов, бр. 98 от 2016 г.) (1) Договорът за военна служба може да се прекрати и военнослужещият да се освободи от военна служба без предизвестие, когато е упражнил правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на Кодекса за социално осигуряване.

(2) Министърът на отбраната може да получи служебно от Националния осигурителен институт информация относно наличието на упражнено право на пенсия от военнослужещия. Националният осигурителен институт предоставя информацията безвъзмездно в 14-дневен срок от получаване на искането.

Чл. 167. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) В случаите по чл. 164, т. 1 и 2 в срока на предизвестията военнослужещите могат да кандидатстват за заемане на нова длъжност.

(2) Условията и редът за кандидатстване и за назначаване на длъжностите по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 168. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Страната, която има право да прекрати договора за военна служба с предизвестие, може да го прекрати и преди да изтече срокът на предизвестията, като дължи на другата страна обезщетение в размер на брутно месечно възнаграждение за неспазения срок на предизвестията.

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите, придобили право на пенсия при условията на чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване,

се освобождават от военна служба по тяхна молба от министъра на отбраната или от оправомощените от него длъжностни лица по чл. 161, т. 2 и 3.

Чл. 170. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Договорът за военна служба се прекратява от датата на връчване на заповедта за освобождаване от военна служба, освен в случаите по:

1. член 162, т. 2 - от датата на навършване на пределната възраст;
2. член 162, т. 7 - от датата на смъртта;
3. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) член 162, т. 1а – от датата на изтичане на уговорения срок.

(2) Заповедта за освобождаване от военна служба се връчва на военнослужещия срещу подпис и се отбелязва датата на връчване. В случай че военнослужещият откаже да подпише заповедта, отказът се удостоверява с подписа на двама свидетели, а при неявяване заповедта се изпраща на постоянния му адрес с препоръчано писмо с обратна разписка.

Чл. 171. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военнослужещите могат да обжалват заповедта за прекратяване на договора за военна служба и освобождаване от военна служба по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Обжалването на заповедта за прекратяване на договора за военна служба и освобождаване от военна служба не спира нейното изпълнение.

(3) По производството по ал. 1 не се събират държавни такси.

Чл. 172. (1) При отмяна на освобождаването от съда военнослужещият има право на обезщетение в размер на месечното му възнаграждение за времето, през което е останал без работа, но за не повече от 6 месеца. Когато през това време е работил на по-нископлатена работа, той има право на разликата във възнагражденията.

(2) Когато заповедта за освобождаване бъде отменена, военнослужещият се възстановява в двумесечен срок на предишната или на друга длъжност, която съответства на притежаваните от него военно звание и професионална квалификация, ако подаде писмено заявление до министъра на отбраната в 14-дневен срок от влизането в сила на съдебното решение.

Чл. 173. Военнослужещият може да предявява иски за обезщетения за имуществени и неимуществени вреди, които са му причинени при или по повод изпълнение на военната служба.

Чл. 174. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите носят униформа и отличителни знаци, определени със заповед на министъра на отбраната.

(2) Правилата за носене на униформа и отличителните знаци се определят с уставите на въоръжените сили.

(3) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Със заповедта по ал. 1 министърът на отбраната определя реда за носене на униформа и отличителни знаци от пенсионираните военнослужещи, ветераните от войните и военноинвалидите.

Чл. 175. (1) На всеки военнослужещ се съставя и води служебно дело.

(2) В служебното дело се отразяват факти и обстоятелства относно приемането и освобождаването от военна служба, кариерното и кадровото развитие, атестациите, поощренията и отличията, които е получил, наложените наказания, промените в квалификацията, както и други факти и обстоятелства, свързани с дейността му като военнослужещ.

(3) Служебните дела се съхраняват и ползват по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

(4) Военнослужещият има право да се запознава със служебното си дело, както и да получава заверено копие от него при освобождаване от военна служба при спазване на Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 176. Неуредените в този раздел въпроси по организацията и реда за приемане, изпълнение и освобождаване от военна служба се уреждат с правилника за прилагане на закона и с уставите на въоръжените сили.

Раздел III

Статус на военнослужещите

Чл. 177. (1) Военнослужещите се ползват от защитата на държавата при изпълнението на служебните им задължения.

(2) Защитата на достойнството и честта на военнослужещия е задължение на държавните органи и на длъжностните лица на територията на Република България и извън нея.

Чл. 178. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите са длъжни да изпълняват уставите, нормативните и административните актове на органите за ръководство на отбраната, на длъжностните лица за управление на отбраната и на въоръжените сили, както и заповедите на командирите или началниците.

(2) Заповедите се издават във връзка със службата и при необходимост се придружават с указания за изпълнението им. Те не могат да накърняват личното достойнство на подчинените, нито да им налагат извършване на очевидно правонарушение.

(3) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) При изпълнение на служебните си задължения и в обществения си живот военнослужещите са длъжни да спазват Етичния кодекс за поведение на военнослужещите, утвърден от министъра на отбраната.

Чл. 179. (1) Командирите и началниците носят отговорност за живота и здравето на военнослужещите при изпълнение на задълженията им по военна служба.

(2) По време на мирновременната военна служба на военнослужещите се осигуряват здравословни и безопасни условия за изпълнение на служебните им задължения.

(3) На военнослужещите могат да се възлагат задачи в условия на непосредствена опасност за здравето и живота им при условия и по ред, определени с уставите на въоръжените сили. В тези случаи се вземат мерки за ограничаване на опасните фактори.

(4) Командирите и началниците са длъжни да зачитат правата, да пазят честта и достойнството на подчинените си, да се грижат за тях и да изискват от тях добросъвестно, точно и в срок да изпълняват задълженията си.

Чл. 180. Статусът на военнослужещите, изпълняващи военна служба на територията на друга държава, се определя в съответствие с този закон, с приложимия международен договор и с правилата за използване на сила.

Чл. 181. Военнослужещите, които по време на военни действия са интернирани на територията на друга държава или са пленени, запазват статуса на военнослужещи по този закон.

Чл. 182. (1) Военнослужещите нямат право да членуват в политически партии, движения или коалиции с политически цели и да предприемат действия по служба, с които да нарушават политическата си неутралност.

(2) Военнослужещите не могат да извършват пропагандна и агитационна дейност в полза или във вреда на политически партии, движения или коалиции с политически цели,

на синдикални организации и на кандидати за изборни длъжности.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите не могат да участват в събрания, митинги и манифестации на политически партии, движения или коалиции с политически цели, когато носят военна униформа.

(4) Военнослужещите не могат да бъдат задължавани да декларират своите политически, религиозни или идеологически убеждения във връзка със заемането или изпълнението на службата.

Чл. 183. (1) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите не могат да отказват изпълнение на служебните си задължения по религиозни, атеистични, политически и идеологически мотиви или да извършват религиозна или атеистична пропаганда, когато изпълняват задължения по служба.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Не се допуска създаване на религиозни, атеистични, политически и идеологически общности във военните формирования и обекти.

Чл. 184. Военнослужещите нямат право на стачка и на синдикални действия.

Чл. 185. Военнослужещите, които упражняват професия като лекари, лекари по дентална медицина, магистър-фармацевти, медицински сестри, акушерки и асоциирани медицински специалисти, могат да членуват в съответните съсловни организации.

Чл. 186. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) В мирно време военнослужещите могат да се сдружават за осъществяване на дейности от взаимен интерес. Тези дейности се извършват извън служебно време и не могат да накърняват бойната готовност, подготовката, дисциплината, моралния дух на личния състав и да нарушават установения ред и единоначалието в Министерството на отбраната, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и в Българската армия.

(2) Въпросите, свързани с отбранителната политика на държавата, военното строителство, подготовката, бойната готовност и мобилизацията на въоръжените сили, тяхното комплектуване с личен състав, въоръжение, техника и други имущества не могат да бъдат предмет на дейност на сдруженията по ал. 1.

(3) Сдруженията могат да членуват в сродни международни организации.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Взаимоотношенията между сдруженията на военнослужещи и Министерството на отбраната се уреждат със споразумения.

Чл. 186а. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите могат да извършват спортносъстезателна дейност. Редът и начинът за организирането и провеждането ѝ в служебно време се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 187. (1) Военнослужещият може да се кандидатира за президент, вицепрезидент на републиката, народен представител, член на Европейския парламент от Република България, общински съветник или кмет при условия, определени със закон.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещ, регистриран за кандидат за изборна длъжност от политическа партия или коалиция, се освобождава от военна служба след обявяване на регистрацията от съответната изборителна комисия.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещият, избран за президент, вицепрезидент на републиката, народен представител, член на Европейския парламент от Република България, общински съветник или кмет от независима листа, се смята в неплатен отпуск за времето на мандата и след прекратяване на пълномощията му се осигурява заемането на същата или друга длъжност в съответствие с притежаваното военно звание и квалификация.

(4) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещият, назначен за министър-председател, министър или заместник-министър в служебно правителство, се смята в неплатен отпуск и след прекратяване на пълномощията му се осигурява заемането на същата или друга длъжност в съответствие с притежаваното военно звание и квалификация.

Чл. 188. (1) Военнослужещият не може да изпълнява друга държавна служба освен в случаите, определени със закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Несъвместимост с военната служба в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия е налице, когато военнослужещият:

1. (доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) е в непосредствена йерархическа връзка на ръководство и контрол с друг военнослужещ или цивилен служител като: съпруг, роднина по права линия без ограничения, по сребрена линия до втора степен включително или по сватовство до втора степен включително;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) е едноличен търговец, съдружник в търговско дружество, управител, търговски пълномощник, прокурист, търговски представител, търговски посредник, ликвидатор, синдик, член на управителни или контролни органи на търговско дружество или кооперация;

3. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) извършва търговска дейност или работи по трудово правоотношение;

4. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., доп., бр. 98 от 2016 г.) работи по граждански договор, освен за извършване на преподавателска, медицинска, научноизследователска, спортносъстезателна или друга творческа дейност;

5. е регистриран за кандидат на изборна длъжност от политическа партия или коалиция.

(3) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При установяване на несъвместимост по ал. 2, т. 1 на военнослужещия се предлага друга длъжност, съответстваща на притежаваното военно звание и квалификация. При отказ от негова страна да заеме предложената му длъжност или при невъзможност да му се предложи такава в едномесечен срок от установяване на несъвместимостта договорът за военна служба се прекратява по реда на чл. 165, т. 5.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Не се смята за търговска дейност по смисъла на ал. 2, т. 3 притежаването на акции, участието в кооперации със земеделски земи или гори и в жилищностроителни кооперации.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) Несъвместимост с военната служба не е налице:

1. при участие в юридически лица с нестопанска цел;

2. при участие в изпълнението на проекти, свързани с дейността на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и финансирани по програми или механизми на Европейския съюз или други международни програми и договори въз основа на сключен граждански договор.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещият подава декларация за обстоятелствата по ал. 1 и ал. 2, т. 1 - 4 в 7-дневен срок от възникването им. За обстоятелството по ал. 2, т. 5 декларацията се подава едновременно със заявлението за регистрация в съответната избирателна комисия.

Чл. 188а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г., бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите, които не заемат публични длъжности по

смисъла на чл. 3 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, са длъжни да декларират всеки частен интерес по конкретен повод, който имат във връзка с функциите на структурата или военното формирование, в което изпълняват военната служба. Декларирането се извършва по реда на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите по ал. 1 са длъжни да не участват при обсъждането, подготовката и вземането на решения, когато те или свързаните с тях лица са заинтересувани от съответното решение или когато имат със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в тяхната безпристрастност.

(3) В случаите по ал. 2 военнослужещите писмено уведомяват министъра на отбраната, съответно оправомощените от него длъжностни лица по чл. 146, т. 2 и 3.

(4) При наличие на обстоятелствата по ал. 1 военнослужещите се отстраняват от изпълнение на служебни задължения, свързани с възникналия конфликт на интереси по ал. 1.

Чл. 188б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военнослужещите не могат да приемат или да улесняват приемането нито за себе си, нито за свързани с тях лица, на подаръци, дарения, пътувания, настаняване в хотел, оказване на гостоприемство, отстъпки от дължими плащания, преференциални заеми или други облаги или услуги, които водят до оказване на влияние върху изпълнението на служебните им задължения в полза на предлагания облагата или услугата.

(2) Военнослужещите не могат да ползват служебното си положение с цел придобиване на облаги за себе си или за свързани с тях лица, дори и когато получаването на облагите няма да окаже влияние върху изпълнението на служебните им задължения.

(3) Военнослужещите нямат право да дават или да предлагат подаръци или извършване на други услуги, които биха довели до оказване на влияние върху изпълнението на служебните задължения на приемащия.

(4) Приемането или предлагането на подаръци или облаги въз основа на служебно положение се смята за корупционна практика.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., отм., бр. 98 от 2016 г.).

Чл. 189. (1) На военнослужещите се издават служебни карти, които удостоверяват служебния им статус при изпълнение на служебните им задължения.

(2) Служебната карта съдържа номер на картата, снимка, трите имена, мястото на раждане, единния граждански номер, военното звание, мястото на изпълнение на военната служба, кръвната група, срока на валидност и други данни.

(3) Данните по ал. 2 се изписват на български и на английски език.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Редът за издаване, водене на отчет, сдаване и унищожаване на служебната карта по ал. 1 се определя с акт на министъра на отбраната.

Чл. 190. Военнослужещите имат право да носят и да използват служебно оръжие по ред, определен с уставите на въоръжените сили.

Чл. 191. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) В мирно време военнослужещите могат да използват служебното оръжие като крайна мярка при:

1. въоръжено нападение или непосредствена заплаха с оръжие срещу тях;
2. въоръжено нападение или непосредствена заплаха върху друг военнослужещ;
3. въоръжено нападение върху охраняван обект или субект.

(2) Военнослужещите са длъжни по възможност да пазят живота на лицето, срещу което е насочено използването на служебно оръжие, и да не застрашават живота и здравето на други лица.

(3) След използване на служебното оръжие в случаите по ал. 1 военнослужещите са длъжни да докладват писмено на непосредствения си командир или началник.

(4) Използването на служебното оръжие от военнослужещите, участващи в международни операции и мисии извън територията на страната, се урежда с правилата за използване на сила.

Чл. 192. (1) Военнослужещите жени се ползват от специалната закрила на жените по Кодекса на труда с изключение на правото на надомна работа и закрила при уволнение.

(2) Бременните военнослужещи жени и ползващите отпуск поради бременност и раждане се ползват и от специалната закрила по Кодекса на труда при уволнение.

(3) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) В случая по ал. 2 отпускът поради бременност и раждане се ползва по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Раздел IV

Задължение за служебно време и задължение за разположение

Чл. 193. (1) Военнослужещите са длъжни по всяко време на денонощието да бъдат на разположение за изпълнение на задълженията си, свързани с военната служба.

(2) Задължението за разположение при въвеждане на степените на бойна готовност на въоръжените сили се определя с уставите на въоръжените сили.

(3) Когато са в отпуск, военнослужещите са длъжни да посочват точно местопребиваването си и при повикване да се явяват за изпълнение на служебните си задължения в определения от командира или началника срок при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона и с уставите на въоръжените сили.

Чл. 194. (1) Нормалната продължителност на служебното време на военнослужещите е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица.

(2) Общата продължителност на служебното време на военнослужещия в денонощие не може да надвишава с повече от една втора нормалната дневна продължителност на служебното време.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) В случаите на превишаване общата продължителност на служебното време по ал. 2 на военнослужещия се заплаща допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1, т. 3.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За изпълнение на службата през почивните дни на военнослужещия се заплаща допълнително възнаграждение в размер 50 на сто, изчислено върху основното му възнаграждение, а за дните на официалните празници - допълнително възнаграждение в размер 100 на сто, изчислено върху основното му възнаграждение.

(5) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Служебното време над нормалната му продължителност се компенсира с намалено служебно време при условия и по ред, определени с акта на министъра на отбраната по ал. 8.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., предишна ал. 5, изм., бр. 98 от 2016 г.) Алинеи 1 – 5 не се прилагат при обявяване на положение на война, военно или извънредно положение, както и при мобилизация, щормова готовност, военни учения и мероприятия, планирани с продължителност, по-голяма от едно денонощие.

(7) (Предишна ал. 6 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Времето за почивка на военнослужещите

не се включва в продължителността на служебното време.

(8) (Предишна ал. 7, изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Редът за разпределяне на служебното време, за неговото отчитане и компенсиране извън нормалната продължителност, се определя с акт на министъра на отбраната.

Чл. 195. (1) Военнослужещите могат да бъдат назначавани за носене на дежурства при условия и по ред, определени с уставите на въоръжените сили и с други нормативни и административни актове, издадени от министъра на отбраната.

(2) Максималната продължителност на дежурството не може да превишава 24 часа, а общо за един месец - 168 часа.

(3) Времето за дежурство е служебно време.

(4) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) По изключение продължителността на дежурството може да надвишава 24 часа при условия и по ред, определени с акта на министъра на отбраната по чл. 194, ал. 8.

(5) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) При дежурство не се прилагат разпоредбите на чл. 194, ал. 3 и 4.

Чл. 196. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) Когато военносслужещият изпълнява дежурство, но е назначен на длъжност, за която носенето на дежурство не се включва в основните му функционални задължения, той получава допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1, т. 1.

Раздел V

Почивки и отпуски

Чл. 197. (1) Военнослужещите имат право на:

1. основен платен годишен отпуск в размер 30 работни дни;
2. допълнителен платен годишен отпуск в размер един работен ден за всяка прослужена година, но не повече от 10 работни дни.

(2) Военнослужещите в определени области и дейности имат право на допълнителен платен годишен отпуск при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната. Този отпуск не се включва в размера на допълнителния отпуск по ал. 1.

(3) Военнослужещите имат право на допълнителен платен отпуск за кандидатстване и обучение във висши училища в размерите, определени в Кодекса на труда.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите, освидетелствани като хронично болни, имат право на допълнителен платен отпуск до 5 работни дни годишно за лечение в болница за продължително лечение и рехабилитация.

Чл. 198. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) (1) Платеният годишен отпуск се ползва наведнъж или на части през календарната година, за която се полага, в съответствие с утвърден от командира или от началника график.

(2) Командирите и началниците са длъжни да осигуряват на военносслужещите ползването на платения годишен отпуск в съответната календарна година. Отлагането на платения годишен отпуск за следващата календарна година се допуска по изключение, при невъзможност да се осигури ползването му през съответната календарна година.

(3) Командирите и началниците носят дисциплинарна отговорност, ако не осигуряват ползването на платения годишен отпуск на военносслужещите при условията по ал. 2.

(4) Командирите и началниците имат право да осигурят ползването на платения годишен отпуск на военносслужещите съгласно утвърдения график и в случаите, когато отпускът не е поискан от военносслужещия.

Чл. 199. Забранява се компенсиране на отпуските с парично обезщетение освен при освобождаване от военна служба.

Чл. 200. (1) Военнослужещите имат право на отпуск за временна неработоспособност в размер, определен от военномедицинските експертни органи или от органите на експертизата на работоспособността.

(2) По време на отпуска по ал. 1 военнослужещите не могат да бъдат освобождавани от военна служба освен по взаимно съгласие на страните, при навършване на пределна възраст или при налагане на дисциплинарно наказание уволнение.

Чл. 201. (1) (Предишен текст на чл. 201 - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещите имат право на платен отпуск в размер 7 календарни дни:

1. (доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) при сключване на граждански брак, включително деня на събитието;

2. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) при раждане или осиновяване на дете, когато майката и бащата се намират в брак или живеят в едно домакинство – от датата на изписването на детето от лечебното заведение или от датата на осиновяването;

3. при тежко заболяване или смърт на съпруга (съпруг), дете, родител или други роднини по права линия, брат, сестра и родител на другия съпруг;

4. когато семейството му е пострадало от бедствие, авария или друго извънредно обстоятелство;

5. при преместване на служба в друго населено място.

(2) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Отпускът по ал. 1 не се включва в другите отпуска, определени с този закон.

Чл. 202. (1) Военнослужещите имат право на отпуск, когато:

1. са призвани в съд или в други органи като страна, свидетел или вещо лице;

2. са кръводарители - за деня на прегледа и кръводаряването, както и два дни след него;

3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) участват в заседания като съдебни заседатели.

(2) Отпускът по ал. 1 не се включва в другите отпуска, определени с този закон.

Чл. 202а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) След завръщане от операция или мисия извън територията на страната военнослужещият и членовете на неговото семейство имат право на 7-дневна безплатна почивка в почивните бази на Министерството на отбраната или на 7-дневно безплатно възстановяване в болниците за продължително лечение и рехабилитация във Военномедицинската академия. За времето на почивката и възстановяването на военнослужещия се разрешава допълнителен платен отпуск, а на съпругата (съпруга) работодателят или органът по назначаването разрешава ползването на платен отпуск.

(2) Необходимите средства по ал. 1 за безплатната почивка и възстановяване се планират по бюджета на операцията или мисията.

Чл. 203. (1) Военнослужещите жени имат право на отпуск поради бременност, раждане и осиновяване, за отглеждане на дете, за кърмене на дете, за гледане на болно дете и на допълнителен отпуск за две и повече живи деца в размерите и при условията на Кодекса на труда.

(2) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Допълнителният отпуск за две и повече живи деца по ал. 1 се разрешава от съответния командир или началник при преценка за всеки конкретен случай и ако интересите на службата позволяват това.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 1 от 2014 г., предишна ал. 2, изм., бр. 98 от 2016 г., бр. 58 от 2017

г., в сила от 18.07.2017 г.) Военнослужещите мъже имат право на отпуск за отглеждане на дете в размерите и при условията на чл. 164 от Кодекса на труда и за гледане на болно дете по чл. 162, ал. 1 от Кодекса на труда при смърт или тежко заболяване на майката или когато сами се грижат за отглеждане на детето, както и на неплатен отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст при условията, по реда и в размерите по чл. 167а от Кодекса на труда.

Чл. 204. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За времето на платения си годишен отпуск военнослужещите получават брутно месечно възнаграждение, което включва основното месечно възнаграждение и допълнителните възнаграждения с постоянен характер към момента на започване ползването на отпуска.

Чл. 205. (1) Военнослужещите имат право на неплатен отпуск до 30 работни дни в една година, който се разрешава от съответния командир или началник при важни лични или семейни нужди и ако интересите на службата позволяват това.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите имат право и на неплатен отпуск до 6 месеца, който може да се ползва веднъж през целия срок на службата и се разрешава от министъра на отбраната или оправомощени от него длъжностни лица, при условие че имат не по-малко от 10 години служба във въоръжените сили.

(3) През времето на неплатения отпуск военнослужещите запазват статуса си, а времето на отпуска се зачита за служебен стаж по този закон.

(4) Неплатен отпуск може да се ползва, след като е ползван полагащият се платен отпуск.

Чл. 205а. (Нов – ДВ, бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.) (1) Съпругът/съпругата-военнослужещ на дългосрочно командирован служител при условията и по реда на Закона за дипломатическата служба има право на неплатен отпуск по време на задграничния мандат на служителя.

(2) Съпругът/съпругата-военнослужещ по ал. 1 се взема в разпореждане по специален щат на министъра на отбраната по време на неплатения отпуск и след изтичането на срока на отпуска се назначава на длъжност в съответствие с притежаваното военно звание и квалификация, и срокът на договора за военна служба се удължава със срока на неплатения отпуск.

(3) Времето на неплатения отпуск на съпруга/съпругата-военнослужещ по ал. 1 не се зачита за действително изслужено на военна служба.

(4) Вноските за здравно осигуряване на съпруга/съпругата-военнослужещ по ал. 1 за времето, през което са в неплатен отпуск, са за тяхна сметка.

Чл. 206. (1) Военнослужещите могат с разрешение на министъра на отбраната да кандидатстват за заемане на длъжности по срочен договор в международни правителствени организации в областта на отбраната и сигурността, в които Република България членува.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) За времето на изпълнение на договора по ал. 1 военнослужещите се назначават в специален щат и се смятат в неплатен отпуск.

(3) След изтичането на срока на договора по ал. 1 на военнослужещите се предлага длъжност, съответстваща на притежаваното военно звание и квалификация.

(4) Военнослужещите могат да кандидатстват отново за заемане на длъжности по ал. 1, ако са изминали не по-малко от 5 години от прекратяването на предходния договор и през този период са изпълнявали военна служба на територията на страната или в операции и мисии извън нея.

(5) През времето на неплатения отпуск военнослужещите запазват статуса си, като

времето на отпуска се зачита за стаж от трета категория.

Чл. 207. (1) Отпуските се ползват след писмено разрешение от съответния командир или началник.

(2) Отпуските за временна неработоспособност, за бременност, за раждане и осиновяване на дете се ползват след представяне на болничен лист и след уведомяване на съответния командир или началник.

(3) Когато през време на ползването на платения годишен отпуск на военнослужещия бъде разрешен друг вид платен отпуск, ползването на платения годишен отпуск се прекъсва по негово искане и остатъкът се ползва допълнително.

Чл. 208. Редът за разрешаване и ползване на отпуск, за неговото отлагане и прекъсване се определя с правилника за прилагане на закона.

Чл. 209. На военнослужещите в мирно време задължително в денонощието се осигурява почивка за хранене през служебното им време.

Чл. 210. Военнослужещите имат право на минимална непрекъсната междуседмична почивка с продължителност 48 часа. Когато почивката не може да се ползва поради служебни причини, на военнослужещите се предоставя съответна почивка във време, определено от командира или началника.

Чл. 211. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министърът на отбраната може да обявява празнични дни за военнослужещите и цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и извън обявените в Кодекса на труда.

Раздел VI

Възнаграждения, здравно и социално осигуряване на военнослужещите

Чл. 212. (1) Военнослужещите имат право на основно месечно възнаграждение в съответствие с присвоеното им военно звание и степента в обхвата на военното звание.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Размерите на основното месечно възнаграждение по ал. 1 се определят с акт на министъра на отбраната.

(3) Базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България, като месечното възнаграждение се увеличава с коефициент спрямо базата, както следва:

1. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) за офицери - не по-малко от 2,3;

2. (доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) за офицерски кандидати и сержанти - не по-малко от 1,75;

3. за войници (матроси) - не по-малко от 1,6.

Чл. 213. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) На военнослужещите се изплаща допълнително възнаграждение за продължителна служба върху основното месечно възнаграждение в размер 2 на сто за всяка прослужена година на военна служба, но не повече от 40 на сто.

Чл. 214. (1) На военнослужещите се изплащат допълнителни възнаграждения за:

1. специфични условия при изпълнение на военната служба;

2. рискове за живота и здравето, които не могат да бъдат отстранени, ограничени или намалени;

3. изпълнение на възложени задължения извън установеното служебно време;
4. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) образователна и научна степен "доктор" или научна степен "доктор на науките", ако заемат академична длъжност или ако такава степен се изисква за заемане на длъжността;

5. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) постигнати високи резултати в служебната дейност;

б. други случаи, установени в нормативен акт.

(2) Допълнителните възнаграждения по ал. 1, т. 1 - 5 се определят при условия, по ред и в размер, определени с акт на министъра на отбраната.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.)

(4) За военнослужещите от служба "Военна полиция" и служба "Военна информация" допълнителните възнаграждения по ал. 1, т. 1, 2 и 5 се изплащат при условия, по ред и в размер, определени с акт на министъра на отбраната по предложение на ръководителя на съответната служба.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) На военнослужещите от Военномедицинската академия се изплащат и възнаграждения за работа по договор с Националната здравноосигурителна каса и/или за работа по договор с Министерството на здравеопазването и/или за работа по договор с Националния осигурителен институт.

Чл. 215. (1) Военнослужещите имат право на допълнително възнаграждение за заместване на отсъстващ повече от 30 работни дни военнослужещ.

(2) Заместването по ал. 1 се извършва със заповед на командира или началника, който има право да назначава на длъжността на отсъстващия.

(3) За времето на заместването военнослужещият продължава да изпълнява задълженията на основната си длъжност.

(4) Срокът на заместването не може да бъде по-дълъг от една година.

(5) Размерът на допълнителното възнаграждение по ал. 1 е 25 на сто от основното месечно възнаграждение на замествания.

(6) Възнаграждението по ал. 1 не се изплаща на военнослужещите, които по длъжност са заместници на отсъстващия или заместват подчинените им служители.

Чл. 216. (1) Военнослужещите имат право на допълнително възнаграждение при временно изпълнение на задълженията на вакантна длъжност в размер 25 на сто от основното възнаграждение за вакантната длъжност.

(2) Назначаването се извършва от командира или началника, който има правомощия да назначава на вакантната длъжност.

(3) Срокът по ал. 1 не може да бъде по-дълъг от една година.

Чл. 217. Военнослужещият няма право на възнаграждение за времето, през което се намира в отклонение от военна служба или е отстранен от длъжност.

Чл. 218. (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Брутното месечно възнаграждение на военнослужещите се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения с постоянен и непостоянен характер.

Чл. 219. При командироване военнослужещите получават освен брутното си възнаграждение пътни, дневни и квартирни пари при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 220. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Задължителното социално и здравно осигуряване на военнослужещите са за сметка на държавния бюджет.

Чл. 221. Медицинската помощ, военномедицинската експертиза и профилактиката на заболяванията на военнослужещите, които се осъществяват от Военномедицинската

академия, са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната в частта му за Военномедицинската академия.

Чл. 222. Трудът на военнослужещите при пенсиониране се зачита за първа категория.

Чл. 223. (1) Военнослужещите се застраховат задължително срещу смърт и неработоспособност в резултат на злополука, настъпила при или по повод изпълнение на служебните им задължения, за сметка на държавния бюджет.

(2) Задължителното застраховане не е пречка за сключване на други застрахователни договори от заинтересованите.

(3) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министърът на отбраната съгласувано с министъра на финансите определя длъжностите за военнослужещи, които задължително се застраховат за гражданска отговорност за сметка на държавния бюджет.

Раздел VII

Материално осигуряване на военнослужещите

Чл. 224. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) На военнослужещите се осигуряват:

1. униформено облекло или левовата му равностойност;
2. порционни пари;
3. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) безплатна храна и ободряващи напитки при занятия, учения, тренировки и лагери, а при носене на дежурства и при извършване на други дейности със специфичен характер – безплатна храна и ободряващи напитки или левовата им равностойност;
4. лични предпазни средства, специално и работно облекло и друго вещеве имущество и снаряжение.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Доволствията по ал. 1 се осигуряват във вид, в размери, по норми, при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната, и стойността им не се облага с данъци.

Чл. 225. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 226. Пътуването на военнослужещите и техните семейства при отиване и връщане от платен годишен отпуск на територията на страната веднъж в годината е за сметка на Министерството на отбраната. Условията, редът за изплащането на средствата и конкретният им размер се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Министърът на отбраната може да създава социални кухни, домове за пенсионирани военнослужещи, ветерани и военноинвалиди, военни клубове, центрове към тях, както и други звена.

(2) Организацията и дейността на структурите и звената по ал. 1 се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Министерството на отбраната създава жилищен фонд за задоволяване жилищните нужди на военнослужещите, състоящ се от изградени със собствени средства, наети или придобити служебни жилища, ателиета и гаражи.

(2) Условията и редът за ползване на имотите по ал. 1 се определят с акт на министъра на отбраната.

(3) Военнослужещите заплащат наем за ползваните от тях жилища, ателиета и гаражи при условията и по реда на глава четвърта от Правилника за прилагане на Закона за

държавната собственост (обн., ДВ, бр. 78 от 2006 г.; изм., бр. 26 и 51 от 2007 г., бр. 64, 80 и 91 от 2008 г. и бр. 7, 25, 62 и 93 от 2009 г.), както и наем за предоставените движими вещи.

Чл. 226в. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) На военнослужещите, на които Министерството на отбраната не може да предложи жилище и които живеят при условията на свободно договаряне, се изплащат компенсационни суми при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) Компенсационни суми не се изплащат, ако военнослужещият писмено е отказал предложено му от фонда на министерството жилище.

Чл. 226г. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите от Министерството на отбраната, от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и от Българската армия, както и членовете на техните семейства ползват лечебните заведения, военните клубове, почивната и спортната база към министерството при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) Част от разходите за осигуряване на отдиха и възстановяване здравето на военнослужещите и членовете на техните семейства могат да се извършат в рамките на предвидените в бюджета на Министерството на отбраната средства за социално-битово и културно обслужване за съответната година при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226д. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) За осигуряване на успешен преход в цивилната сфера на освобождаваните от военна служба в Министерството на отбраната се изгражда и поддържа система за адаптация чрез:

1. професионално ориентиране;
2. мотивационна подготовка;
3. квалификационни курсове;
4. подготовка за започване на самостоятелна стопанска дейност;
5. съдействие за устройване на работа;
6. информиране за възможностите по т. 1 - 5.

(2) Финансирането на дейностите по ал. 1 се разпределя, както следва:

1. по т. 3 - 70 на сто за сметка на бюджета на Министерството на отбраната и 30 на сто за сметка на военнослужещия;

2. по т. 1, 2, 4 - 6 - за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

(3) Условията и редът за осъществяване на дейностите по ал. 1 се определят с наредба на министъра на отбраната.

Чл. 226е. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) При освобождаване от военна служба, с изключение на освобождаване поради наложено дисциплинарно наказание "уволнение", военнослужещите могат да се ползват от правата по чл. 226д, ал. 1, т. 1, 2, 4 - 6.

(2) Подлежащите на освобождаване от военна служба на основание чл. 162, т. 2, чл. 164 и 169, както и станалите негодни за военна служба при или по повод изпълнение на служебните си задължения имат право еднократно и на квалификационен курс.

(3) Продължителността на квалификационните курсове е до 6 месеца.

(4) За времето на обучението по ал. 3 на военнослужещите се осигурява допълнителен платен отпуск.

Чл. 226ж. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Пенсионираните военнослужещи, военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните, както и членовете на техните семейства ползват лечебните

заведения, почивната и спортната база и военните клубове към Министерството на отбраната при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Българските граждани, участвали в мисии и операции на въоръжените сили на Република България извън територията на страната, ползват лечебните заведения към Министерството на отбраната при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Пенсионирани военнослужещи, военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните могат да ползват безплатно социалните кухни към Министерството на отбраната.

(4) (Предишна ал. 3, изм. и доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Лицата по ал. 3 и придружаващите ги съпрузи могат да ползват домовете за пенсионирани военнослужещи, а ветераните от войните и военноинвалидите и придружаващите ги съпрузи - домовете за ветерани и военноинвалиди, при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226з. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., доп., бр. 98 от 2016 г.) Военнослужещите от Министерството на отбраната, от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и от Българската армия, курсантите, обучаващи се за нуждите на Министерството на отбраната, както и пенсионирани военнослужещи, ветераните от войните, военноинвалидите и военнопострадалите, изпаднали в тежко материално положение, могат да бъдат подпомагани с парични средства при условия и по ред, определени с наредба на министъра на отбраната.

Чл. 226и. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Децата на загинали при или по повод изпълнение на службата военнослужещи и преживелият техен родител имат правата по чл. 226г.

(2) За времето на обучението на децата по ал. 1 в основни, средни училища и в редовна форма на обучение във висшите училища в страната до навършване на 26-годишна възраст Министерството на отбраната им осигурява стипендия при условия, по ред и в размер, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226к. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Разноските по погребението на починал военнослужещ са за сметка на Министерството на отбраната. Със съгласието на близките на военнослужещия се отдават военни почести.

Чл. 226л. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Преживелият съпруг (съпруга), децата и родителите на загинал при или по повод изпълнение на службата военнослужещ имат право на безплатна медицинска и психологична помощ по ред, определен с акт на министъра на отбраната.

Чл. 226м. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Министърът на отбраната може да подпомага военно-патриотични съюзи, неправителствени организации със сфера на дейност в сигурността и отбраната, сдружения на военнослужещи, резервисти, запасни, ветерани от войните, военноинвалиди и военнопострадали, създадени като юридически лица за осъществяване на общественополезна дейност, като им оказва финансова или материална помощ.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 1 от 2014 г.) Министърът на отбраната може да предоставя на съюзите, организациите и сдруженията по ал. 1 за непосредствено осъществяване на тяхната общественополезна патриотична дейност помещения във военни клубове или други подходящи помещения в сгради в управление на Министерството на отбраната или структури на пряко подчинение на министъра на отбраната без заплащане на наем.

(3) (Нова – ДВ, бр. 1 от 2014 г.) Условието и редът за предоставянето на финансовата или материалната помощ по ал. 1 и на помещенията по ал. 2 се определят с акт на министъра на отбраната.

Раздел VIII

Обезщетения на военнослужещите

Чл. 227. (1) При освобождаване от военна служба военнослужещите имат право на еднократно парично обезщетение в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото прослужени години имат, но не повече от 20.

(2) При последващо освобождаване от военна служба от размера на дължимото обезщетение се приспадат толкова брутни месечни възнаграждения, колкото са получени по ал. 1.

(3) Когато военнослужещият е прослужил 10 и повече години и е освободен като негоден за военна служба поради заболяване или увреждане при или по повод изпълнение на военната служба, размерът на еднократното парично обезщетение по ал. 1 не може да бъде по-малък от 15 брутни месечни възнаграждения.

(4) В случаите по ал. 3, когато прослуженото време е по-малко от 10 години, военнослужещият има право на еднократно парично обезщетение в размер 10 брутни месечни възнаграждения.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) При освобождаване от военна служба след прослужени 10 и повече години военнослужещите имат право на еднократно парично доволствие по чл. 224, ал. 1, т. 1.

(6) Алинеи 1 и 5 не се прилагат при дисциплинарно уволнение.

(7) При смърт на военнослужещ обезщетенията по ал. 1 - 6 се изплащат общо на наследниците му.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Обезщетенията по ал. 1 - 7 не се облагат с данъци.

Чл. 228. (1) За определяне размера на еднократното парично обезщетение при освобождаване от военна служба се вземат предвид прослужените години без приравнения трудов и служебен стаж.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) При освобождаване от военна служба на основание чл. 164, т. 5, чл. 166, ал. 1 и чл. 169, на прослужилите последните 13 години и 4 месеца като военнослужещи, размерът на обезщетението се определя от сбора на:

1. прослужените години на военна служба;

2. годините на приравнения трудов и служебен стаж към първа категория труд.

Чл. 229. (1) При преместване на служба в друго населено място на военнослужещия и на всеки член от семейството му се изплаща еднократно обезщетение при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) Транспортните разходи за преместването са за сметка на Министерството на отбраната.

Чл. 230. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) На съпругите (съпрузите) на военнослужещите, които са ги последвали при преместването им в друго населено място и поради това са прекратили трудовите или служебните си правоотношения, се изплаща обезщетение в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България.

(2) Обезщетението по ал. 1 се изплаща от Националния осигурителен институт за

сметка на държавния бюджет за периода, през който лицата са останали без работа, но не повече от 12 месеца, ако са се регистрирали в съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта в едномесечен срок от преместването.

(3) Времето, през което се получава обезщетението, се зачита за трудов или служебен стаж в зависимост от характера на прекратеното правоотношение по ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Обезщетението по ал. 1 се изплаща при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 231. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) На безработните съпруги (съпрузи) на военнослужещите, участващи в международни операции и мисии, се изплаща обезщетение в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за периода на операцията или мисията.

(2) Обезщетението по ал. 1 се изплаща от Националния осигурителен институт за сметка на държавния бюджет при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Децата до 26-годишна възраст на военнослужещите, участващи в международни операции и мисии, които учат в основни и средни училища, в редовна форма на обучение във висшите училища в страната и в чужбина, имат право на стипендия за периода на операцията или мисията. Размерът на стипендията се определя с акт на министъра на отбраната, а необходимите средства се предвиждат по бюджета на операцията или мисията и се изплащат от Министерството на отбраната.

Чл. 232. При съкращения на числеността на въоръжените сили по решение на Народното събрание обезщетенията, които се изплащат на военнослужещите, се определят с акта за съкращение независимо от дължимите по този закон.

Чл. 233. (1) На военнослужещите се изплаща еднократно парично обезщетение в размер 10 брутни месечни възнаграждения при тежка телесна повреда и 6 брутни месечни възнаграждения при средна телесна повреда, причинени при или по повод изпълнение на военната служба.

(2) На съпругата (съпруга), децата и родителите на военнослужещ, загинал при или по повод изпълнение на служебните задължения, се изплаща еднократно парично обезщетение в размер 12 брутни месечни възнаграждения на всеки правоимащ. Получаването на обезщетението не се смята за приемане на наследство.

(3) Обезщетенията по ал. 1 и 2 не се облагат с данъци.

(4) Обезщетение по ал. 1 и 2 не се изплаща, ако телесната повреда или смъртта са настъпили по време на отпуск, при самоволно отклонение от военна служба или при умишлено причиняване на увреждането или смъртта.

(5) Лицата по ал. 1 и 2 могат да търсят обезщетение и по общия исков ред. В този случай се дължи разликата между присъдената сума и полученото общо като обезщетение от Министерството на отбраната и от застрахователя.

(6) Дължимото обезщетение се намалява, ако пострадалият е допринесъл за увреждането.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За изплатеното обезщетение Министерството на отбраната има право на иск срещу лицето, което виновно е причинило увреждането или смъртта, или може да поиска издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс срещу това лице, когато вината му е установена с влязла в сила присъда.

Чл. 234. (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.)

Обезщетенията на военнослужещите по този закон се определят на базата на brutното месечно възнаграждение, дължимо към датата на освобождаването от военна служба, на отстраняването от длъжност, на преместването, на увреждането или на смъртта на военнослужещия, което включва:

1. основното месечно възнаграждение;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) допълнителни месечни възнаграждения за продължителна служба, за специфични условия при изпълнение на военната служба с постоянен характер и за образователна и научна степен "доктор" или за научна степен "доктор на науките".

Чл. 235. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) На военнослужещите се изплащат възнаграждения и обезщетения по този закон при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 236. Военнослужещите не дължат сумите, които са получили добросъвестно. Виновните длъжностни лица, които са наредили или допуснали неоснователното изплащане на суми, носят имуществена отговорност.

Чл. 237. (1) Без съгласието на военнослужещите не могат да се правят удържки от възнагражденията им освен за:

1. получени аванси;

2. надвзети суми вследствие на технически грешки;

3. данъци, които по специални закони могат да се удържат от заплатата;

4. запори, наложени по съдебен ред;

5. удържки за наложена ограничена имуществена отговорност.

(2) Общият размер на месечните удържки по ал. 1 не може да надвишава размера, установен от Гражданския процесуален кодекс.

Раздел IX

Обучение и професионална квалификация

Чл. 238. (1) Военнослужещите могат да кандидатстват и да учат във военно или гражданско висше училище и докторантура в България и в чужбина при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) Войниците (матросите) и сержантите (старшините) могат да кандидатстват и да учат във военно или гражданско висше училище и в професионални колежи след прослужване на три години военна служба при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Чл. 239. (1) Начална и специална военна подготовка на войниците (матросите) и на резервистите се провежда в учебни центрове.

(2) (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) В учебните центрове по ал. 1 могат да се обучават и войници (матроси) за присвояване на първо сержантско (старшинско) звание.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Войниците (матросите) и резервистите не заплащат такса за обучение в центрoвете.

Раздел X

Награди и отличия

Чл. 240. (1) За високи постижения в службата и за заслуги към отбраната

военнослужещите могат да бъдат награждавани от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице с отличия и награди при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За особени заслуги към отбраната военнослужещите могат да бъдат награждавани от министъра на отбраната с поименно лично оръжие, което се регистрира по установения ред.

(3) За съществен принос и заслуги към отбраната на страната български и чуждестранни граждани могат да бъдат награждавани от министъра на отбраната с отличия и предметни награди.

(4) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Пенсионираниите военнослужещи, ветераните от войните и военноинвалидите могат да бъдат награждавани с отличия и награди при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(5) (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Левовата равностойност на наградите по ал. 1 - 4 не се облага с данък.

Раздел XI

Дисциплинарна отговорност

Чл. 241. Виновното неизпълнение на служебните задължения от военнослужещите е нарушение на военната дисциплина.

Чл. 242. Нарушения на военната дисциплина са:

1. неизпълнение на задължение по военната служба;
2. нарушаване на правилата за подчиненост;
3. нарушаване на правилата за военната вежливост и отдаването на чест;
4. злоупотреба със служебното положение;
5. увреждане на имущество - държавна собственост, разпиляване на материали, суровини, енергия и други средства;
6. превишаване на предоставената дисциплинарна власт;
7. нарушаване на правилата за защита на класифицирана информация;
8. самоволно отклонение от военна служба;
9. (нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) неспазване на правилата на Етичния кодекс за поведение на военнослужещите.

Чл. 243. (1) Нарушителят на военната дисциплина се наказва с дисциплинарните наказания по този закон независимо от предвидената имуществена, административнонаказателна или наказателна отговорност.

(2) За едно и също нарушение на военната дисциплина може да се наложи само едно дисциплинарно наказание.

Чл. 244. Дисциплинарните наказания са:

1. забележка;
2. мъмрене;
3. строго мъмрене;
4. предупреждение за понижаване на военното звание с една степен за срок от 6 месеца до една година;
5. понижаване на военното звание с една степен за срок от 6 месеца до една година;
6. предупреждение за уволнение;
7. уволнение.

Чл. 245. (1) Дисциплинарното наказание уволнение се налага задължително в следните случаи:

1. осъждане за умишлено престъпление от общ характер или лишаване от право да заема държавна длъжност или да упражнява професията или дейността;

2. нарушаване забраните по чл. 182 и 184;

3. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) неподаване на декларация по чл. 188, ал. 6;

4. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) системни нарушения на правилата за защита на класифицираната информация, довели до нерегламентиран достъп по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация;

5. неявяване на работа без уважителни причини в два последователни работни дни;

6. злоупотреба със служебното положение;

7. увреждане на имущество - държавна собственост, разпиляване на материали, суровини, енергия и други средства, когато са причинени значителни вреди на държавата;

8. явяване на военнослужещия в състояние, което не му позволява да изпълнява служебните си задължения, причинено от употреба на алкохол или от злоупотреба с наркотични вещества;

9. когато по вина на военнослужещия настъпи смърт или тежка телесна повреда на негов подчинен военнослужещ.

(2) Дисциплинарното наказание уволнение може да се наложи и при други тежки нарушения на военната дисциплина.

(3) В случаите на временно отстраняване от длъжност по реда на Наказателно-процесуалния кодекс, когато военнослужещият е осъден за извършено умишлено престъпление от общ характер, дисциплинарното наказание уволнение се налага от датата на отстраняването.

Чл. 246. (1) Дисциплинарните нарушения се установяват от преките командири или началници на нарушителите.

(2) Когато на военнослужещия се налага дисциплинарно наказание уволнение, съответният командир или началник назначава извършване на служебна проверка за събиране на доказателства за извършеното нарушение, изслушва нарушителя или приема писмените му обяснения. Материалите от служебната проверка се изпращат на наказващия орган.

(3) Извършването на служебна проверка по ал. 2 не е задължително, ако нарушението е установено с финансова ревизия, с вътрешноведомствена проверка или с влязла в сила осъдителна присъда.

(4) Командирът или началникът е длъжен преди налагане на дисциплинарното наказание да изслуша военнослужещия или да приеме писмените му обяснения, освен когато по вина на военнослужещия той не може да бъде изслушан или да даде писмени обяснения.

Чл. 247. При определяне на дисциплинарното наказание се вземат предвид тежестта на нарушението, обстоятелствата, при които е извършено, и поведението на военнослужещия до извършване на нарушението.

Чл. 248. Дисциплинарните наказания се налагат от длъжностните лица, определени с правилника за прилагане на закона.

Чл. 249. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) Дисциплинарните наказания се налагат не по-късно от два месеца от установяване на нарушението, но не по-късно от една година от извършването му.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 98 от 2016 г.).

(3) Дисциплинарното нарушение се смята за установено от момента на узнаването му от дисциплинарнонаказващия орган.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Сроковете по ал. 1 спират да текат, докато военнослужещият е в отпуск, по отношение на него е взета мярка за неотклонение задържане под стража или домашен арест или е отстранен от длъжност, както и до приключването на образувано производство за осъществяване на наказателна или административнонаказателна отговорност.

Чл. 250. (1) Заповедта за дисциплинарно наказание се връчва на военнослужещия срещу подпис и се отбелязва датата на връчване. При невъзможност заповедта да бъде връчена лично на военнослужещия наказващия орган я изпраща на постоянния му адрес с препоръчано писмо с обратна разписка.

(2) Заповедта за налагане на дисциплинарното наказание подлежи на изпълнение от деня на връчването ѝ на военнослужещия или от деня на нейното получаване, когато е изпратена с препоръчано писмо с обратна разписка.

Чл. 251. Заповедта за налагане на дисциплинарно наказание може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Обжалването не спира изпълнението.

Чл. 252. Редът за провеждане на дисциплинарното производство, за налагане, изпълнение и заличаване на дисциплинарните наказания се определя с правилника за прилагане на закона.

Раздел XII

Имуществена отговорност

Чл. 253. (1) Военнослужещите отговарят имуществено за вредите, които са причинили на държавата по непредпазливост при или по повод изпълнение на служебните си задължения.

(2) За вреди, причинени умишлено или в резултат на престъпление или причинени не при или по повод изпълнение на служебните задължения, отговорността се определя в съответствие с гражданския закон.

(3) Имуществената отговорност на военнослужещите се прилага независимо от дисциплинарната, административнонаказателната и наказателната отговорност за същото деяние.

(4) Военнослужещият не отговаря имуществено за вредите, които са настъпили в резултат на военна или друга рискова дейност, свързана с изпълнението на служебните му задължения.

(5) За изплатеното обезщетение за вреди, причинени на граждани от незаконни актове, действия или бездействия на военнослужещи, Министерството на отбраната има право на иск срещу виновно причинилите вредите военнослужещи при условията на ал. 1 или 2.

Чл. 254. (1) Военнослужещият отговаря за претърпените вреди, но не и за пропуснатите ползи.

(2) Размерът на вредите се определя към деня на настъпването им, а ако това не може да се установи - към деня на откриването им.

Чл. 255. (1) За вреди, причинени по непредпазливост при или по повод изпълнение на служебните задължения, военнослужещият отговаря в размера на вредите, но не повече от три брутни месечни възнаграждения, изчислени към размера на възнаграждението,

получено към датата на установяване на вредата.

(2) Имуществената отговорност по ал. 1 не може да се търси, когато от деня на причиняване на вредите са изтекли повече от три години.

Чл. 256. (1) Военнослужещ, на когото е възложено като служебно задължение да събира, съхранява, разходва или отчита парични или материални ценности, отговаря:

1. в размера на вредите, но не повече от трикратния размер на brutното месечно възнаграждение;

2. за липса - в пълен размер заедно със законната лихва от деня на причиняването на вредата, а ако това не може да се установи - от деня на откриване на липсата.

(2) Лицата, които са получили нещо без основание от причинителя на вредите или са се възползвали от увреждането по ал. 1, т. 1, дължат солидарно с причинителя на вредите връщане на полученото до размера на обогатяването. Лицата дължат връщане и на полученото по дарение от причинителя на вредата, когато дарението е със средства, извлечени от причинената вреда.

(3) Отговорността по ал. 1, т. 2 се погасява с изтичане на 10-годишна давност от деня на причиняването на вредата.

Чл. 257. Когато вредите са причинени от няколко лица, те отговарят:

1. в случаите на ограничена имуществена отговорност - съобразно участието на всеки в причиняването на вредата, а когато то не може да бъде установено - пропорционално на brutното месечно възнаграждение; сборът на дължимите обезщетения не може да надвишава размера на вредите;

2. в случаите на пълна имуществена отговорност - солидарно.

Чл. 258. (1) В случаите на ограничена имуществена отговорност командирът или началникът определя със заповед основанието и размера на отговорността. Когато вредите са причинени от командир или началник, заповедта се издава от съответния висшестоящ командир или началник.

(2) Заповедта се издава в едномесечен срок от откриването на вредите, но не по-късно от три години от причиняването им, а когато вредите са причинени при изпълнение на ръководни функции или при извършване на отчетническа дейност - в тримесечен срок от откриването им, но не по-късно от 5 години от тяхното причиняване. Тези срокове не текат, ако е образувано производство за осъществяване на пълна имуществена отговорност, докато производството е висящо.

(3) Ако военносслужещият в едномесечен срок от връчването на заповедта писмено оспори основанието или размера на отговорността, Министерството на отбраната може да предяви срещу него иск пред съда.

(4) Дължимата сума се удържа от възнаграждението на военносслужещия и/или от полагащите му се обезщетения при освобождаване от военна служба в размер, определен в Гражданския процесуален кодекс.

(5) Ограничената имуществена отговорност може да бъде осъществена и от компетентните органи по Закона за държавната финансова инспекция, ако вредите са установени по реда на същия закон.

Чл. 259. (1) Пълната имуществена отговорност се осъществява по съдебен ред. Военносслужещият може да внесе доброволно сумата преди съдебното производство.

(2) Исковете за пълна имуществена отговорност по ал. 1 се погасяват с 10-годишен давностен срок, който започва да тече от деня на причиняването на вредата. В тези случаи давността се прекъсва и с акт, съставен от контролен орган, от деня на връчването му на военносслужещия.

Чл. 260. (1) (Изм. – ДВ, бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.) Военнослужещите, освободени от военна служба на основание чл. 163 и 165 преди изтичането на първоначалния срок на военната служба по чл. 142, ал. 5, чл. 143, ал. 1 и чл. 144, ал. 3 и на удължения срок по чл. 145, ал. 1, дължат възстановяване на разходите за издръжка, обучение, квалификация и/или преквалификация пропорционално на срока на неизпълнението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Курсантите, отстранени от обучение по реда, определен с правилниците на висшите военни училища, или напуснали по собствено желание по време на обучението, възстановяват разходите за издръжка и обучение за периода, в който са били обучавани.

(3) Кадетите, отстранени от обучение по реда, определен с правилниците на професионалните колежи, или напуснали по собствено желание по време на обучението, възстановяват разходите за издръжка и обучение за периода, в който са били обучавани.

(4) (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Министърът на отбраната определя реда и начина за изчисляване на разходите за издръжка, обучение, квалификация и/или преквалификация.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) Сумата по ал. 1 и 3 се удържа изцяло от обезщетението и другите вземания, които задълженото лице има право да получи.

(6) (Нова - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) В случай че сумата по ал. 1 и 3 не може да се събере по реда на ал. 5, както и в случаите по ал. 2 вземането се събира по реда на Гражданския процесуален кодекс въз основа на извлечение от счетоводните книги или документ, установяващ размера на вземането, издаден по реда на ал. 4.

Раздел XIII

Отговорност на държавата за вреди, причинени от военнослужещия

Чл. 261. (1) Държавата отговаря за причинените на трети лица имуществени и неимуществени вреди, причинени по небрежност от военнослужещ при или по повод изпълнение на службата му, когато причиняването не е в резултат на престъпление.

(2) За изплатеното обезщетение виновният военнослужещ отговаря по правилата на чл. 253.

(3) За вреди, причинени от военнослужещ на трети лица извън случаите по ал. 1, се прилага общият ред.

Раздел XIV

Военна служба във военните съдилища и прокуратури

Чл. 262. (1) Военната служба във военните съдилища и военните прокуратури се изпълнява при условия и по ред, определени с този закон и със Закона за съдебната власт.

(2) Военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури се приемат и освобождават от военна служба след решение на Висшия съдебен съвет за назначаването и освобождаването им като съдии, прокурори и следователи съгласно Закона за съдебната власт. В изпълнение на решението административният ръководител на съответния съд или прокуратура издава заповед за приемане и освобождаване от военна служба съгласувано с

министъра на отбраната. За военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури не се прилага изискването на чл. 141, ал. 1, т. 2.

(3) Административният ръководител на съответния съд или прокуратура присвоява военно звание, повишава в по-горно, съответно понижава във военно звание военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури при условията, определени с този закон и с правилника за прилагането му, съгласувано с министъра на отбраната.

(4) Правата по ал. 3 по отношение на административните ръководители на военните съдилища и военните прокуратури се упражняват от ръководителите на по-горните съдилища и прокуратури.

(5) Назначаването и освобождаването от длъжност и от военна служба на военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури, които са висш команден състав, както и удостояването им с висши военни звания, повишаването и понижаването им във военно звание се извършват с указ на президента на републиката по предложение на Министерския съвет. Указът се приподписва от министър-председателя. Изпълнението на указа се възлага на административния ръководител на съответния съд или прокуратура.

(6) Униформата и отличителните знаци на военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури се утвърждават от Висшия съдебен съвет по предложение на председателя на Върховния касационен съд и на главния прокурор на Република България съгласувано с министъра на отбраната.

(7) Военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури получават за сметка на бюджета на съдебната власт:

1. основни и допълнителни месечни възнаграждения, определени от Висшия съдебен съвет;

2. материално осигуряване и обезщетения по този закон, ако Законът за съдебната власт не предвижда друго.

(8) За неуредените от Закона за съдебната власт въпроси относно правата, задълженията и ограниченията на правата на военнослужещите от военните съдилища и военните прокуратури се прилага този закон.

Глава осма

(Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) РЕЗЕРВ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ. ВОЕНЕН ОТЧЕТ НА ГРАЖДАНИТЕ

Чл. 263. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 264. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 265. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 266. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 267. (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г., отм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 268. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 269. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 270. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 271. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 272. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 273. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 274. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 275. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 276. (Изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г., отм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 277. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., отм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 278. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 279. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 280. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 281. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 282. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Глава девета

ЦИВИЛНИ СЛУЖИТЕЛИ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ОТБРАНАТА, СТРУКТУРИТЕ НА ПРЯКО ПОДЧИНЕНИЕ НА МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА И БЪЛГАРСКАТА АРМИЯ (Загл. изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.)

Раздел I

Статус на гражданските служители

Чл. 283. (1) Статусът на гражданските служители по служебно правоотношение се урежда с този закон и със Закона за държавния служител.

(2) Статусът на гражданските служители по трудово правоотношение се урежда с Кодекса на труда и с този закон.

Чл. 284. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Гражданските служители не могат да осъществяват политическа дейност в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия. Те не могат да изразяват политически възгледи през работно време и във формированията и обектите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

Чл. 285. Гражданските служители могат да създават и да членуват в синдикални организации. Те нямат право на ефективна стачка.

Чл. 285а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г., бр. 98 от 2016 г.) Гражданските служители, които не заемат публични длъжности по смисъла на чл. 3 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, са длъжни да декларират всеки частен интерес по конкретен повод, който имат във връзка с функциите на структурата или военното формирование, в което изпълняват служебните си задължения или работят. Декларирането се извършва по реда на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Гражданските служители по ал. 1 са длъжни да не

участват при обсъждането, подготовката и вземането на решения, когато те или свързаните с тях лица са заинтересувани от съответното решение или когато имат със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в тяхната безпристрастност.

(3) В случаите по ал. 2 гражданните служители писмено уведомяват органа по назначаването или работодателя.

(4) При наличие на обстоятелствата по ал. 1 гражданните служители се отстраняват от изпълнение на служебни задължения, свързани с възникналия конфликт на интереси по ал. 1.

Чл. 285б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Гражданните служители не могат да приемат или да улесняват приемането нито за себе си, нито за свързани с тях лица на подаръци, дарения, пътувания, настаняване в хотел, оказване на гостоприемство, отстъпки от дължими плащания, преференциални заеми или други облаги или услуги, които водят до оказване на влияние върху изпълнението на служебните им задължения в полза на предлагащия облагата или услугата.

(2) Гражданните служители не могат да ползват служебното си положение с цел придобиване на облаги за себе си или за свързани с тях лица, дори и когато получаването на облагите няма да окаже влияние върху изпълнението на служебните им задължения.

(3) Гражданните служители нямат право да дават или да предлагат подаръци или извършване на други услуги, които биха довели до оказване на влияние върху изпълнението на служебните задължения на приемащия.

(4) Приемането или предлагането на подаръци или облаги въз основа на служебно положение се счита за корупционна практика.

(5) (Отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.).

Чл. 286. (1) На гражданните служители се осигуряват:

1. (изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) безплатна храна и ободряващи напитки или левовата им равностойност – при нощен труд и при извършване на дейности със специфичен характер;

2. (отм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.);

3. лични предпазни средства, специално и работно облекло.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Доволствията по ал. 1 се осигуряват във вид, в размери, по норми, при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната, и стойността им не се облага с данъци.

Чл. 287. Пътуването на гражданните служители при отиване и връщане от платен годишен отпуск на територията на страната веднъж в годината е за сметка на средствата за социално-битово и културно обслужване. Условията, размерът на сумите и редът за изплащането им се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 288. Гражданните служители могат да бъдат награждавани с отличия и награди от министъра на отбраната или от оправомощено от него длъжностно лице при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Чл. 289. Министърът на отбраната съгласувано с министъра на финансите определя категориите гражданни служители, които задължително се застраховат за гражданска отговорност за сметка на държавния бюджет.

Чл. 290. (1) Служебните правоотношения с гражданните служители по служебно правоотношение възникват, изменят се и се прекратяват при условията и по реда на Закона за държавния служител и на този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 23 от 2011 г., в сила от

22.03.2011 г.) Органи по назначаването на гражданите служители по служебно правоотношение са министърът на отбраната и ръководителите на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., отм., бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.).

Чл. 290а. (Нов - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.) Министърът на отбраната, след получено писмено съгласие на гражданния служител по служебно правоотношение, може да командирова гражданния служител по служебно правоотношение временно да изпълнява служба в друга администрация за срок до две години, с възможност за еднократно удължаване на срока на командироването.

Чл. 290б. (Нов – ДВ, бр. 24 от 2015 г.) (1) Министърът на отбраната след получено писмено съгласие на гражданния служител може да командирова гражданния служител временно да изпълнява служба в задгранично представителство на Република България, в международна организация или в друга международна инициатива на територията на страната и извън нея, когато това произтича от международен договор, от членство в съответната международна организация или международна инициатива. Командироването е за срок три години с възможност за еднократно удължаване на срока на командироването до една година, доколкото не е предвидено друго в закон, международен договор или в изискванията на приемащата организация за заемане на съответната длъжност. Командироването в задгранично представителство на Република България се извършва след съгласуване с министъра на външните работи.

(2) В случаите по ал. 1, когато гражданният служител работи във военно формирование или в структура на пряко подчинение на министъра на отбраната, командироването се извършва след писмено съгласие на съответния работодател или орган по назначаване на служителя.

(3) За времето на командироването гражданният служител получава основната си заплата, съответно основното си възнаграждение, и допълнителни възнаграждения, ако са предвидени по закон, от съответната структура или военно формирование, в което е възникнало служебното или трудовото му правоотношение. Ръководителят на международната организация или на международната инициатива или ръководителят на задграничното представителство, или оправомощено за това длъжностно лице изпраща периодично на съответния работодател или орган по назначаване оценка за работата на командирования служител и друга информация, в случай че това е необходимо за оценяване изпълнението на длъжността му.

(4) При виновно нарушаване на служебните задължения, свързани с длъжността по ал. 1, ръководителят на международната организация или международната инициатива или ръководителят на задграничното представителство, или оправомощено за това длъжностно лице изпраща информация и предложение за търсене на дисциплинарна отговорност до съответния работодател или орган по назначаване като дисциплинарна наказващ орган на гражданния служител.

(5) Условието и редът за командироване по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона, а в случаите на командироване в задгранично представителство на Република България – и със Закона за дипломатическата служба. Финансовите условия за командироването на длъжности извън територията на страната се определят с акт на Министерския съвет.

Чл. 291. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 101 от 2010 г.) Трудовите договори с гражданите служители по трудово правоотношение се сключват,

изменят и прекратяват при условията и по реда на Кодекса на труда, а с тези, заемащи преподавателски и академични длъжности във военните академии и висшите военни училища - по реда на Закона за висшето образование и Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Чл. 292. (1) Обучението, квалификацията и професионалната подготовка на гражданските служители се извършват при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(2) Когато образователно-квалификационните изисквания и характерът на изпълняваните дейности налагат повишаване на професионалната квалификация и преквалификация на лицата по ал. 1, разходите са за сметка на министерството.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Гражданският служител, изпратен при условията на ал. 2 на обучение с обща продължителност повече от един месец в рамките на една календарна година, се задължава да работи в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия за период от една до три години след обучението. Условията и срокът се определят от органа по назначаване или от работодателя.

(4) При прекратяване на служебното или трудовото правоотношение по искане на служителя или при негово виновно поведение той възстановява разходите за обучението, съответно на неизпълнението. Неиздължената сума се удържа изцяло от обезщетението и другите вземания, които задълженото лице има право да получи, а ако дължимата сума не може да се събере по този начин, вземането се събира по реда на Гражданския процесуален кодекс въз основа на извлечение от счетоводните книги.

Чл. 293. (1) Гражданският служител може да бъде временно отстранен от длъжност:

1. при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс;
2. когато се яви в състояние, което не му позволява да изпълнява служебните си задължения; в този случай отстраняването се извършва от непосредствения или по-горестоящия ръководител и продължава, докато служителят възстанови годността си за изпълнение на служебните си задължения.

(2) Служителят по ал. 1 не получава възнаграждение за времето, през което е бил отстранен.

Чл. 294. Когато наказателното производство спрямо гражданския служител е прекратено, той е оправдан или е осъден за неумышлено престъпление от общ характер, гражданският служител се възстановява на длъжността. Времето на отстраняването се зачита за служебен или трудов стаж и на служителя се дължи обезщетение в размер на възнаграждението му за периода на отстраняването.

Раздел II

Възнаграждения и отпуски на гражданските служители

Чл. 295. (Изм. – ДВ, бр. 24 от 2015 г., бр. 98 от 2016 г.) (1) Брутната месечна заплата на гражданските служители се състои от основна месечна заплата и допълнителни възнаграждения.

(2) Началните и максималните размери на основната месечна заплата на длъжностите за гражданските служители, работещи по трудово правоотношение в Българската армия и в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, за които не се прилагат Законът за държавния служител и чл. 107а от Кодекса на труда, се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 296. (1) (Доп. – ДВ, бр. 24 от 2015 г., изм., бр. 98 от 2016 г.) Към основната месечна заплата на гражданските служители, работещи по трудово правоотношение в Българската армия и в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, за които не се прилагат Законът за държавния служител и чл. 107а от Кодекса на труда, се изплащат допълнителни възнаграждения за:

1. прослужено време или трудов стаж и професионален опит - в размер не по-малко от 1 на сто върху основното месечно възнаграждение за всяка година трудов стаж;

2. специфични условия на труд;

3. рискове за живота и здравето, които независимо от предприетите мерки не могат да бъдат отстранени, ограничени или намалени;

4. извънреден труд;

5. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., бр. 98 от 2016 г.) образователна и научна степен "доктор" или научна степен "доктор на науките", ако заемат академична длъжност или ако такава степен се изисква за заемане на длъжността;

6. постигнати високи резултати в служебната дейност;

7. други случаи, установени в нормативен акт.

(2) Допълнителните възнаграждения по ал. 1, т. 1 - 6 се изплащат при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

(4) За гражданските служители от служба "Военна полиция" и служба "Военна информация" допълнителните възнаграждения по ал. 1, т. 2, 3 и 6 се изплащат при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната по предложение на ръководителя на съответната служба.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) На гражданските служители от Военномедицинската академия се изплаща и възнаграждение за работа по договор с Националната здравноосигурителна каса и/или за работа по договор с Министерството на здравеопазването и/или за работа по договор с Националния осигурителен институт.

Чл. 297. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., доп., бр. 24 от 2015 г.) Гражданските служители по чл. 296, ал. 1 получават добавка за работа в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия при условия, по ред и в размер, определени с акт на министъра на отбраната. Това не се отнася за работниците, на които размерът на трудовите възнаграждения се определя според изработеното.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.).

(3) (Отм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.).

Чл. 298. (1) На гражданските служители се изплащат пари за представително облекло.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) На гражданските служители се осигуряват порционни пари.

(3) Доволствията по ал. 1 и 2 не се облагат с данъци и се осигуряват при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната.

Чл. 298а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Гражданските служители се ползват от правата по чл. 186а, чл. 226б, 226в, 226г и 226з.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) С правата по чл. 186а, чл. 226г се ползват и членовете на семействата на гражданските служители.

Чл. 299. За неуредените в тази глава въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за държавния служител и на Кодекса на труда.

Глава десета
(Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.)
СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА, ПРОВЕЖДАНА ОТ
МИНИСТЕРСТВОТО НА ОТБРАНАТА

- Чл. 300.** (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 301. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 302. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 303. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 304. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 305. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 306. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 307. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 308. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 309. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 310. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 311. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 312. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 313. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 314. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).
Чл. 315. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Глава единадесета
ИНФРАСТРУКТУРА НА ОТБРАНАТА

Раздел I

Недвижими имоти и съоръжения

Чл. 316. (1) Инфраструктурата на отбраната включва:

1. недвижими имоти, обекти и съоръжения, предназначени за разполагане на военните формирования;
2. недвижими имоти, обекти и съоръжения, предназначени за провеждане на военни учения, за изпитване на бойна техника и въоръжение;
3. недвижими имоти, обекти и съоръжения, предназначени за изпълнение на специфични функции и задачи по отбраната на страната;
4. недвижими имоти за логистично осигуряване на въоръжените сили;
5. обекти и съоръжения за нуждите на комуникационно-информационното осигуряване на отбраната;
6. недвижими имоти за разполагане, изграждане или монтаж на съоръжения и друго движимо имущество, които са финансирани изцяло или частично по Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността;
7. недвижими имоти, обекти и съоръжения, предназначени за осигуряване на потребности във военно време;
8. недвижими имоти и съоръжения - публична или частна държавна собственост, с

отпаднала необходимост;

9. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) недвижими имоти, предназначени за задоволяване на жилищните и социалните нужди на военнослужещите и на цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

(2) Недвижимите имоти, обектите и съоръженията по ал. 1, т. 1 - 7 са предназначени за непосредствено осъществяване на отбраната и са публична държавна собственост.

(3) С подробни устройствени планове може да се извършва промяна на предназначението на имоти, предоставени за управление на министерството, само след съгласие на министъра на отбраната.

Чл. 317. (1) Върху незастроени имоти - частна държавна собственост, предоставени за управление на Министерството на отбраната, могат да се изградят жилищни, общественообслужващи, спортни и културни обекти за задоволяване нуждите на военнослужещите и цивилните служители от министерството.

(2) За изграждане на обектите по ал. 1 може да се учреди възмездно право на строеж със заповед на министъра на отбраната или на оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Правото на строеж се учредява след провеждане на търг при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет. В условията на търга може да се предвиди заплащането на правото на строеж да се извърши чрез равностойно имотно обезщетение в изграждания или с друг обект на базата на оценка, извършена от независим оценител.

(4) Не се провежда търг при учредяване право на строеж по ал. 2 на юридически лица на бюджетна издръжка или на общини.

(5) Въз основа на заповедта и след изпълнение на процедурата по ал. 3 министърът на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице сключва договор.

(6) Новоизградените жилищни обекти, получени като обезщетение по ал. 3, се включват в жилищния фонд на министерството.

Чл. 318. (1) Недвижимите имоти и съоръжения, предназначени за осигуряване непосредствените потребности на отбраната във военно време, се поддържат съгласно военновременните планове.

(2) Средствата за изграждането, поддържането и модернизацията на недвижимите имоти и съоръжения, предназначени за непосредствено осъществяване на отбраната, се осигуряват от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на отбраната.

(3) Обектите и съоръженията, предоставени на Министерството на отбраната за непосредствено осъществяване на отбраната, се ползват при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната.

(4) Предназначението и собствеността на разположените, изградените или монтираните обекти, представляващи движимо или недвижимо имущество, които са финансирани изцяло или частично по Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността, не може да се променя до прехвърляне на собствеността върху тези обекти на българската държава.

(5) (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Министърът на отбраната определя реда за провеждане на процедури и сключване на договори по Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността въз основа на решение на Министерския съвет за конкретния проект по чл. 22, ал. 2, т. 21.

Чл. 318а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Имот или обособена част от имот – държавна собственост, в управление на Министерството на отбраната или на юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната, може да се отдава под наем без

търг краткосрочно – за период до три месеца, в случай че не се нарушава ежедневната дейност на военното формирование или структурата, ползваща или намираща се в имота. Имотът или обособената част от него не може да се отдава под наем без търг последователно на един и същ наемател.

(2) При постъпване на писмено искане за наемане на имот или обособена част от него министърът на отбраната или ръководителят на юридическото лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната назначава комисия, която разглежда искането за сключване на договор за наем при наличието на подходящ имот или обособена част от него и определя наемната цена чрез изготвяне на експертна оценка. В състава на комисията задължително се включват служители, притежаващи правоспособност за извършване на оценки на недвижими имоти, и икономист. Наемната цена за имотите не може да бъде по-ниска от цената, определена по чл. 41, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за държавната собственост.

(3) При липса на служители, притежаващи правоспособност за извършване на оценки на недвижими имоти, министърът на отбраната или ръководителят на юридическото лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната възлага изготвянето на оценката на независим оценител.

(4) Определената по реда на ал. 2 или 3 наемна цена се утвърждава от министъра на отбраната или от ръководителя на юридическото лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната.

(5) Министърът на отбраната или ръководителят на юридическото лице на бюджетна издръжка към министъра на отбраната издава заповед, с която определя наемателя, срока и наемната цена. Въз основа на заповедта се сключва договор за наем, в който се определят правата и задълженията на страните.

Чл. 319. (1) За недвижим имот или съоръжение с отпаднала необходимост за нуждите на отбраната министърът може:

1. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) да ги предостави за изграждане на обекти за задоволяване на социалните и жилищните нужди на военнослужещите и на цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия;

2. (изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) съвместно с министъра на регионалното развитие и благоустройството да ги предлага на Министерския съвет за безвъзмездно предоставяне на други ведомства, общини или юридически лица на бюджетна издръжка по реда на Закона за държавната собственост.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Министърът на отбраната може да продава жилища, ателиета и гаражи от жилищния фонд на Министерството на отбраната, които се намират в населени места, в които няма структури на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и на Българската армия, при условия и по ред, определени в акт на Министерския съвет.

Чл. 320. Предоставените за управление на Министерството на отбраната имоти - частна държавна собственост, могат да се продават на инвеститори, които притежават сертификат за клас инвестиция, при условията и по реда на Закона за насърчаване на инвестициите.

Чл. 321. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) За нуждите на физическата подготовка за изпълнение на службата на военнослужещите и цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на

министъра на отбраната и Българската армия се изграждат и поддържат спортни обекти и съоръжения.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

(3) (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

Чл. 322. Министърът на отбраната образува или дава съгласие за участие в търговски дружества с имущество - частна държавна собственост, предоставено за управление на министерството.

Раздел II

Въоръжения, специално оборудване, техника и други средства

Чл. 323. За изпълнението на задачите по отбраната на страната, както и за осъществяването на операции и мисии извън територията на Република България, въоръжените сили и военните формирования се осигуряват със съвременно въоръжение, техника, специално оборудване и други средства.

Чл. 324. (1) Въоръжението, техниката, специалното оборудване и другите средства се осигуряват съгласно плана за развитие на въоръжените сили.

(2) Средствата по ал. 1 се осигуряват от държавния бюджет по бюджета на Министерството на отбраната и от други източници.

Чл. 325. Поддръжката и ремонтът на въоръжението, бойната и специалната техника се извършват в съответствие с необходимостта от осигуряване на постоянната им готовност за използване в бойни условия при условията и по реда за възлагане на обществени поръчки.

Раздел III

Изисквания при провеждане на процедурите за изграждане на инфраструктурни обекти за нуждите на отбраната, разпореждане с имоти и движими вещи и доставка на въоръжение, техника и друго оборудване

Чл. 326. (1) Процедурите по изграждане на инфраструктурни обекти и за доставка на въоръжение, техника и друго оборудване за нуждите на отбраната се възлагат от Министерството на отбраната при спазване на следните принципи:

1. публичност;
2. точно прилагане на законовите изисквания;
3. постигане на висока ефективност в провеждането на държавната политика в областта на отбраната;
4. осъществяване на политиката за ускорено развитие на националната икономика.

(2) Принципите по ал. 1 се прилагат и при разпореждане с недвижими имоти и движими вещи, при учредяване право на строеж върху недвижими имоти в управление на Министерството на отбраната и при разпореждане с дялове и акции от търговски дружества, в които министърът на отбраната упражнява правата на собственост в капитала.

(3) Принципите по ал. 1 се прилагат и при разпореждане с дялове от търговски

дружества, образувани с капитал от дружествата по ал. 2.

Чл. 327. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) За участие в процедурите по чл. 326 министърът на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице изисква от кандидатите да представят декларация за произход и собственик на капитала.

(2) Членове на комисиите, на журито и на консултантите, участващи в процедурите по Закона за обществените поръчки, свързани с изграждане на инфраструктурни обекти и за доставка на въоръжение, техника и друго оборудване за нуждите на отбраната, задължително декларират, че:

1. нямат материален интерес от възлагането на обществената поръчка на определен кандидат или участник;

2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г.) не са "свързани лица" с кандидат или участник в процедурата или с посочените от него подизпълнители, или с членове на техните управителни или контролни органи;

3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2012 г.) нямат частен интерес по смисъла на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси от възлагането на обществената поръчка.

(3) Членовете на комисиите, на журито и консултантите по ал. 2 са длъжни да пазят в тайна обстоятелствата, които са узнали във връзка със своята работа в комисията.

(4) Членовете на комисиите, на журито и консултантите представят на възложителя декларация за съответствие на обстоятелствата по ал. 2 и за спазване изискванията на ал. 3 след получаване на списъка с кандидатите или участниците и на всеки етап от процедурата, когато настъпи промяната в декларираните обстоятелства.

(5) Неизпълнението на задълженията по ал. 2 - 4 е основание за търсене на дисциплинарна отговорност.

(6) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., изм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г., бр. 33 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) По решение на министъра на отбраната в комисиите за разглеждане на оферти в процедури за възлагане на обществени поръчки на Министерството на отбраната и на второстепенните разпоредители с бюджет към него се включват представители на служба "Военна полиция".

Чл. 327а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Военнослужещ или граждански служител, изпълняващ действия по управление, разпореждане или контрол в Министерството на отбраната, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната или в Българската армия, няма право в продължение на три години от освобождаването му от военна служба или от прекратяване на служебното му правоотношение да сключва трудови договори или други договори с търговските дружества или кооперации, по отношение на които в последната година от изпълнението на службата му е осъществявал действия по управление, разпореждане или контрол или е сключвал договори с тях, както и да е съдружник, да притежава дялове или акции, да е управител или член на орган на управление или контрол на такива търговски дружества или кооперации.

Чл. 327б. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) (1) Военнослужещ или граждански служител, изпълняващ действия по управление, разпореждане или контрол в Министерството на отбраната, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната или в Българската армия, който в последната година от изпълнението на правомощията или задълженията си по служба е участвал в провеждането на процедури за

обществени поръчки или в процедури, свързани с предоставяне на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава, няма право в продължение на три години от освобождаването му от военна служба или от прекратяване на служебното му правоотношение да участва или да представлява физическо или юридическо лице в такива процедури пред структурите, в които е служил.

(2) Забраната за участие в процедури за обществени поръчки или в процедури, свързани с предоставяне на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава, се прилага и за юридическо лице, в което лицето по ал. 1 е станало съдружник, притежава дялове или е управител или член на орган на управление или контрол след освобождаването му от военна служба или от прекратяване на служебното му правоотношение.

Глава дванадесета

РЕГИСТРИ И ОТЧЕТ НА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ

(Загл. изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.)

Чл. 328. (1) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) В Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия се създават и поддържат:

1. (доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) регистър на военнослужещите и цивилните служители;

2. (изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) регистри на недвижимите имоти в управление на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия:

- а) публична държавна собственост;
- б) частна държавна собственост;
- в) жилищен фонд;

3. регистър на търговските дружества, в които правата на държавата се упражняват от министъра на отбраната;

4. регистър на имотите, включени като непарична вноска в капитала на търговските дружества, в които министърът на отбраната упражнява правата на държавата;

5. Централен регистър на военноинвалидите и военнопострадалите;

6. други регистри.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Министърът на отбраната определя правилата за водене на регистрите по ал. 1.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Регистрите се изграждат и като електронни.

Чл. 328а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Електронният регистър по чл. 328, ал. 1, т. 1 осигурява процесите по създаване, съхраняване, обмен, защита, контрол и поддържане в актуално състояние на единен информационен ресурс за структурата и личния състав на въоръжените сили с изключение на служба "Военна информация".

(2) Условиата и редът за организиране, поддържане и достъп до електронния регистър се определят с акт на министъра на отбраната.

Чл. 329. (1) Регистрите по чл. 328, ал. 1 са информационни системи, част от които са структурирани като съвкупност от лични данни.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) Администратори на лични данни по смисъла на

Закона за защита на личните данни са ръководителите на структурите по чл. 328, ал. 1 или оправомощени от тях длъжностни лица.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Всяко лице има право да иска достъп до отнасящите се за него лични данни, обработвани в регистрите на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

(4) Администраторите на лични данни по ал. 2 се произнасят в 14-дневен срок от постъпване на искането за достъп.

(5) (Доп. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) При поискване администраторът на лични данни по ал. 2 предоставя на военнослужещия или цивилния служител копие от обработваните за него лични данни на хартиен носител.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Администраторите на лични данни по ал. 2 отказват изцяло или частично предоставянето на лични данни, когато от това би възникнала опасност за отбраната или националната сигурност, за защитата на класифицираната информация, за разкриването на източниците на информацията или негласните методи и средства за нейното събиране, или ако предоставянето на тези данни би застрашило изпълнението на законово определените задачи на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

(7) Условието и редът за събиране, съхраняване, обработване и предоставяне на лични данни и за достъп до регистъра по чл. 328, ал. 1, т. 1 се определят с наредба на министъра на отбраната.

(8) (Отм. - ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г.).

(9) Контролът по защитата на правата на физическите лица при обработването на личните им данни и при осъществяването на достъп до тези данни се упражнява от Комисията за защита на личните данни при условията и по реда на Закона за защита на личните данни.

Чл. 329а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) За военнослужещите и цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия се води отчет. Съдържанието, условията и редът за водене на отчета се определят с акт на министъра на отбраната.

Глава тринадесета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 330. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Военнослужещ, който не подаде в указания в закона срок декларация по чл. 148а или чл. 188, ал. 6 или декларира невярна информация, се наказва с глоба в размер от 100 до 500 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е в размер от 300 до 1000 лв.

Чл. 331. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Военнослужещ или цивилен служител, който не подаде в указания в Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси срок декларация по чл. 188а или чл. 285а, се наказва с глоба в размер от 1000 до 3000 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е в размер от 3000 до 5000 лв.

Чл. 332. (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г., отм., бр. 48 от 2011 г., в

сила от 24.06.2011 г., нов, бр. 98 от 2016 г.) (1) Който не изпълни задължение, предвидено в този закон, се наказва с глоба от 200 до 2000 лв.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено повторно, глобата е в размер от 500 до 3500 лв.

Чл. 333. (Отм. - ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г., нов, бр. 98 от 2016 г.) Длъжностно лице, което не изпълни задължение, произтичащо от нормативен или административен акт на орган за ръководство на отбраната, се наказва с глоба от 300 до 3500 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 334. (1) Нарушенията по тази глава се установяват с актове, които се съставят от оправомощени от министъра на отбраната длъжностни лица.

(2) Наказателните постановления се издават от министъра на отбраната или от оправомощени от него длъжностни лица, извън лицата по ал. 1.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Глава четиринадесета

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Чл. 335. (1) За предотвратяване и преустановяване на нарушенията на този закон Главният инспекторат към Министерския съвет може да прилага следните принудителни административни мерки:

1. задължителни предписания на държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и на ръководителите на юридическите лица за съставянето на военновременните планове и за изпълнението на задачите по поддържането на мобилизационната им готовност;

2. спиране изграждането и въвеждането в експлоатация на обекти и съоръжения на транспортната, енергийната, съобщителната и складовата система и на други обекти в случаите, когато не са спазени предвидените в нормативен акт специални изисквания на отбраната;

3. спиране експлоатацията на транспортни средства, производствени обекти и други съоръжения в случаите, когато не са изпълнени предвидените в нормативен акт специални изисквания за поддържането им в мобилизационна готовност.

(2) За предотвратяване и преустановяване на нарушенията министърът на отбраната или оправомощени от него длъжностни лица могат да спират строителството, въвеждането в експлоатация и ползването на обекти, инсталации, уреди и съоръжения на Министерството на отбраната, както и други дейности в министерството, които създават опасност за възникването на пожари и производствени аварии.

Чл. 336. Принудителните административни мерки могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.)

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателно постановление, с което е наложено наказание за същия вид нарушение.

1а. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Мирно време" е времето, през което в страната не е обявено "положение на война" или "военно положение".

1б. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Военно време" е времето, през което в страната е обявено "положение на война" или "военно положение".

1в. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г., бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г., доп., бр. 81 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г.) "Сили от системата за национална сигурност на Република България" са: въоръжените сили, структурните звена на Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция "Национална сигурност", Държавна агенция "Разузнаване", Националната служба за охрана, структури на Държавната комисия по сигурността на информацията, определени със заповед на председателя, военните съдилища и прокуратури.

2. "Тежко материално положение" е това материално положение, при което гражданите не могат да осигурят задоволяване на основните си жизнени нужди сами или с помощта на лицата, задължени по закон да се грижат за тях.

3. "Годен за военна служба" е състояние на физическото и психическото здраве, при което лицето може да изпълнява военна служба.

4. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) "Годен за военновременна служба" е състояние на физическото и психическото здраве, при което лицето може да изпълнява служба във военно време.

5. "Оперативна готовност" е степента на подготвеност на формированията за изпълнение на оперативни задачи.

6. "Мобилизационна готовност" е степента на подготвеност на формированията за преминаване в определени срокове към военновременни състав и организация.

7. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.).

8. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Загинали или претърпели телесна повреда при изпълнение на службата" са случаи, при които смъртта или телесната повреда е настъпила при действия или бездействия, които образуват съдържанието на военната служба или конкретно поставена задача.

9. (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Загинали или претърпели телесна повреда по повод изпълнение на службата" са случаи, при които смъртта или телесната повреда са настъпили при действия или бездействия, които не са елемент от съдържанието на военната служба, но я предхождат или следват по време и са в пряка причинна връзка с нея.

10. "Военно формирование" е взвод, рота, батарея, батальон, дивизион, ескадрила, полк, бригада, база или друга структура от въоръжените сили, която е организационно и икономически обособена.

11. "Правила за използване на сила" са комплекс от норми, основаващи се на международното право и/или на българското законодателство, които определят действията и/или бездействията на военнослужещите при изпълнението на задачите им във връзка с конкретната операция или мисия.

12. "Съюзническа държава" е държава - страна по международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България, с който се създава съюз с политико-военен характер.

13. (Изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Съюзнически задължения" са задължения, произтичащи от международния договор по т. 12.

13а. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Каталог на Република България за планираните

възможности по поддръжка от страната домакин" е национален документ на страна – членка на НАТО/ЕС, посочващ нейните възможности да оказва поддръжка като страна домакин, който да служи като инструмент на НАТО/ЕС за планиране на поддръжката при провеждане на учения и операции на територията на страната.

14. "Стоки" са всички предмети, пренасяни през държавната граница на Република България, необходими на българските въоръжени сили за изпълнение на задачите, с които те се изпращат извън нейната територия по този закон.

15. "Хуманитарна мисия" е организирано действие на международната общност, отделна държава или международна организация по предотвратяване и овладяване на кризи без политически и/или военен характер, както и за преодоляване на техните последици.

16. "Пряк началник" е началник, на когото военнослужещите са подчинени по йерархическата структура на военното формирование, отразена в неговия щат, както и по йерархическата подчиненост между военните формирования.

17. "Непосредствен началник" е първият пряк началник на военнослужещия.

17а. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Непосредствена йерархическа връзка" е връзката на ръководство и контрол между военнослужещия и неговия непосредствен началник.

17б. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм., бр. 33 от 2012 г.) "Свързани лица" са лицата, посочени в § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

18. "Критична инфраструктура" е система от съоръжения, услуги и информационни системи, чието спиране, неизправно функциониране или разрушаване би имало сериозно негативно въздействие върху здравето и безопасността на населението, околната среда, националното стопанство или върху ефективното функциониране на държавното управление.

19. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Допълнителни възнаграждения с постоянен характер" са допълнителните възнаграждения, които се изплащат ежемесечно заедно с основното месечно възнаграждение за постоянно съществуващи фактори, утежняващи условията за изпълнение на военната служба за заеманата длъжност.

20. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Криза" е нестабилност в политическата и обществената сфера, предизвикваща рязка промяна на установеното състояние на икономиката и обществения живот.

21. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Психологично пригоден за военна служба" е състояние на личността, при което лицето притежава психични ресурси и механизми, необходими за ефективното справяне с изискванията на военната служба.

22. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Охрана на въздушното пространство на Република България" е задача за осигуряване на въздушния суверенитет на страната и за пресичане на нарушения на въздухоплавателни средства, които извършват неправомерно навлизане, ползване или прелитане през въздушното пространство на Република България или нарушават правилата на полетите.

23. (Нова - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) "Контрол над въздухоплаването във въздушното пространство на Република България" е непрекъснатата дейност по наблюдение, следене и идентифициране на въздухоплавателни средства, а при необходимост - и въвеждане на забрани, ограничения и други действия за осигуряване безопасността на въздухоплаването и спазване на установените правила и процедури за

извършване на полети във въздушното пространство на Република България.

24. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Директива" е указание на висшестоящ орган, определящо критерии, норми и задачи за изпълнение от подчинените му в дългосрочен план.

25. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Жизнен цикъл" са фазите по заявяване, придобиване, приемане на въоръжение, въвеждане в експлоатация, експлоатация и поддръжка, извеждане от експлоатация и снемане от въоръжение, през които преминават отбранителните продукти.

26. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Отбранителни продукти" са продукти, осигуряващи създаването и поддържането на отбранителни способности на въоръжените сили на Република България:

а) оръжия, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия по смисъла на Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия;

б) продукти, свързани с отбраната, и изделия и технологии с двойна употреба по смисъла на Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба;

в) оборудване, специално проектирано или адаптирано за военни цели и предназначено за използване, като оръжие, боеприпаси или материал с военно предназначение.

27. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Приемане на въоръжение" е акт на министъра на отбраната, с който се декларира, че отбранителен продукт, придобиван за първи път, ще се използва от въоръжените сили на Република България.

28. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Снемане от въоръжение" е акт на министъра на отбраната, с който се декларира прекратяване на използването на приет на въоръжение отбранителен продукт от въоръжените сили на Република България.

29. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Въвеждане в експлоатация" е акт за разрешаване използването на приет на въоръжение отбранителен продукт от въоръжените сили на Република България, който се издава от началника на отбраната, а за служба "Военна полиция" и служба "Военна информация" – от техните ръководители.

30. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Извеждане от експлоатация" е акт за забрана на използването на приет на въоръжение отбранителен продукт от въоръжените сили на Република България, който се издава от началника на отбраната, а за служба "Военна полиция" и служба "Военна информация" – от техните ръководители.

31. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Отбранително-мобилизационна подготовка" е подготовка на държавната и местната администрация, територията и инфраструктурата, населението и икономиката на страната за действие във военно време.

32. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Военновременна задача по отбраната на страната" е нормативно определено задължение за осигуряване на държавното управление, въоръжените сили, населението, икономиката и инфраструктурата на страната във военно време.

33. (Нова – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) "Пенсионирани военнослужещи" са лица, освободени от военна служба (кадрова военна служба) и упражнили правото си на пенсия по чл. 6 от отменения Закон за пенсиите, чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване или по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване във връзка с § 50 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.).

§ 1а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г.) (1) Служителите в държавните детски градини

към Министерството на отбраната имат статут на цивилни служители по чл. 283, ал. 2.

(2) На служителите по ал. 1 се определят възнаграждения и доволствия само на основания, посочени в този закон. В други закони не може да се определят възнаграждения и доволствия на тези служители.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя:

1. Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г., изм., бр. 67 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 70, 93, 152 и 153 от 1998 г., бр. 12, 67 и 69 от 1999 г., бр. 49 и 64 от 2000 г., бр. 25 и 34 от 2001 г., бр. 1, 40, 45 и 119 от 2002 г., бр. 50, 86, 95 и 112 от 2003 г., бр. 93 и 111 от 2004 г., бр. 27, 38, 76, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 36, 56, 82, 91 и 102 от 2006 г., бр. 11, 41, 46 и 59 от 2007 г., Решение № 9 на Конституционния съд от 2007 г. - бр. 68 от 2007 г.; изм., бр. 89 и 109 от 2007 г., бр. 13 от 2008 г., Решение № 2 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 28 от 2008 г.; изм., бр. 36, 43 и 102 от 2008 г.).

2. Закона за изпращане и използване на български въоръжени сили извън територията на Република България (обн., ДВ, бр. 102 от 2005 г.; изм., бр. 46 от 2007 г.).

3. Закона за управление при кризи (обн., ДВ, бр. 19 от 2005 г.; изм., бр. 17, 30 и 102 от 2006 г., бр. 11, 41 и 78 от 2007 г., бр. 102 от 2008 г.).

§ 3. (1) Офицерите, сержантите (старшините) и войниците (матросите), заварени на кадрова военна служба към датата на влизане в сила на закона, се смятат за военнослужещи по този закон.

(2) Правоотношенията със заварените на служба военнослужещи се преобразуват в служебни правоотношения, считано от датата на влизане в сила на закона.

(3) Образованите производства за налагане на дисциплинарни наказания, за освобождаване от служба и за търсене на имуществена отговорност срещу военнослужещи се довършват по досегашния ред.

(4) До влизането в сила на плана за развитие на въоръжените сили по чл. 22, ал. 2, т. 6, Класификатора по чл. 24, ал. 1 и до утвърждаването на длъжностите, за които се изискват висши офицерски звания, военнослужещите заемат длъжностите, на които са назначени към датата на влизане в сила на закона.

(5) До влизането в сила на акта по чл. 212, ал. 2 на лицата по ал. 1 се заплащат досегашните възнаграждения.

(6) При определяне размера на дължимите обезщетения по този закон прослуженото време на кадрова военна служба по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България се зачита за военна служба.

§ 4. Военните звания на лицата от постоянния и мобилизационния резерв по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България се запазват

§ 5. Началникът на Генералния щаб на Българската армия, заварен на кадрова военна служба към датата на влизане в сила на закона, се назначава за началник на отбраната до изтичането на срока по чл. 75, ал. 1 от отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България.

§ 6. Заварените към влизането в сила на закона граждански лица по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България придобиват статут на цивилни служители.

§ 7. Длъжностните наименования и възнагражденията на служителите в

Националния военноисторически музей се приравняват на длъжностните наименования и възнагражденията на цивилните служители по служебно или трудово правоотношение от изпълнителна агенция към министъра на отбраната.

§ 8. Кадрови военнослужещ, който е освободен от служба за наложено дисциплинарно наказание уволнение по реда на отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България, не може да бъде приет на военна служба по този закон.

§ 9. (Отм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.).

§ 10. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

§ 11. (1) По отношение на Националната разузнавателна служба и Националната служба за охрана, на правомощията на техните ръководители и на статуса на служителите им се прилагат този закон и правилникът за прилагането му, доколкото в тях не е предвидено друго, до приемането на закони за организацията и дейността на тези служби. Ръководителите на Националната разузнавателна служба и на Националната служба за охрана имат правата на министър по този закон по отношение на съответните служби.

(2) Забраната по чл. 49 не се прилага за службите по ал. 1 до приемането на закони за организацията и дейността им.

(3) Службите по ал. 1 са юридически лица на бюджетна издръжка.

(4) Назначаването и освобождаването на офицерите с висши офицерски звания, както и удостояването с висши офицерски звания в службите по ал. 1 се извършват по реда на този закон.

(5) Пределната възраст за военна служба в Националната разузнавателна служба е:

1. за офицери със звание "майор" - 54 години;
2. за офицери със звание "подполковник" - 56 години;
3. за офицери със звание "полковник" - 60 години;
4. за офицери със звание "бригаден генерал" - 62 години;
5. за офицери със звание "генерал-майор" - 63 години;
6. за офицери със звание "генерал-лейтенант" - 64 години;
7. за офицери със звание "генерал" - 65 години.

(6) Пределната възраст за военна служба в Националната служба за охрана е:

1. за сержантите (старшините) - 53 години;
2. за офицерите със звание "майор" (капитан III ранг) и по-ниско - 53 години;
3. за офицерите със звание "подполковник" (капитан II ранг) - 54 години;
4. за офицери със звание "полковник", "капитан I ранг" - 55 години;
5. за офицери със звание "бригаден генерал", "комодор" - 57 години;
6. за офицери със звание "генерал-майор", "контраадмирал" - 58 години;
7. за офицери със звание "генерал-лейтенант", "вицеадмирал" - 59 години.

(7) Военнослужещите от Националната разузнавателна служба при изпълнение на служебните си задължения могат за прикритие да заемат и длъжности в държавната администрация и в юридически лица при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

§ 12. В Закона за преминаването през и пребиваването на територията на Република България на съюзнически и на чужди въоръжени сили (ДВ, бр. 102 от 2005 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 13 ал. 1 се изменя така:

"(1) Министърът на отбраната разрешава преминаването през и/или пребиваването на територията на Република България с невоенен характер на:

1. отделни военнослужещи и/или формирования до 1000 военнослужещи от съюзнически въоръжени сили;

2. чужди въоръжени сили в състав до 120 военнослужещи;

3. военни кораби и/или военни подводни кораби, и/или до 15 военни въздухоплателни средства включително от съюзнически въоръжени сили с щатното въоръжение, без ядрени и енергийни установки на борда, с техните екипажи във връзка с участието им в мероприятия и военни учения, свързани с изпълнение на задължения, произтичащи от членството на Република България в международни организации и съюзи, по договори, ратифицирани, обнародвани и влезли в сила за Република България;

4. до 5 военни кораба и/или един военен подводен кораб, и/или до 3 въздухоплателни средства включително от чужди въоръжени сили с щатното въоръжение, без ядрени и енергийни установки на борда, с техните екипажи."

2. В глава втора се създава се чл. 18а:

"Чл. 18а. (1) Министърът на отбраната определя условията и реда за преминаване през и/или пребиваване на територията на страната на чужди и/или съюзнически въоръжени сили, когато са в изпълнение на международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България, в който са посочени целите, периодът на пребиваване и съставът на въоръжените сили.

(2) В случаите по ал. 1 исканията по чл. 14 постъпват по дипломатически канали и се разглеждат от министъра на отбраната."

§ 13. В Закона за електронните съобщения (обн., ДВ, бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 109 от 2007 г., бр. 36, 43 и 69 от 2008 г., бр. 17 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 14 след думите "Министърът на отбраната" се добавя "или оправомощено от него длъжностно лице".

2. В чл. 17, ал. 1, т. 2 думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

3. В чл. 20, ал. 1, т. 14 думата "кризи" и запетаята се заличават.

4. В чл. 40, ал. 2 думите "отбраната и управлението при кризи" се заменят с "и отбраната".

5. В чл. 73, ал. 3, т. 7, буква "д" думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

6. В чл. 106, т. 12 думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

7. В чл. 120, ал. 1, т. 1 думата "кризи" се заменя с "бедствия".

8. В наименованието на глава осемнадесета думата "кризи" се заменя с "бедствия".

9. В чл. 300 ал. 1 се отменя.

10. В чл. 301, ал. 1 думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

11. В чл. 303, ал. 1 и 2 думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

§ 14. В Закона за данъците върху доходите на физическите лица (обн., ДВ, бр. 95 от 2006 г.; изм., бр. 52, 64 и 113 от 2007 г., бр. 28, 43 и 106 от 2008 г. и бр. 25 от 2009 г.) в чл. 24, ал. 2 се правят следните изменения:

1. В т. 1:

а) в буква "г" думите "чл. 234, ал. 3 и 4" се заменят с "чл. 225, ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 286, ал. 1, т. 1 и 2";

б) в буква "д" думите "чл. 234, ал. 2 и чл. 275, ал. 6" се заменят с "чл. 224, ал. 2 и чл. 298, ал. 2".

2. В т. 7 думите "чл. 240, ал. 4" се заменят с "чл. 303, ал. 1".

3. В т. 8 думите "чл. 235, 237 и 239" се заменят с "чл. 227, 229, 232".

4. В т. 16 думите "паричната помощ по чл. 245, ал. 1" се заменят с "паричните средства по чл. 312".

§ 15. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 68, 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89 и 102 от 2008 г. и бр. 23 и 25 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4, ал. 1, т. 4 думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите".

2. В чл. 26а, т. 3 думите "чл. 233" се заменят с "чл. 230".

3. В чл. 26б думите "чл. 233" се заменят с "чл. 230".

4. В чл. 42, ал. 3 думите "договори за кадрова военна служба" се заменят със "служебни правоотношения по изпълнение на военна служба".

5. В чл. 54б, ал. 3 думите "чл. 128, т. 1, 7 и 8, чл. 128а и чл. 128в, т. 2" се заменят с "чл. 162, т. 1 и 6, чл. 163 и чл. 165, т. 2 и 3".

6. В чл. 54е, ал. 1 думите "чл. 134, ал. 1" се заменят с "чл. 172, ал. 1".

7. В чл. 69:

а) в заглавието думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите";

б) алинея 1 се изменя така:

"(1) Военнослужещите придобиват право на пенсия при уволнение, независимо от възрастта им, при 25 години осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени като военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.";

в) в ал. 3 думата "кадрова" се заличава;

г) в ал. 4 думите "Кадровите военнослужещи и лицата по ал. 2 и 3" се заменят с "Лицата по ал. 1, 2 и 3".

8. В чл. 104:

а) в ал. 7 думите "които непосредствено участват в бойни действия, във военно време" се заменят с "при участие в операции и мисии извън територията на страната с висока степен на риск, както и при участие в бойни действия или във военно време";

б) създава се ал. 8:

"(8) За лицата по чл. 69 при участие в операции и мисии извън територията на страната с ниска степен на риск една година действително изслужено време се зачита за две години осигурителен стаж от трета категория."

9. В чл. 230, ал. 3, т. 3, буква "в" думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите".

10. В чл. 262, ал. 1, т. 4 думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите".

11. В чл. 282, ал. 1, т. 3, буква "в" думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите".

12. В чл. 287, ал. 2 думите "чл. 128, т. 1, 7 и 8, чл. 128а и чл. 128в, т. 2" се заменят с

"чл. 162, т. 1 и 6, чл. 163 и чл. 165, т. 2 и 3".

13. В преходните и заключителните разпоредби се създава § 8а:

"§ 8а. При придобиване на права по този кодекс прослуженото време на кадрова военна служба по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 67 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 70, 93, 152 и 153 от 1998 г., бр. 12, 67 и 69 от 1999 г., бр. 49 и 64 от 2000 г., бр. 25 и 34 от 2001 г., бр. 1, 40, 45 и 119 от 2002 г., бр. 50, 86, 95 и 112 от 2003 г., бр. 93 и 111 от 2004 г., бр. 27, 38, 76, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 36, 56, 82, 91 и 102 от 2006 г., бр. 11, 41, 46 и 59 от 2007 г., Решение № 9 на Конституционния съд от 2007 г. - бр. 68 от 2007 г.; изм., бр. 89 и 109 от 2007 г., бр. 13 от 2008 г., Решение № 2 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 28 от 2008 г.; изм., бр. 36, 43 и 102 от 2008 г.; отм., бр. 35 от 2009 г.) се зачита за военна служба."

§ 16. В Закона за защита на класифицираната информация (обн., ДВ, бр. 45 от 2002 г.; попр., бр. 5 от 2003 г.; изм., бр. 31 от 2003 г., бр. 52, 55 и 89 от 2004 г., бр. 17 и 82 от 2006 г., бр. 46, 57, 95 и 109 от 2007 г., бр. 36, 66, 69 и 109 от 2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 11, ал. 3:

а) в текста преди т. 1 думите "и на Българската армия" се заличават;

б) в т. 1 думата "кадрова" се заличава, думите "граждански лица" се заменят с "цивилни служители", а думите "и Българската армия, както и във второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на отбраната" се заличават;

в) в т. 2 думите "Министерството на отбраната и Българската армия, както и във второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на отбраната" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната";

г) в т. 3 думите "Министерството на отбраната и в Българската армия, както и във второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на отбраната" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната".

2. В чл. 18, ал. 5 думите "гражданските лица от Министерството на отбраната и Българската армия" се заменят с "цивилните служители от структурите на Министерството на отбраната".

3. В чл. 22, ал. 3 думите "Министерството на отбраната и в Българската армия" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната".

4. В чл. 51 думите "Министерството на отбраната и в Българската армия" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната".

5. В § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби след думата "администрации" се добавя "структурите на Министерството на отбраната по чл. 77, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България", а думите "както и въоръжените сили на Република България" се заличават.

§ 17. В Закона за държавните резерви и военновременните запаси (обн., ДВ, бр. 9 от 2003 г.; попр., бр. 37 от 2003 г.; изм., бр. 19, 69 и 105 от 2005 г., бр. 30 и 102 от 2006 г., бр. 54 от 2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 2, ал. 1 и 2 думата "кризи" се заменя с "кризисна ситуация".

2. В чл. 7, ал. 2:

а) създава се нова т. 12:

"12. разработва и внася по съответния ред предложения за възлагане на военновременните задачи за производство на основна военна продукция за въоръжените сили и на основна гражданска продукция;"

б) досегашната т. 12 става т. 13.

3. В чл. 14 след думите "министъра на отбраната" се добавя "и на председателя на агенцията".

4. В чл. 19 ал. 5 се изменя така:

"(5) Заповедите на председателя на агенцията за освобождаване на държавните резерви, за тяхното предаване или преместване са задължителни за търговците и организациите съхранители и подлежат на незабавно изпълнение. Заповедите не подлежат на обжалване."

5. В чл. 22 след думите "военновременни задачи" се поставя запетая и се добавя "или на търговци и организации, определени от агенцията на конкурсен принцип".

6. В чл. 24:

а) в ал. 1 в текста преди т. 1 изречения първо и второ се изменят така: "Освобождаването на военновременните запаси се извършва с решение на Министерския съвет или на упълномощен от него орган по предложение на председателя на агенцията. Въз основа на решението председателят на агенцията издава последваща заповед за освобождаване.";

б) алинея 5 се изменя така:

"(5) Заповедите на председателя на агенцията за освобождаване на военновременните запаси, за тяхното предаване или преместване са задължителни за търговците и организациите съхранители и подлежат на незабавно изпълнение. Заповедите не подлежат на обжалване."

§ 18. В Закона за народната просвета (обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г.; изм., бр. 90 от 1996 г., бр. 36, 124 и 153 от 1998 г., бр. 67 и 68 от 1999 г., бр. 90 и 95 от 2002 г., бр. 29, 71, 86 и 114 от 2003 г., бр. 40 от 2004 г., бр. 28, 94, 103 и 105 от 2005 г., бр. 41 и 105 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г., бр. 50 от 2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 10:

а) създава се нова ал. 3:

"(3) Държавни са и детските градини към Министерството на отбраната, предназначени за обучение, възпитание и отглеждане на деца на военнослужещи и цивилни служители на Министерството на отбраната и финансирани от бюджета на министерството. Предоставените им за ползване имоти са публична държавна собственост.";

б) досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответно ал. 4, 5 и 6;

в) досегашната ал. 6 става ал. 7 и в нея се създава изречение второ: "Държавните детски градини по ал. 3 се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на отбраната, съгласувано с министъра на образованието и науката.";

г) досегашната ал. 7 става ал. 8.

2. В чл. 19 се създава ал. 4:

"(4) Военнослужещите и цивилните служители на Министерството на отбраната - родители на децата, настанени в държавните детски градини към Министерството на отбраната, не заплащат таксите по ал. 2."

3. В чл. 20а:

а) в ал. 1 след думите "случаите по" се добавя "чл. 10, ал. 3 и";

б) създава се ал. 3:

"(3) В държавните детски градини към Министерството на отбраната постъпват с предимство деца на военнослужещи и цивилни служители на Министерството на отбраната."

4. В чл. 37:

а) в ал. 3 накрая се добавя "а за детските градини по чл. 10, ал. 3 - министърът на отбраната";

б) в ал. 8 след думите "министъра на образованието и науката" се добавя "на директорите на държавните детски градини по чл. 10, ал. 3 - от министъра на отбраната".

§ 19. В Закона за Консултативен съвет за национална сигурност (обн., ДВ, бр. 13 от 1994 г.; изм., бр. 28 от 2008 г.) в чл. 2, ал. 2, т. 8 думите "Генералния щаб на Българската армия" се заменят с "отбраната".

§ 20. В Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г.; изм., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г., Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г. - бр. 69 от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г. - бр. 52 от 1998 г.; бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51, 67 и 110 от 1999 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 105 и 120 от 2002 г., бр. 18, 86 и 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19, 27, 46, 76, 83 и 105 от 2005 г., бр. 24, 30, 48, 57, 68, 75, 102 и 105 от 2006 г., бр. 40, 46, 59, 64 и 104 от 2007 г., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 144, т. 2 думите "кризи или" се заличават.

2. В чл. 158, ал. 3 думите "предходната алинея" се заменят с "ал. 2", а думите "Министерството на отбраната" се заменят с "ведомството, което го провежда".

3. В чл. 218:

а) в заглавието думата "криза" се заменя с "бедствие";

б) в ал. 1 и 2 думите "криза или" се заличават.

§ 21. В Закона за държавния служител (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 25, 99 и 110 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 95 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30 и 102 от 2006 г., бр. 59 и 64 от 2007 г., бр. 43, 94 и 108 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 62, ал. 1, т. 6 се изменя така:

"б. при повикване на учебно-мобилизационно мероприятие - за времето на мероприятияето, включително деня на отиване и връщане; ако учебно-мобилизационното мероприятие продължава 15 и повече дни, държавният служител има право на два календарни дни платен отпуск преди заминаването и на два дни след завръщането;"

2. В чл. 77:

а) в заглавието думата "криза" се заменя с "бедствие";

б) в ал. 1 и 2 думите "криза или" се заличават.

§ 22. В Закона за администрацията (обн., ДВ, бр. 130 от 1998 г., Решение № 2 на Конституционния съд от 1999 г. - бр. 8 от 1999 г.; изм., бр. 67 от 1999 г., бр. 64 и 81 от 2000 г., бр. 99 и 101 от 2001 г., бр. 95 от 2003 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30, 69 и 102 от 2006 г., бр. 46 и 78 от 2007 г., бр. 43 и 94 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 7, ал. 1, т. 6 думите "кризи и" се заличават.

2. В чл. 31, ал. 1:

а) в т. 9 думите "и кризи" се заличават;

б) в т. 10 думите "и управление при кризи" се заменят със "сигурност".

§ 23. В Закона за местното самоуправление и местната администрация (обн., ДВ, бр. 77 от 1991 г.; изм., бр. 24, 49 и 65 от 1995 г., бр. 90 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 33, 130 и 154 от 1998 г., бр. 67 и 69 от 1999 г., бр. 26 и 85 от 2000 г., бр. 1 от 2001 г., бр. 28, 45 и 119 от 2002 г., бр. 69 от 2003 г., бр. 19 и 34 от 2005 г., бр. 30 и 69 от 2006 г., бр. 61 и 63 от 2007 г., бр. 54 и 108 от 2008 г., бр. 6 и 14 от 2009 г.) в чл. 44, ал. 1 се правят следните изменения:

1. Точка 11 се отменя.

2. В т. 12 думите "и управление при кризи" се заличават.

§ 24. В Закона за защита при бедствия (обн., ДВ, бр. 102 от 2006 г.; изм., бр. 41 и 113 от 2007 г., бр. 69 и 102 от 2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 30 ал. 1 се отменя.

2. Създава се чл. 50а:

"Чл. 50а. Министерският съвет по предложение на министъра на извънредните ситуации обявява с решение бедствено положение на територията на повече от една област или на територията на цялата страна."

3. В чл. 51:

а) в ал. 1 след думите "по чл. 50, ал. 1" се добавя "и в решението по чл. 50а";

б) алинеи 2, 3 и 4 се изменят така:

"(2) При необходимост срокът на действие на бедственото положение може да бъде удължен:

1. от кмета на общината след съгласуване с областния управител;

2. от областния управител след съгласуване с министъра на извънредните ситуации;

3. по решение на Министерския съвет.

(3) Бедственото положение се отменя предсрочно при отпадане на обстоятелствата, послужили като основание за обявяването му от органа, който го е обявил.

(4) Актовете по ал. 2 и 3 влизат в сила незабавно и се разгласяват чрез средствата за масово осведомяване."

4. Член 53 се отменя.

5. В чл. 62, ал. 2:

а) създава се нова т. 4:

"4. въвежда Национална система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и определя с наредба условията и реда за функционирането ѝ по предложение на министъра на извънредните ситуации.";

б) досегашната т. 4 става т. 5.

§ 25. В Закона за военнопострадалите и военноинвалидите (обн., ДВ, бр. 27 от 2005 г.; изм., бр. 88 от 2005 г., бр. 110 от 2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 3, ал. 1 думите "кадрова или наборна" се заменят с "военна".

2. В чл. 4, т. 1 думите "кадрова или наборна" се заменят с "военна".

3. В чл. 21 думите "чл. 243 и 245" се заменят с "чл. 311, ал. 1, 2 и 4 и чл. 312".

4. В § 1 от допълнителната разпоредба се създава т. 2:

"2. "Военна служба" по смисъла на този закон е и кадровата и наборната военна служба по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 67 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 70, 93, 152 и 153 от 1998 г., бр. 12, 67 и 69 от 1999 г., бр. 49 и 64 от 2000 г., бр. 25 и 34 от 2001 г., бр. 1, 40, 45 и 119 от 2002 г., бр. 50, 86, 95 и 112 от 2003 г., бр. 93 и 111 от 2004 г., бр. 27, 38, 76, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 36, 56, 82, 91 и 102 от 2006 г., бр. 11, 41, 46 и 59 от 2007 г., Решение № 9 на Конституционния съд от 2007 г. - бр. 68 от 2007 г.; изм., бр. 89 и 109 от 2007 г., бр. 13 от 2008 г., Решение № 2 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 28 от 2008 г.; изм., бр. 36, 43 и 102 от 2008 г.; отм., бр. 35 от 2009 г.)."

§ 26. В Закона за българските документи за самоличност (обн., ДВ, бр. 93 от 1998 г.; изм., бр. 53, 67, 70 и 113 от 1999 г., бр. 108 от 2000 г., бр. 42 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 29 и 63 от 2003 г., бр. 96, 103 и 111 от 2004 г., бр. 43, 71, 86, 88 и 105 от 2005 г., бр.

30, 82 и 105 от 2006 г., бр. 29, 46 и 52 от 2007 г., бр. 66, 88 и 110 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 38, ал. 1, т. 1, буква "л" думите "Генералния щаб на Българската армия" се заменят с "отбраната".

2. В чл. 39а думите "Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на подчинение на министъра на отбраната" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната".

§ 27. В Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (обн., ДВ, бр. 102 от 2006 г.; изм., бр. 41, 57 и 109 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г. и бр. 25 от 2009 г.) в чл. 3, ал. 1 т. 15 се изменя така:

"15. началникът и заместник-началникът на отбраната, командващият съвместното оперативно командване, началниците и заместник-началниците на щабове по подготовката на сухопътните войски, военновъздушните и военноморските сили и началникът на щаба по осигуряването и поддръжката;"

§ 28. В Закона за държавния протокол (ДВ, бр. 32 от 2000 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 9, ал. 3, т. 21 думите "Генералния щаб на Българската армия" се заменят с "отбраната".

2. В чл. 10, т. 10 думите "Генерален щаб на Българската армия" се заменят с "Щаб на отбраната".

§ 29. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм., бр. 93 и 153 от 1998 г., бр. 62, 65, 67, 69, 110 и 113 от 1999 г., бр. 64 от 2000 г., бр. 41 от 2001 г., бр. 1, 54, 74, 107, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 50, 107 и 114 от 2003 г., бр. 28, 38, 49, 70, 85 и 111 от 2004 г., бр. 39, 45, 76, 99, 102, 103 и 105 от 2005 г., бр. 17, 18, 30, 33, 34, 59, 80, 95 и 105 от 2006 г., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2007 г. - бр. 26 от 2007 г.; изм., бр. 31, 46, 53, 59, 97, 100 и 113 от 2007 г., бр. 37, 71 и 110 от 2008 г.) в чл. 40, ал. 3, т. 10 думите "кадровите военнослужещи" се заменят с "военнослужещите", а думите "чл. 233" се заменят с "чл. 230".

§ 30. В Административнопроцесуалния кодекс (обн., ДВ, бр. 30 от 2006 г.; изм., бр. 59 и 64 от 2007 г., бр. 94 от 2008 г.) в чл. 73 думите "или за управление при кризи" се заличават.

§ 31. В Закона за ветеринарномедицинската дейност (обн., ДВ, бр. 87 от 2005 г.; изм., бр. 30, 31, 55 и 88 от 2006 г., бр. 51 и 84 от 2007 г., бр. 13, 36 и 100 от 2008 г. и бр. 27 от 2009 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 16 думата "кризи" се заменя с "бедствия";

2. В чл. 45 думата "кризи" се заменя с "бедствия".

§ 32. В Закона за водите (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 81 от 2000 г., бр. 34, 41 и 108 от 2001 г., бр. 47, 74 и 91 от 2002 г., бр. 42, 69, 84 и 107 от 2003 г., бр. 6 и 70 от 2004 г., бр. 18, 77 и 94 от 2005 г., бр. 29, 30, 36, 65, 66, 105 и 108 от 2006 г., бр. 22 и 59 от 2007 г., бр. 36, 52 и 70 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г.) в чл. 44, ал. 1, т. 2 думата "кризисно" се заменя с "бедствено", а думите "Закона за управление при кризи" се заменят със "Закона за защита при бедствия".

§ 33. В Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" (обн., ДВ, бр. 109 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 94 от 2008 г., бр. 22 от 2009 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 4, ал. 1 в текста преди т. 1 думите "Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на подчинение на министъра на отбраната" се заменят

със "структурите на Министерството на отбраната по чл. 77, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България".

2. В чл. 12, ал. 2, т. 5 думите "кризи и" се заличават.

3. В чл. 123, ал. 3 навсякъде думите "Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на подчинение на министъра на отбраната" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната по чл. 77, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България".

§ 34. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 5, ал. 4 думите "кризи от военен и невоенен характер" се заменят с "бедствия и във военно време".

2. В чл. 75, ал. 1, т. 4 думата "кризи" се заменя с "бедствия".

§ 35. В Закона за железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 97 от 2000 г.; изм., бр. 47 и 96 от 2002 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 77 и 88 от 2005 г., бр. 36, 37, 62, 92 и 108 от 2006 г., бр. 22 от 2009 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 27 думите "кризисни ситуации (природни бедствия, терористични действия и военни конфликти)" се заменят с "бедствия, терористични действия и военни конфликти".

2. В чл. 32, ал. 2 думите "кризи и" се заличават.

3. В чл. 115д, ал. 5, т. 11 думите "и кризи" се заличават.

§ 36. В Закона за инспектиране на труда (ДВ, бр. 102 от 2008 г.) в чл. 6 се правят следните изменения:

1. В т. 2, буква "г" думата "кризи" се заменя с "бедствия".

2. В т. 8 думите "Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на негово подчинение" се заменят със "структурите на Министерството на отбраната по чл. 77, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България".

§ 37. В Закона за Камарата на строителите (обн., ДВ, бр. 108 от 2006 г.; изм., бр. 19 от 2009 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 15, ал. 1, т. 4, буква "г" думите "управление при кризи" се заменят със "защита при бедствия".

2. В чл. 27, т. 4 думите "управлението при кризи" се заличават.

§ 38. В Закона за корпоративното подоходно облагане (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 52, 108 и 110 от 2007 г., бр. 69 и 106 от 2008 г.) в чл. 31, ал. 1, т. 9 думите "кризи по смисъла на Закона за управление при кризи" се заменят с "бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия".

§ 39. В Закона за опазване на околната среда (обн., ДВ, бр. 91 от 2002 г.; попр., бр. 98 от 2002 г.; изм., бр. 86 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 74, 77, 88, 95 и 105 от 2005 г., бр. 30, 65, 82, 99, 102 и 105 от 2006 г., бр. 31, 41 и 89 от 2007 г., бр. 36, 52 и 105 от 2008 г., бр. 12 и 19 от 2009 г.) в чл. 116, ал. 1 думите "и управление при кризи" се заличават.

§ 40. В Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн., ДВ, бр. 43 от 2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г.) в чл. 5 т. 7 се изменя така:

"7. дейности при обявено бедствено положение по Закона за защита при бедствия."

§ 41. В Закона за пощенските услуги (обн., ДВ, бр. 64 от 2000 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 45 и 76 от 2002 г., бр. 26 от 2003 г., бр. 19, 88, 99 и 105 от 2005 г., бр. 34, 37, 80 и 86 от 2006 г., бр. 41, 53 и 109 от 2007 г.; изм., бр. 109 от 2008 г.) в чл. 12 навсякъде думата "кризи" се заменя с "бедствия".

§ 42. В Закона за преобразуване на Строителните войски, Войските на

Министерството на транспорта и Войските на Комитета по пощи и далекосъобщения в държавни предприятия (обн., ДВ, бр. 57 от 2000 г.; изм., бр. 45 от 2002 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 3, ал. 2, т. 2 думите "регионалните, областните и общинските планове за управление на кризи" се заменят с "и областните планове за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи".

2. В чл. 4, ал. 2, т. 2 думите "регионалните, областните и общинските планове за управление на кризи" се заменят с "и областните планове за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи".

3. В чл. 5, ал. 2, т. 2 думите "регионалните, областните и общинските планове за управление на кризи" се заменят с "и областните планове за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи".

§ 43. В Закона за гражданското въздухоплаване (обн., ДВ, бр. 94 от 1972 г.; изм., бр. 30 от 1990 г., бр. 16 от 1997 г., бр. 85 от 1998 г., бр. 12 от 2000 г., бр. 34 и 111 от 2001 г., бр. 52 и 70 от 2004 г., бр. 88 и 102 от 2005 г., бр. 30, 36, 37, 105 и 108 от 2006 г., бр. 10, 41 и 109 от 2007 г., бр. 36, 66 и 67 от 2008 г.) в чл. 50, ал. 3 думите "Закона за изпращане и използване на български въоръжени сили извън територията на Република България" се заменят със "Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България".

§ 44. В тримесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет по предложение на министъра на отбраната съгласувано с министъра на труда и социалната политика внася в Народното събрание проект на закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, с който да се създаде военен пенсионен фонд за изплащане на добавки към пенсиите на военнослужещите.

§ 45. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилника и другите подзаконови актове по прилагането му и определя критерии за степените на риск при участие в операции и мисии извън територията на страната по смисъла на чл. 104, ал. 7 и 8 от Кодекса за социално осигуряване.

(2) В едногодишен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема Държавен военновременен план.

(3) До приемането на подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се прилагат подзаконовите нормативни актове, издадени по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България, доколкото не противоречат на този закон.

§ 46. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 29 април 2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Закона за професионалното образование и обучение

(ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г.)

.....
§ 39. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ДВ, бр. 35 от 2009 г.) навсякъде думите "министъра на образованието и науката" се заменят с "министъра на образованието, младежта и науката".

.....
ЗАКОН за изменение на Закона за отбраната

и въоръжените сили на Република България
(ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 5. В останалите текстове на закона думите "Министърът на транспорта", "министъра на транспорта" и "Министерството на транспорта" се заменят съответно с "Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията", "министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията" и "Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 6. Издадените до влизането в сила на този закон подзаконови нормативни актове запазват действието си, доколкото не му противоречат.

.....
ЗАКОН за изменение и допълнение на
Закона за Министерството на вътрешните работи
(ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 59. (В сила от 24.11.2009 г. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) Този закон въвежда:

1. Конвенцията за създаване на Европейската полицейска служба (Европол), приета на 26 юли 1995 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 105 от 2006 г.) (необнародвана), и Решение 2002/187/ПВР на Съвета от 28 февруари 2002 г. за създаване на Евроюст с оглед засилване на борбата срещу сериозната престъпност.

2. Рамково решение 2006/960/ПВР на Съвета от 18 декември 2006 г. за опростяване обмяна на информация и сведения между правоприлагащите органи на държавите - членки на Европейския съюз.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 60. С влизането в сила на този закон заварените служебни правоотношения на държавните служители в МВР се запазват съгласно чл. 87а от Закона за държавния служител.

§ 61. С влизането в сила на този закон заварените трудови правоотношения на лицата, работещи по трудово правоотношение в МВР, не се прекратяват съгласно чл. 123 от Кодекса на труда.

§ 62. (В сила от 24.11.2009 г. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) Заварените разследващи полицаи, които не отговарят на изискванията на чл. 217, ал. 1, изпълняват възложените им функции по разследване в срок до две години от влизането в сила на този закон.

§ 63. (В сила от 24.11.2009 г. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) Министерството на вътрешните работи е правопреемник на активите, пасивите, правата и задълженията на Министерството на извънредните ситуации, закрито с Решението на Народното събрание за приемане на структура на Министерския съвет на Република България (ДВ, бр. 60 от 2009 г.), както и на документите, които не подлежат на архивиране по реда на Закона за Националния архивен фонд.

§ 64. (В сила от 24.11.2009 г. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) Държавни служители в служебни правоотношения и служители по трудови правоотношения с министъра на извънредните ситуации, които осъществяват функции, свързани със защита при бедствия и осигуряване на гражданите на достъп до службите за спешно реагиране чрез Националната система за спешно повикване с единен европейски номер 112 към датата на влизане в сила на

Решението на Народното събрание за приемане на структурата на Министерския съвет на Република България (ДВ, бр. 60 от 2009 г.), с което Министерството на извънредните ситуации се закрива, се назначават в МВР без провеждане на конкурс и без да са налице специфичните изисквания на чл. 179, ал. 1, т. 4 и ал. 3.

§ 65. (В сила от 24.11.2009 г. - ДВ, бр. 93 от 2009 г.) До 31 декември 2009 г. на служителите по § 64 се изплащат възнагражденията, добавките и парите за облекло, определени по досегашния ред.

§ 66. С влизането в сила на този закон заварените служебни и трудови правоотношения на държавните служители и лицата, работещи по трудово правоотношение в Специалната куриерска служба, не се прекратяват, а се преобразуват съответно в служебни или трудови правоотношения на служители на Министерството на вътрешните работи, като служителите се назначават на длъжностите, които заемат към момента на преобразуване на правоотношенията.

.....
ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона
за отбраната и въоръжените сили на Република България
(ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.,
доп., бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.,
изм., бр. 98 от 2016 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 138. В останалите текстове на закона думите:

1. "специализираните формирания/специализираните формирания от въоръжените сили" се заменят със "структурите".

2. "плана за организационно изграждане и развитие на въоръжените сили" се заменят с "плана за развитие на въоръжените сили".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 139. (1) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон със заварените на военна служба военнослужещи се сключват договори при условията и по реда на този закон, като министърът на отбраната или оправомощените от него длъжностни лица не могат да откажат сключването на договор. С военнослужещите, които през този срок изпълняват служебни задължения извън територията на страната или ползват законоустановен отпуск, договорът за военна служба се сключва след завръщането им в страната или след използването на разрешения им отпуск.

(2) Договорът за военна служба с лицата по ал. 1 се сключва за сроковете, определени в чл. 142, ал. 5, съответно в чл. 144, ал. 3, но не по-късно от датата на навършване на пределна възраст за съответното военно звание. В случаите, когато срокът на поетото задължение за изпълнение на военна служба по чл. 142, ал. 5, чл. 144, ал. 3 или чл. 145, ал. 1 не е изтекъл, договорът за военна служба се сключва до изтичането на определения срок.

(3) Отказът за сключване на договор за военна служба се смята за предизвестие от военнослужещия за прекратяване на правоотношението за изпълнение на военна служба по реда на чл. 163.

§ 140. Заварените към датата на влизане в сила на този закон военнослужещи запазват получавания размер на допълнителното възнаграждение за продължителна служба, докато това е по-благоприятно за тях.

§ 141. Заварените към датата на влизане в сила на този закон военнослужещи с

военни звания "редник" ("матрос"), "ефрейтор" ("старши матрос"), и "офицерски кандидат" се смятат за военнослужещи с военни звания "редник 1-ви клас" ("матрос 1-ви клас"), "ефрейтор 1-ви клас" ("старши матрос 1-ви клас") и "офицерски кандидат 1-ви клас".

§ 142. Курсантите, заварени като обучаеми във висшите военни училища към датата на влизане в сила на този закон, се смятат за военнослужещи с особен статус по този закон. С тях се сключват договори за военна служба по този закон, в които се включва и срокът за обучение. Те продължават и приключват обучението си по утвърдените за целия курс на обучение учебни планове и програми.

§ 143. Завареният към датата на влизане в сила на този закон началник на отбраната изпълнява правомощията си за срока, предвиден по отменения чл. 82, ал. 1.

§ 144. Незавършилите към датата на влизане в сила на този закон производства по продажба/замяна на жилища, ателиета и гаражи от жилищния фонд на Министерството на отбраната, за които има издадена заповед на министъра на отбраната за продажба/замяна, включително от военнослужещи и цивилни служители, чиито правоотношения с Министерството на отбраната са прекратени, се приключват в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон по цени, при условия и по ред, определени в съответствие с нормативната уредба, действала по време на издаване на заповедта.

§ 145. Незавършените производства за налагане на дисциплинарни наказания, за прекратяване на правоотношението за изпълнение на военна служба и освобождаване от военна служба, възстановяване на военнослужещ на длъжност при отмяна на освобождаването от военна служба от съда и за търсене на имуществена отговорност срещу военнослужещи се довършват по досегашния ред.

§ 146. (Доп. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г., отм., бр. 98 от 2016 г.).

.....
§ 154. (1) Подзаконовите актове по прилагането на закона се привеждат в съответствие с този закон в 9-месечен срок от влизането му в сила, като до приемането им се прилагат издадените подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

(2) Подзаконовите актове, издадени по прилагането на отменените чл. 102 и 103, се прилагат до приемането на правилниците по чл. 100, ал. 5.

§ 155. Законът влиза в сила от датата на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбата на § 74, който влиза в сила от 1 март 2010 г., и на § 135, който влиза в сила от 1 януари 2011 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона
за Министерството на вътрешните работи
(ДВ, бр. 88 от 2010 г., в сила от 9.11.2010 г.)

.....
§ 109. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г. и бр. 16 от 2010 г.) в чл. 44, ал. 2 думите "Главна дирекция "Гражданска защита" се заменят с "Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението".

.....
§ 117. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1 - 23, § 25, § 27 - 30, § 32 - 34, § 40, § 41, § 43 - 55, § 63 - 89 и § 91 - 114, които влизат в сила от 1 януари 2011 г.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона за здравето
(ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.)

§ 110. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г. и бр. 16 и 88 от 2010 г.) в чл. 97, ал. 1 се създава изречение второ: Заместник-началникът по лечебно-диагностичната дейност на Военномедицинската академия се назначава по предложение на началника на Военномедицинската академия съгласувано с министъра на здравеопазването.

§ 121. Законът влиза в сила от 1 януари 2011 г. с изключение на:

1. параграфи 1, 16, 20, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 42, 44, § 56, т. 1 и 2, § 65, 68, 70, 76, 80, 81, 90, 92, 96, § 102, т. 3, 4, 5, 7 и 8, § 105, т. 1, 3 и 5, § 107, т. 1, 2, 3, 4, 6, буква "а", т. 7, 10, 11, 13 и 15, буква "а", § 109, 110, 112, 113, § 115, т. 5, § 116, т. 4 и 6, § 117, т. 5 и 7 и § 118, т. 1, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";

2. параграф 102, т. 1, 2 и 6, които влизат в сила от 1 март 2011 г.;

3. параграфи 22, т. 1 (относно чл. 36, ал. 1, изречение второ), § 37, § 48, т. 2, § 51 и 59, които влизат в сила от 1 юли 2011 г.;

4. параграф 107, т. 15, буква "б", който влиза в сила от 30 септември 2011 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на Закона
за отбраната и въоръжените сили на Република България
(ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.)

§ 25. Военнослужещите, завършили до 1 септември 2007 г. обучение в центровете за професионално обучение на сержанти към висшите военни училища с продължителност не по-малко от 3 месеца, могат да се повишават във военно звание "младши сержант" (старшина II степен) по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

§ 37. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 1 - 8, § 11 - 14, § 17, 18 и § 29, които влизат в сила от 1 юли 2011 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за военната полиция
(ДВ, бр. 48 от 2011 г., в сила от 24.06.2011 г.)

§ 3. За неуредените с този закон въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2012 г.
(ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.)

§ 11. Паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, за безработица и при трудоустрояване, отпуснати с начална дата до 31 декември 2011 г., продължават да се изплащат в определения им досегашен размер до изтичането на срока им.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за резерва на въоръжените сили на Република България

(ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.)

.....
§ 3. В срок до 6 месеца от датата на приемането на актовете по § 2 министърът на отбраната чрез органите по военния отчет привежда структурата, организацията, подготовката и отчета на резерва, както и военния отчет на българските граждани в съответствие с изискванията на закона.

§ 4. (1) Лицата с присвоени военни звания ги запазват и след освобождаване от военна служба и от служба в резерва.

(2) Съответствието на категориите на служителите по Закона за Министерството на вътрешните работи и ранговете на служителите по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" от резерва към званията на военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България се урежда с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи и председателя на Държавна агенция "Национална сигурност" съгласувано с министъра на отбраната.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител
(ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 1.07.2012 г.)

.....
§ 84. (В сила от 18.05.2012 г. - ДВ, бр. 38 от 2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":

1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;

2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за пътищата се уреждат при условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).

(2) С акта за назначаването на държавния служител се:

1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;

2. определя индивидуална основна месечна заплата.

(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.

(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.

(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по

съответните бюджети, произтичащи от този закон.

(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.

(2) В brutната заплата по ал. 1 се включват:

1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;
2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Закона за устройство на територията

(ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.)

.....
§ 111. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г.) навсякъде думите "министъра на регионалното развитие и благоустройството" се заменят с "министъра на регионалното развитие".

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение на Закона за младежта

(ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.)

.....
§ 44. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г. и бр. 15 от 2013 г.) навсякъде думите "министъра на образованието, младежта и науката" се заменят с "министъра на образованието и науката".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията

(ДВ, бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.)

.....
§ 110. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г., бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., бр. 1 от 2014 г.) навсякъде думите "министъра на регионалното развитие" се заменят с "министъра на регионалното развитие и благоустройството".

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за
отбраната и въоръжените сили на Република България
(ДВ, бр. 24 от 2015 г.)

.....
§ 10. В рамките на бюджета на Министерството на отбраната за 2015 г. и за 2016 г. се предвиждат средства за административното осигуряване на председателството на Междусъюзническата конфедерация на офицерите от резерва (СИОР) на страните – членки на НАТО, поето от Република България и осъществявано от Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва, които се предоставят при условията и по реда, предвидени в акта на министъра на отбраната по чл. 226м, ал. 3.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за предучилищното и училищното образование
(ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.08.2016 г.)

.....
§ 41. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г., бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., бр. 1 и 98 от 2014 г. и бр. 14, 24 и 61 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....
§ 60. Законът влиза в сила от 1 август 2016 г., с изключение на:

1. член 22, ал. 2, т. 3, 4 и 13 и ал. 3, глава шеста, раздели I, II и III и § 58, които влизат в сила един месец след обнародването на закона в "Държавен вестник";

2. глава седма, която влиза в сила два месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник";

3. глава шестнадесета, която влиза в сила от 1 януари 2017 г.;

4. параграф 46, т. 1, буква "а", която влиза в сила от 1 август 2022 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за Държавна агенция "Разузнаване"
(ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.)

.....
§ 6. В Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г.; изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., бр. 16, 88, 98 и 101 от 2010 г., бр. 23, 48, 99 и 100 от 2011 г., бр. 20, 33 и 38 от 2012 г., бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., бр. 1 и 98 от 2014 г. и бр. 14, 24 и 61 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....
§ 27. (1) Министерският съвет в 6-месечен срок от влизането в сила на закона приема подзаконовите актове по прилагането му.

(2) До приемането на актовете по ал. 1 се прилагат подзаконовите актове, издадени по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България относно Националната разузнавателна служба, правомощията на нейния ръководител и статуса на нейните служители, доколкото не противоречат на този закон.

.....
§ 31. Законът влиза в сила от 1 ноември 2015 г., с изключение на § 17, т. 4 относно чл. 69, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за военното разузнаване

(ДВ, бр. 88 от 2015 г., в сила от 1.11.2015 г.)

§ 2. (1) Длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители в служба "Военна информация", с изключение на подчинените ѝ военни формирования, се приравняват на длъжностните нива, длъжностните наименования и основните заплати на гражданските служители по служебно и по трудово правоотношение от министерство.

(2) Статусът на гражданските служители по служебно правоотношение в Службата, с изключение на подчинените ѝ военни формирования, се урежда с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и Закона за държавния служител, а на гражданските служители по трудово правоотношение – с този закон, Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 107а от Кодекса на труда.

(3) Директорът на служба "Военна информация", заварен на тази длъжност към деня на влизане в сила на закона, изпълнява длъжността до назначаването на директор на Службата при условията и по реда на този закон.

.....
§ 5. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилника за устройството и дейността на служба "Военна информация". В срока по изречение първо се приемат, съответно издават и другите подзаконови актове, предвидени в закона.

(2) До приемането на правилника по ал. 1 се прилага Правилникът за организацията и дейността, специфичните условия и ред за назначаване на личния състав и за изпълнение и прекратяване на службата в служба "Военна информация" (ДВ, бр. 82 от 2010 г.) и другите подзаконови нормативни актове, издадени на основание Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, доколкото не противоречат на този закон.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на
Закона за Министерството на вътрешните работи
(ДВ, бр. 81 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г.)

.....
§ 102. Законът влиза в сила от 1 януари 2017 г., с изключение на:

1. параграфи 6 – 8, § 12, т. 1, 2 и 4, § 13, § 14, § 18 – 20, § 23, § 26 – 31, § 32, т. 1 и 4, § 33 – 39, § 41 – 48, § 49 относно чл. 187, ал. 3, изречение първо, § 50 – 59, § 61 – 65, § 81 – 85, § 86, т. 4 и 5, § 87, т. 3, § 90, т. 1, § 91, т. 2 и 3, § 92, § 93 и § 97 – 101, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";

2. параграф 32, т. 2 и 3, § 49 относно чл. 187, ал. 3, ново изречение второ, § 69 – 72, § 76 относно лицата по § 70, § 78 по отношение на служителите по § 69 и § 70, § 79 по отношение на служителите по § 69 и § 70, § 91, т. 1 и § 94, които влизат в сила от 1 февруари 2017 г.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за
отбраната и въоръжените сили на Република България
(ДВ, бр. 98 от 2016 г.)

§ 107. Военнослужещите, завършили пълния курс на закритите през 2001 г. средни сержантски военни училища с присвоена военна квалификация "сержант", имат право да

упражняват професията "Сержант", придобивана при завършване на професионален сержантски колеж.

§ 108. Разпоредбите на чл. 141, ал. 1, т. 2 и чл. 144, ал. 4 се прилагат за военнослужещите, приети на военна служба след 31 декември 2016 г.

§ 109. Започналите до влизането в сила на този закон конкурси за приемане на войници (матроси) на военна служба се довършват по досегашните условия и ред.

§ 110. (1) Военнослужещите, освободени от военна служба поради навършване на пределна възраст през 2016 г., но не придобили право на пенсия, могат да бъдат приети повторно на военна служба по тяхно искане, без да се прилага изискването на чл. 141, ал. 1, т. 2.

(2) Длъжностите, на които могат да бъдат приети повторно военнослужещите по ал. 1, както и редът за повторното им приемане се определят със заповед на министъра на отбраната.

.....
§ 119. (1) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се приемат, издават или привеждат в съответствие с този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

(2) До приемането на подзаконовите нормативни актове по ал. 1 или до привеждането им в съответствие с този закон се прилагат действащите подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

Ирина Миндова

ВОЕННА ДИПЛОМАЦИЯ
Международноправна уредба

Българска
Първо издание

Отговорен редактор
Зоя Крачунова

<http://rnda.armf.bg>

ISBN 978-954-9348-96-5